

**PLANUL DE MANAGEMENT
AL PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARI A,
AL SITURILOR NATURA 2000 ROSCI0015 BUILA-VÂNTURARI A,
ROSPA0025 COZIA-BUILA-VÂNTURARI A ȘI AL ARIILOR
NATURALE PROTEJATE INCLUSE ÎN ACESTA**

1. INTRODUCERE	6
1.2. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE GENERALE ALE PLANULUI DE MANAGEMENT	6
1.3. SCOPUL ȘI CATEGORIILE DE ARII PROTEJATE	7
1.3.1. Scopul și încadrarea general	7
1.3.2. Categoriile de arii naturale protejate	8
1.4 BAZA LEGAL	10
1.5. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI DE MANAGEMENT.....	11
1.5.1. Elaborarea planului de management.....	11
1.5.2. Calendarul de elaborare	11
1.5.3 Aprobare și revizuire	13
1.5.4. PROCEDURI DE IMPLEMENTARE ALE PLANULUI DE MANAGEMENT.....	13
1.6. CONTEXT ISTORIC.....	14
2. DESCRIERE GENERALĂ A PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARI A	15
2.1. LOCALIZARE	15
2.1.1. Amplasarea geografică	15
2.1.2. Căi de acces.....	15
2.2. ADMINISTRAREA PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARI A	15
2.2.1. Limitele Parcului Național Buila-Vânturari a.....	15
2.2.4. Acoperirea cu hărți, aerofotograme, imagini satelitare și terestre.....	19
2.2.5. Consiliul științific al Parcului Național Buila-Vânturari a.....	20
2.2.6. Consiliul Consultativ al Parcului Național Buila-Vânturari a.....	20
2.3. GEODIVERSITATEA PARCULUI - GEOLOGIE, GEOMORFOLOGIE, CLIMĂ, HIDROLOGIE, PEDOLOGIE.....	20
2.3.1. Istoricul cercetărilor.....	20
2.3.2. GEOLOGIA.....	21
2.3.3. GEOMORFOLOGIA	23
2.3.3.1. Caractere generale.....	23
2.3.3.2. Hărți geomorfologice	24
2.3.4. Clima.....	30
2.3.5. Hidrologia	31
2.3.6. Pedologia.....	33
2.4. BIODIVERSITATEA PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARI A	33
2.4.1. Flora și vegetația.....	33
2.4.2. Fauna.....	37
2.4.3. Habitate	39

2.4.4. Relații și procese ecologice	43
2.5. PEISAJUL	43
2.6. DIVERSITATEA CULTURALĂ, ASPECTE SOCIO-ECONOMICE, FOLOSINȚA TERENURILOR.....	43
2.6.1. Factori antropici și infrastructură	43
2.6.2. Activități economice	47
2.7. CERCETAREA ȘTIINȚIFIC	55
3. EVALUĂRI ȘI AMENINȚĂRI NATURALE ȘI ANTROPICE.....	55
3.1. EVALUAREA GEODIVERSITĂȚII	55
3.2. EVALUAREA BIODIVERSITĂȚII	55
3.3. EVALUAREA PEISAJULUI	57
3.4. EVALUAREA DIVERSITĂȚII CULTURALE	57
3.5. EVALUAREA UTILIZĂRII TERENURILOR ȘI A RESURSELOR NATURALE	57
3.6. EVALUAREA EDUCAȚIEI ECOLOGICE ȘI CONȘTIINȚĂRII.....	58
3.7. EVALUAREA TURISMULUI	59
3.8. EVALUAREA STĂRII ACTUALE A MANAGEMENTULUI PARCULUI	61
3.9. AMENINȚĂRI	61
3.9.1. Amenințările antropice.....	61
3.9.2. Amenințări naturale	63
3.10. MĂSURI DE MANAGEMENT PENTRU SPECII ȘI HABITATE DIN SITUL DE IMPORTANȚĂ COMUNITAR BUILA-VÂNTURARI A.....	63
4. PLANUL DE ACȚIUNI.....	87
4.1. GEODIVERSITATE	87
4.2. BIODIVERSITATE	88
4.3. DIVERSITATE CULTURALĂ	92
4.4. RESURSE NATURALE ȘI UTILIZAREA TERENURILOR.....	93
4.5. TURISM	97
4.6. EDUCAȚIE ECOLOGICĂ-CONȘTIINȚĂRIE.....	102
4.7. RESURSE DE MANAGEMENT.....	105
5. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII PLANULUI DE MANAGEMENT	109
6. BUGETUL NECESAR ADMINISTRĂRII PARCULUI NAȚIONAL.....	112
BIBLIOGRAFIE.....	117
ANEXA NR. 1 LA PLANUL DE MANAGEMENT – LOCALIZAREA PARCULUI NAȚIONAL BUILA - VÂNTURARI A	122

ANEXA NR. 2 LA PLANUL DE MANAGEMENT - ZONAREA INTERNĂ A PARCULUI ȘI STRUCTURA PROPRIETĂȚILOR DIN PARC	123
ANEXA NR. 3 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA ZONĂRII INTERNE A PARCULUI – UNITĂȚI AMENAJISTICE.....	130
ANEXA NR. 4 HARTA ZONĂRII INTERNE A PARCULUI - UNITĂȚI AMENAJISTICE ȘI ORTOFOTOPLANURI	131
ANEXA NR. 5 LA PLANUL DE MANAGEMENT - SUCESIUNEA STRATIGRAFICĂ A DEPOZITELOR SEDIMENTARE AFLATE LA NORD DE DEPRESIUNEA GETIC	132
ANEXA NR. 6 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA GEOLOGIC	136
ANEXA NR. 7 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA HIPSOMETRIC A RELIEFULUI.....	137
ANEXA NR. 8 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA DECLIVITĂȚII RELIEFULUI	138
ANEXA NR. 9 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA DENSITĂȚII FRAGMENTĂRII RELIEFULUI	139
ANEXA NR. 10_1 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA ADÂNCIMII FRAGMENTĂRII RELIEFULUI .	140
ANEXA NR. 10_2 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA ADÂNCIMII FRAGMENTĂRII RELIEFULUI .	141
ANEXA NR. 11 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA ORIENTĂRII VERSANȘILOR	142
ANEXA NR. 12 LA PLANUL DE MANAGEMENT - LISTA PE TERITORIILE AVENELOR.....	143
ANEXA NR. 13 LA PLANUL DE MANAGEMENT - DESCRIEREA PE TERITORIILE	147
ANEXA NR. 14 LA PLANUL DE MANAGEMENT - TIPURILE DE SOL DIN PARCUL NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARIȚA	153
ANEXA NR. 15 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA PEDOLOGIC	160
ANEXA NR. 16 LA PLANUL DE MANAGEMENT - SPECII DE PLANTE DIN LISTA ROȘIE A PLANTELOR SUPERIOARE DIN ROMÂNIA	161
ANEXA NR. 17 LA PLANUL DE MANAGEMENT - SPECII DE VERTEBRATE DIN CARTEA ROȘIE A VERTEBRATELOR ȘI DIN ORDONANȚA DE URGENȚĂ A GUVERNULUI NR. 57/2007, APROBAT CU MODIFICĂRI ȘI COMPLETĂRI PRIN LEGEA NR. 49/2011, CU MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE ULTERIOARE	167
ANEXA NR. 18 LA PLANUL DE MANAGEMENT - SPECII DE FAUNĂ PROTEJATE PRIN CONVENȚIILE INTERNAȚIONALE	171
ANEXA NR. 19 LA PLANUL DE MANAGEMENT - HARTA DISTRIBUȚIEI HABITATELOR.....	172
ANEXA NR. 20 LA PLANUL DE MANAGEMENT - DESCRIEREA TIPURILOR DE HABITATE IDENTIFICATE ÎN PARC.....	173
ANEXA NR. 21 LA PLANUL DE MANAGEMENT - STRATEGIA DE TURISM A PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARIȚA.....	190
ANEXA NR. 2	323
REGULAMENTUL PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARIȚA.....	323

List abrevieri

Ar – argon

APNBV – Administra ia Parcului Na ional Buila-Vânturari a

AVPS – Asocia ia de Vân toare i Pescuit Sportiv

CSU - Clubul Sportiv Universitar Bucuresti

CC – Consiliul Consultativ

C. . – Consiliul tiin ific

DN – Drum Na ional

IFET – Întreprinderea Forestier de Exploatare i Transport

IPGG - Institutul de Petrol, Gaze si Geologie

L.C. – lungimi de coard

Nd - neodim

ONG – organiza ie negvernamental

Pb – plumb

PM – plan de management

PNBV – Parcul Na ional Buila-Vânturari a

Sm – samariu

Ua – Unitate amenajistic

UIAA - Union Internationale des Associations d'Alpinisme / Federatia Internationala de Alpinism /International Mountaineering and Climbing Federation

PATJ – Plan de Amenajare a Teritoriului Jude ean

PUG – Plan Urbanistic General

PUZ – Plan Urbanistic Zonal

PATJ – Plan de Amenajare a Teritoriului Jude ean

1. INTRODUCERE

1.1. Introducere i context

Parcul Na ional Buila - Vânturari a, denumit în continuare PNBV, este o arie natural protejat înfiin at în 2004, cu statut de parc na ional.

Peste limitele parcului se suprapun, aproape perfect, limitele sitului de importan comunitar ROSCI0015 Buila-Vânturari a i cele ale sitului de protec ie avifaunistic ROSPA0025 Cozia-Buila-Vânturari a – partea cuprins în masivul Buila-Vânturari a.

În conformitate cu principiile moderne ale conserv rii naturii, planul de management trebuie s integreze interesele de conservare a biodiversit ii cu cele de dezvoltare socio-economic ale comunit ilor locale din raza de ac iune a parcului, înând cont totodat de tr s turile tradi ionale, culturale i spirituale specifice zonei.

Planul de management al PNBV a fost elaborat în vederea unei planific ri integrate a ac iunilor ce trebuie întreprinse în vederea îndeplinirii obiectivului major al parcului, respectiv conservarea biodiversit ii.

Planul de management va sta la baza activit ii Administra iei Parcului Na ional Buila - Vânturari a - denumit în continuare APNBV i se constituie ca document de referin pentru planificarea tuturor activit ilor parcului.

Pentru elaborarea planului de management a fost necesar i desf urarea unui proces participativ, la care au fost invita i s ia parte to i factorii interesa i, posibil afecta i din zona parcului, i mai ales reprezentan ii comunit ilor locale.

1.2. Scopul i obiectivele generale ale planului de management

Planul de management are ca scop planificarea integrat a ac iunilor ce trebuie întreprinse pentru atingerea obiectivelor planificate ale parcului.

Conform Anexei nr. 1 a Ordonan ei de urgen a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei i faunei s lbatice, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare, scopul i regimul de management ale parcului na ional sunt: "protec ia i conservarea unor e antioane reprezentative pentru spa iul biogeografic na ional, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebit sub aspectul fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de alt natur , oferind posibilitatea vizit rii în scopuri tiin ifice, educative, recreative i turistice. Managementul parcurilor na ionale asigur men inerea cadrului fizico-geografic în stare natural , protec ia ecosistemelor, conservarea resurselor genetice i a diversit ii

biologice în condiții de stabilitate ecologică, prevenirea și excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosințelor terenurilor, incompatibilă cu scopul atribuit."

Obiectivul general al planului de management al PNBV este: conservarea și promovarea biodiversității, a geodiversității și a diversității culturale pentru dezvoltarea durabilă a regiunii. Dezvoltarea durabilă presupune implicarea comunităților locale în desfășurarea unor activități de natură ecoturistică, conservarea obiceiurilor și tradițiilor locale, educație ecologică, exploatarea durabilă a resurselor, conștientizarea populației, cercetare.

1.3. Scopul și categoriile de arii protejate

1.3.1. Scopul și încadrarea generală

Parcul național corespunde categoriei II a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii, denumit în continuare IUCN, "Parc național: arie protejată administrată în special pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere".

În perimetrul parcului sunt cuprinse fracțiuni de ecosisteme terestre și acvatice cât mai puține influențate prin activități umane, unde sunt admise doar activitățile tradiționale practicate numai de comunitățile din zona parcului național, activități tradiționale reglementate prin planul de management.

Situl de importanță comunitară reprezintă acea arie care, în regiunea sau în regiunile biogeografice în care există, contribuie semnificativ la menținerea sau restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale din anexa nr. 2 sau a speciilor de interes comunitar din anexa nr. 3, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare și care pot contribui astfel semnificativ la coerența rețelei "NATURA 2000" și/sau contribuie semnificativ la menținerea diversității biologice în regiunea ori regiunile biogeografice respective.

Ariile de protecție special avifaunistică sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări și a habitatelor specifice, desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare și locale, mai ales a celor prevăzute în anexele nr. 3 și 4 A ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.49/2011, cu modificările și completările ulterioare.

1.3.2. Categoriile de arii naturale protejate

Parcul Na ional Buila-Vânturari a este parte integrant a re elei ecologice europene Natura 2000, fiind declarat atât sit de importanță comunitară, cât și arie de importan special avifaunistic , împreun cu Parcul Na ional Cozia.

Peste limitele parcului se suprapun, aproape perfect, limitele sitului de importan comunitar ROSCI0015 Buila-Vânturari a i cele ale sitului de protec ie avifaunistic ROSPA0025 Cozia-Buila-Vânturari a – partea cuprins în masivul Buila-Vânturari a.

Pe teritoriul Parcului Na ional Buila-Vânturari a se afl i o serie de rezerva ii, acestea fiind constituite prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului na ional - Sec iunea a III-a - zone protejate.

Conform Anexei nr. 1 a Legii nr. 5/2000, acestea sunt redade în tabelul nr. 1.

Tabel 1.

Rezerva ii i monumente ale naturii de pe teritoriul Parcului Na ional Buila-Vânturari a citate în Legea nr.5/2000

Nr. crt.	2.0. Rezerva ii i monumente ale naturii			
	Cod	Denumirea	Localizarea	Suprafata ha
	Jude ul Vâlcea			
1	2.783.	Pe tera Caprelor	Ora ul B ile Ol ne ti	0,50
2	2.785.	Pe tera Liliiecilor	Comuna Coste ti	1,00
3	2.786.	Pe tera Munteanu - Murgoci	Ora ul B ile Ol ne ti	1,00
4	2.787.	Pe tera Pagodelor	Ora ul B ile Ol ne ti	0,30
5	2.788.	Pe tera Rac	Ora ul B ile Ol ne ti	0,20
6	2.789.	Pe tera Valea Bistri a	Comuna Coste ti	0,25
7	2.790.	Pe tera cu Lac	Ora ul B ile Ol ne ti	0,10
8	2.791.	Pe tera cu Perle	Ora ul B ile Ol ne ti	0,50
9	2.792.	Pe tera Arn u ilor	Ora ul B ile Ol ne ti	0,40
10	2.793.	Pe tera Clopot	Ora ul B ile Ol ne ti	0,10
11	2.804.	Muntele Stogu	Ora ul B ile Ol ne ti	10,00
12	2.808.	P durea Valea Cheii	Ora ul B ile Ol ne ti	1,50

Conform art. 21 din Ordonan a de urgen a Guvernului nr. 57 /2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare, planul de management i regulamentul parcului na ional se elaboreaz de c tre administratorii acestuia, prin

consultarea consiliilor consultative de administrare, se avizează de către consiliile științifice și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului, apelor și pădurilor, emis în baza avizelor autorităților publice centrale din domeniul culturii, dezvoltării regionale și administrației publice și al agriculturii și dezvoltării rurale.

Msurile prevăzute în planul de management se elaborează astfel încât să țină cont de exigențele economice, sociale și culturale, precum și de particularitățile regionale și locale ale zonei, prioritate având însă obiectivele de management ale ariei naturale protejate.

Respectarea planului de management și a regulamentului este obligatorie pentru administratori, precum și pentru persoanele fizice și juridice care dețin sau care administrează terenuri și alte bunuri și/sau care desfășoară activități în perimetrul și în vecinătatea ariei naturale protejate.

Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din parc vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.

- a) Parcul Național Buila-Vânturari a a fost constituit prin Hotărârea Guvernului nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone, în care figurează la poziția II.1., după cum reiese din tabelul 2.

Tabel 2.

Baza legală a Parcului Național Buila-Vânturari a

Nr.	Arie naturală protejată	Suprafața - ha	Județ	Nr. aviz CMN
II.	parcuri naționale			
II.1.	Buila - Vânturari a	4.186	Vâlcea	B 903/21.04.2004

- b) Situl de importanță comunitară ROSCI0015 Buila-Vânturari a a fost declarat prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare. Limitele sitului se suprapun peste limitele parcului. În acest ordin, situl figurează la poziția 15.
- c) Prin Hotărârea Guvernului nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare, masivul Buila-Vânturari a face parte din aria de protecție avifaunistică Cozia-Buila-Vânturari a. În această hotărâre, parcul figurează la poziția 25.

1.4 Baza legal

- a. Hotărârea Guvernului nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie natural protejată pentru noi zone;
- b. Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie natural protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare;
- c. Hotărârea Guvernului nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție special avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare;
- d. Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 2298/2010 privind aprobarea componenței Consiliului științific al Parcului Național Buila-Vânturarița;
- e. Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 2535/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliilor științifice constituite pentru ariile naturale protejate care necesită structuri de administrare;
- f. Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 568/2006 privind aprobarea componenței și Regulamentului de organizare și funcționare ale Consiliului Consultativ al Parcului Național Buila-Vânturarița;
- g. Ordinul ministrului mediului și schimbărilor climatice nr. 1052/2014 privind aprobarea Metodologiei de atribuire în administrare și custodie a ariilor naturale protejate, cu modificările și completările ulterioare;
- h. Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate;
- i. Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 604/2005 pentru aprobarea Clasificării pe teritoriile a sectoarelor de pe teritoriile arii naturale protejate;
- j. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare;
- k. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare;
- l. Legea vânătoriei și protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare;
- m. Legea nr. 46/2008 – Codul Silvic, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- n. Legea nr. 171/2010 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice, cu modificările și completările ulterioare;

- o. Ordonan a Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contraven iilor, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 180/2002, cu modific rile i complet rile ulterioare;
- p. Legea muntelui nr. 347/2004 , republicat , cu modific rile i complet rile ulterioare;
- q. Legea nr. 107/1996 apelor, cu modific rile i complet rile ulterioare;
- r. Hot rrea Guvernului nr. 77/2003 privind instituirea unor m suri pentru prevenirea accidentelor montane i organizarea activit ii de salvare în mun i;
- s. Legea nr. 58/1994 pentru ratificarea Conven iei privind diversitatea biologic , semnat la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992;
- t. Legea nr. 13/1993 pentru aderarea României la Conven ia privind conservarea vie ii s lbatice i a habitatelor naturale din Europa, adoptat la Berna la 19 septembrie 1979
- u. Legea nr. 13/1998 pentru aderarea României la Conven ia privind conservarea speciilor migratoare de animale s lbatice, adoptat la Bonn, la 23 iunie 1979;
- v. Legea nr. 90/2000 pentru aderarea României la Acordul privind conservarea liliecilor în Europa, adoptat la Londra la 4 decembrie 1991;
- w. Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea Conven iei europene a peisajului, adoptat la Floren a la 20 octombrie 2000.
- x. Ordinul ministrului mediului i p durilor nr. 3836/2010 privind aprobarea Metodologiei de avizare a tarifelor instituite de c tre administratorii /custozii ariilor naturale protejate pentru vizitarea ariilor naturale protejate, pentru analizarea documenta iilor și eliberarea de avize conform legii, pentru fotografiatul i filmatul în scop comercial.

1.5. Procesul de elaborare a planului de management

1.5.. Elaborarea planului de management

Planul de managemet al PNBV a fost elaborat de c tre personalul APNBV, cu supervizarea consiliului tiin ific al PNBV.

1.5.2. Calendarul de elaborare

Elaborarea planul de managemet al PNBV a fost f cut conform tabelului nr. 3.

Tabel 3.

Calendarul de elaborare a planului de management

Nr. crt.	Etapă de elaborare	Perioada de elaborare
1	Documentare bibliografic	Ian. 2006 – Dec. 2006
2	Colectare informa ii	Ian. 2006 – Iun. 2008
3	Propunerea componen ei Consiliului tiin ific i Consiliului Consultativ	Ian. 2006

Nr. crt.	Etapa de elaborare	Perioada de elaborare
4	Primele întâlniri ale Consiliului tiin ific i Consiliului Consultativ – dezbatare i aprobare a Regulamentului de organizare i func ionare a Consiliului tiin ific i a Regulamentului parcului, probleme ridicate de reprezentan ii în Consiliul Consultativ	5-6 Oct. 2006
5	A 2-a întâlnire a Consiliului tiin ific i Consiliului Consultativ – dezbatare probleme ridicate de reprezentan ii Consiliul Consultativ	24-25 Apr. 2007
6	Elaborarea schi ei planului de management	Mai 2007-Feb. 2008
7	A 3-a întâlnire a Consiliului tiin ific i Consiliului Consultativ – dezbatare probleme ridicate de reprezentan ii în Consiliul Consultativ	29-30 Nov. 2007
8	A 4-a întâlnire a Consiliului tiin ific i Consiliului Consultativ – dezbatare i aprobare a Regulamentului de organizare i func ionare a Consiliului Consultativ, conform Ordonan ei de urgen a Guvernului nr. 57/2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare, dezbatare probleme ridicate de reprezentan ii în Consiliul Consultativ, prezentarea schi ei de plan de management i a propunerii de zonare intern a parcului	18-19 Feb. 2008
9	Primirea observa iilor i comentariilor la schi a de plan de management i a propunerii de zonare intern a parcului	19 Feb. – 14 Mar. 2008
10	Definitivarea planului de management	Mar. 2008 – Feb. 2009
11	Prezentarea i dezbatarea planului de management în cadrul Consiliului tiin ific	11-12 Feb. 2009
12	Prezentarea i dezbatarea planului de management în cadrul Consiliului Consultativ	13 Feb. 2009
13	Avizarea planului de management de c tre Consiliul tiin ific	27 Mar. 2009
14	Avizarea planului de management de c tre Consiliul Consultativ	Martie – Iulie 2009
15	Înaintare planului de management spre aprobare	Noiembrie 2009
16	Corectarea i revizuirea planului de management în	Noiembrie 2011-

Nr. crt.	Etapa de elaborare	Perioada de elaborare
	conformitate cu observațiile primite de la minister precum și introducerea datelor rezultate în urma cercetărilor efectuate în parc în cadrul proiectului „Revizuirea planului de management al PNBV și strategia de monitorizare a conservării habitatelor și speciilor de interes comunitar” finanțat prin POS Mediu.	Decembrie 2012
17	Elaborarea măsurilor de management în urma studiilor efectuate în parc și inserarea lor în planul de management	Ianuarie 2013-Aprilie 2013
18	Prezentarea și dezbaterile planului de management în cadrul Consiliului Consultativ cu noile modificări	Mai 2013
19	Avizarea planului de management de către Consiliul științific	8 Mai 2014
20	Însușirea observațiilor autoritatea publică centrală pentru protecția mediului la planul de management și ale Comisiei Tehnico-Economice a RNP Romsilva	Mai 2014-prezent

1.5.3 Aprobare și revizuire

Conform art. 21 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare, planul de management și regulamentul parcului național se elaborează prin consultarea consiliului consultativ de administrare, se avizează de către consiliul științific și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului, apelor și pădurilor, emis în baza avizelor autorităților publice centrale din domeniul culturii, dezvoltării regionale și administrației publice și al agriculturii și dezvoltării rurale.

Planul de management va fi revizuit după perioada de valabilitate de 5 ani, de către administrația PNBV sau înaintea expirării acesteia, atunci când modificările legislative sau alte condiții impun aceasta.

1.5.4. Proceduri de implementare ale Planului de Management

Responsabilitatea implementării Planului de Management revine APNBV, aceasta făcându-se pe baza planurilor anuale și lunare de lucru.

Avizarea planurilor de lucru se face de către Consiliul științific, iar pentru probleme care pot afecta factorii interesați este consultat Consiliul Consultativ.

Activitățile incluse în planurile de lucru sunt realizate după cum urmează :

- a) de către personalul APNBV în mod direct;
- b) cu parteneri precum ONG-uri, voluntari, servicii publice, instituții de învățământ și cercetare și alte asemenea, pe bază de contracte de colaborare, voluntariat;
- c) cu furnizori, pe bază de contracte de achiziție: bunuri, consultanță, sponsorizare.

APNBV va monitoriza în permanență activitatea altor instituții, organizații, persoane a căror activitate se desfășoară pe teritoriul parcului pentru asigurarea respectării prevederilor planului de management și regulamentului parcului, intervenind ori de câte ori este necesar pentru rezolvarea problemelor apărute.

1.6. Context istoric

În anul 1966, prin Decizia nr. 205/1966 a Consiliului Popular al Regiunii Argeș, pârâul din cheile pârâului Cheia, cu o suprafață de 1,2 ha, a fost declarat rezervație.

Prin Decizia Consiliului Popular Judeean Vâlcea nr. 348/1983 au fost declarate rezervații naturale următoarele: Rezervația naturală Valea Cheii, cu o suprafață de 10 hectare și Muntele Stogu cu o suprafață de 21,5 hectare. Lor li se adaugă următoarele monumente ale naturii: Pe tera Arnăuților, Pe tera Munteanu-Murgoci, Pe tera Caprelor, Pe tera cu Lac, Pe tera cu Perle, Pe tera Pagodelor, Pe tera Clopot, Pe tera Rac.

Prin Legea nr. 5/2000 a fost reconfirmat statutul acestora de arii protejate și li s-au adăugat Pe tera Liliacilor și Pe tera Valea Bistrița.

2. DESCRIERE GENERALĂ A PARCULUI NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARI

2.1. Localizare

2.1.1. Amplasarea geografică

Masivul Buila-Vânturari a este situat în partea central-nordică a județului Vâlcea și face parte din Munții Carpații. Masivul iese în evidență de lângă lanțul principal al Munților Carpați atât prin dispunerea cât și prin constituția și relieful. Creasta principală a Munților Carpați, constituită preponderent din roci cristaline - seria de Sebe-Lotru, are o dispunere est-vest, cu creste secundare înspre nord și sud. Excepție fac două creste calcaroase, ale căror culmi principale sunt dispuse pe direcția SV-NE: Masivul Târnovu în nord-vest și Masivul Buila-Vânturari a în sud-est.

Masivul Buila-Vânturari a se întinde de la vest de Cheile Bistriței și până la est de Cheile Olnețelor, numite și Cheile Folea. Legătura cu Munții Carpați este făcută prin Plaiul Netedu - interfluviul dintre râurile Bistrița și Costești, Plaiul Lespezi - interfluviul dintre râurile Costești și Cheia și Plaiul Hădărau - interfluviul dintre râurile Cheia și Olneți.

Având în vedere faptul că cele trei categorii de arii protejate – parcul național, situl de importanță comunitară și parte din situl de protecție special avifaunistic Cozia-Buila-Vânturari a se suprapun aproape perfect, descrierea tuturor aspectelor este similară.

2.1.2. Căi de acces

Accesul se poate face fie pe Drumul Național 67 Râmnicu Vâlcea - Târgu Jiu, fie pe Drumul Național 64 Râmnicu Vâlcea - Bile Olneți.

2.2. Administrarea Parcului Național Buila-Vânturari a

2.2.1. Limitele Parcului Național Buila-Vânturari a

Descrierea limitelor parcului național este conform Anexa 1, Secțiunea 1 din Hotărârea Guvernului nr. 2151/2004.

2.2.2.2. Zonarea intern a Parcului Național Buila-Vânturari a

Parcul Național Buila - Vânturari a, conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare, cuprinde următoarele zone:

- a. Zone cu protecție strictă – sunt acele zone de mare importanță științifică, ce cuprind zone sensibile în care intervențiile antropice au fost foarte reduse, reprezintă 32,88% din suprafața parcului și sunt constituite din păduri – 998,3 ha și stâncării calcaroase - zone neproductive – 468,2 ha aflate în partea centrală a parcului. Aici se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație și ecoturism care nu necesită construcții/investiții.
- b. Zone de protecție integrală - cuprind cele mai valoroase bunuri ale patrimoniului natural din interiorul parcului. Ele reprezintă 13,07% din parc, pajistele alpine – 481,4 ha din Muntele Arnota, Muntele Cacova, Muntele Piatra și Muntele Albu din zona centrală a creștei și poienile cu fânețe - enclave - 101,6 ha: Scărișoara, Scărișoara Nord, Bulz, Prunsa, Tevioara, Oale, Poiana de Piatră, Poiana Frumoasă și Piscul cu Brazi. Activitățile permise a se desfășura în această zonă sunt cele prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2009, cu modificările și completările ulterioare.
- c. Zone tampon = Zone de conservare durabilă. Reprezintă 53,41% din parc, suprafețe forestiere care înconjoară la exterior zonele de protecție strictă și protecție integrală, cu o suprafață totală de 2382 ha, din care 1760 ha păduri cu restricții de tăiere - T2 – rândul de parcele întregi având limită comună cu cele din zona de protecție strictă, unde sunt permise lucrări speciale de conservare, fărâșirea lemnului mort, în restul zonei tampon - 622 ha - fiind permise tăierile progresive clasice sau în margine de masiv cu perioada de regenerare de minimum 10 ani. Activitățile permise a se desfășura în această zonă sunt cele prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2009, cu modificările și completările ulterioare.
- d. Zone de dezvoltare durabilă a activităților umane, 0,63% din parc, respectiv 28,1 ha, sunt zonele în care se permit activități de investiții/dezvoltare, cu prioritate cele de interes turistic, dar cu respectarea principiului de utilizare durabilă a resurselor naturale și de prevenire a oricăror efecte negative semnificative asupra biodiversității.
  - i. zona Între Râuri – are o suprafață de 1 ha și cuprinde parcelele E1, 96C1, 96C2, 96F, 96N din unitatea de producție V Bistrița, unde se află concentrate mai multe obiective de infrastructură: Hidrocentrala Bistrița, Cantonul Silvic Între Râuri,

Cabana fostei Întreprinderi Forestiere de Exploatare și Transport - IFET, Cabana Administrației Parcului Național, topoli, centru colectare fructe de pădure, alte anexe. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective;

- ii zona Prislop - are o suprafață de 4,3 ha și cuprinde parcelele 56Ad, 65Cc, 56P din unitatea de producție VI Buila, unde se află barajul, lacul de acumulare, bazinul colector și anexele pentru mentenanțele Hidrocentralei Bistrița, Cantonul Silvic Prislop, pepinier, anexe, teren administrativ. Aici se permit numai lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective, investiții pentru realizarea unei tabere turistice din care se va fi utilizat de administrația parcului pentru activități turistice și de educație ecologică;
- iii zona Cabanei Codric – are o suprafață de 0,1 ha din unitatea amenajistică 104B a unității de producție I Cheia, unde se permit lucrări de întreținere și reparare a cabanei;
- iv zona Cabanei Cheia – are o suprafață de 0,1 ha din unitatea amenajistică 109C - unitatea de producție I Cheia, unde se permit lucrări de întreținere și reparare a cabanei;
- v zona Pahomie, cu o suprafață de 0,3 ha din enclava parcelei E12 a unității de producție I Cheia, unde se află concentrate mai multe clădiri ale ansamblului monahal al Schitului Pahomie: biserică, clopotniță, 3 clădiri administrative. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective;
- vi zona Prunsa, cu o suprafață de 6 ha din E10 unitatea de producție VI Buila, unde se află concentrate mai multe clădiri, în special ale ansamblului monahal al Schitului Prunsa: două biserici, clopotniță, 2 clădiri administrative, 2 grajduri-fânare, 17 clădiri-chilii, 3 cabane proprietate privată. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective cu specific monahal;
- vii zona Arnota, cu o suprafață de 16 ha, dintre care 6 ha localizate în parcela 3A, 8 ha localizate în parcela 3B ale unității de producție V Bistrița și 2 ha peștera din Muntele Arnota, proprietatea Primăriei Costești. Aceste 16 ha reprezintă zona care, prin înființarea parcului național, acesta s-a suprapus peste perimetrul de exploatare al Carierei de Calcar Bistrița - Regia Națională a Sării Salrom - Sucursala Exploatarea Minieră Râmnicu Vâlcea, aprobat anterior înființării Parcului. Aici se permite desfășurarea activităților de exploatare minieră.

Pe lângă cele de mai sus, în zona Arnota se pot desfășura următoarele activități, cu respectarea prevederilor din planul de management: activități tradiționale de cultivare a

terenurilor agricole și de creștere a animalelor, activități de exploatare a resurselor minerale neregenerabile, lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor și lucrări de conservare, alte activități tradiționale efectuate de comunitățile locale, conform prevederilor legale.

Zonarea internă detaliată este prezentată în tabelul de la anexa nr. 2- Zonarea internă a parcului și evidența proprietarilor și în hărțile prezente ca anexa nr. 3 – Harta zonării interne a parcului – unități amenajistice și anexa nr. 4 - Harta zonării interne a parcului – unități amenajistice și ortofotoplanuri. Unele diferențe în cazul zonei de protecție strictă sunt prezentate în anexa nr. 2 a Regulamentului Parcului față de cea descrisă în Hotărârea Guvernului nr. 2151/2004 se datorează reamenajării fondului forestier (împărțirea unor parcele care doar parte din ele erau incluse în zona de protecție strictă în două parcele pentru o mai bună delimitare în teren), creșterea unei continuități a zonei de protecție strictă precum și hotărârile Consiliului Local al parcului de a trece un număr de trei parcele (109B, 110 A, 113A%), proprietate a Obștii Moneștilor Bărbăntuți din zona de protecție strictă în zona de conservare durabilă.

2.2.2.3. Resurse de management și infrastructură

Conform art. 16 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare, - administrarea parcurilor naționale - se realizează de către structuri de administrare special constituite, cu personalitate juridică ”.

Parcul Național Buila-Vânturari a fost administrat de către Regia Națională a Pădurilor - Romsilva prin Direcția Silvică Vâlcea până în iunie 2009. Administrația Parcului Național Buila-Vânturari a fost constituită în ianuarie 2006 și cuprinde un personal format din 10 angajați: director, economist, șef pază, responsabil relații cu comunitățile, educație ecologică și turism, biolog, specialist în tehnologia informației, 4 rangeri.

Începând din 09.06.2009 a luat ființă Regia Națională a Pădurilor – Romsilva Administrația Parcului Național Buila-Vânturari R.A., unitate cu personalitate juridică aflată în subordinea Regiei Naționale a Pădurilor.

În ceea ce privește infrastructura și dotările, administrația dispune de următoarele:

- a. sediu: 4 camere mobilate în Clădirea Ocolului Silvic Horezu; acestea au revenit administrației parcului în baza unui contract de comodat încheiat între Direcția Silvică Vâlcea și administrația parcului
- b. 3 cabane: Între Râuri, Codric, Valea Cheii. Cabanele au revenit administrației parcului în baza unui contract de comodat încheiat între Direcția Silvică Vâlcea și administrația parcului;
- c. 3 măști de teren;

- d. infrastructur turistic :
- i 19 trasee marcate, amenajate și omologate de Ministerul Turismului - circa 250 km, aflate integral în parc sau care îl traversează , 58 stâlpi cu 168 de sigle și indicatoare amplasate la toate intrările și intersecțiile traseelor turistice montane;
  - ii 3 trasee tematice: traseu tematic ecoturistic: „Porțile Parcului Național Buila-Vânturari a: natură și spiritualitate”, realizat în 2006 în cadrul unui proiect finanțat de Fundația pentru Parteneriat și implementat de Asociația Kogayon, traseu tematic „Ranger Junior”, realizat în anul 2009 în cadrul unui proiect finanțat de Fundația pentru Parteneriat și implementat de Asociația Kogayon, traseu tematic „Poveștile Pdurii”, realizat în 2010 cu finanțare UNPD, de Asociația Kogayon;
  - iii 9 spații de campare amenajate - masă cu bănci, vatră de foc, punct informare - panou informativ bilingv, container de gunoi: Cheile Bistriței, Prislop, Poiana Pârșana, Poiana Scărișoara, Pahomie, Cheia-tunel, Cabana Cheia, Cabana Codric, Cheile Olneții;
  - iv 6 intrări în parc amenajate - punct informare - panou informativ bilingv, container de gunoi: Bistrița, Prislop, Valea Morii, Bărbăntău, Valea Cheia, Valea Olneții;
  - v 4 refugii turistice montane amenajate: Curmătura Builei, Scărișoara, Piscul cu Brazi și La Troi ;
  - vi alte 12 puncte informare - panouri informative bilingve la obiective de interes turistic de pe trasee;
  - vii 6 puncte de informare reprezentate de 6 foi oare de lemn acoperite cu sigle ;
  - viii 2 observatoare faună amenajate: Izvorul Larg și Cacova;
  - ix bannere 4x1,5 m la intrările în parc și cabane.
- e. echipament IT, multimedia, cercetare: 6 calculatoare, 3 multifuncționale, 2 imprimante, din care una color, 3 aparate foto digitale, 2 stereomicroscopuri, 1 microscop, 1 GPS Garmin CS76x și atlasul digital al României, 2 detectoare de liliaci, 10 GPS-uri Trimble, 1 busol , 10 stații radio primite de la Ministerul Mediului;
- f. pagina web www.buila.ro;
- g. softuri cu licență pentru echipamentele IT din dotarea parcului;
- h. echipament pentru personalul administrației parcului și activități de teren.

2.2.4. Acoperirea cu hărți, aerofotograme, imagini satelitare și terestre

Materialele cartografice realizate sunt diverse, având la bază digitizarea bazei cartografice 1:25.000 și prelucrarea în GIS a acesteia, cu rezultatele: 14 tipuri de hărți tematice ale parcului – habitate principale, vegetație, geologie, pedologie, geomorfologie: înclinare versanți, adâncimea

fragment rii, pante, densitatea fragment rii, aer rii reliefului, harta turistic , h r i zon re intern a parcului, h r i cu distribu ia speciilor de faun i flor .

Mai dispunem de acoperire integral cu imagini satelitare ICONOS 2008 HR i MR i ortofotoplanuri, precum i imagine Landsat 2005 furnizate de c tre autoritatea public central pentru protec ia mediului.

2.2.5. Consiliul tiin ific al Parcului Na ional Buila-Vânturari a

În conformitate cu art. 19 alin. (4) i (5) din Ordonan a de urgen a Guvernului nr. 57/2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare, componen a Consiliului tiin ific al parcului se aprob prin ordinul conduc torului autorit ții publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor , iar regulamentul de organizare i func ionare al Consiliului tiin ific a fost aprobat de asemenea prin ordin.

2.2.6. Consiliul Consultativ al Parcului Na ional Buila-Vânturari a

Conform art. 10 i art. 19 alin. (2) i (3) din Ordonan a de urgen a Guvernului nr. 57/2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare,

la propunerea Administra iei Parcului na ional Buila -Vânturari a, prin Ordinul ministrului mediului i dezvolt rii durabile nr. 568/2006 s-a aprobat componen a i regulamentul de organizare i func ionare ale Consiliului Consultativ al parcului. Componen a Consiliului Consultativ a fost completat ulterior, odat cu aprobarea Regulamentului de Organizare i Func ionare.

2.3. Geodiversitatea parcului - geologie, geomorfologie, clim , hidrologie, pedologie

2.3.1. Istoricul cercet rilor

Buila-Vânturari a - este un munte care nu-l las indiferent pe drume i cu atât mai pu in pe cercet tor -, dup L. Badea, 1998.

Primele cercet ri au fost realizate de Emm. de Martonne, 1907, care men ioneaz în mun ii de la vest de Olt - creasta îndr znea a Stogului -, drept unul din elementele de seam care determin varietatea morfologic din Mun ii C p ânii.

G.M. Murgoci vorbe te de falia Stogului – în - România – schi a istoric , geografic , geologic , economic i minier ”, 1907, ca accident tectonic important i tot el precizeaz c forma iunile sedimentare din dreapta Oltului sunt limitate spre vest de calcarele Masivului Bistri ei.

Stogu reprezint în l imea izolat dintre v ile Cheii i pâ râului Folea, ca extremitate nord-estic a masivului calcaros i, de i foarte bine individualizat, numele s u nu putea fi totu i extins la întreaga culme calcaroas . În lucr rile geologice de mai tâ rziu, masivul a fost consemnat fie cu

numele de Bistri a-Vânturari a – după t. Ghika-Budești, 1941, fie de Vânturari a-Buila, sau numai Buila.

Poate că are mai puține importanțe numele atribuit acestui masiv calcaros în diferite lucrări. Important este faptul că a oferit suficiente motive pentru a sta în atenția cercetătorilor din diferite domenii ale științelor naturii. Pe măsură acumulării cunoștințelor pare să fi devenit tot mai interesant din mai multe puncte de vedere.

2.3.2. Geologia

Cadrul tectonic general

Din punct de vedere tectonic, zona studiată face parte din orogenul carpatic. Masivul Buila-Vânturari a face parte din Pânza Getică, unitate a Dacidelor Mediane din Carpații Meridionali, după Șandulescu, 1984.

Carpații Meridionali cuprind mai multe unități geotectonice: Dacidele Mediane - Pânza Getică, Pânza de Sasca-Gornjak, Pânza de Reșița și Pânzele Supragetice, Dacidele Externe - Pânza de Severin și Dacidele Marginale - Domeniul Danubian. În sudul acestor unități cutate, în sistem de pânze de ariaj, se află o zonă de avanfos - Depresiunea Getică, după Șandulescu, 1984.

Structogeneza Dacidelor Mediane s-a produs în Senonian, în cadrul tectogenezei laramice.

Dintre toate unitățile ariate ale Dacidelor Mediane, cea mai mare extindere o are Pânza Getică, alcătuită din formațiuni cristalofiliene prealpine și dintr-o cuvertură sedimentară în cadrul căreia cele mai vechi depozite sunt de vârstă Carbonifer superior. Fundamentul Pânzei Getice afloră în Munții Leaota, Munții Sebe-Lotru, Munții Căpâlnii, Munții Godeanu, sudul Munților Poiana Ruscă, Munții Semenic și în petecele de acoperire Bahna, Porțile de Fier și Vlari. Datorită eroziunii, depozite sedimentare ale Pânzei Getice se întâlnesc doar în câteva arii, dintre care cele mai importante sunt Brașov-Dâmbovicioara, Buila-Vânturari a, Haeg și Reșița-Moldova Nouă. Aceste depozite sedimentare au fost afectate de procesele tectonogenetice în două faze. Prima discordanță însemnată este prealbiană, când a început ariajul getic și corespunde primei faze getice, după Codarcea, 1940, vârsta primei încălțări fiind plasată după Apianul inferior și înaintea sfârșitului Apianului superior. Cea de-a doua fază getică, reprezentând ariajul principal laramic, a avut loc în Senonian, când Pânza Getică, având în bază Pânza de Severin, a acoperit Domeniul Danubian.

Deformările post-tectogenetice din Carpații Meridionali sunt în special de tip ruptural. Cea mai importantă dislocație rupturală este Grabenul Cernei și elementele asociate prelungirii acestuia spre est - Depresiunea Petroani, sistemul faliilor Lotrului și Brezoi.

Stratigrafia

În zona Masivului Buila-Vânturari a se găsește o succesiune de depozite metamorfice și sedimentare, care poate fi urmărită în deschiderile oferite de văile celor patru râuri care traversează masivul.

Din punct de vedere tectonic, Masivul Buila-Vânturari a este situat în întregime în cadrul Pânzei Getice și este constituit din formațiuni cristaline acoperite de o acoperitură sedimentară.

Formațiunile metamorfice

În Masivul Buila-Vânturari a rocile metamorfice află pe versanții nord-vestici, pe vâile râurilor Bistrița, Costești, Cheia și Olnești, cât și în zona de creastă, unde află de sub depozitele sedimentare erodate - Curmătura Builei.

Evoluția metamorfică a unităților gnaisice din Pânza Getică se înscrie în intervalul de timp corespunzător ciclului Varisc - 300 – 350 m.a., datări Ar/Ar, Pb/Pb și Sm/Nd, după Iancu et al., 2003.

Evoluția metamorfitelor din Carpații Meridionali are în prezent repere mai clare, subliniind caracterul polistadial și o evoluție distinctă a unităților Getic-Supragetic vs. Danubian, într-o succesiune de evenimente de la subducție la obducție și o inversiune tectonică în Cretacicul mediu și superior.

Balintoni, în 1984, consideră că rocile metamorfice din Domeniul Getic-Supragetic pot fi divizate în două tipuri principale de litologii: un tip dominat de calcare cristaline, amfibolite, mica isturi, paragneise, cuarțite, din care lipsesc migmatitele, reprezentând metalitofaciesul de Negoii, iar cel de-al doilea este relativ sărac în roci carbonatice și amfibolitice, fiind dominat de gneise și migmatite, reprezentând metalitofaciesul de Sebe-Lotru, în cadrul acestuia din urmă încadrându-se și formațiunile cristaline din Masivul Buila-Vânturari a.

Sucesiunea este alcătuită din rocile metamorfice ale litogrupului Căpâna, aparținând litogrupului Sebe-Lotru. Ulterior, în cadrul acestuia au fost puse în evidență două formațiuni diferite litologice și cu evoluții proprii în mare parte: Formațiunea de Ursu și Formațiunea de Vaideeni, separate printr-un plan de încălecare mai vechi decât cel al Pânzei Getice.

Formațiunea de Vaideeni este constituită din paragneise și mica isturi cu intercalări subiri de amfibolite și gneise cuarțo-feldspatice, precum și lentile de calcare cristaline.

Formațiunea de Ursu este constituită din gneise cu biotit, cordierit, sillimanit, feldspat potasic ± andaluzit - numite gneisele de Ursu, cu structură blastomilonitică, având intercalări subiri de paragneise micacee - muscovit cu biotit, care sunt migmatizate și pegmatizate. De asemenea, sunt menționate, ca și în Formațiunea de Vaideeni, intercalări numeroase de amfibolite, gneise amfibolice și metaultrabazite. În Formațiunea de Ursu, spre deosebire de Formațiunea de Vaideeni, lipsesc înșelcogitele.

Formațiunile sedimentare

După desvârșirea ciclului baikalian, care a generat isturi cristaline epimetamorfice, Domeniul Getic a evoluat ca arie exondată supusă denudării. A devenit arie de acumulare în neo-Carbonifer, când s-au acumulat depozite predominant continentale. În ciclul alpin, procesul de sedimentare începe după faza de exondare, care a durat și în timpul Triasicului. În Jurassic se

conturează o serie de zone depresionare, printre care și Buila-Vânturari a. Domeniul Getic este din nou exondat după tectogeneza mezocretacică. După acest moment, are loc o transgresiune la nivelul Cenomanianului, dar forma iunilor sedimentare sunt, în cea mai mare parte, îndepărtate prin eroziune.

În zona Masivului Buila-Vânturari a, succesiunea sedimentară cuprinde depozite de vârste Juristic medii și superioare și Cretacic inferior.

Depozitele sedimentare ale Masivului Buila-Vânturari a au fost studiate doar într-o mică măsură. Boldur et al, 1968, 1970, consideră că succesiunea stratigrafică cuprinde depozite jurasice – Bajocian - Bathonian – Kimmeridgian -Tithonian, cretacice –Vraconian - Cenomanian - Turonian – Maastrichtian și eocene. Dragastan, 1980, consideră că Malmul este aproape complet, din el lipsind doar partea superioară a Tithonianului, însă nu descrie Bajocian - Bathonianul. Neocomianul este reprezentat doar de Valanginian, iar peste acesta a pus în evidență și Barremian-Apianul. Studiind depozitele detritice cretacice, care stau peste calcarele jurasice-cretacice inferioare, Popescu et al, 1986, le împarte în patru orizonturi, atribuite etajelor: Albion-Vraconian inferior (?), Vraconian-Turonian-Coniacian (?), Santonian-Campanian inferior și Campanian superior (?) - Maastrichtian.

O sinteză a informațiilor existente până în acest moment referitoare la succesiunea stratigrafică a depozitelor sedimentare aflate la nord de Depresiunea Getică este prezentată în anexa nr. 5.

Harta geologică a parcului se găsește în anexa nr. 6.

2.3.3. Geomorfologia

2.3.3.1. Caractere generale

Individualitatea Masivului Buila-Vânturari a în peisajul Munților Căpâanii este incontestabilă și impresionantă. Acest fapt se datorează pe de o parte detaliilor prin constituție și evoluție de ansamblul muntos din jur, iar pe de altă parte caracterelor morfografice și prin particularitățile morfometrice net diferite față de ceea ce oferă în ansamblu Munții Căpâanii, după S. Roat, 1998.

Spre deosebire de Munții Căpâanii din care face parte, Masivul Buila-Vânturari a prezintă caractere aparte, specifice creștelor calcaroase liniare și insulare.

Culmea principală are o lungime de circa 14 km, având însă caracter unitar doar între Cheile Costeții și Cheile Cheia, cu o mică întrerupere în zona Curmătura Builei - unde acoperirea sedimentară a fost erodată până la depozitele metamorfice, în rest fiind fragmentat de cele trei râurile care au sursă la vest la est: Bistrița, Costeții, Cheia și Olneț, care separă două masive: Arnova - sud-vest, între râurile Bistrița și Costeții și Stogu - nord-est, între râurile Cheia și Olneț, care au o înfățișare diferită de aceea a culmii principale. Creasta are aspect accidentat, doar pe zone restrânse având platouri netezite - Muntele Cacova și Muntele Albu, trăsătură dominantă fiind cea de culme în trepte, dominată de vârfuri rotunjite - Piatra, Buila sau ascuțite -Vânturari a.

Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuțite și zimțate, chiar dacă în lîmea descreește treptat. Eroziunea și dezagregarea au detașat martori de eroziune reziduali cu formă de turnuri sau ace, unii de dimensiuni mari - 35 m, în special pe versantul vestic al masivului.

Culmile secundare sunt în general scurte – sub 1 km și cad în trepte accentuate spre est. Doar în Muntele Cacova apar culmi netede, iar sectoare de culmi rotunjite în Munții Cacova și Piatra.

O analiză a tipurilor de văi după profilul transversal relevă faptul că majoritatea acestora, în special în sectoarele de obârșie, sunt rotunjite. Spre periferia masivului ele se adâncesc puternic, capătând formă de „V”. Ca excepții pe mici sectoare se întâlnesc văi cu fundul plat. Există și numeroase culoare de avalanșe spectaculoase, în special pe abruptul nordic și vestic. De aici pot fi observate toate categoriile morfologice de versanți - concavi, convexi, dominanți sunt versanți complecși, datorită unor puternice influențe structurale, dar și datorită proceselor intense de modelare.

Parametrii morfologici principali au fost calculați utilizând hărțile topografice la scară 1:25 000, ediția 1981. S-au mai utilizat și fotografiile, imagini satelitare, metode GIS, cât și observații din teren.

2.3.3.2. Hărți geomorfologice

a. Harta hipsometrică este redată în anexa nr. 7.

Din punct de vedere altimetric, cota maximă este situată la 1885 m în vârful Vânturari a I, iar cea minimă la 550 m la ieșirea Bistriei din chei. Rezultă o medie altitudinală de 1218 m. În realitate, mersul curbelor și repartizarea hipsometriei în cadrul masivului se prezintă alungit-concentric. Astfel, altitudinile de peste 1800 m ocupă câteva areale mici în partea centrală a masivului, în jurul vârfurilor Buila și Vânturari a, însumând doar 1,4% din suprafață.

Între 1400 și 1800 m se situează întreaga parte centrală a masivului și insular Muntele Stogu, totalizând 14,5% din suprafață. Cea mai mare extindere o ocupă intervalul 1000 - 1400 m, fiind prezent atât în Muntele Arnota și Muntele Cacova, cât și în lungul întregii borduri estice din partea centrală și nordică a masivului. Acest interval altitudinal însumează 56,6% din suprafață.

Partea aflată sub 1000 m ocupă 27,3% și este extinsă mai ales în sudul Muntelui Arnota și în lungul văilor Bistriea, Costești și Cheia. Aceste categorii hipsometrice au fost stabilite în corelație cu limitele subetajelor de vegetație și cu tipologia proceselor geomorfologice actuale.

b. Harta declivității reliefului este redată în anexa nr. 8.

Declivitatea reliefului influențează direct tipul și intensitatea proceselor geomorfologice și îi pune puternic amprenta asupra peisajului. Valoarea declivității este foarte variată și ajunge până la 80 – 90° în cazul abrupturilor, pe alocuri apăsând chiar și pereții cu surplombe. Semnificativ pentru acest masiv este faptul că 32% din suprafață are înclinații de peste 60°, acestea fiind dispuse mai ales

în lungul versantului vestic al culmii principale, în partea de mijloc și inferioară a versantului estic, ca și în lungul vâurilor care taie masivul.

Cea mai mare extindere o au suprafețele cu înclinări de 40° - 60° , circa 33% din suprafața parcului, situate atât pe versantul nord-vestic al masivului, în partea mediană, cât și spre baza versantului sud-estic, în bazinele Bistriei și Costețului, în Muntele Stogu.

Pantele cuprinse între 20° - 40° ocupă 16% din suprafață, în partea centrală a Muntelui Arnota, în Munții Cacova și Piatra. Suprafețele cu pante de 10° - 20° - reprezentând 10% din suprafața parcului și sub 10° - reprezentând 9% din suprafața parcului, sunt prezente în special în Munții Arnota, Cacova și Piatra, dar și pe culmea principală, în jurul vâurilor Buila și Vânturari Mare.

c. Harta densității fragmentării reliefului este redată în anexa nr. 9.

Densitatea fragmentării reliefului reflectă în mare măsură stadiul evoluției reliefului, comportamentul substratului geologic la eroziune și influența condițiilor climatice actuale asupra modelării reliefului.

În general, se poate aprecia că densitatea vâurilor este neobișnuit de mare pentru o regiune calcaroasă, dar această situație se explică prin condițiile geologice și morfologice specifice culmilor calcaroase proeminente. Calculele arată că 12,5% din suprafața parcului are valori ale densității între 4 - 5 km/km^2 - versantul estic al Muntelui Cacova, versantul vestic al Muntelui Piatra, versanții vestici ai Muntelui Albu, vâurilor Buila și Vânturari Mare, bazinul Cheii și în mare parte Muntele Stogu. Valoarea cea mai mare ajunge la 5 km/km^2 și se găsește la est de vârful Vânturari Mare.

Suprafețele cu valori de 3 - 4 km/km^2 se află în bazinul râului Costeț - inclusiv Muntele Arnota, în sudul Muntelui Piatra, în partea centrală a crestei - vâurile Buila și Vânturari Mare, la baza versantului estic al vârfului Vânturari Mare și în nord-vestul Muntelui Stogu - bazinul pâraului Folea, reprezentând la un loc 29,16% din suprafața masivului. Suprafețele cu valori între 2 - 3 km/km^2 reprezintă 22,91% din parc. Astfel de areale se află în partea sud-vestică a Muntelui Arnota, în bazinul superior al Otșului - Munții Piatra și Albu și la nord de vârful Vânturari Mare. Areele cu densități ale fragmentării mai mici de 1 - 2 km/km^2 se găsesc în partea centrală și sudică a Muntelui Arnota - modificat antropic prin cariera de calcar și în partea superioară a munților Cacova, Piatra și Albu, reprezentând 25% din suprafața întregului masiv. Valorile mici de sub 1 km/km^2 , reprezentând 10,41% din suprafața masivului, au fost calculate în perimetrul carierei de la Bistriea. Cu excepția vâurilor alohtone ale Bistriei, Costețului, Cheii și Olnețului, vâurile cu regim de scurgere permanent aproape lipsesc.

d. Harta adâncimii fragmentării reliefului este redată în anexa nr. 9.

Adâncimea fragmentării reliefului atinge valoarea maximă de 740 m. Energia medie este de 450 m, iar cea minimă în jur de 250 m, în general valori normale pentru munți cu altitudine mijlocie.

Pe mai mult de jumătate din suprafața a masivului energia reliefului este între 200 - 400 m, respectiv pe 52% din suprafața sub 400 m, și 4,16% între 0 - 200 m. Valorile sub 400 m se află în sudul Muntelui Arnota, în estul Muntelui Cacova, în partea centrală a culmii - în jurul vârfurilor Buila și Vânturari și în bazinele râurilor Cheia și Olneț, iar valorile cuprinse între 400 - 600 m ocup suprafețe însemnate în părțile nordice și sudice a Muntelui Arnota, în lungul culmii principale - la nord de vârful Vânturari, la sud de vârful Buila și în Muntele Piatra, în întregul versant sudic al Muntelui Cacova și în sudul Muntelui Stogu - 33,33%. Arealele cu valori de peste 600 m reprezintă 10,41% din suprafața a masivului și ocup o arie din jurul părții inferioare a Cheilor Costeților, bazinul Căprăsești - Cheia superioară și în partea centrală a Muntelui Stogu, energia de 600 - 700 m fiind localizată și pe versanții sud-estici ai Munților Piatra și Albu. Cele mai ridicate valori - de peste 700 m - sunt situate în estul Munților Buila și Vânturari, precum și în bazinul Cheii, însumând 14,5% din suprafața a masivului. În multe situații, valorile obișnuite sunt ridicate datorită raportării vâștilor la abrupturile ce delimitează culmea principală a masivului.

e. Harta expoziției versanților este redată în anexa nr. 11.

Cea mai mare suprafață ocupată de versanții cu expoziție sudică - 32,2% din suprafața a masivului, apoi cei cu expoziție estică - 25% din suprafața a masivului, nordică - 18,6%, vestică - 18% și pe ultimul loc sunt suprafețele plane - 6,2% din suprafața a masivului.

Trebuie precizat că intervenția antropică din Muntele Arnota, prin cariera de calcar, a produs modificări mari nu numai în înfățișarea părții sudice a masivului, dar și în expoziția suprafețelor topografice nou create.

2.3.3.3. Tipuri de relief

În ansamblul Munților Căpâni, alcătuiți predominant din roci cristaline, Masivul Buila-Vânturari, format din calcare jurasice, este dispus pe direcția apelor, care au obârșii în partea înaltă a Munților Căpâni, dar numai în extremitățile de nord-est și sud-vest. Bistrița, Pârâul Costeților, Pârâul Cheii - Căprăsești și Pârâul Olneților au strâns bara de calcar, separând trei segmente muntoase, diferite ca dimensiuni și aspect: culmea principală sau masivul propriu-zis Buila-Vânturari, cuprins între valea Pârâului Costeților - în sud-vest și valea Pârâului Cheii - în nord-est, continuat spre sud-vest cu Masivul Arnota până în Cheile Bistriței, iar spre nord-est cu Masivul Stogoaarele-Stogu, după L. Badea, D. Călin, 1998.

Calcarele trec și dincolo de cele două văi, dar se afundă sub forma iunilor sedimentare mai noi. Contactul calcarului cu forma iunilor cristaline pe care se sprijină este în mare măsură estompat de acumulările de grohotiș din care apar numeroase izvoare. Bara de calcar reprezintă, de fapt, un flanc de sinclinal suspendat, strâns de falii decroșate, după L. Badea, D. Călin, 1998. De aceea calcarele înclină spre sud, sud-est cu 45 până la 70°.

Calcarele se extind între 800 și 1885 m altitudine absolută, iar contactul cu forma iunilor metamorfe se află în limite variabile ca urmare a compartimentării și dislocărilor lor transversale.

Cele mai mari altitudini: Vânturari a - 1885 m, Buila - 1849 m, Piatra - 1643 m se aliniază la marginea abruptului vestic, o cuedă impresionantă, mai bine pusă în evidență între vârfurile Piatra și Clăia Strâmbă. Profilul zimțat al crestei se aseamănă cu cel al Pietrei Craiului și Munților Trascăului. Este presărat cu ace, turnuri, strungi, iar pe alocuri festonat cu hornuri. Acestea domină printr-un abrupt de 850 m valea Pârâului Cheii și peste 550 m valea pârâului Costeților, după L. Badea, D. Călin, 1998.

Caracterele generale ale reliefului sunt determinate, în cea mai mare parte, de structura monoclină a calcarelor și de poziția masivului în vecinătatea ariilor depresionare din sud și nu mai puțin a culmilor muntoase mult mai scunde din jur.

a. Relieful de nivelare

Masivul a trecut prin aceleși faze de denudare care au modelat Carpații Meridionali, astfel că anumite porțiuni cu aspect netezit pot fi interpretate ca resturi de suprafețe de nivelare, acestea fiind formate sub influența evidentă a structurii, după L. Badea, D. Călin, 1998. La partea superioară a masivului, la aproximativ 1800 m, apare o suprafață care, foarte probabil, aparține ciclului Borșcu. Astfel de suprafețe se găsesc la 1750 m pe latura sud-vestică a muntelui Albu, la 1800 m la sud de vârful Buila și între vârfurile Buila și Vânturari a. Cu 150 - 200 m mai jos, sub 1600 m, se pune în evidență un al doilea complex de suprafețe, corespunzător ciclului de modelare Râușes. Aceste suprafețe se observă în jumătatea sudică a masivului - din muntele Buila, dar cele mai întinse fragmente se găsesc în jurul vârfurilor Piatra - la 1500 - 1600 m, Cacova - la 1400 - 1450 m și Clăia Mare - la 1300 - 1350 m.

Morfologia acestor suprafețe este puternic influențată de înclinarea generală spre sud-est a calcarelor și se poate spune că reprezintă în același timp suprafețe structurale. De fapt, ansamblul reliefului are imprimate caractere structurale evidente.

Dacă sub abruptul vestic contactul cu culmile alțurate se face la altitudinea de 1300 m - 1400 m, ceea ce ar corespunde cu treapta mijlocie a complexului Râușes, pe latura estică acest contact se află cu peste 200 - 250 m mai jos. De aceea fragmente de suprafețe nivelate apar în cadrul ciclului pliocen - Gornovi a apar numai pe latura estică, și anume tot numai în jumătatea sudică a masivului. Cele mai reprezentative fragmente se află în Muntele Arnota, etajate la 1150, 1050 și 950 m. Aici se găsește un fragment și din treapta de 850 m - cel pe care se află Mănăstirea Arnota, în mare parte distrus de cariera de calcar. Trebuie menționat că toate aceste suprafețe poartă amprenta factorului petrografic, ca urmare a comportamentului cu totul diferit al calcarelor în procesul de denudare față de celelalte roci.

b. Relieful structural

Cel mai important element structural este reprezentat de cuesta vestic , un abrupt neîntrerupt din valea Pârâului Coste tilor pân în valea Pârâului Cheii. La baza sa apar dou sau trei genera ii de grohoti uri mobile, semifixate sau acoperite de vegeta ie forestier . Pe alocuri se înal martori de eroziune cu aspect de piramid - vârfulurile Buila, Claia Mare, Claia Strâmb , ucla sau de tunuri - Trigoaiele tevioarei.

Pe flancul estic al masivului sunt evidente suprafe e structurale mai bine p strate i reprezentative în partea de sud-vest a acestuia - între v ile Curm turii i Pârâului Coste ti.

Prin întindere i mod de etajare imprim una din caracteristicile reliefului de pe flancul r s ritean al masivului. Ele sunt dispuse de la 1600 - 1650 m pân la 1100 - 1150 m. Chiar i fragmentele suprafe ei de 1750 - 1850 m de pe culmea principal din mun ii Buila i Vânturari a se înscriu, într-o anumit m sur , în c derea general a calcarelor spre sud-est.

Cele mai întinse suprafe e structurale corespund cu treptele complexului Râu- es. În partea nordic a masivului, pe m sura accentu rii fragment rii, suprafe ele structurale se reduc ca intensitate i întindere.

c. Relieful de acumulare

Ca masiv izolat, proeminent, Buila-Vânturari a este supus unei denud ri relativ accentuate. Prin comportamentul specific calcarelor, materialele rezultate din procesul general de meteoriza ie i de ac iune a apei sunt în cea mai mare parte grosiere, sub forma sf râmiturilor. Deplasarea lor gravita ional , la baza abrupturilor i prin intermediul hornurilor i culoarelor de avalan , a dus la apari ia formelor de acumulare, fie la periferia masivului, în lungul abrupturilor principale, fie în interiorul acestuia, mai pu in pe treptele principale, dar mai ales în v ile seci de pe versantul sud-estic.

Grohoti urile de sub versantul vestic sunt mai dezvoltate i s-au constituit într-o tren aproape continu . Par ial, aceasta este format din grohoti fixat i acoperit de p dure, ceea ce înseamn c sunt vechi i nu mai sunt alimentate cu materiale.

Grohoti urile active se afl acolo unde trenele sunt mai extinse, iar abruptul la baza c ruia s-au format este mai accentuat: sub abruptul vestic al mun ilor Buila, Vânturari a, Piatra.

2.3.3.4. Relieful carstic

Buila-Vânturari a este un masiv calcaros care, în clasificarea genetic a regiunilor carstice din România realizat de C. Goran în 1983, figureaz în categoria masivelor calcaroase unitare, al turi de Piatra Craiului i H ghima . Spre deosebire de această opinie, anterior în 1970, D. Ilie a ar tat c relieful acestui masiv se încadreaz în carstul de tranzi ie, de tip Jurra-Causses, cu sectoare în care

roca se află la zi - holocarst și cu sectoare acoperite cu depozite reziduale, sol și vegetație - merocarst.

Condițiile climatice au fost favorabile unei dezvoltări a proceselor de carstificare având la bază o temperatură medie pozitivă nouă, zece luni pe an și precipitații de 700 - 1200 mm/an.

Exocarstul

Creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturari a, prin dispunerea ei pe direcție SV-NE, a constituit și constituie o barieră pentru râurile care adună apele de pe versanții sudici ai Munților Căpâni. Râurile, nevoite să ocolească zona centrală, au reușit să străpungă această barieră numai la cele două extremități: în partea de sud-vest râurile Bistrița și Costești i-au săpat spectaculoase chei între care este cuprins Muntele Arnota, iar în partea de nord-est râurile Cheia și Olnești au tăiat Cheile Comarnicelor - Cheile Recea sau Cheile Cheii, printre cele mai adânci și mai salbatice din țară, prezentând, pe o lungime de peste 1 km, cascade, marmite, sifonuri, pereți apropiși până la 2 m, dar înalți de peste 300 m, și respectiv Cheile Mânzului - Cheile Olneștilor, Cheile Folea, Valea Rea sau Cheile Râului Sec.

În afara cheilor, formele exocarstice sunt reduse ca număr, varietate și dimensiuni, datorită morfologiei barei de calcare. Dintre acestea ar fi de amintit câmpul de lapiezuri din Muntele Albu.

a. Ponoarele sau sorburile sunt amplasate pe firul văilor sau pe fundul unor doline și au un regim de funcționare permanent sau temporar. Frecvent, insurgența apei nu se realizează concentrată, ci prin infiltrații difuze în talveg. Ponoarele cu regim temporar sunt semnalate în Masivul Piatra - la vest de vârful și pe platoul din sud-est, în uvala din Muntele Scărișoara - La Văcărie.

b. Izbururile - deși în acest masiv nu au fost făcute studii de amănunt asupra bazinetelor hidrogeologice, se cunosc, totuși, punctele principale de descărcare a acviferelor carstice. Izbururile de pe flancul estic - Pahomie, peste 25 l/s, Pârâna, Valea Curmăturii - au cele mai mari debite, dar o serie de izvoare mici jalonează contactul dintre calcar și formațiunile cristaline de pe flancul vestic - bazinul Pârâului Costești, obârșii văii Comarnice.

c. Văile seci - șohodolurile - sunt foarte frecvente datorită infiltrației rapide a apelor din precipitații. Ele pot prezenta sectoare cu curgere permanentă sau temporară, dar apa se pierde complet prin ponoare sau prin infiltrații difuze. Uneori, cursul lor este jalonat de aliniamente de doline. Toate văile din estul munților Cacova, Piatra, Albu, Buila și Vânturari prezintă astfel de caracteristici.

d. Cheile

Masivul este secționat de mai multe văi adânci cu aspect de chei. Evoluția acestor văi a fost legată inițial de fenomenul de epigeneză, ca urmare a instalării lor pe liniile de falie care fragmentau depozitele barremian-apieniene. Ulterior, adâncirea s-a produs în calcarele jurasice superioare, proces stimulat pe de o parte de înălțarea versantului, iar pe de altă parte de subsidența din regiunea subcarpatică.

Cheile Bistriei sunt cele mai evoluat e, m surând 1,2 km i având traseu adaptat perfect liniilor structurale din sudul Muntelui Arnota. Cheile Pârâului Costeti m soar 2 km, au un traseu rectiliniu impus structural, cu versantul stâng sculptat în isturi cristaline. Cheile Pârâului Cheii – C pr resei - au o lungime de 1,3 km, cu numeroase praguri i cascade, cea mai important având o c dere de 15 m. Cheile Folea - Mânzului, Ol ne tilor - sunt situate în extremitatea nordic a Muntelui Stogu i m soar 0,5 km.

Toate aceste chei se caracterizeaz prin existen a repezi urilor i pragurilor în talveg, fenomenelor de marmitaj - marmite laterale, de fund, suspendate - i gurilor de pe teri în versan i, la diferite altitudini. Un caracter aparte îl constituie Valea Curm turii, care separ Mun ii Piatra i Albu. Este puternic adâncit pe o falie de aproape 1 km i are aspect de chei prin faptul c nu str punge masivul. Acest fapt se datoreaz debitului redus, exclusiv autohton, deosebindu-se de v ile men ionate anterior, care dispun de debite importante de natur alohton din cristalinul Mun ilor C p âni.

Endocarstul

Formele endocarstice sunt reprezentate de cele peste 120 de pe teri la care se adaug câteva avene. Masivul Buila-Vânturarii reprezint cel mai estic areal din Carpa ii Meridionali care ad poste te faun troglobiont . Pentru aceasta, i pentru faptul c num rul speciilor troglobionte este destul de mare, importan a biospeologic este foarte mare.

Pe terile din Parcul Na ional Buila-Vânturarii a sunt listate în anexa nr. 12, câteva dintre cele mai importante fiind descrise în anexa nr. 13.

2.3.4. Clima

Caractere generale

Clima, ca sistem definit de media multianual a valorilor elementelor meteorologice - temperatur , precipita ii, nebulozitate, presiune atmosferic , vânt i alte asemenea - într-o anumit regiune, este condi ionat de reparti ia radia iei solare, de circula ia maselor de aer i de mai mul i factori fizico-geografici i economico-geografici, constituind unul dintre componen ii principali ai mediului geografic, care impune un sistem de leg turi complexe ce asigur schimburile principale de materie i energie, condi ionând evolu ia i specificul peisajelor regionale i locale.

Întrucât pe raza teritoriului cercetat nu se afl sta ii meteorologice necesare caracteriz rii climei, au fost folosite datele de la sta iile meteorologice din împrejurimi. Criteriile care s-au luat în calcul pentru evaluarea parametrilor climatici au inut cont atât de altitudine, cât i de latitudine.

Datele sta iilor meteorologice Parâng - 1650 m i Cozia - 1667 m, situate aproximativ pe aceea i latitudine cu punctele cele mai caracteristice din regiunea montan superioar , pot fi considerate foarte aproape de realitate i demne de a fi luate în considerare. Este cunoscut faptul c pe latitudine diferen ele de temperatur sunt pu in accentuate pe distan e mici. Prin utilizarea datelor

de la aceste două stații, s-a realizat o imagine de ansamblu a împrejurimilor muntoase vestice și estice.

Datele stației meteorologice Polovragi și cele ale stației Râmnicu Vâlcea au fost folosite pentru a observa evoluția parametrilor climatici de la baza masivului. Cu toate că există localități situate chiar la baza masivului: Horezu și Bilele Olnești, aici nu se fac înregistrări ale acestor parametri.

Diferențe climatice

Influența climei mai blânde din Oltenia se resfrânge simțitor asupra Munților Carpații, mai ales asupra versanților sudici. Se înregistrează o diferență destul de evidentă între climatul versanților cu expunere sud-estică și cei cu expunere nord-vestică. În cazul primilor, avem de-a face cu o climă mai blândă, cu caracteristici submediteraneene datorită însolașei puternice și a înmagazinării căldurii de către calcar, la altitudini mai mari de 1000 m întâlnindu-se frecvent temperaturi mai ridicate decât în zonele mult mai coborâte altitudinal, iar vegetația dezvoltându-se mult mai rapid pe aceste versanți. În schimb, pe versanții cu expunere nord-vestică și pe vâile adânci temperaturile sunt mult mai scăzute, zăpada persistă până târziu în vară, iar speciile de climă mai rece urcă până la nivelul crestei, înregistrându-se frecvent inversiuni ale etajelor de vegetație. Precipitațiile anuale medii ating 1200 mm la o altitudine de circa 1400 m. În zona de munte numărul zilelor ploioase este de 150 - 160 pe an. În zonele aflate la peste 1500 m primele zăpezi cad pe la sfârșitul lui octombrie și se topesc în luna mai. Uneori petice de zăpadă zăbovesc în vâi până spre mijlocul verii.

2.3.5. Hidrologia

Apele de suprafață

În distribuția și configurația actuală a apelor din spațiul Parcului Național un rol deosebit l-a jucat și evoluția paleogeografică a teritoriului în decursul perioadelor geologice.

Întreaga rețea hidrografică a Masivului Buila-Vânturari a este tributar râului Olt, prin afluenții direcți sau indirecti de dreapta ai acestuia, cu o direcție de curs, în linii mari, de la nord la sud.

Principalul râu care îl străbate pe direcția NV-SE este Bistrița. El constituie cea mai importantă resursă de apă. Este strâns legat de regiunea muntoasă carpatică prin faptul că aici își are obârșia și tot aici își definește particularitățile procesului scurgerii lichide. Principalele râuri care curg în masiv sunt, de la sud-vest la nord-est:

a) Bistrița, afluent de dreapta al Oltului, care se varsă în Olt în apropierea orașului Beni, între gurile de vărsare ale râurilor Govora și Lunca, acestea din urmă încheind seria afluenților carpațici care vin din dreapta.

Prin izvoarele sale, Bistrița pătrunde adânc în Munții Carpații. La originea sa sunt mai multe izvoare care pornesc de sub culmile munților Vleanu, Rodeanu, Zănoaga, Govora, Netedu. Pe

partea dreaptă, prin unirea mai multor izvoare, se formează pârâul Gurgui, iar pe stânga pârâul Cuca. Acestea împreună se unesc treptat în debit și se unesc la cantonul „Între Râuri”, formând râul Bistrița.

În cursul său meandrat până la Olt, el străbate dealurile subcarpatice pe o distanță de circa 42 km, bazinul având o suprafață de 384 km². Dacă se adaugă și lungimea izvoarelor sale și a afluenților, lungimea totală este de circa 60 km.

b) Costești, afluent de stânga al Bistriței, cu o lungime de 18 km și o suprafață de 45 km², care se varsă la sud de comuna Costești, cu izvoare tot în Munții Căpâniș - curmătura Lespezi. Acesta adună apele de pe versanții nord-vestici ai masivului - sectorul până la Plaiul Lespezi, pâraiele Țasa Voicesti, Ghelău, Curmătura, versantul estic al muntelui Arnota și versantul sudic al Muntelui Cacova - Pârâul Sec sau Valea Morii.

De asemenea, pârâul Costești sapă chei spectaculoase pe traiectul unei falii importante, străbatând masivul de la nord la sud.

Se constată că rețeaua hidrografică a Bistriței este bogată și bine reprezentată. Cursurile de apă sunt permanente, fără a avea însă debit mare.

c) Oț sau cu o lungime de 28 km și o suprafață de 106 km², afluent de stânga al Bistriței, care își are obârșia în Curmătura Builei și adună apele de pe versanții sudici ai munților Piatra și Albu - Valea Bulzului, Valea Pârșunsa.

d) Cheia, afluent de dreapta al râului Olnești, cu izvoare în Munții Căpâniș - zona aua Zmeuret - vârful Gera, care adună apele de pe versanții nord-vestici ai crestei - pârâul Comarnice, sud-estici - pârâurile Valea Salei, Iona cu, Valea Neagră, Valea Nisipului, Comarnice, Cracul Tisei și versanții vestici și sudici ai Muntelui Stogu. Râul Cheia sapă, de asemenea, un sector de chei deosebit de spectaculoase, unele dintre cele mai înguste și mai sâlbatică din țară.

e) Olnești, afluent de dreapta al Oltului, cu izvoare în Munții Căpâniș - vârful Gera, care adună apele de pe versantul estic al Muntelui Stogu. Olneștiul sapă și un sector de chei, mai scurte, dar foarte spectaculoase, bara de calcare prelungindu-se până în versantul estic al acestora.

La capitolul lacuri și acumulări de apă, masivul este sărac, fiind prezente doar câteva mici lacuri: cele antropice din Pietreni, generate de alunecarea stratelor pe care s-a depus halda de steril de la cariera Bistrița, două mici iazuri - pârșvrii - pe Cheile Bistriței și câteva mici tărzi în zona Muntelui Piatra, care, în verile secetoase, seacă aproape complet.

Apele subterane

Apele subterane au fost foarte active, generând numeroase fenomene endocarstice, reprezentate prin circa 120 peșteri, la care se adaugă numeroase fenomene exocarstice de mai mic amploare: ponoare, izbucuri, văși, chei.

2.3.6. Pedologia

Solurile din Masivul Buila-Vânturari a, fiind în mare parte formate pe substrat calcaros, nu prezintă o mare diversificare, fiind diferite doar din cauza tipului de asociații vegetale care s-au format pe acestea. În ansamblu, predomină rendzinele.

În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajii ti alpine și de p dure, cu reacție acid și grade diferite de podzolizare.

În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide, criptopodzolice și podzolice humico-feriiluviale.

În etajul jneap nului se întâlnesc podzoluri humico-feriiluviale pe care s-au instalat licheni, crustacei și foliacei.

În crupiturile stâncilor se întâlnesc sol turbos pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite.

Factorii pedogenetici sunt relieful, clima, factorii biogeografici.

O descriere mai de detaliu a fiecărui tip de sol este prezentat în anexa nr. 14, iar harta pedologică a parcului se găsește în anexa nr. 15.

2.4. Biodiversitatea Parcului Național Buila-Vânturari a

2.4.1. Flora și vegetația

Diversitatea floristică din Parcul Național Buila-Vânturari a este foarte mare, datorită unui complex de factori, printre care se numără :

a) relieful muntos, care ocupă o parte însemnată a teritoriului, favorizând menținerea vegetației naturale;

b) frecvența mare a calcarelor la zi, marcat în relief prin sectoare de chei și mici masive izolate cu versanți abrupti, hornuri, fisuri, văși seci, grohotiuri, care adăpostesc o floră deosebit de interesantă ;

c) climatul relativ blând, cu influențe submediteraneene, care a favorizat răspândirea unor specii relativ termofile;

d) în cadrul reliefului muntos există o diversitate mare a tipurilor de habitat.

2.4.1.1. Scurt istoric al cercetărilor botanice în Parcul Național Buila-Vânturari a

Cercetările botanice în Masivul Buila-Vânturari a s-au efectuat începând doar din anul 1956 de către Al. Buia și M. Păun, urmași de cătiva botanici, care au publicat liste parțiale ale plantelor din acest masiv: Păun, M.; Popescu, Gh., 1975 - Considerații asupra pajiiștilor xerofile din Oltenia, Studii și cercetări – Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Mehedinți, Drobeta Turnu Severin, Popescu, Gh.; Popescu, E. - Asociații vegetale noi de stâncării calcaroase din Oltenia – Craiova, pp.131-138.

La aceste date se adaugă datele obținute de voluntari din cadrul Asociației Kogayon și cele ale studenților care au avut ca temă lucrările de licență flora din parc - 3 lucrări de licență, iar începând cu anul 2011 – 2012 studii efectuate în cadrul proiectului - Revizuirea planului de management al PNBV și strategia de monitorizare a conservării habitatelor și speciilor de interes comunitar, studii care au vizat inventarierea speciilor ferigi, estimarea gradului de conservare al plantelor din parc, listarea speciilor de plante citate în Lista Roșie a Plantelor Superioare din România.

2.4.1.2. Flora

Grupurile lichenilor, mușchilor și ciupercilor nu au fost obiectul niciunui studiu până la acest dată.

Cormofitele sunt foarte numeroase, până la ora actuală fiind inventariate peste 600 de specii aparținând la 69 de familii, cea mai mare pondere având-o familiile: Asteraceae - 77 specii, Poaceae - 64 specii, Ranunculaceae - 32 specii, Rosaceae - 38 specii, Caryophyllaceae - 33 specii, Fabaceae - 31 specii, Orchidaceae - 28 specii, Scrophulariaceae - 27 specii, Brassicaceae - 23 specii, Apiaceae - 22 specii.

Este necesară aprofundarea cercetării speciilor de floră.

Dintre speciile rare, menționăm *Campanula alpina*, *Angelica archangelica*, *Centaurea atropurpurea*, *Dianthus glacialis* subsp. *gelidus*, *Cerastium transsilvanicum*, *Centaurea pinnatifida*, *Dryas octopetala*, *Larix decidua*, *Juniperus sabina*, *Lilium martagon*, *Lilium jankae*, *Tollius europaeus*.

Speciile de plante de interes comunitar în baza cărora a fost desemnat ROSCI Buila – Vânturari sunt *Ligularia sibirica*, *Cypripedium calceolus*, *Campanula serrata* - specii protejate conform Directivei nr. 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică, numit în continuare Directiva Habitate și conform Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Pe Valea Cheia sunt întâlnite circa 800 exemplare de tisă, cel mai important arboret de acest fel din județul Vâlcea.

Parcul Național Buila-Vânturari a adăpostit 28 de specii de orhidee din 58 de specii identificate în masiv, după Gh. Popescu, 1974.

Dintre cele aproximativ 600 de specii de floră inventariate până în prezent, 90 se regăsesc pe Lista Roșie a plantelor superioare din România, după Oltean, M., et al., 1994. Aceste specii sunt listate în anexa nr.16.

În urma studiilor efectuate în parc, au fost identificate 25 de specii de pteridofite aparținând unui număr de 10 familii. Pentru toate aceste specii statutul de conservare a fost stabilit ca favorabil,

iar intensitatea impactului antropic ca se zădărnicește. Speciile *Polystichum aculeatum* și *Polystichum lonchitis* sunt mai rare la nivelul parcului, dar îndeplinesc statutul de conservare favorabil. La fel este și pentru specia rară *Polystichum setiferum*. Chiar dacă numărul de indivizi este mic și populațiile nu sunt mari, aceste specii nu sunt afectate de impactul antropic, speciile fiind distribuite în arii, spre exemplu pe stânci, foarte mari, asupra cărora nu se manifestă un impact negativ al turismului și poluării. Densitatea indivizilor speciei *Asplenium trichomanes* pe versantul sud-estic este mai mare decât pe versantul nord-estic. S-a constatat că pe versantul sud-estic, dar și sud-vestic, *Asplenium ruta-muraria* este mai rară decât *Asplenium trichomanes*, cu care poate crește împreună. În cazul speciei *Botrychium lunaria*, numărul de exemplare este mic, dar nu contrazice statutul favorabil de conservare acordat acestei specii. Dintre speciile de pteridofite identificate în parc, 8 sunt specii indicatoare pentru substrat calcaros - *Asplenium ruta-muraria*, *Asplenium scolopendrium*, *Asplenium viride*, *Ceterach officinarum*, *Gymnocarpium robertianum*, *Huperzia selago*, *Selaginella helvetica*, *Selaginella selaginoides*, 1 specie indicatoare pentru stâncării - *Polipodium vulgare* și 3 specii cheie - *Huperzia selago*, *Lycopodium annotinum*, *Lycopodium clavatum*, citate în Directiva Habitate.

2.4.1.3. Vegetația

Pe teritoriul Parcului Național Buila-Vânturari a se constată o diferențiere a vegetației pe altitudine, în strâns legătură cu factorii climatici și edafici. Aici se pot observa cel mai bine benzile altitudinale formate datorită acestei etajări.

Masivul Buila-Vânturari a, datorită altitudinii până la 1885 m, prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale și climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj. Diversitatea speciilor vegetale este datorată în mare parte reliefului calcaros atât de variat ce se găsește aici. Trecerea de la un etaj la altul nu este netă, diferitele tipuri de vegetație interferând între ele, speciile arboricole de altitudine joasă urcând uneori până la limita superioară a pădurii, iar cele ale etajelor superioare coborând mult în pădurile de la poalele muntelui. Se întâlnesc și specii submediteraneene datorită influențelor submediteraneene resimțite până în această zonă.

Întâlnim și inversiuni ale etajelor vegetale forestiere, în special pe versanții nord-vestici ai masivului, dar și pe vâile adânci de pe versanții sud-estici, precum și în sectoarele de chei - Bistrița, Costești, Cheia, Olnești.

În parc au fost identificate aproximativ 180 hectare de pădure virgină, cea mai mare fiind situată în zona de protecție strictă a parcului, în zone greu accesibile.

După Gh. Popescu, 1974, în Masivul Buila-Vânturari a întâlnim următoarele etaje de vegetație :

a) Etajul nemoral - al pădurilor de foioase - este reprezentat la poalele masivului calcaros, pe versanții cu înclinare moderată de la contactul dintre calcarele jurasic-cretacice și depozitele detritice

cretacice în sud-est, respectiv metamorfice în nord-vest. Se întâlnesc între 500 m și 1400 m, iar fagetele cu molid și brad ajung uneori până pe creastă. Pădurile de foioase se întâlnesc la baza versanților masivului, la contactul cu Subcarpații, în partea sud-vestică a masivului, în imediata apropiere a satelor Bistrița și Pietrești. Nu au un caracter continuu, fiind reprezentate prin pălcuri de păduri care fac legătura între pădurea propriu-zisă și zonele cu fânețe și livezi. Acest etaj se împarte în două subetaje: subetajul fagelor și subetajul pădurilor de fag cu rășinoase.

b) Etajul boreal - al molidurilor - este bine reprezentat, pădurile de rășinoase fiind cuprinse între altitudini de 1200 și 1800 m și apar înănd, din punct de vedere fitocenologic, asociației *Piceetum carpaticum*.

c) Etajul subalpin este situat deasupra etajului molidurilor. Trecerea se face prin tufăriuri, care sunt frecvente mai cu seamă în sectorul mai înalt al culmii Buila-Vânturari a.

Tufăriurile de jneapăn - *Pinus mugo* ocupă versanții nordici și nord-vestici ai munților Tevioara, Vânturari a, Vioreanu, Stogu, instalându-se atât pe coastele înclinate, dar și pe grohotișurile acumulate la baza acestora. Tufăriurile de ienupăr - *Juniperus communis*, *J. nana*, *J. sibirica*, se regăsesc pe culmile înalte din munții Piatra, Tevioara, Vânturari a, dar cele mai întinse asociații le întâlnim la sud de Curmătura Oale, unde ocupă două suprafețe întinse de formă triunghiulară. Un loc aparte îl ocupă tufăriurile joase de cedrin de negi - *Juniperus sabina*, frecvente în Cheile Folea și Cheile Costești.

Pe culmile înalte și vărfurile din Tevioara, Trigoanele Tevioarei și Vânturari a, ca și pe pereții nordici, aproape de stâna din Piscul cu Brazi, se întâlnesc asociații întinse de arginici - *Dryas octopetala*, relict glaciatic ce constituie aici unul dintre cele mai puternice genofonduri din țară. Vegetația pajiștilor alpine este foarte bogată, specifică masivelor calcaroase. Dintre speciile lemnoase se întâlnesc: arginici - *Dryas octopetala*, ieder alb - *Daphne blagayana*. Vegetația ierboasă este foarte bine reprezentată.

În cadrul pajiștilor din parc au fost identificate două asociații vegetale și o subasociație încadrate în două clase, două ordine și două alianțe:

a) Molinio-Arrhenatheretea Tx. 1937

Arrhenatheretalia Pawl. 1928

Cynosurion R. Tx. 1947

Festuco rubrae-Agrostietum capillaris Horvat 1951

Festuco rubrae-Agrostietum capillaris Horvat 1951 subas. *nardetosum strictae* Pop 1970

b) Seslerietea albicantis Br.-Bl. 1948 em. Oberd. 1978

Seslerietalia albicantis Br.-Bl. 1926

Festuco saxatilis-Seslerion bielzii (Pawl. Et Walas 1949) Codlea 1984

Seslerio bielzii-Caricetum sempervirentis Pușcaru et al. 1956

Asociațiile vegetale identificate au fost încadrate în trei tipuri de habitate dintre care unul este prioritar, după cum urmează: 6230* Pajiți de *Nardus stricta* bogate în specii, pe substraturi silicatică din zone montane, 6170 Pajiți calcifile alpine și subalpine și 6520 Fânețe montane.

Pajițile cu *Festuca rubra* și *Agrostis capillaris* sunt cele mai răspândite cenoze praticole din regiunea montană a Parcului Național Buila-Vânturarița, caracterizându-se printr-o mare bogăție floristică. În pajițile din Dos, *Festuca rubra* realizează o acoperire mare, de până la 90%, datorită plantei moderat. Aici s-a remarcat prezența speciei *Campanula serrata* menționată în anexa II a Directivei Habitats și în anexa 3B a Ordonanței de urgență nr.57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare.

La pajițile Oale, pe lângă speciile caracteristice pentru alianța *Arrehenatherion* și ordinul *Arrehenatheretalia*, s-a remarcat prezența unui contingent de cormofite carpatice și carpatobalcanice - *Dianthus spiculifolius*, *Jovibarba heuffelii*, *Erysimum witmannii*, *Carduus kernerii*, care conferă o tentă regională carpatică. În ambianța cenotică a acestei fitocenoze au fost identificate câteva exemplare de ghinură - *Gentiana lutea*, specie de interes comunitar, menționată în anexa VB a Directivei Habitats.

2.4.2. Fauna

Fauna nevertebratelor

Fauna de nevertebrate este foarte numeroasă, dar studiile de cercetare au vizat deocamdat numai araneele, lepidopterele, miriapodele, coleopterele și colembotele.

Până în prezent au fost identificate 84 de specii de aranee, încadrate în 57 de genuri și 17 familii.

Ordinul Lepidoptera este reprezentat, conform cercetărilor efectuate până în prezent, de 33 de specii din care 2 sunt citate în anexele Directivei Habitats. Este vorba de *Leptidea morsei major* – specie citată și pe listele roșii europene și *Everes alcetas alcetas*.

Dintre miriapode, în parc au fost identificate până în prezent 18 specii, una dintre ele endemică pentru România, *Lithobius decapolithus* și una rară, *Harpolithobius radui*. Lista faunistică actualizată pentru Buila-Vânturarița conține 13% din fauna de chilopode cunoscută a României, cea mai mare pondere având-o speciile din ordinul Lithobiomorpha.

Dintre cele 66 de specii de colembote, specia *Ceratophysella gibbosa* se află la a doua citare în România, *Vertagopus westerlundi* este specie rară în fauna României, *Xenylla schillei* este o specie recent identificată în România, iar speciile *Ceratophysella granulate* și *Pseudachorutes corticolus* se află la a treia citare în țara noastră. Specia *Archaphorura serratotuberculata* este considerată o specie extrem de rară în fauna României, iar *Coloburella linnaniemi* se află la prima citare în România.

Fauna de amfibieni și reptile este reprezentată în parc de specii precum: salamandra saușă - *Salamandra salamandra*, tritonul cu creastă - *Triturus cristatus* - specie de interes

comunitar conform Directivei Habitate, tritonul de munte - *Triturus alpestris*, broasca roșie de munte - *Rana temporaria*, buhaiul de balt - *Bombina variegata* - specie de interes comunitar, broasca râioasă brună - *Bufo bufo*, broasca râioasă verde - *Bufo viridis*. Dintre reptilele menționate: vipera de munte - *Vipera berus*, arpele de cas - *Natrix natrix*, arpele de alun - *Coronella austriaca*, năpârca - *Anguis fragilis*, gușterul - *Lacerta viridis*, opârta de ziduri - *Podarcis muralis*. De menționat că toate speciile de amfibieni și reptile de pe teritoriul României sunt protejate, fiind incluse în anexa nr. 3 a Legii nr. 13/1993.

Pentru inventarierea ornitofaunei din parc la parc s-a desfășurat un studiu finanțat în cadrul proiectului POS Mediu. Au fost inventariate 47 de specii de păsări, dintre care: pupăză - *Upupa epops*, bufnița - *Bubo bubo*, corbul - *Corvus corax*, specii citate în „Cartea Roșie a Vertebratelor din România”. Cheile - Cheile Bistriței, Cheile Costeții și zonele stâncoase din Parc - Hornurile Popii - sunt populate de fluturașul de stânc - *Tichodroma muraria*, specie rară. Pădurile de fag, rîinoase, tufișurile și fânele sunt populate de pițigoiul de brădet - *Parus ater*, pițigoiul de munte - *P. montanus*, pițigoiul moart - *P. cristatus*. La marginea râurilor sunt întâlnite frecvent codobatura albă - *Motacilla alba*, codobatura de munte - *Motacilla cinerea*.

Pe teritoriul parcului au fost identificate specii de păsări care au dus la declararea Parcului Național Buila-Vânturari arie de protecție avifaunistică, alături de Parcul Național Cozia. Este vorba despre *Bonasa bonasia* - ierunc, *Dryocopus martius* - ciocnitoarea neagră, *Lanius collurio* - sfrâncioc roșiat, *Picus canus* - ciocnitoarea sură, *Strix uralensis* - huhurezul mare, *Tetrao urogallus* - cocoșul de munte, *Turdus pilaris* - corăar, *Turdus philomelos* - sturzcântător, *Turdus merula* - mierla, *Garrulus glandarius* - găia, *Columba palumbus* - porumbelul. Specia *Ciconia nigra*, a fost observată în afara parcului, iar populația a fost estimată la 2-3 perechi posibil clocoitoare; habitatul în care specia a fost observată hrănindu-se este puternic afectat de exploatarea forestieră din zonă - turbiditate crescută a apei.

Dintre speciile aparținând grupului de mamifere mici, până în prezent au fost identificate 14 specii de lilieci, dintre care 13 se regăsesc în *Cartea Roșie a Vertebratelor din România*, după Botnariuc & Tatole. Dintre acestea, 4 au statutul de specii vulnerabile - *Miniopterus schreibersii*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Barbastella barbastellus*, 7 de specii periclitate - *Myotis blythii*, *Myotis myotis*, *Myotis emarginatus*, *Plecotus austriacus*, *Myotis capaccinii*, *Myotis dasycneme*, *Pipistrellus nathusii*, *Vespertilio murinus* și 1 critic - periclitat - *Myotis daubentoni*. Din cele 14 specii, 13 specii intră în categoria *specii strict protejate* conform Convenției de la Berna, și 9 specii sunt citate în anexa nr. 2 a Directivei Habitate. De menționat că pe teritoriul României sunt protejate toate speciile de lilieci conform Legii nr. 90/2000.

Parcul Național Buila-Vânturari găzduiește o populație bogată de carnivore mari: urs - *Ursus arctos*, lup - *Canis lupus*, râs - *Lynx lynx*. Cervidele precum căpriorul - *Capreolus capreolus* și cerbul comun - *Cervus elaphus* sunt întâlnite în pădurile de la baza masivului. Populația de capre

negre - *Rupicapra rupicapra* trăiește în zonele stâncoase ale masivului. Alte specii întâlnite în parc sunt porcul mistre - *Sus scrofa*, bursucul - *Meles meles*, jderul de copac - *Martes martes*, jderul de piatră - *M. foina*, pisica sălbatică - *Felix sylvestris*.

În urma cercetărilor și monitorizărilor efectuate, efectivele speciilor pe teritoriul parcului național au valori de: 14-15 exemplare de *Cervus elaphus*, 15-16 exemplare de *Capreolus capreolus*, aproximativ 40 exemplare de *Rupicapra rupicapra*, 3 exemplare *Ursus arctos*, 4 exemplare *Canis lupus*, 2-3 exemplare de *Lynx lynx*, statutul de conservare al populațiilor fiind unul favorabil.

Starea de conservare a populațiilor de mamifere mari este influențată de activitățile antropice care se desfășoară în anumite zone ale parcului. Este vorba despre poienile din zona Mănăstiri Pârtaș, a Mănăstiri Pahomie, zonele din jurul cantoanelor silvice Între Râuri, Prislop, Codric, Cheia, a stânelor din parc. De asemenea, exploatarea forestieră din parc, dar și din imediata vecinătate a acestuia influențează negativ dezvoltarea speciilor de mamifere atât prin fragmentarea habitatului cât și prin prezența umană permanentă în zonele respective.

Lista speciilor de faună care se regăsesc în Cartea Roșie a Vertebratelor și pe anexele Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare, este prevăzută în anexa nr. 17.

Specii protejate prin alte convenții sunt listate în anexa nr. 18.

2.4.3. Habitate

În parc se regăsesc habitate de pădure: rășinoase, fagete și amestecuri de rășinoase cu fag care ocupă aproximativ 64% din suprafața parcului, păduri subalpine care ocupă aproximativ 14% din suprafața parcului, grohotișuri, stâncării și tufărișuri, formate în principal din jneapăn, ienupăr și ocupă 20% din suprafața parcului. La aceste tipuri de habitate se adaugă habitate acvatiche reprezentate de izvoare, râuri, pâraie, zonele cultivate - suprafață redusă, întâlnite în zona Mănăstiri Pârtaș, zonele cu construcții - zona Mănăstiri Pârtaș.

Harta principalelor habitate din situl de importanță comunitară Buila-Vânturari este prevăzută în anexa nr. 19.

În urma studiilor efectuate ulterior, s-a constatat faptul că patru dintre tipurile de habitate citate în formularul standard conform Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007, cu modificările și completările ulterioare nu se regăsesc în teren. În schimb, au fost identificate alte trei tipuri de habitate, din care două prioritare: 6230* Pajiști cu *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicatiche din zone montane și 91E0* Păduri aluviale de *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior*, după cum reiese din tabelul nr. 4.

Tabel 4.

Situația habitatelor identificate în situl de importanță comunitară Buila-Vânturari

Cod	Habitat	Formularul Natura 2000	Habitat identificat în sit	Observa ii
4060	Tuf ri uri alpine i boreale	x	x	
4070*	Tuf ri uri cu <i>Pinus mugo</i> i <i>Rhododendron myrtifolium</i>	x	x	
6110*	Comunit i rupicole calcifile sau paji ti bazifite din <i>Alyso-Sedion albi</i>	x		Nu a fost identificat în sit
6170	Paji ti calcifile alpine i subalpine	x	x	
6410	Paji ti cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase - <i>Molinion caeruleae</i>	x		Nu a fost identificat în sit
6430	Comunit i de lizier cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, pân la cel montan i alpin	x	x	
6520	Fâne e montane	x	x	
8120	Grohoti uri calcaroase i de isturi calcaroase din etajul montan pân în cel alpin - <i>Thlaspietea rotundifolii</i>	x	x	
8210	Versan i stânci cu vegeta ie chasmofitic pe roci calcaroase	x	x	
8310	Pe teri în care accesul publicului este interzis	x	x	
9110	P duri de fag de tip Luzulo- Fagetum	x	x	
9130	P duri de fag de tip Asperulo- Fagetum	x	x	
9150	P duri medio-europene de fag din <i>Cephalanthero-Fagion</i>	x	x	
91V0	P duri dacice de fag - <i>Symphyto- Fagion</i>	x	x	
9410	P duri acidofile de <i>Picea abies</i> din	x	x	

Cod	Habitat	Formularul Natura 2000	Habitat identificat în sit	Observații
	regiunea montana - Vaccinio-Piceetea			
9180*	P duri din Tilio-Acerion pe versanți abrupti, grohotiuri, ravene	x	x	
8110	Grohotiuri silicioase din etajul montan până în cel alpin - <i>Androsacetalia alpinae</i> și <i>Galeopsietalia ladani</i>	x		Nu a fost identificat în sit
8220	Versanți stâncosi cu vegetație chasmofitic pe roci silicioase	x		Nu a fost identificat în sit
6190	Pajiți panonice de stâncarii (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)		x	
91E0*	P duri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)		x	
6230*	Pajiți de <i>Nardus</i> bogate în specii, pe substraturi silicatiche din zone montane (și submontane, în Europa continentală)		x	

O descriere a tipurilor de habitate identificate în sit se regăsește în anexa nr. 19.

Gradul de conservare al habitatelor precum și suprafața din sit acoperită de acestea sunt redate în tabelul nr. 5.

Tabel 5.

Gradul de conservare al habitatelor din sit și suprafața ocupată de acestea

Cod	Habitat	Gradul de conservare	Suprafața -ha-
4060	Tufăriuri alpine și boreale	favorabil	29,687
4070*	Tufăriuri cu <i>Pinus mugo</i> și <i>Rhododendron myrtifolium</i>	favorabil	29,013
6170	Pajiți calcifile alpine și subalpine	favorabil	250,229

Cod	Habitat	Gradul de conservare	Suprafața -ha-
6430	Comunități de lizier cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	favorabil	0,464
6520	Fânele montane	favorabil	53,936
8120	Grohotiuri calcaroase și de isturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin - <i>Thlaspietea rotundifolia</i>	favorabil	27,713
8210	Versanți stâncosi cu vegetație chasmofitic pe roci calcaroase	favorabil	59,057
9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	favorabil	400,962
9130	Păduri de fag de tip Asperulo-Fagetum	favorabil	95,407
9150	Păduri medio-europene de fag din Cephalanthero-Fagion	favorabil	1,732
91V0	Păduri dacice de fag - Symphyto-Fagion	favorabil	2658,209
9410	Păduri acidofile de Picea abies din regiunea montana - Vaccinio-Piceetea	favorabil	583,078
9180*	Păduri din Tilio-Acerion pe versanți abrupti, grohotiuri, ravene	favorabil	7,856
6190	Pajiți panonice de stâncarii (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	favorabil	3,968
91E0*	Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	favorabil	19,380
6230*	Pajiți de <i>Nardus</i> bogate în specii, pe substraturi silicatiche din zone montane (și submontane, în Europa continentală)	Favorabil; pentru cea mai mare parte din pajițile Cacova, la Stâna din Doș și Curmătura Oale starea de conservare poate fi influențată de punctat în viitor în cazul practicării supraîmpășurii.	121,920

2.4.4. Rela ii i procese ecologice

Pe teritoriul parcului/sitului au fost efectuate studii floristice i faunistice - pentru inventarierea speciilor de p s ri, a speciilor de coleoptere, colebole, aranee, miriapode, mamifere mari, chiroptere, ferigi i pentru cartarea principalelor tipuri de habitate.

Este nevoie de studii privind succesiunea vegeta iei pe grohoti uri, evolu ia vegeta iei în diferitele stadii de fixare a grohoti urilor, evolu ia vegeta iei în p uni, succesiunea vegeta iei în p durile exploatate. De asemenea sunt necesare studii privind rela iile existente între diversele componente ale ecosistemelor i a factorilor care pot crea dezechilibre ecologice în zon .

2.5. Peisajul

Principalele unit i peisagistice din Parcul Na ional Buila-Vânturari a sunt:

- a. creasta calcaroas cu o lungime de aproximativ 14 km care se întinde între Cheile Bistri ei i Cheile Ol ne ti, creast dominat de cele dou vârfuluri care dau i numele masivului - Buila - 1849 m, Vânturari a - 1885;
- b. pajile alpine, cu specii de plante calcifile, cu insule de jneap n;
- c. forme exo- i endocarstice: lapiezuri, doline, ace, hornuri, arcade, pe teri, avene;
- d. grohoti urile calcaroase;
- e. cele patru sectoare de chei - Cheile Bistri a, Cheile Coste ti, Cheile Cheii, Cheile Ol ne ti;
- f.p durile: de fag, de amestec i de conifere, care urc de multe ori pân în stânc rie;
- g. obiectivele cultural-istorice din teritoriul parcului sau din imediata vecin tate constituie un element suplimentar de atrac ie al parcului.

2.6. Diversitatea cultural , aspecte socio-economice, folosin a terenurilor

2.6.1. Factori antropici i infrastructur

2.6.1.1. A ez ri umane

La poalele Masivului Buila-Vânturari a sunt câteva localit i str vechi: Ora ul Horezu, Comuna Coste ti - satele Coste ti, Bistri a, Pietreni i V ratici, Comuna B rb te ti - Satele B rb te ti, Bode ti, Negrule ti i Bârze ti, Comuna Stoene ti, Comuna P u e ti, Ora ul B ile Ol ne ti - satele Cheia, Tisa, Comanca, Gurguiata.

Prezen a omului în a ez rile de pe v ile râurilor care curg la poalele Builei este foarte veche. Vestigiile neolitice descoperite în pe teri i în preajma primelor vetre ale satelor atest locuirea acestor meleaguri ferite de calamit i din cele mai vechi timpuri.

În Coste ti a fost descoperit cultura Ferigile, din a doua epoc a fierului.

Doi fra i, B rbat i fratele s u Litovoi, au fost conduc tori ai primelor organiza ii de tip feudal din ara Româneasc - sec. XIII. Urma ii lui B rbat se spune c ar fi întemeiat B rb te tiul.

În continuare istoria locurilor gravitează în jurul numeroaselor aezări monahale din zonă: Mănăstirea Bistrița, Mănăstirea Arnota, Mănăstirea Hurez, Mănăstirea Sărcelești, Schitul Pahomie, Schitul Pârțuș, Schitul Pârțuș, Schitul 44 Izvoare, Schitul Peri, Schitul Iezer, Schitul Bradu, Schitul Jgheaburi, Mănăstirea Frâncii. Pe teritoriul Parcului Național Buila-Vânturarița nu există decât o aezare umană permanentă, întreaga suprafață a acestuia fiind situată în extravilanul localităților Bile Oltești, Bărbotești și Costești.

Singura aezare umană permanentă aflată în parc este Schitul Pârțuș, aflat pe teritoriul Comunei Bărbotești. Aici se află o comunitate de circa 30 de călugări, care locuiesc în 17 celule și chilii construite în jurul celor două biserici din Poiana Pârțuș.

La limita parcului, în afara acestuia, se mai află încă 3 mănăstiri: Mănăstirea Bistrița - unde se află o comunitate de circa 80 de mănăstiri și Mănăstirea Arnota - unde se află o comunitate de circa 30 de mănăstiri, aflate pe teritoriul Comunei Costești și Schitul Pahomie - unde se află o comunitate de circa 10 călugări, aflat pe teritoriul localității Bile Oltești.

Localitățile pe suprafața cărora se află parcul sunt următoarele:

- a. Satul Bistrița - Comuna Costești - aflat chiar la limita parcului;
- b. Satul Pietreni - Comuna Costești - aflat chiar la limita parcului;
- c. Satul Bărbotești - Comuna Bărbotești - aflat la 4 km de limita parcului;
- d. Satul Cheia - Orașul Bile Oltești - aflat la 12 km de limita parcului;
- e. Orașul Bile Oltești - aflat la 15 km de limita parcului.

Populația acestora, reprezentând comunitățile locale este următoarea:

- a. Comuna Costești: 3800 locuitori;
- b. Comuna Bărbotești: 3200 locuitori;
- c. Orașul Bile Oltești: 6000 locuitori.

2.6.1.2. Specificul zonei, tradiții

Specificul zonei, tradițiile, obiceiurile și meșteșugurile sunt strâns legate de principalele ocupații ale localnicilor: păsăritul, prelucrarea lemnului și a pietrei, pomicultura, apicultura.

Zona este vestită pentru olărit - ceramica de Horezu, covoare oltenice, obiecte artizanale din lemn și meșteșugurile dulgherilor și tâmplarilor, portul și tradițiile pășunice, produsele tradiționale locale: fructe, uic, brânzeturi, miere și alte produse derivate din acestea.

Arhitectura specifică zonei este bazată pe prelucrarea lemnului și a pietrei, cele mai la îndemână materiale în zona Olteniei de sub munte. Casele construite aici sunt cu pridvor - prispă în fața, sub care de obicei se află beciul. Temelia este construită din piatră zidită cu mortar, pereții sunt construiți din bârne din lemn tencuite, acoperirile sunt acoperite cu indril - i. Magaziile - numite și cșoaie și adăposturile pentru animale - grajduri, fânare - sunt construite tot din lemn.

În zonă au loc anual mai multe manifestări de tradiție:

- a. Hora Costumelor – sărbătoarea portului și muzicii populare – Pietrari – 10 aprilie;
- b. Fagurele de Aur – sărbătoarea apicultorilor – Tomani – luna mai;
- c. Cocoul de Hurez – târgul meșteșurilor olari – Horezu – începutul lunii iunie;
- d. Învârtita Dorului – sărbătoarea pstorilor – Vaideeni – sfârșitul lunii iunie;
- e. Festivalul internațional al iganilor – Costești – 8 septembrie;
- f. Festivalul de folclor - Gheorghe Bobei – Bărbotești – luna decembrie;
- g. Brâul de Aur – Bărbotești – septembrie.

2.6.1.3. Construcții existente în parc

Pe teritoriul parcului există următoarele construcții:

- a. Clădirile de la Schitul Pârțuș – două biserici, clopotniță, 2 clădiri administrative, 2 grajduri-fânare, 17 clădiri-chilii, 3 cabane proprietate privată;
- b. Clădirea Hidrocentralei Între Râuri – proprietate a Hidroelectrica SA;
- c. Cantonul Silvic Între Râuri – proprietate a Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva prin Ocolul Silvic Romani;
- d. Cabana fostei Întreprinderi Forestiere de Exploatare și Transport Între Râuri – proprietate privată;
- e. Cabana Între Râuri – proprietate a Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva - Administrația Parcului Național Buila-Vânturarița prin contract de comodat;
- f. Centrul de colectare a fructelor Între Râuri;
- g. Cantonul Silvic Prislop – proprietate a Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva prin Ocolul Silvic Romani;
- h. Clădire captare Prislop + baraj – proprietate a Hidroelectrica SA;
- i. Centru colectare fructe Prislop;
- j. Cabana Codric – proprietate a Regiei Naționale a Pădurilor - Administrația Parcului Național Buila-Vânturarița prin contract de comodat;
- k. Cabana turistică Cheia – proprietate a Regiei Naționale a Pădurilor - Administrația Parcului Național Buila-Vânturarița prin contract de comodat;
- l. Stânele: Arnota - proprietate a Consiliului Local al Primăriei Costești, Cacova - proprietate privată Mărcinescu Adriana, La Văcărie, Piatra, Curmătura Builei - proprietate a Obștii Mănenilor Bărbotești, Dosul Builei – proprietate de Primărie Bărbotești, Tevioara și Oale - proprietate a Obștii Mănenilor Cheia;
- m. Refugiile turistice: Curmătura Builei, La Troiță, Piscul cu Brazi, Scărișoara, ad posturile Priboi și Cacova;
- n. Observatoarele: Izvorul Larg și Cacova.

2.6.1.4. Infrastructur rutier

Calea principal de acces în Parcul Național Buila-Vânturari a este drumul național 67 Râmnicu Vâlcea - Târgu Jiu, care trece prin sudul parcului. Din acesta se desprind o serie de drumuri naționale, județene și comunale care ajung până la limita parcului, astfel:

- a. DN 64 Caracal - Bile Olneți, tronsonul Râmnicu Vâlcea - Bile Olneți 20 km și continuare pe Valea Olneți cu DC 169 Bile Olneți-Comanca – aproximativ 3,7 km. Pe acesta se ajunge la intrarea în parc de pe Valea Olneți: Cheile Folea - 20 km din Bile Olneți.
- DJ 646 Beni - Frâncești - Costești - Bistrița - Mânăstirea Arnota: asfaltat pe porțiunea Costești – Bistrița, pe o distanță de 6,5 km și pietruit pe porțiunea Bistrița - Mânăstirea Arnota, pe o distanță de 5 km. Pe acesta se poate ajunge la două dintrile în parc aflate în Comuna Costești: Bistrița aflată la 6,5 km de la DN 67 și Arnota aflată la 11 km de la DN 67;
- b. DJ 646A Stoenești - Dobriceni - Bărbotești - Costești: asfaltat pe porțiunile Costești - Pietreni, pe o distanță de 7 km și Stoenești – Dobriceni, pe o distanță de 10 km și pietruit pe porțiunile Pietreni – Bărbotești, pe o distanță de 5 km și Bărbotești - Stoenești, pe o distanță de 4 km. Pe acesta se poate ajunge la două dintrile în parc aflate în Comuna Costești: Pietreni-Prislop, pe o distanță de 7 km de la DN 67 și Pietreni-Valea Morii, pe o distanță de 7 km de la DN 67. DJ 646A se continuă cu DC 160 Putești Măgăli – Dobriceni, pe o distanță de 10,8 km.
- c. DC 154 Bodești - Bărbotești, pe o distanță de 4,5 km. Pe acesta se ajunge la intrarea în parc din Comuna Bărbotești: Bărbotești-Prislop, pe o distanță de 10 km de la DN 67;
- d. DJ 654 Valea Cheia - Cheia - Schitul Iezer - Schitul Pahomie. Pe acesta se ajunge la cele două intrări în parc de pe Valea Cheia: Schitul Pahomie la o distanță de 19 km de la DN 64 Râmnicu Vâlcea - Bile Olneți și Valea Neagră, pe o distanță de 18 km de la DN 64 Râmnicu Vâlcea - Bile Olneți.

În continuarea acestor drumuri se află o serie de drumuri forestiere auto care trec prin parcul național:

- e. Drum Auto Forestier 69 Valea Bistrița: 4,5 km în parc din totalul de 9 km până la Valea Cuca;
- f. Drum Auto Forestier 68 Prislop: 9,2 km până la Valea Voicșa, continuând 2,8 km din totalul de 5,8 km din Drumul Auto Forestier 68D Scânteia și 1,2 km pe Drumul Auto Forestier 68B Comarnice;
- g. Drum Auto Forestier 68 A1 Izvorul Larg - 3 km;
- h. Drum Auto Forestier 68 C Voicșa - 1,6 km;
- i. Drum Auto Forestier Valea Morii - 9 km;
- j. Drum Auto Forestier Valea Oțșului - 3 km;

- k. Drum Auto Forestier Schitul Pahomie – Poiana P trunsa - 3 km;
- l. Drum Auto Forestier Valea Cheia - 24 km;
- m. Drum Auto Forestier Valea Ol ne ti - 20 km;
- n. Drum Auto Forestier Arnota - 2 km.

2.6.1.5 Re ele de transport

Curent electric

În parc exist o singur linie de re ea de transport curent electric, pe Valea Bistri a - Satul Bistri a – Înte Râuri, cu o lungime de 2 km, re ea pe stâlpi de beton monta i pe lâng drumul forestier de pe Valea Bistri a i împ mântat pe o lungime de 900 m.

Conducte

În parc exist o singur linie de conducte metalice împ mântate - 80 cm diametru, care deserve te hidrocentrala Între Râuri, pe traseul Prislop-Târnicior-Între Râuri, pe care se transport apa de la captarea de pe valea Râului Coste ti în valea Râului Bistri a - 280 m diferen nivel.

Comunica ii

În parc nu sunt relee, antene sau alte instala ii de comunica ii.

2.6.2. Activit i economice

2.6.2.1. Destina ia terenurilor din parc

Din suprafata total a parcului de 4459,6 ha, 86,72 % - 3867,5 ha o reprezint fondul forestier i 13,28 % - 592,1 ha sunt reprezentate de p uni i fâne e.

În privin a structurii propriet ii, 52 % din suprafata parcului, respectiv 2246,3 ha p dure, p uni i fâne e, este proprietate privat i 48% - 2074,3 ha -p dure este proprietate a statului. Structura terenurilor pe proprietari i administratori este cea din anexa nr. 2 i sintetizat în tabelul nr. 6.

Tabel 6.

Structura terenurilor pe proprietari i administratori

Nr. crt.	Proprietar	Administrator	Suprafata	din care	
			ha	p dure	p une
1	Statul Român	R.N.P. Romsilva prin O.S. Romani	1759,9	1759,9	0
		R.N.P. Romsilva prin O.S. Rm. Vâlcea	314,4	314,4	0
2	Ob tea Cheia	O.S. Privat Buila	1453,7	1259,8	193,9

Nr. crt.	Proprietar	Administrator	Suprafa a	din care	
			ha	p dure	p une
3	Ob tea B rb te ti	O.S. Privat Buila	465.1	221,5	243,6
4	Ob tea Ol ne ti	O.S. Obârsia Lotrului	55,6	55,6	0
5	M n stiri i parohii		249,4	249,1	0.3
6	Prim ria Coste ti		43,4	0	43,4
7	Persoane fizice		111,4	7,2	104,2
8	Prim ria B rb te ti		5,9		5,9

În anexa nr. 2 privind zonarea intern și evidența proprietarilor este prezentată o situație mai detaliat , inclusiv suprafețele deținute de proprietari raportate la zonarea internă a parcului.

2.6.2.2. Silvicultur

Pe teritoriul parcului activit ile de silvicultur sunt desf urate de c tre 4 ocoale silvice, care administreaz fond forestier proprietate public a statului sau fond forestier proprietate privat :

- Ocolul Silvic Romani – Direc ia Silvic Vâlcea - Regia Na ional a P durilor - Romsilva, administreaz în parc 1759,9 ha proprietate public a statului;
- Ocolul Silvic Râmnicu Vâlcea - Direc ia Silvic Vâlcea - Regia Na ional a P durilor - Romsilva administreaz în parc 314,4 ha proprietate public a statului;
- Ocolul Silvic Privat Buila Horezu – privat - administreaz în parc 1481,3 ha proprietate privat – proprietatea Ob tea Mo nenilor Cheia, Ob tea Mo nenilor B rb te ti;
- Ocolul Silvic Obâr ia Lotrului Voineasa – privat - administreaz în parc 55,6 ha proprietate privat - Ob tea Mo nenilor Ol ne ti.

Situa ia amenajamentelor silvice pe proprietari i ocoale silvice se prezint conform tabelului nr. 7.

Tabel 7.

Situa ia amenajamentelor silvice pe proprietari i ocoale silvice

Nr. crt.	Administrator	Proprietar	Suprafa	An aprobare amenajament
1	Ocolul Silvic Romani	Statul Român	1759,9 ha	2009
2	Ocolul Silvic Râmnicu	Statul Român	314,4 ha	2015

Nr. crt.	Administrator	Proprietar	Suprafa	An aprobare amenajament
	Vâlcea			
3	Ocolul Silvic Privat Buila Horezu	Ob tea Mo nenilor Cheia Ob tea Mo nenilor B rb te ti	1481,3 ha	2014 2014
4	Ocolul Silvic Obâr ia Lotrului Voineasa	Ob tea Mo nenilor Ol ne ti	55,6 ha	2014

Pe teritoriul parcului exist 4 pepiniere, conform tabelului nr. 8.

Tabel 8.

Distribu ia pepiniereleor din parcul na ional

Nr. crt.	Administrator	Proprietar	Loca ia	UP/ua	Ha
1	Ocolul Silvic Romani	Statul Român	Prislop V	VI 56P	1,2
2	Ocolul Silvic Romani	Statul Român	Prislop II - Târnicior	IV 5P2	0,1
3	Ocolul Silvic Romani	Statul Român	Prislop I - Târnicior	IV 5P1	0,4
4	Ocolul Silvic Râmnicu Vâlcea	Statul Român	Codric – caban		0,1

2.6.2.3. Agricultur

Singura activitate agricol desf urat pe teritoriul parcului este p unatul, acesta desf urându-se cu turme - ovine i bovine - ale comunit ilor locale în urm toarele zone: Muntele Arnota, Muntele Cacova, Muntele Piatra, Muntele Albu i poienile Sc ri oara, Bulz, P trunsa, Oale, tevioara, Poiana de Piatr , Poiana Frumoas i Piscul cu Brazi. P unatul este reglementat de c tre administra ia parcului prin avizarea anual a contractelor de p unat i se desf oar în perioada mai-octombrie, în urm toarele stâni:

- a) Arnota – proprietate a Consiliului Local al Prim riei Coste ti;
- d. Cacova – proprietate privat M r cinescu Adriana;
- e. La V c rie – proprietate a Ob tii Mo nenilor B rb te ti;
- f. Piatra – proprietate a Ob tii Mo nenilor B rb te ti;

- g. Curm tura Builei – proprietate a Ob tii Mo nenilor B rb te ti;
- h. Dosul Builei – proprietate a Prim riei B rb te ti;
- i. tevioara – proprietate a Ob tii Mo nenilor Cheia;
- j. Oale – proprietate a Ob tii Mo nenilor Cheia.

Parcul este i zon de tranzit în perioada transhuman ei turmelor de oi spre zonele de p unat din Mun ii C p âinii - zonele Neteda, Z noaga, C pr reasa, Zmeuret, Rodeanu.

Singurele zone în care se desf oar activit i de recoltare prin cosit manual a fânului sunt poienile din Bulz i P trunsa. Cositul are loc dup perioada de fructificare a vegeta iei.

În ceea ce prive te p unatul, num rul maxim de animale admis pentru p unat este urm torul:

- a) Arnota – 29,08 UVM, respectiv 194 oi;
- b) Cacova – 29,28 UVM, respectiv 195 oi;
- c) Piatra i V c rie – 92,66 UVM, respectiv 618 oi;
- d) Albu – 69,14 UVM, respectiv 461 oi ;
- e) Dosul Builei – 15 UMV, respectiv 85 oi;
- f) tevioara – 103,72 UVM, respectiv 692 de oi;
- g) Oale – 2 UMV, respectiv 14 oi.

2.6.2.4. Vân toare – pescuit

Pe teritoriul parcului activit ile de vân toare i cele conexe - distribuire de suplimente nutritive, sare, vaccinuri sunt interzise, existând posibilitatea unor derog ri în cazuri de for major : epizootii, animale care produc pagube însemnate, numai cu avizul Consiliului tiin ific al parcului, în conformitate cu prevederile legale. În acest fel s-a procedat în anul 2012, în cazul programului na ional de eradicare a rabiei.

Pe suprafa a parcului se afl par ial dou fonduri de vân toare gestionate de AVPS Brai – fondul 19 Ol ne ti, respectiv RNP Romsilva prin Direc ia Silvic Vâlcea – Ocolul Silvic Romani – fondul 20 Bistri a; actuala suprafa a a parcului constituie zona de lini te a faunei cinegetice pentru cele dou fonduri de vânatoare – 1828 ha reprezentând 10% pentru fondul 19 Ol ne ti i 2672 ha reprezentând 18% pentru fondul 20 Bistri a. Având în vedere faptul c parcul na ional se afl situat geografic aproximativ la mijloc celor dou fonduri de vân toare, el ofer zon de lini te atât pentru fauna din zona de munte, cât i pentru cea din zona de deal. Speciile de faun sunt reprezentate de carnivore mari – aflate în vârful lan ului trofic: urs, râs, lup, precum i de ierbivore: capra neagr , cerb, c prior, mistre . Mai multe detalii precum i estim rile efectivelor popula ionale sunt prezentate în capitolul de faun .

Pe teritoriul parcului exist două observatoare de vânătoare construite anterior înființării parcului – Izvorul Larg, Cacova, care sunt întreținute de administrația parcului cu scopul efectuării monitorizării faunei în scop educativ.

În zona de protecție strictă și zona de protecție integrală, pescuitul este interzis.

Ca amenajări piscicole efectuate anterior înființării parcului, există o singură topilă, în zona Între Râuri și câteva cascade podite din lemn, în stare avansată de degradare, amenajate pe râurile Bistrița, Costești, Cheia.

Mai multe detalii sunt în Anexa 1- Regulamentul Parcului Național Buila-Vânturarița.

2.6.2.5. Turism

Vizitarea parcului se face conform prevederilor din secțiunea “Turism, reguli de vizitare” a Anexei 1- Regulamentul Parcului Național Buila-Vânturarița.

Există regulamentul special pentru vizitarea Peșterii Liliacilor, prezentat în anexa nr. 4 a Regulamentului parcului, norme de protecție a liliacilor, descrise în tabelul nr.11 și regulamentul al Cabanei Cheia prezentat în anexa nr. 5 a regulamentului parcului.

Puncte de acces

Accesul se poate face fie pe drumul național 67 Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu prin Costești sau Barbatești, fie pe drumul județean Râmnicu Vâlcea - Bilele Olnești prin Cheia sau Bilele Olnești.

Cazare, cabane, refugii turistice, spații de campare

Rețeaua unităților de cazare cuprinde unități hoteliere în Râmnicu Vâlcea, Bilele Olnești și Horezu, pensiuni turistice în localitățile de la poalele Masivului Buila-Vânturarița: Horezu, Costești, Barbatești, Cheia și Olnești, precum și de unități de cazare în Mănăstirile Bistrița, Arnota și Horezu.

În parc există o singură cabană amenajată pentru primire turistică, Cabana Cheia, administrată prin contract de comodat de administrația parcului, având 24 locuri de cazare. Este situat pe versantul nord-vestic al crestei, la intrarea râului Cheia în sectorul de chei omonim.

În zona montană se află 4 refugii turistice amenajate: Curmătura Builei, Scărișoara, Piscul cu Brazi și La Troiță, unde se poate dormi în condiții de bivouac. Mai pot fi folosite ca adăposturi de vreme rea stâncile Arnota, Cacova, Piatra, La Văcărie, Curmătura Builei, Dosul Builei, Tevioara și Oale și adăposturile Priboi și Cacova, cantoanele silvice Între Râuri și Prislop, cabanele parcului Între Râuri și Codriș și observatoarele Izvorul Larg și Cacova.

În parc există 8 locuri de campare amenajate cu container pentru colectarea de eurilor, vatră de foc, masă cu bănci, panou informativ în punctele Cheile Bistriței, Prislop, Poiana Scărișoara, Poiana Prunsa, Pahomie, Cheia-tunel, Cabana Cheia și Cheile Olnești.

Obiective turistice naturale

Dintre obiectivele turistice naturale de interes, în parc pot fi vizitate:

- a. Cheile Bistriei;
- b. Cheile Costești;
- c. Cheile Cheia, unele dintre cele mai înguste și spectaculoase sectoare de chei din țară;
- d. Cheile Olnești;
- e. Valea Oșului;
- f. Pe tera Liliacilor - Sfântul Grigore Decapolitul de la Bistrița;
- g. Pe tera Urșilor din Cheile Bistriei;
- h. Dolinele din Muntele Arnota;
- i. Poiana cu ghiocei bogăci - *Leucojum vernum* de la Prislop;
- j. Arcada naturală Casa de Piatră de la Prunsa;
- k. Rezervația de tisa de la Cheia;
- l. Poienile cu orhidee din Valea Cheia;
- m. Pe terile din Cheile Cheii: Pe tera cu Lac, Pe tera Laleaua Verde;
- n. Pe tera Urșilor din Cheile Olnești - Folea.

În imediata apropiere a parcului mai pot fi vizitate:

- a. Rezervația Naturală Muzeul Trovanilor Costești;
- b. Rezervația Naturală Slătioara;
- c. Rezervația Naturală Mlaștina Mosoroasa din Bilele Olnești.

Obiective turistice antropice

Dintre obiectivele turistice antropice de interes, în parc sau la limita acestuia pot fi vizitate:

- a. Mănăstirea Bistrița – Costești, ctitorie a boierilor Craiovești, banul Barbu și frații săi Pârnu, Danciu și Radu, din jurul anului 1490;
- b. Biserica Bolnița – Bistrița – singura parohială din ctitoria Craioveștilor - 1520-1521;
- c. Biserica Sfinții Arhangheli - Pe tera Liliacilor / Sfântul Grigore Decapolitul – Bistrița - ctitorie, din anul 1637, a mitropolitului Teofil al Țării Românești;
- d. Biserica Ovidenia - Pe tera Liliacilor / Sfântul Grigore Decapolitul – Bistrița - cel mai vechi monument istoric aflat în Pe tera Liliacilor, ctitorit între anii 1633-1635;
- e. Schitul Păpușa – Bistrița - zidit în 1712, ctitorit de călugării bistrieni care îl aveau în frunte pe egumenul Ștefan;
- f. Mănăstirea Arnota – Bistrița - ctitorit de Matei Basarab în anii 1633-1634;
- g. Schitul 44 Izvoare – Pietreni - cunoscut și sub numele de Schitul de sub Piatră, schitul a fost construit de călugării Ștefan al mănăstirii Bistrița, în anul 1701;

- h. Mănăstirea Putna – Bărbotești - are hramul „Cuvioasa Paraschiva”, și a fost construit în 1740 de către Episcopul Climent al Râmnicului;
- i. Schitul Pahomie – Cheia – întemeiat de Pahomie monahul și Sava Haiducul, în anul 1520.

Obiective turistice cultural-istorice în vecinătatea Parcului Național Buila-Vânturari a:

- a. în comuna Costești :
  - i Biserica Peri - Bistrița - Sec. XVIII;
  - ii Biserica Ciorobesti - Pietreni - Sec. XVIII;
  - iii Biserica de lemn Grămești - Pietreni - Sec. XVII;
  - iv Biserica de lemn Grușești - Costești - Sec. XIX;
  - v Muzeul de Artă modern Costești;
- b. în comuna Bărbotești:
  - i Biserica Iernatic - Sec. XVIII;
  - ii Biserica Măleni - Sec. XVIII;
  - iii Biserica Vătești - Sec. XVIII;
  - iv Biserica Mierlești - Sec. XVII;
  - v Biserica Poieni - Sec. XVIII;
  - vi Expoziția de artă populară ;
- c. în Orașul Bile Olănești:
  - i Schitul Iezer - Cheia - Sec. XVII;
  - ii Biserica Sfinții Voievozi - Cheia - Sec. XVIII;
  - iii Schitul Bradu - Olănești - Sec. XVIII;
  - iv Mănăstirea Frâsinei - Olănești - Sec. XIX;
  - v Biserica de lemn din Albac - Olănești - Sec. XVII;
- d. în Orașul Horezu:
  - i ansamblul brâncovenesc cu Mănăstirea Horezu - Sec. XVIII, monument UNESCO ;
  - ii cele 3 Schituri ale mănăstirii Horezu - Sec. XVIII;
  - iii Biserica Romani - Sec. XVIII;
  - iv Biserica Horezu - Sec. XVIII;
  - v Biserica Urani - Sec. XVIII;
  - vi Biserica Râmești - Sec. XVIII;
  - vii Muzeul ceramicii;
  - viii Ateliere de ceramică ;
- e. în Comuna Măldrești:
  - i Cula Greceanu - Sec. XVIII;
  - ii Cula Duca - Sec. XIX;

- iii Biserica Mldre ti - Sec. XVIII;
- iv Muzeul I.Gh. Duca;
- f. în Comuna Stoene ti: - Schitul Jgheaburi - Sec. XVIII;
- g. în comuna P u e ti-M gla i: - M n stirea S r cine ti - Sec. XVIII.

Trasee turistice montane

Pe teritoriul parcului există 19 trasee turistice omologate, 13 aflate integral în parc și 6 care doar îl traversează.

Acestea au fost refăcute în perioada 2007-2008 precum și în perioada 2011-2012. La refacerea traseelor turistice s-au avut în vedere atât traseele din parcul național, cât și cele care tranzitează parcul. Traseele și marcajele turistice au fost realizate păstrându-se pe cât posibil vechile trasee și marcaje, modificările aduse fiind doar cele impuse de schimbarea în timp a conformației zonei prin dispariția sau apariția unor noi căi de acces.

Întreținerea celor 19 trasee turistice montane și a infrastructurii turistice specifice se realizează de către personalul Administrației Parcului Național Buila-Vânturari și de către voluntarii participanți la diferite proiecte și acțiuni în colaborare cu reprezentanții Serviciului Salvamont Salvaspeo Vâlcea.

Zone de cărare

Prin caracterul său alpin, prin relieful carstic cu forme specifice, Masivul Buila-Vânturari prezintă condiții deosebite pentru practicarea escaladei, atât în zonele în care la momentul de față sunt amenajate trasee, dar și în alte zone.

Zona Cheilor Cheii

Este cea mai cunoscută și cea mai dezvoltată zonă din punct de vedere al practicării escaladei, aici desfășurându-se în ultima vreme și o intensă campanie de reamenajare a traseelor. Aici, în 10 zone, se află 76 trasee amenajate.

Zona Cheilor Olnești - Folea

Aceste chei, situate în extremitatea nord-estică a Masivului Buila-Vânturari, deși sunt mai scurte, nu sunt mai puțin spectaculoase, mai ales în porțiunea din aval, unde pereții sunt foarte înalți și valea cade în cascade.

Zona Cheilor Bistriei

În sectorul Cheilor Bistriei sunt amenajate câteva trasee de escaladă, în pereții estici, la ieșirea Bistriei dintre pereții de calcar, excelente pentru antrenamente și lecții de cărare.

Zona Cheilor Costești

În zona Cheilor Costești, din păcate, o mare parte din chei a fost colmatată cu anrocamente cizute din exploatarea minieră a carierei Bistriei, iar o bună parte din versantul vestic a fost distrus. Se mai poate practica escalada în câteva trasee din versantul estic, trasee deschise ca și cele din

Cheile Bistriei cu mult timp în urmă, nemaiprezentând condiții de siguranță - Muchia Cucuvelelor, Hornul Florilor, Universitatea '75.

Zona Arnota

Din 2004 s-a început amenajarea unui perete pe drumul de la Bistriea spre Arnota, care prezintă avantajul expunerii sudice, astfel încât se poate călători iarna.

Alte zone

Însuși traseul turistic de pe creasta principală a Masivului, pe porțiunea dintre Vârful Vioreanu și Curmătura Oale este considerat traseu dificil și catalogat cu gradul 1B. Zone potențiale deosebite din punct de vedere al escaladei sunt: zona Curmătura Builei și Vârfului Ucla, abruptul nord-vestic al Muntelui Piatra, Vârfului Buila, Vârfului Tevioara și Vioreanu, ca și zona foarte accidentată de la est de Vârful Vioreanu, până la Muntele Stogu.

2.7. Cercetarea științifică

Cercetările botanice în Masivul Buila-Vânturari s-au efectuat începând din anul 1956 de către Al. Buia și M. Păun, urmași de căiva botanici, care au publicat liste parțiale ale plantelor din acest masiv: Păun, M.; Popescu, Gh., 1975 - *Considerații asupra pajii tilor xerofile din Oltenia*, Studii și cercetări - Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Mehedinți, Drobeta Turnu Severin, Popescu, Gh.; Popescu, E. - *Asociații vegetale noi de stâncării calcaroase din Oltenia - Craiova*, pp.131-138.

Sunt în continuare necesare studiile de inventariere și cartare a florei, faunei și habitatelor din masiv.

3. EVALUAREA AMENINȚĂRII NATURALE ȘI ANTROPICE

3.1. Evaluarea geodiversității

Pe raza parcului există peste 70 peșteri cartate. Dintre acestea, doar două peșteri sunt amenajate pentru vizitare: Peștera Liliacilor și Peștera Urșilor din Cheile Bistriei.

Trei din cele patru sectoare de chei sunt străbătute de drumuri forestiere și trasee turistice. În Cheile Bistriei există și o rețea de transport curent electric. În Cheile Cheii a fost amenajat doar traseu turistic. În toate sectoarele de chei există trasee de călătorie amenajate. În Cheile Costeții a fost identificat riscul colmatării cu material prăbușit ca urmare a exploatarea rii de calcar Bistriea.

În formațiunile metamorfice din zona Prislop-Comarnice există o fostă galerie de coastă - explorare închisă din 1991.

Lapiezurile și dolinele din zona Arnota sunt amenințate de extinderea exploatarea rii miniere în carieră - Cariera Bistriea.

3.2. Evaluarea biodiversității

Informațiile existente cu privire la biodiversitatea parcului au fost furnizate de studiile realizate în cadrul proiectelor, dar și de activitățile de cercetare/monitorizare desfășurate de angajații

administrației parcului. Înc sunt necesare unele studii de inventariere și cartare a florei, faunei și habitatelor pentru a identifica grupurile și zonele în care biodiversitatea necesită măsuri de protecție.

Grohotiurile și stâncările se găsesc în general într-o stare bună de conservare. Amenințarea din partea turiștilor care circulă pe trasee nemarcate, favorizând deplasarea grohotiurilor și distrugerea vegetației destul de fragilă în aceste zone este mică.

În cazul parcurilor Cacova și parcul Arnota, din cauza supraponderanței, gradul de conservare poate fi afectat, iar forțarea unor măsuri de management adecvate se poate ajunge la degradarea totală a covorului vegetal și la apariția unui fenomen puternic de eroziune a solului.

Pentru ca măsurile de management să fie eficiente este necesară o bună cunoaștere a amenințărilor la adresa biodiversității, iar mecanismele de acțiune să fie fundamentate științific.

Până în prezent parcurile au fost bine gestionate, acestea găsimu-se într-o stare bună de conservare.

Starea de conservare actuală a fânelor este bună, aici practicându-se un cosit tradițional de sute de ani. Cositul se efectuează pe porțiuni mici, vara târziu, după fructificarea speciilor protejate de plante care se găsesc aici. Acest mod de cosire târzie permite plantelor să fructifice și realizează totodată o împrăștiere a semințelor pe fâneață. Cositul efectuat în acest mod permite o bună dezvoltare și menținerea unor populații bogate de specii de floră protejate – spre exemplu diferite specii de orhidacee.

Cursurile de apă sunt în general într-o stare bună, mai puțin în acele zone în care se remarcă prezența gunoierului menajer provenit din gospodăria particulară - Cheile Bistriței, Cheile Costești - biodiversitatea nefiind amenințată în mod vizibil de poluarea apei. Un aspect important ce trebuie monitorizat este respectarea debitului de servitute la barajul de captare de pe râul Costești.

Diversitatea biologică a florei și faunei din parc este ridicată având în vedere situarea masivului în zona temperat-continentală a Europei.

Cormofitele, parțial studiate, sunt foarte numeroase, până la ora actuală fiind inventariate aproximativ 600 de specii. Dintre acestea, 90 se regăsesc pe Lista roșie a plantelor superioare din România, realizată de Oltean, M., & al., 1994.

O specie de importanță comunitară reprezintă gâlbenelele – *Ligularia sibirica* întâlnit în mai multe locații din sit - în unele zone cu peste 50 de exemplare.

Pe teritoriul parcului au fost identificate numeroase specii de faună, dar, în special cea de nevertebrate, necesită studii aprofundate.

Sunt caracteristice și importante în special speciile asociate cu zonele stâncoase din parc, spre exemplu fluturașul de stâncă – *Trichodroma muraria*.

În parc s-a înregistrat un număr de 14 specii de lilieci. Aceștia au un rol ecologic important. Prezența unor specii vulnerabile la nivel mondial impune stabilirea unor măsuri adecvate de protejare a lor. Monitorizarea periodică a populațiilor de chiroptere din Peștera Liliecilor - Sf. Grigorie a dus la

concluzia c restric ionarea accesului turistic pe anumite perioade, înlocuirea instala iei electrice, au avut efect benefic.

Parcul Na ional Buila-Vânturari a ad poste te efective bogate de carnivore i erbivore (cerb, capra neagr , c prior), aflate într-o bun stare de conservare.

3.3. Evaluarea peisajului

Peisajul din PNBV rezultat din interac iunea factorilor fizici, biologici i antropici se afl în prezent într-o bun stare de conservare. Peisajul este îns alterat în unele zone de rezultatele activit ilor antropice: drumurile care urc la cariera de calcar Bistri a - aflat în afara parcului, construc iile din zona m n stirii P trunsa, drumurile i exploat rile forestiere.

În anumite zone, peisajul poate fi afectat în continuare de cariere, exploat ri forestiere neconforme cu amenajamentele silvice, investi ii în infrastructur - drumuri, construc ii, linii de transport curent electric, conducte, amenaj ri hidrotehnice, turism necontrolat - de euri, vetre de foc, deviere de la trasee turistice.

3.4. Evaluarea diversit ii culturale

Zona în care se afl parcul dispune de numeroase i diverse elemente culturale, care pot fi folosite atât pentru a diversifica i completa oferta turistic a parcului, cât i pentru dezvoltarea turismului în zona adiacent parcului.

Exist un num r mare de m n stiri, schituri i biserici, îns multe dintre acestea necesit lucr ri urgente de restaurare i punere în valoare, în special bisericile rupestre de la Bistri a, Biserica Peri, Schitul 44 Izvoare, Schitul P trunsa.

De i în zon exist un specific arhitectural al caselor, în ultima vreme se constat degradarea sau distrugerea definitiv a numeroase case vechi valoroase; în schimb cre te num rul construc iilor noi care nu respect tipicul zonei, ducând la degradarea peisajului din satele de la poalele muntelui.

Me te ugurile, tradi iile i obiceiurile sunt din ce în ce mai pu in practicate, fiind necesar continuarea acestora.

În cadrul programelor de educa ie ecologic desf urate de angaja ii parcului se subliniaz importan a p strarii specificului arhitectural al caselor i importan a practic rii me te ugurilor i tradi iilor zonei. În acest sens au fost editate i tip rite i materiale de informare/promovare.

3.5. Evaluarea utiliz rii terenurilor i a resurselor naturale

Principalele tipuri de folosire a resurselor din arealul parcului sunt:

- a. p durile apar in atât statului, administrate de Regia Na ional a P durilor - Romsilva, dar i proprietarilor particulari. Acestea sunt gospod rite în concordan cu prevederile amenajamentelor silvice i restric iilor impuse de zonarea parcului i legisla ia de mediu;

- b. p unile, apar in comunit ilor, localnicii folosindu-le pe timpul verii pentru p unatul animalelor proprii. În prezent, sc derea efectivelor de oi face ca unele din p unile alpine s r mân neutilizate – Oale, Dosul Builei, fapt care conduce la degradarea acestora, în timp ce altele sunt amenințate de suprapășun – Cacova, Arnota;
- c. fâne ele, sunt folosite pentru producerea de furaje uscate necesare hr nirii animalelor pe timpul iernii, beneficiarii fiind tot proprietarii particulari;
- d. exploatarea de calcar din vecin tatea parcului. Cariera de calcar Bistri a - apar inând Regiei Na ionale a S rii - Sucursala Exploatarea Minier Râmnicu Vâlcea func ioneaz din 1959. În urma exploat rii, în zona Cheilor Coste ti, versantul estic s-a pr bu it în chei, blocând cursul pârâului Coste ti pe o suprafa de peste 1 km. Cariera de calcar are un impact negativ concretizat în mai multe aspecte: asupra peisajului, asupra habitatelor i implicit asupra speciilor, asupra avenelor, dolinelor i pe terilor din zon , punctelor de interes paleontologic;
- e. exploatarea poten țialului hidroenergetic. Prin realizarea barajului i bazinului colector de la Prislop, a conductei de aduc iune, hidrocentralei din zona Între Râuri, a fost afectat peisajul i s-au adus modific ri ale regimului de curgere al celor dou râuri - diminuare a debitului râului Coste ti i cre tere a debitului râului Bistri a, cu influen e asupra habitatelor i speciilor acestora;
- f. colectarea ilegal de piatr , pietri i nisip din albia minor a râurilor din zon . Pentru reducerea impactului negativ al acestor activit i trebuie g site surse alternative generatoare de venituri, care s duc la sc derea presiunii asupra resurselor naturale. Una din aceste resurse o reprezint ecoturismul.
- g. recoltarea fructelor de p dure, a ciupercilor, a plantelor medicinale s-a f cut din cele mai vechi timpuri de c tre popula ia local , f r a periclita în vreun fel r spândirea acestor specii. În ultima perioad , s-a constatat tendin a de recoltare în scop comercial a acestor resurse.

3.6. Evaluarea educa iei ecologice i con tientiz rii

În perioada 2006-2008 s-au pus bazele i s-au dezvoltat o serie de programe educative i de informare-con tientizare, atât în rândul localnicilor, cât i în rândul vizitatorilor zonei.

Un procent redus al popula iei locale nu are înc o imagine clar asupra activit ilor i scopurilor parcului, i confund obiectivele acestuia cu cele ale altor proiecte ce se desf oar în zon , în special legate de conservarea carnivorelor mari. Nivelul de con tientizare este mai ridicat în cadrul colilor i liceelor din localit ile din zon ; o parte din ce în ce mai mare a vizitatorilor au cuno tin e despre existen a parcului i a obiectivelor sale.

De la înfiin are, administra ia parcului a colaborat cu peste 40 institu ii de înv mânt i ONG-uri, adresându-se unui num r de peste 5000 tineri implica i în diverse programe educative prin

organizarea de tabere, excursii, drumeții, acțiuni de voluntariat, prezentări în coli, concursuri, lecții educative sau alte activități de acest gen.

Promovarea on-line se realizează prin intermediul a două pagini web:

- a. www.buila.ro - pagină având peste 40000 vizitatori, fiind disponibil în limbile română, engleză, italiană și parțial franceză, în care capitolul turism este cuprins în întregime, incluzând hărți, descrierea detaliată a traseelor turistice, grafice și statistici ale acestora, trasee GPS ale traseelor, film de prezentare 3D, infrastructura de cazare și spațiile de campare, regulile de vizitare, prezentarea obiectivelor turistice naturale și antropice, informații la zi;
- b. www.kogayon.ro – disponibil în limba română, pagina Asociației Kogayon, unde sunt prezentate proiectele acestuia desfășurate în parc;

Materiale tipice și promoționale

În perioada 2004-2013, din mai multe proiecte ale Asociației Kogayon s-au realizat o serie de materiale informative și promoționale care au fost distribuite gratuit localnicilor și vizitatorilor parcului pentru promovarea identității acestuia, prezente și ca materiale anexe ale aplicației (pliante, broșuri, postere, chestionare, bilete de vizitare, tricouri, plăci, albume foto, agende, pixuri, calendare, insigne metalice).

Tot din aceste proiecte, au fost montate în parc mai multe panouri informative pe suport de lemn cu stâlpi și acoperi de rășină și s-au realizat mai multe hărți.

La aceste materiale se adaugă cele realizate de Administrația Parcului în cadrul proiectului „Revizuirea planului de management al PNBV și strategia de monitorizare a conservării habitatelor și speciilor de interes comunitar” în anul 2011 (pliante, postere, broșuri prezentare parc, broșuri educație ecologică, ghiduri turistice, calendare, agende, pixuri, rucsacuri, plăci, albume foto, tricouri, insigne metalice). Tot în cadrul acestui proiect au fost realizate 6 foi oare cu panouri informative.

3.7. Evaluarea turismului

Infrastructura turistică a parcului a fost reabilitată în anii 2007-2008 precum și în perioada 2011-2012.

Administrația parcului este în curs de diversificare a ofertei de servicii și programe turistice, până la ora actuală putând oferi turiștilor următoarele:

- a. ghid turistic specializat: cunoașterea parcului, vizitarea obiectivelor turistice culturale-istorice din parc și din preajma acestuia, cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor locale, observații flor-faună, ture montane pe trasee dificile, ture de iarnă;
- b. organizarea de programe educative în coli și în parc:
  - i prezentări ale parcului național, modului de administrare a acestuia, problemelor de management, biodiversitate, proiecte pentru elevi și cadre didactice;
  - ii cursuri de educație ecologică pentru elevi;

- iii drume ii cu ghid cu durata de o zi;
  - iv tabere educative cu durata a 2-3 zile la caban ;
  - v tabere educative cu durata a 2-3 zile la cort.
- c. organizarea de programe de cercetare: practici studen e ti, activit i de inventariere, cartare, monitorizare;
  - d. organizarea de tabere de voluntariat;
  - e. g zduirea unor manifest ri specific montane;
  - f. închiriere de echipament pentru organizarea taberelor i camping;
  - g. închiriere de echipament pentru cercetare-monitorizare: telescop, binocluri, sta ii radio, camer video i camer foto cu accesorii, GPS;
  - h. Exist un program turistic realizat dintr-un proiect al Asocia iei Kogayon: Por ile Parcului Na ional Buila-Vânturari a: natur i spiritualitate.

Înc din 2007 realiz m un program educativ adresat elevilor colilor: Ranger Junior al Parcului Na ional Buila-Vânturari a.

Exist o serie de parteneriate i colabor ri în vederea dezvolt rii ecoturistice a zonei:

- a. cu Prim ria Coste ti pentru realizarea unui centru de vizitare al parcului i unei baze turistice a acestuia;
- b. cu 5 structuri de cazare - pensiuni i cabane din Horezu, Coste ti;
- c. cu Ob tea Mo nenilor B rb te ti pentru reconstruirea refugiului de creast din Curm tura Builei;
- d. cu organiza ia Bouworde Vlaaderen din Belgia pentru reconstruc ia Cabanei Codric, cu scop educativ, de cercetare;
- e. Parteneriate educa ionale încheiate cu Inspectoratul colar Jude ean Vâlcea, cele 10 coli i licee din imediata apropiere a parcului, alte 6 coli i licee din jude , urmând ca acestea s fie extinse i la alte institu ii de înv mânt;
- f. Parteneriate de voluntariat cu coli i ONG-uri locale ;
- g. Parteneriate de cercetare cu institu ii de înv mânt i cercetare pentru cunoa terea geodiversit ii i biodiversit ii parcului: Facultatea de Geologie i Geofizic Bucure ti, Facultatea de Ecologie Sibiu, Institutul de Speologie Emil Racovi , concretizate pân în prezent cu peste 30 lucr ri de licen , master i doctorat, alte 4 aflându-se în curs, articole tiin ifice publicate;
- h. Parteneriate de patrulare cu Structuri de speciali ti-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, Poli ie.

O analiz mai detaliat se g se te în cadrul strategiei de turism, anexa 25.

3.8. Evaluarea stării actuale a managementului parcului

Administrația Parcului Național Buila-Vânturari a a obținut o dotare corespunzătoare cu echipamente de birou, de calcul, și de teren datorită proiectelor Regiei Naționale a Pădurilor, Asociației Kogayon, autorității publice centrale pentru protecția mediului, precum și proiectului POS Mediu implementat de APNBV.

În perioada 2006-2014 au fost realizate mai multe cursuri de instruire în domeniu – ranger, comunicare, management arii protejate, manager sisteme de mediu. Este nevoie și pe viitor de perfecționarea continuă a angajaților.

Prin promovarea parcului pe plan național și internațional se speră că beneficiile obținute în special de pe urma ecoturismului sîduc la o îmbunătățire a situației economice a populației din zonă, la păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, precum și la păstrarea unui nivel durabil al exploatarea resurselor naturale din parc.

3.9. Amenințări

3.9.1. Amenințările antropice

a) Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele silvice, din zonele de conservare durabilă și tehnicile de exploatarea masei lemnoase neconforme cu prevederile legislației în vigoare - extragerea lemnului mort, trasul lemnului prin cursuri de apă duc la distrugerea și fragmentarea habitatelor forestiere și la apariția ravenelor și torenților, distrugerea stratului de humus și a covorului vegetal.

La ora actuală nu se poate vorbi despre tăieri ilegale în perimetrul parcului.

b) Plantarea de molid în afara arealului poate avea drept urmare restrângerea habitatelor pădurii de fag, modificarea pH-ului solului, modificarea covorului vegetal, restrângerea habitatelor diverselor specii.

c) Exploatarea miniere duc la degradarea profundă a peisajului, prin dislocarea unor cativi masive de roci - dislocări de versanți - care determină modificări esențiale ale echilibrului natural al zonei. Deschiderea de noi lucrări miniere - prospecțiuni, explorări, exploatarea - în imediata vecinătate a parcului afectează negativ integritatea acestuia.

Exploatarea de calcar Bistrița reprezintă o amenințare în condițiile în care, se exploatează lângă limita parcului. Amenințarea constă în impactul vizual neplăcut, distrugerea peisajului, restrângerea habitatelor, distrugerea florei, afectarea funcțiilor fiziologice ale acestora prin praful degajat, afectarea faunei de zgomotul produs, distrugerea dolinelor și a eventualelor peșteri, a unui sit paleontologic deosebit de bogat fosilifer, prăbușirea permanentă a peretelui de stâncă dinspre Cheile Costeții.

d) Exploatarea potențialului hidroenergetic - prin nerespectarea debitului de servitute la barajul de la Prislop se pot aduce grave prejudicii habitatelor și speciilor din râul Costești.

e) Exploatarea de agregate minerale - piatră, pietriș și nisip din albia minoră a râurilor.

f) Amenințări cauzate de suprapășunat

Suprapășunatul reprezintă o amenințare pentru biodiversitatea pășunilor. Până acum au fost cazuri izolate când nu s-a ținut cont de încărcătura maximă de animale care poate fi admisă pentru fiecare pășune. De asemenea, în fiecare an la unele stâne se regăsesc și capre. Numărul prea mare de animale poate duce la modificarea covorului vegetal, extinderea suprafețelor ocupate de specii de plante cu valoare furajeră scăzută - *Nardus stricta*, *Veratrum album*, *Rumex sp.*, *Urtica dioica* și alte asemenea, care determină scăderea biodiversității pășunilor, duce la apariția potecilor și degradarea covorului vegetal. Numărul mare de animale poate determina intrarea acestora în pășuni pentru a-și asigura necesarul de hrană.

Supratârârea are ca rezultat instalarea unei vegetații specifice de *Urtica dioica* și *Rumex alpinus* precum și tasarea solului.

Numărul prea mare de câini la stâne și lipsa juleelor constituie un pericol pentru animalele sălbătice.

Pășunatul cu capre afectează direct biodiversitatea prin distrugerea mugurilor și lăstarilor plantelor.

g) Turismul poate constitui de asemenea una din amenințările importante prin:

- i) cantități mari de deșeurile menajere la săte de turiști în parc, ce duc la poluarea solului, apei și la poluarea vizuală;
- ii) creșterea numărului de vizitatori nedisciplinați poate duce la dereglarea ecosistemelor naturale, eroziunea traseelor turistice, creșterea cantităților de deșeurile;
- iii) circulația turiștilor pe trasee nemarcate și în zone nepermise cauzează deteriorarea unor habitate fragile - grohotiuri. De asemenea apare eroziunea de-a lungul unor trasee turistice;
- iv) culegerea sau distrugerea deliberată a unor specii de floră și faună;
- v) camparea și crearea de vetre de foc în locuri neamenajate;
- vi) poluarea aerului, în special în zona cheilor datorită gazelor de eșapament și a prafului produs de autovehicule care afectează flora și fauna;
- vii) circulația turiștilor în zone nepermise, zgomotele produse de acestia deranjează animalele sălbătice, în special în sezonul de împerechere;
- viii) traseele de alpinism amplasate necorespunzător deranjează păsările care cuibăresc în zonele stâncoase și afectează flora din aceste zone;

ix) activitatea de curățare poate fi dusă în toată prin deschiderea de noi zone și noi trasee în zone în care pot afecta habitatele și speciile, prin amenajările realizate și prin utilizarea traseelor peste capacitatea de suport a acestora.

La momentul actual nu au fost observate probleme deosebite create de practicarea turismului, dar având în vedere că pe viitor pot apărea, amenințările au fost totuși identificate și descrise.

h) Construcțiile ilegale duc la afectarea habitatelor și implicit a peisajului. Există construcții monahale ilegale ridicate anterior înființării parcului, nerecunoscute de Episcopie, în fond forestier în zona Izvorul Larg și Valea Cheia; Administrația parcului, împreună cu reprezentanții Episcopiei și ai Gărzii de Mediu au luat măsurile pentru desființarea acestora.

i) Braconajul duce la scăderea efectivelor diferitelor specii de mamifere și păsări. Pe teritoriul parcului național vântoarea este interzisă.

j) Colectarea de plante în scopul comercializării poate duce la scăderea efectivelor populaționale ale speciilor recoltate sau chiar la dispariția sau restrângerea habitatelor unor specii precum *Gentiana lutea*.

În parc s-a constatat recoltarea de plante medicinale ca socul, fructe de pădure, ghiocei în scop comercial. Pentru combaterea acestor activități au fost realizate patrulări împreună cu Jandarmeria și Garda de Mediu.

k) Captarea izvoarelor – nu reprezintă în acest moment o amenințare.

l) Practicarea sporturilor motorizate în zone interzise – au fost sancționate contravențional furturile, au fost montate panouri de avertizare și se efectuează patrulări permanente.

3.9.2. Amenințări naturale

a) viituri – distrug căile de acces, afectează habitatele ripariene, îndepărtarea stratului fertil de sol;

b) alunecări de teren – distrug vegetația, căile de acces;

c) avalanșe – distrug vegetația din vecinătatea culoarului de avalanșă, produc eroziune prin angrenarea rocilor.

3.10. Măsurile de management pentru specii și habitate din situl de importanță comunitară Buila-Vânturari

În cadrul proiectului „Revizuirea planului de management al PNBV și strategia de monitorizare a conservării habitatelor și speciilor de interes comunitar” finanțat prin Programul Operațional Sectorial POS Mediu a fost elaborat un set de măsuri pentru conservare, redat în tabelul nr. 9 pentru tipurile de habitate.

M suri de conservare pentru habitate

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	M sur de conservare
4060	Tufăriuri alpine și boreale	favorabil	Turismul necontrolat; Suprapunatul	Restricționarea sau controlul activităților de agrement, emiterea de restricții în ceea ce privește colectarea plantelor medicinale în scop comercial precum și a celor protejate de lege, a jneapului, restricționarea pășunatului (în funcție de caz); Interzicerea defrișurilor și incendierilor jnepeniurilor; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice și interzicerea abaterii turiștilor de la potecile marcate.
4070*	Tufăriuri de <i>Pinus mugo</i> și <i>Rhododendron hirsutum</i> (Mugo- <i>Rhododendretum hirsuti</i>)	favorabil	Utilizarea jneapului ca lemn de foc de ciobani sau turiști; Turism necontrolat; Defrișare în scopul extinderii pășunilor; Pășunat intens în zona limitrof; Recoltarea lăstarilor de jneap n.	Restricționarea sau controlul activităților de agrement, emiterea de restricții în ceea ce privește colectarea plantelor medicinale, interzicerea incendierii sau tăierii jneapului, restricționarea pășunatului; Controlul defrișurilor; Interzicerea culegerii de către turiști a unor exemplare din speciile de interes; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice și interzicerea abaterii turiștilor de la potecile marcate.
6170	Pașuni calcifile alpine	favorabil	Turismul necontrolat;	Încurajarea practicilor tradiționale de folosire a pașunilor și

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	Msuri de conservare
	ii subalpine		Suprapunat.	fânețelor; Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare; Interzicerea culegerii de către turiști a unor exemplare din speciile de interes; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice.
6190	Pașuni panonice de stâncării (<i>Stipofestucetalia pallentis</i>)	favorabil	Turismul necontrolat;	Încurajarea practicilor tradiționale de folosire a pașunilor și fânețelor; Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice.
6230*	Pașuni de <i>Nardus</i> bogate în specii, pe substraturi silicatică din zone montane (și submontane, în Europa continentală)	favorabil ;	Punatul intensiv	Încurajarea practicilor tradiționale de folosire a pașunilor și fânețelor (folosirea tradițională – punat până la sfârșitul lui aprilie, apoi folosire ca fânea pentru a nu intra în succesiune); Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice; Conștientizarea și instruirea ciobanilor, a proprietarilor de pășuni cu privire la importanța practicării punatului rațional; Reglementarea punatului prin practicarea unui punat

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	Msuri de conservare
				moderat, în funcție de capacitatea de suport a pășunilor.
6430	Comunități de lizier cu ierburi înalte higrofile de la câmpie până din etajul montan până în cel alpin	favorabil	Turismul necontrolat Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele silvice Construirea de drumuri forestiere	Aplicarea unor tehnici de management conservativ care să contracareze abandonarea activităților tradiționale; Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice; Restricționarea desecărilor și a construirii de drumuri forestiere, limitarea pășunatului în aceste zone; Verificarea conformității exploatarea forestieră cu amenajamentele silvice și legislația în vigoare.
6520	Fânețe montane	favorabil	Pășunatul intensiv	Incurajarea practicilor tradiționale de folosire a pășunilor și fânețelor; Aplicarea unor tehnici de management conservativ care să contracareze abandonarea activităților tradiționale - se recomandă cosirea acestora începând cu sfârșitul lunii iulie, când majoritatea speciilor componente au fructificat, dar și evitarea abandonării cositului. Interzicerea folosirii îngrășmintelor chimice și a diferitelor pesticide;

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	Msuri de conservare
				<p>Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare;</p> <p>Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice;</p> <p>Reglementarea pășunatului prin practicarea unui pășunat moderat, în funcție de capacitatea de suport a pășunii;</p> <p>Conștientizarea și instruirea ciobanilor, a proprietarilor de pășuni cu privire la importanța practicării pășunatului rațional.</p>
8120	Grohotiuri calcaroase și deșturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)	favorabil	Turismul necontrolat; Suprapășunatul	<p>Amenajări de trasee turistice/de cărare care să nu afecteze tipul de habitat; interzicerea exploatareii de piatră;</p> <p>Evitarea suprapășunatului.</p>
8210	Versanți stâncoși calcaroși cu vegetație casmofitică	favorabil	Alpinismul; Turismul necontrolat.	<p>Amenajări de poteci turistice/trasee de cărare care să nu afecteze tipul de habitat; interzicerea exploatareii de piatră;</p>
8310	Pețeri în care accesul publicului este interzis	favorabil	Turismul necontrolat	<p>Montarea unor grilaje și/sau garduri care să restricționeze accesul turiștilor în pețerile nedeschise accesului public;</p> <p>Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice.</p>

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	M sur de conservare
				Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare;
9110	P duri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	favorabil	Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase; Recoltarea excesivă a lemnului mort; Punatul în pădure (în unele cazuri)	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de in terenii drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Respectarea interdicției de a pune în pădure; Restricționarea extragerii lemnului mort din pădure.
9130	P duri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	favorabil	Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase; Recoltarea excesivă a lemnului mort; Punatul în pădure (în unele cazuri)	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de in terenii drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Respectarea interdicției de a pune în pădure; Restricționarea extragerii lemnului mort din pădure.
9150	P duri medieuropene de fag din <i>Cephalanthero-Fagion</i> pe substrat calcaros	favorabil	Turismul necontrolat; Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de in terenii drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Delimitarea clară a traseelor turistice după principiile ecologice; Respectarea interdicției efectuarii tăierilor rase; Protejarea stratului ierbos, alcătuit, în mare parte, din specii endemice sau de valoare științifică deosebită.

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	M sur de conservare
9180*	P duri de <i>Tilio-Acerion</i> pe versanți, grohotiuri și ravene	favorabil	Exploatarea forestieră, tăierile de arbori neconforme cu cotele ecologice	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de înțelegerea drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Măsurile de conservare trebuie să urmărească menținerea fagului la un nivel de abundență scăzut (până în 30 %) și prevenirea instalării molidului;
91E0*	P duri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	favorabil	Curățarea excesivă a albiei râului pentru prevenirea viiturilor; Camparea, respectiv acțiuni turistice distructive; Pășunat în pășuni dure cu ovine sau bovine;	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de înțelegerea drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice. Respectarea interdicției de a pășuni în pășuni dure;
91V0	P duri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	favorabil	Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase Degradarea indivizilor de <i>Taxus baccata</i> (tisa) datorită căderilor de pietre; Popularizarea excesivă a valorii economice a lemnului de <i>Taxus baccata</i> ;	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de înțelegerea drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Atenționarea turiștilor asupra modului de comportare;

Cod Natura 2000	Denumire habitat	Stare de conservare	Amenințări existente sau potențiale identificate	Măsurile de conservare
			Accentuarea fenomenului de tăiere și extragere a lemnului viu sau mort din pădure.	
9410	Păduri acidofile de molid (<i>Picea</i>) din etajul montan până în cel alpin (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	favorabil	Exploatarea forestieră neconformă cu amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase, pășunatul / tranzitarea cu oi și capre în pădure, periclitând în special puieții de molid; Apariția necontrolată a traseelor turistice spontane prin zone cu strat subțire de sol, accentuând eroziunea solului de la mare altitudine, necesar pentru menținerea suprafețelor împănate	Comunicarea cu proprietarii de terenuri ori de inținătorii drepturilor de utilizare a resurselor, autoritățile locale și alți factori interesați; Delimitarea clară a traseelor turistice după principii ecologice.

M surile de conservare pentru siturile geologice, geomorfologice i paleontologice din parc sunt redade în tabelul nr. 10.

Tabel 10.

M suri de conservare pentru siturile geologice, geomorfologice i paleontologice

Nr. crt.	Denumire geotop	Loca ie	Stare de conservare	Amenințări - existente sau poten iale identificate-	M suri de management
1.	Punctul fosilifer - coralgai + identificare fauna crabii - Arnota	Vf. Arnota- imediat la nord de cariera, pe treapta superioara	Favorabil dar foarte expus	Turismul Extinderea carierei de calcar c tre nord	Controlul fluxurilor de turi ti Respectarea traseelor turistice marcate Evitarea extinderii carierei c tre nord
2.	Punctul fosilifer – coralgai - tevioara	Stâna tevioara	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turi ti Respectarea traseelor turistice marcate
3.	Punctul fosilifer - ammonoidee - P trunsa	Schitul P trunsa	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turi ti Respectarea traseelor turistice marcate
4.	Punctul fosilifer – ammonoidee - Coste ti	Cheile Coste ti	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turi ti Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activit ților de alpinism și escaladă
5.	Punctul fosilifer - brachiopode - Brâna Caprelor	Cheile Cheii	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turisti Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activit ților de alpinism și escaladă

Nr. crt.	Denumire geotop	Localitate	Stare de conservare	Amenințări - existente sau potențiale identificate-	Msuri de management
6.	Punctul fosilifer -coralgal - Albu	Muntele Albu	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate
7.	Punctul fosilifer – inocerami - Cheia	Valea Cheia	Favorabil	Turismul Exploatarea forestiere necontrolate	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Limitarea exploatarea forestiere
8.	Aragonitele din ucla Aragonitele din Albu Aragonitele din Vioreanu	Vf. ucla Vf. Buila Vf. Vioreanu	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate
9.	Jaspurile din Valea Bistrița	Valea Bistrița	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activităților de alpinism și escaladă
10.	Cheile Bistriței Cheile Costești	Bistrița Pietreni	Favorabil	Turismul, exploatarea provenite din exploatarea de piatră	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activităților de alpinism și escaladă
11.	Cheile Cheii	Cheia	Favorabil	Turismul Prăbușirile de pietre naturale	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activităților de

Nr. crt.	Denumire geotop	Localitate	Stare de conservare	Amenințări - existente sau potențiale identificate	Măsurile de management
					alpinism și escaladă
12.	Cheile Folea	Olnești	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Controlul activităților de alpinism și escaladă
13.	Dolinele din Arnota	Muntele Arnota	Favorabil dar foarte expus	Turismul Extinderea carierei de calcar către nord	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Evitarea extinderii carierei către nord
14.	Dolina din Cacova Dolina din Piatra Casa de Piatră Lapiezurile din Piatra Lapiezurile din Albu Căldările Albului	Muntele Cacova Muntele Piatra Valea Pârânsă Muntele Piatra Muntele Albu Muntele Albu	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate
15.	Peștera Liliiecilor	Cheile Bistriței	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Refacerea balustradei de siguranță care însoțește calea de acces spre peșteră ;

Nr. crt.	Denumire geotop	Localitate	Stare de conservare	Amenințări - existente sau potențiale identificate-	Măsurile de management
					<p>Accesul în peșteră în grupuri mici de turiști (maxim 10 persoane) și respectarea căilor de acces marcate;</p> <p>Delimitarea clară a sectorului de galerie unde se află coloniile de chiroptere de restul peșterii și interzicerea accesului turiștilor;</p> <p>Instruirea ghidului care să poată oferi informații atât despre geneza peșterii și necesitatea protecției faunei subterane, cât și despre istoria activităților monahale din acest sit;</p> <p>Amplasarea unor panouri informative care să cuprindă informații despre Parcul Național Buila-Vânturarița, informații despre peșteră, chiroptere etc.</p> <p>Afișarea la loc vizibil a regulilor de vizitare care trebuie respectate în peșterile cu colonii de lilieci;</p>
16.	Peștera Urilor	Cheile Bistriței	Favorabil	Turismul	<p>Controlul fluxurilor de turiști</p> <p>Respectarea traseelor turistice marcate</p> <p>Refacerea căii de acces către peșteră și creșterea gradului de siguranță a acesteia;</p> <p>Instruirea unui ghid care să poată oferi informații atât</p>

Nr. crt.	Denumire geotop	Localitate	Stare de conservare	Amenințări - existente sau potențiale identificate-	Măsurile de management
					despre geneza peșterii și necesitatea protecției faunei subterane, cât și despre istoria locuirii în acest sit; Înlocuirea panoului informativ actual, cu unul care să cuprindă și reguli privind vizitarea unei peșteri cu chiroptere, informații despre necesitatea protecției peșterii, a liliecilor și a ariei naturale protejate în care se află.
17.	Peștera Mirajului Peștera Lacul Verde Peștera Vâlcetul Caprelor Peștera cu Perle Peștera Munteanu Murgoci Peștera Pagodelor Peștera Arnăuților	Cheile Cheii Cheile Folea	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate Reguli de vizitare
18.	Valea Otșu Vârful Buila Vârful Clăia Mare Vârful Țucla	Bărbăntuș Muntele Buila Cheile Costești Muntele Piatra Masivul	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate

Nr. crt.	Denumire geotop	Localitate	Stare de conservare	Amenințări - existente sau potențiale identificate	Măsurile de management
	Trigoaiele tevioarei	Vânturarița			
19.	Vârful Stogu Vârful Stog oare Vârful Vânturarița Vârful tevioara Căpâna Dracului Sacii cu Lân La Cârlige Pintenul lui Buil Creasta lui Păun Dinții de Ferăstrău	Complexul Stogu- Stog oare Muntele Vânturarița Muntele tevioara Muntele Piatra Cheile Costești Cheile Costești Între Vf. Buila și Vf. Vânturarița Între Vf. Buila și Vf. Vânturarița Muntele Piatra Muntele Piatra Valea Cheia Curmătura Builei	Favorabil	Turismul	Controlul fluxurilor de turiști Respectarea traseelor turistice marcate

Nr. crt.	Denumire geotop	Loca ie	Stare de conservare	Amenințări - existente sau poten iale identificate-	M suri de management
	Limba Zmeului Urma Uria ului Hornurile Popii Succesiunea Voiceasa Succesiunea Ghel 1 u	Valea Voiceasa Valea Voiceasa			

Pentru speciile de flor și faună care au dus la declararea masivului Buila-Vânturari a sit de importanță comunitară precum și arie de protecție special avifaunistică alături de Parcul Național Cozia, dar și pentru alte specii de plante importante pentru parc, amenințările potențiale și măsurile de conservare sunt prezentate în tabelele nr. 11, 12 și 13.

Tabel 11.

M surile de conservare i amenin rile poten iale pentru speciile de plante i animale care au dus la declararea masivului Buila-Vânturari a sit de important comunitar -specii listate în anexa 3 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr.49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare.

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenin ri -poten iale sau existente-	M suri de conservare	Observații
<p><i>Rhinolophus ferrumequinum</i> - liliac mare cu potcoav , <i>Rhinolophus hipposideros</i> - liliac mic cu potcoav , <i>Barbastella barbastellus</i> - liliac cu urechi late, <i>Miniopterus schreibersi</i> - liliac cu aripi lungi, <i>Myotis blythii</i> - liliac comun mic), <i>Myotis capaccinii</i> - liliac cu picioare lungi, <i>Myotis emarginatus</i> - liliac c r miziu, <i>Myotis myotis</i> - liliac comun, <i>Plecotus auritus</i>,</p>	Favorabil	Turism necontrolat în pe teri; Exploata rile forestiere neconforme cu amenajamentele i normele de exploatare a masei lemnoase;	Restric ionarea accesului turistic în unele pe teri; P strarea secret a loca iilor pe terilor care nu au amenaj ri pentru vizitare; Montarea de panouri de informare la intrarea în pe teri; Interzicerea vizit rii pe terilor în perioada de maternitate sau hibernare. Respectarea amenajamentelor silvice i a normelor de exploatare a mesei lemnoase.	Speciile <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> <i>Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Miniopterus schreibersi</i> , <i>Myotis capaccinii</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Plecotus auritus</i> , <i>Myotis dasygneme</i> nu sunt listate în formularul standard al sitului, dar au fost identificate în sit.

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenințări -potențiale sau existente-	Măsuri de conservare	Observații
<i>Myotis dasyneme</i>				
* <i>Ursus arctos</i> - urs <i>Lynx lynx</i> - râs <i>Canis lupus</i> – lup	Favorabil	Activități antropice desfășurate în mod permanent / repetat în zona sitului; Braconajul; Numărul prea mare de câini la stâne (sau câini fără juree); Cote de recolt ridicare în cadrul fondurilor de vânțoare din vecinătatea parcului.	Combaterea braconajului; Reducerea activităților umane în interiorul sitului, mai ales în arealul speciei; Interzicerea abandonării de resturi menajere în sit, fapt ce poate perturba comportamentul animalelor (în special în cazul ursului).	
<i>Bombina variegata</i> -buhaiul de baltă cu burta galbenă ;	Favorabil	Distrușgerea bălților, tractarea de buțteni prin păraie).	Evitarea distrușgerii bălților și tractării de buțteni prin păraie	
<i>Cerambyx cerdo</i> - croitorul mare; <i>Lucanus cervus</i> - rda ca; <i>Morimus funereus</i> - croitorul cenușiu	Favorabil	Distrușgerea habitatului prin extragerea arborilor bătrâni sau a lemnului mort din pădure, exploatare forestiere.	Păstrarea, pe cât posibil, a arborilor bătrâni sau a lemnului mort din pădure.	Speciile <i>Lucanus cervus</i> și <i>Morimus funereus</i> nu au fost listate în formularul standard, dar au fost observate în sit
* <i>Rosalia alpina</i> - croitorul alpin al fagului	Favorabil	Exploatarea forestiere neconforme cu	Evitarea plantării de rășinoase în arealul pădurilor de fag;	Specia <i>Rosalia alpina</i> nu a fost listată în formularul

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenințări -potențiale sau existente-	Măsurile de conservare	Observații
		amenajamentele și normele de exploatare a masei lemnoase; Plantarea de rășinoase în locul pârurilor de fag. Extragerea lemnului mort din pâr dure.	Interzicerea extragerii lemnului mort din pâr dure.	standard, dar a fost observat în sit
<i>Ligularia sibirica</i> - curechi de munte	Favorabil	Distrugearea habitatului speciei	Menținerea habitatului speciei (menținerea zonelor umede și evitarea pârului în habitatul unde aceasta vegetează).	
<i>Campanula serrata</i> - clopoței	Favorabil	Distrugearea habitatului speciei	Menținerea habitatului speciei	

Specia *Cypripedium calceolus*, listat în formularul standard al ROSCI 0015 Buila-Vanturarița nu a fost identificată în sit.

Tabel 12.

M surile de conservare i amenin rile poten iale pentru speciile de p s ri care au dus la declararea masivului Buila-Vânturari a arie de protec ie special avifaunistic -specii listate în anexa 3 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare.

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenin ri poten iale sau existente	M suri de conservare	Observații
<i>Bonasa bonasia</i> - ierunc	Favorabil	Exploatarea arboretelor unde cuib re te specia; Braconajul; Turismul necontrolat.	Interzicerea exploat rilor forestiere în arealul speciei, în perioada de cuib rire; Men inerea intact subarboretului de la marginea p durilor; Combaterea braconajului; Supravegherea turismului mai ales în perioada de reproducere a acestei specii, monitorizarea i educarea turi tilor	
<i>Dryocopus martius</i> - cioc nitoarea neagr	Favorabil	Distrugerea vegeta iei forestiere poate duce la restrângerea sau degradarea habitatului; Braconajul; Turism necontrolat.	Men inerea vegeta iei forestiere, p strarea arborilor b trâni, scorburo i; Control asupra turismului; Combaterea braconajului; Interzicerea utiliz rii tratamentelor chimice.	
<i>Lanius collurio</i> - sfrâncioc ro iatic	Favorabil	Distrugerea subarboretului duce la restrângerea i	Men inerea subarboretului; Men inerea vegeta iei forestiere, p strarea	Specia nu este listat în

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenințări potențiale sau existente	Măsurile de conservare	Observații
		degradarea habitatelor de cuibrit ; Turismul necontrolat este un factor de stres pentru specie	arborilor btrâni, scorburoi; Monitorizarea și educarea turiștilor.	formularul standard, dar a fost identificat în sit
<i>Picus canus</i> - ciocnitoarea sur	Favorabil	Distrugearea vegetației silvice duce la restrângerea sau degradarea habitatului; Turism necontrolat.	Menținerea vegetației forestiere, păstrarea copacilor btrâni, scorburoi; Control asupra turismului; Combaterea braconajului; Utilizarea tratamentelor chimice numai cu avizul Consiliului științific	
<i>Tetrao urogallus</i> - cocoșul de munte	Favorabil	Exploatarea arboretelor unde cuibrite specia; Braconajul.	Menținerea intactă a arboretelor unde cuibrite și a tufărișurilor de la marginea pădurilor; Menținerea intactă a pădurilor unde are loc rotitul speciei; Combaterea braconajului.	
<i>Strix uralensis</i> - huhurezul mic	Favorabil	Exploatarea arboretelor unde cuibrite specia;	Interzicerea tăierii pădurilor și extragerea de maslemnoasă din moliduri (riri) în zonele unde specia a fost semnalată ; Interzicerea lucrărilor de igienă prin eliminarea arborilor btrâni și uscați, fapt care poate duce la scăderea numărului de potențiale cuiburi.	

Numele speciei	Starea de conservare în sit	Amenințări potențiale sau existente	Măsuri de conservare	Observații
<i>Bubo bubo</i> - buha	Favorabil	Exploatarea arboretelor unde cuibărește specia; Tăierea arborilor vârstnici; Braconajul.	Mentineră intactă a arboretelor unde cuibărește; Combaterea braconajului.	

În urma studiilor de inventariere a ornitofaunei parcului efectuate până în prezent, am constatat că numai 6 specii din cele 17 listate în formularul standard pentru ROSPA0025 Cozia-Buila-Vânturarița s-au regăsit în teren. Acestea li se adaugă *Lanius collurio*- sfrâncioc roșiatic.

Tabel 13.

Măsurile de conservare și amenințările potențiale pentru specii de faună de interes național care necesită protecție strictă și specii cheie identificate în parc

Numele speciei	Amenințări - potențiale sau existente	Măsuri de conservare	Observații
<i>Callobius claustrarius</i> , <i>Coelotes terrestris</i>	Extragerile de mas lemnoasă efectuate necorespunzător; Împdurirea cu alte specii decât cele edificatoare pentru habitat; Eliminarea arborilor cazuși; Deranjarea litierei; Incendiile.	Tăierile se vor realiza sub un control strict și se va urmări declanșarea regenerării naturale și promovarea nucleelor de regenerare deja existente. Se va evita eliminarea arborilor cazuși sau deranjarea litierei; Aprinderea focului, fumatul, vor fi permise numai în zone special amenajate din afara habitatelor protejate, în locuri special amenajate.	Specii cheie

Numele speciei	Amenințări - potențiale sau existente	Măsurile de conservare	Observații
		Amplasarea de panouri de avertizare și aplicarea de sancțiuni pentru nerespectarea acestor prevederi.	
<i>Everes alcetas</i>	Tăierea totală sau parțială a părților sau arborilor din jurul stâncilor; Suprapunatul; Turismul; Eroziunea solului sau decopertarea acestuia, care distruge vegetația existentă, adeseori habitate preferate de speciile de lepidoptere; Exploatare de piatră (cariere).	Interzicerea distrugerii habitatelor specifice; Practicarea unui turism controlat; Interzicerea suprapunatului; Interzicerea lucrărilor de desecări și canalizări; Conservarea zonelor umede.	Specia este citată în anexa 4 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare -specii de interes național care necesită o protecție strictă Specie cheie
<i>Leptidea morsei</i>	Tăierea totală sau parțială a părților sau arborilor din jurul stâncilor; Suprapunatul; Turismul;	Interzicerea distrugerii habitatelor specifice; Practicarea unui turism controlat; Interzicerea suprapunatului; Interzicerea lucrărilor de desecări și canalizări;	Specie cheie

Numele speciei	Amenințări - potențiale sau existente	Măsurile de conservare	Observații
	Eroziunea solului sau decopertarea acestuia, care distruge vegetația existentă, adeseori habitate preferate de speciile de lepidoptere; Exploatare de piatră (cariere).	Conservarea zonelor umede.	
<i>Harpolithobius triacanthos</i>	Extragerile de masă lemnoasă efectuate necorespunzător; Împdurirea cu alte specii decât cele edificatoare pentru habitat; Eliminarea arborilor cizuși; Deranjarea litierei.	Interzicerea distrugerii habitatelor specifice; - Tăierile se vor realiza sub un control strict și se va urmări declanșarea regenerării naturale și promovarea nucleelor de regenerare deja existente; Evitarea eliminării arborilor cizuși sau deranjarea litierei.	Specie endemică pentru România

4. PLANUL DE AC IUNI

H=Jum tate de an; Activitate cu prioritatea:

-PRIORITATEA 1-Se atribuie ac iunilor care TREBUIE s se desf oare în perioada de implementare a planului de management; nu exist nici o scuz pentru e ec

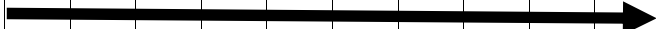

-PRIORITATEA 2-Ac iuni ce AR TREBUI finalizate. Exist flexibilitate, dar trebuie s existe o explica ie serioas dac nu vor fi realizate

-PRIORITATEA 3-Ac iunile ce se vor realiza dac mai exist timp i/ sau resurse dup finalizarea ac iunilor 1 i 2

4.1. Geodiversitate

TEM :	4.1. GEODIVERSITATE													
Obiectiv	Asigurarea st rii adecvate de conservare a elementelor geodiversit ii													
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare	
			An1		An2		An3		An4		An5			
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2		
1. Cartarea a 2 pe teri	2 pe teri cartate, 2 H r i	1												<i>Universit i, institute de cercetare, voluntari specializa i</i>
2. Monitorizarea gradului de conservare a elementelor exocarstice	Rapoarte de monitorizare	1												<i>Universit i, institute de cercetare, voluntari specializa i</i>

4.2. Biodiversitate

TEM :	4.2. BIODIVERSITATE												
Obiectiv	Asigurarea statutului de conservarea pentru habitatele și speciile din parc												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
1. Continuarea inventarierii speciilor de flor și faun	Număr de specii identificate, Baza de date	1											Institute de cercetare, universități, voluntari specializați
2. Monitorizarea speciilor de flor și faun conform protocoalelor de monitorizare elaborate	Planul de monitorizare	1											Institute de cercetare, universități, voluntari specializați
3. Adoptarea de m suri speciale de protecție de câte ori este necesar.	Număr de m suri	1											Institute de cercetare, universități, autorități locale, coli, voluntari specializați

TEM :	4.2. BIODIVERSITATE												
Obiectiv	Asigurarea statutului de conservare pentru habitatele și speciile din parc												
AC IUNI	INDICATORIDE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
4. Identificarea, evaluarea și cartarea p durilor virgine și cvasivirgine și asigurarea st rii favorabile de conservare	Nr. de ha. de p duri virgine, Harta acestora	1											<i>Institute de cercetare, universit i, voluntari specializa</i>
5. Protejarea faunei pe terilor neamenajate prin limitarea- nepromovarea accesului turi tilor, interzicerea focului în pe teri i a depozit rii gunoaielor.	Pe teri curate, acces limitat i specii men inute	1											<i>Institute de cercetare, ONG-uri, universit i, voluntari specializa i</i>

TEM :	4.2. BIODIVERSITATE												
Obiectiv	Asigurarea statutului de conservare pentru habitatele și speciile din parc												
AC IUNI	INDICATORIDE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
6. Monitorizarea gradului de conservare al efectivelor populationale pentru speciile de mamifere mari listate pe anexele OUG 57/2007, cu modificările și completările ulterioare	Baza de date cu efectivele estimate	1											<i>Institute de cercetare, universități, voluntari specializați</i>
7. Completarea și actualizarea bazei electronice de date pentru biodiversitatea parcului și a bazelor de date naționale	Baz de date completat, actualizat	1											<i>Voluntari, institute de cercetare, universități</i>

TEM :	4.2. BIODIVERSITATE												
Obiectiv	Asigurarea statutului de conservare pentru habitatele și speciile din parc												
AC IUNI	INDICATORIDE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
8. Identificarea și cartarea arealelor și a zonelor de refugiu ale speciilor de interes european, național - incluzând erbivorele și carnivorele mari, și unde e cazul, protejarea zonelor vulnerabile de cuibrit ale speciilor importante de psori	H r i GIS i 2 zone de refugiu și cuibrit men inute												<i>Institute de cercetare, universități, voluntari specializați, școale silvice, autorități locale</i>

4.3. Diversitate cultural

TEM :	4.3. DIVERSITATE CULTURAL												
Obiectiv	Conservarea și promovarea elementelor culturale												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
			1. Analiza situației obiectivelor cultural-istorice din parcuri și din preajma acestuia în scopul publicării unui material în acest sens	Rapoarte cercetare, Fișe monumente	1								
2. Analiza situației tradițiilor, meșteșugurilor și obiceiurilor zonei	Rapoarte cercetare, Studii sociologice	1											<i>Universități, institute de cercetare, ONG, voluntari specializați, autorități locale</i>
3. Promovarea obiectivelor culturale, tradițiilor, meșteșugurilor și obiceiurilor din zona parcului	2 obiective promovate	1											<i>Universități, autorități ale administrației publice locale, ONG, voluntari specializați</i>

4.4. Resurse naturale și utilizarea terenurilor

TEM :	4.4. RESURSE NATURALE ȘI UTILIZAREA TERENULUI												
Obiectiv	Menținerea și promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor în zone desemnate și reducerea a celor nedurabile; minimalizarea impactului asupra biodiversității												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
1. Monitorizarea permanentă a lucrărilor silvice și de exploatare forestiere din parc	Rapoarte de monitorizare, procese verbale, baze de date a lucrărilor silvice din parc	1											<i>Universități, autorități ale administrațiilor publice locale, ONG, voluntari specializați, asociații silvice</i>

TEM :	4.4. RESURSE NATURALE ȘI UTILIZAREA TERENULUI												
Obiectiv	Menținerea și promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor în zone desemnate și reducerea a celor nedurabile; minimalizarea impactului asupra biodiversității												
ACȚIUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA									Parteneri pentru implementare		
			An1		An2		An3		An4			An5	
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2		H1	H2
2. Monitorizarea modului de utilizare al pârâurilor din parc	Raport anual, dispar efectele negative ale suprautilizării și supratârâirii	1									Universități, autorități ale administrației publice locale, ONG, voluntari specializați		
3. Monitorizarea (supravegherea) terenurilor folosite ca fânețe și stabilirea unor măsuri de conservare	Suprafețe constante de fânețe în parc, de la un an la altul.	2									Universități, autorități ale administrației publice locale, ONG, voluntari specializați		
4. Monitorizarea respectării interdicțiilor activităților de vânătoare și pescuit, combaterea braconajului	Rapoarte de teren	1									ITRSV, Garda de Mediu		

TEM :	4.4. RESURSE NATURALE I UTILIZAREA TERENULUI												
Obiectiv	Meninerea și promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor în zone desemnate și reducerea a celor nedurabile; minimalizarea impactului asupra biodiversității												
ACȚIUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA									Parteneri pentru implementare		
			An1		An2		An3		An4			An5	
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2		H1	H2
5. Monitorizarea extragerii de agregate minerale din parc (pietri, nisip, piatră)	Stoparea recoltării ilegale a produselor locale	2	→								<i>Apele Române, Garda de Mediu</i>		
6. Monitorizarea debitelor de servitute la barajul de pe pârâul Costești și interzicerea realizării altor amenajări hidroenergetice	Debit de servitute asigurat la barajul de pe pârâul Costești. Nu apar alte amenajări hidroenergetice.	1	→								<i>Hidroelectrică, Apele Române, Garda de Mediu</i>		

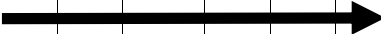

TEM :	4.4. RESURSE NATURALE ȘI UTILIZAREA TERENULUI												
Obiectiv	Menținerea și promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor în zone desemnate și reducerea a celor nedurabile; minimalizarea impactului asupra biodiversității												
ACȚIUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
7. Monitorizarea recoltării de plante medicinale, ciuperci și alte produse neforestiere din parc	Stoparea recoltării în cantități mari, care pot amenința biodiversitatea	1											Jandarmeria, poliția, Garda de Mediu
8. Colaborarea cu comunitățile locale în vederea promovării activităților durabile de valorificare a resurselor tradiționale, prin promovarea și certificarea de produse ecologice	Parteneriate	1											Comunități locale
9. Colaborarea cu proprietarii și administratorii de terenuri și autoritățile responsabile pentru stabilirea, calculul și acordarea plăților compensatorii	Nr. colaborări	1											Proprietarii și administratorii de teren

4.5. Turism

TEM :	4.5. TURISM												
Obiectiv	Dezvoltarea și promovarea ecoturismului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
			1. Monitorizarea traficului turistic	- Chestionare completate - Turisti luați în evidență	1								
2. Întreținerea infrastructurii turistice existente: trasee, indicatoare, panouri informative, spații de campare, refugii, puncte de informare, observatoare, cabane	Confort și siguranța vizitatorilor	1											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, primării, obști, voluntari, Consiliul Județean Vâlcea-Serviciul Public Salvamont</i>

TEM :	4.5. TURISM												
Obiectiv	Dezvoltarea și promovarea ecoturismului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
3. Monitorizarea impactului activităților turistice și stabilirea unor măsuri de diminuare a impactului negativ al acestora	Rapoarte	2											<i>Asociația Kogayon, Serviciul Public Salvamont, alte ONG, voluntari</i>
4. Realizarea unor lucrări de reparații și modernizare la Cabana Codric	mp modernizări	1											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, universități, voluntari, Obtea Cheia, Obtea Bărbănti, ocoalele silvice de pe raza parcului</i>
5. Realizarea unor lucrări de reparații și modernizare la Cabana Între Râuri	mp modernizări	1											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, universități, voluntari, Direcția Silvic Vâlcea</i>
6. Amenajarea unor puncte de informare în cabanele Între Râuri, Codric, Cheia	Nr. puncte amenajate	1											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, ocoale silvice, voluntari</i>

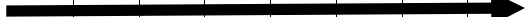

TEM :	4.5. TURISM													
Obiectiv	Dezvoltarea și promovarea ecoturismului													
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare	
			An1		An2		An3		An4		An5			
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2		
7. Realizarea a unui centru de vizitare al parcului	Centru de vizitare	1												<i>Administrațiile locale de pe raza parcului</i>
8. Realizarea unor puncte de informare în Bărbănti, Costești, Putești Maglăie și furnizarea de materiale promoționale pentru cele existente	Nr. puncte informare	2												<i>Primăria și colile din localitățile vizate, Obtea Bărbănti</i>
9. Căutarea de surse de finanțare în vederea înființării unei tabere de căsuțe la Prislop	Surse identificate	2												<i>Asociația Kogayon, alte ONG, voluntari, Primăria Costești</i>

TEM :	4.5. TURISM												
Obiectiv	Dezvoltarea și promovarea ecoturismului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
10. Identificarea de surse de finanare în vederea realizării unor trasee tematice: drumul mînistirilor, drumul bulzului, drumul carstului.	Nr. trasee, Km trasee	2											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, voluntari</i>
11. Realizarea și punerea în practică a unor pachete de servicii oferite vizitatorilor: ghidaj, trekking, faunawatching, escalad , speoturism	Nr. oferte, nr. turiți	2											<i>Asociația Kogayon, alte ONG, comunitățile locale, pensiuni partenere, agenții de turism</i>
12. Organizarea unor evenimente locale: târguri, expoziții, concursuri, competiții, tabere	5 evenimente	2											<i>Comunitățile locale, Asociația Kogayon, alte ONG, voluntari, autorități locale</i>

TEM :	4.5. TURISM													
Obiectiv	Dezvoltarea și promovarea ecoturismului													
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare	
			An1		An2		An3		An4		An5			
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2		
13. Identificarea de resurse în vederea realizării unor materiale pentru vânzare în centrele de vizitare/punctete de informare: tricouri, plăci, articole personalizate, articole artizanat, ghiduri turistice, hărți	Nr. surse identificate	2												<i>Asociația Kogayon, alte ONG, voluntari, comunitățile locale, întreprinzători locali, autorități locale</i>
14. Colaborare și încheiere de parteneriate cu tur operatorii, facilități de cazare locale și întreprinzători locali în domeniul serviciilor turistice	10 parteneriate	2												<i>Comunitățile locale, întreprinzători locali, pensiuni, agenții de turism</i>

4.6. Educație ecologică-conștientizare

TEM :	4.6. EDUCAȚIE ECOLOGICĂ, CONȘTIENȚIZARE														
Obiectiv	Educarea elevilor colilor din zonă și numai, informarea localnicilor și vizitatorilor parcului														
AC IUNI	INDICATORII DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru Implementare		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2			
			1. Realizarea de prezentări ale parcului în colile din zonă	15 prezentări, 1000 elevi	1										
2. Realizarea de activități educative la sediul parcului / centrele de vizitare	3 acțiuni, 100. elevi	1													<i>ONG, voluntari, instituții de învățământ, inspectoratul colar</i>
3. Organizarea de drumeții, excursii tematice în parc cu elevii	10 acțiuni, 200. elevi	1											<i>ONG, voluntari, instituții de învățământ, inspectoratul colar</i>		
4. Organizarea de tabere tematice la centrele de vizitare, cabanele Codric, Cheia, Între Râuri, tabăra Prislop	5 acțiuni, 100 elevi	1													<i>ONG, voluntari, instituții de învățământ, inspectoratul colar</i>

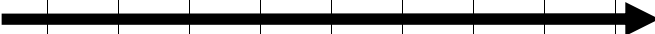
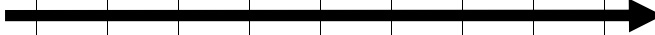

TEM :	4.6. EDUCAŢIE ECOLOGICĂ, CONŢIENTIZARE														
Obiectiv	Educarea elevilor colilor din zonă şi numai, informarea localnicilor şi vizitatorilor parcului														
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru Implementare		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2			
			5. Promovarea parcului prin realizarea de materiale informative: pagini web, pliante, broşuri, albume, calendare, ghiduri turistice, participarea la diferite evenimente	Nr. materiale	1										
6. Realizarea şi punerea în practică a unor programe educaţionale oferite vizitatorilor elevi şi studenţi	2 ac iuni, 1000 elevi	1											ONG, voluntari, instituţii de învăţământ, inspectoratul colar		
7. Colaborare şi încheiere de parteneriate cu colile din zonă	6 parteneriate	2											ONG, voluntari, instituţii de învăţământ, inspectoratul colar		
8. Organizarea unei caravane educative itinerante prin coli	1000 elevi	2													ONG, voluntari, instituţii de învăţământ, inspectoratul colar

TEM :	4.6. EDUCAŢIE ECOLOGICĂ, CONȘTIENȚĂZARE												
Obiectiv	Educarea elevilor școlilor din zonă și numai, informarea localnicilor și vizitatorilor parcului												
ACȚIUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru Implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
9. Conceperea, tipăritura și implementarea în școli a unor manuale alternative de educație ecologică	Nr. materiale realizate și publicate	2									<i>ONG, voluntari, instituții de învățământ, inspectoratul școlar</i>		
10. Tipăritura unor materiale informative, a rezultatelor cercetărilor și a unor panouri informative	Nr. de pliante, panouri editate	1										<i>Voluntari specializați, ONG</i>	

4.7. Resurse de management

TEMA:	4.7. RESURSE DE MANAGEMENT												
Obiectiv	Îmbun t irea capacit ii administra iei parcului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA	An1		An2		An3		An4		An5		Parteneri pentru implementare
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
			1. Instruirea personalului parcului	Nr. ore instruire	1								
2. Elaborarea planurilor de lucru anuale	Planuri de lucru	1											
3. Identificarea de resurse financiare pentru construirea și dotarea unui centru de vizitare al parcului	Surse identificate	1											
4. Monitorizarea permanent a resurselor și necesarului de resurse al Administra iei parcului	Rapoarte	1											

TEMA:	4.7. RESURSE DE MANAGEMENT												
Obiectiv	Îmbun t irea capacit ii administra iei parcului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
5. Identificarea poten iale surse de autofinan are i accesarea altor surse de finan are	Nr. Proiecte de finan are	1											<i>ONG, autorit i ale administra iei publice locale</i>
6. Men inerea colabor rilor existente i g sirea de colaboratori noi	Nr. colabor ri	1											
7. Organizarea întâlniriilor bianuale ale C i CC	Nr. întâlniri	1											<i>Autorit i ale administra iei publice locale, institu ii specializate, ONG</i>
8. Sus inerea activit ii de cercetare în parc prin coordonare, promovare, atragere de cercet tori	Nr. ac iuni	1											

TEMA:	4.7. RESURSE DE MANAGEMENT												
Obiectiv	Îmbun t irea capacit ii administra iei parcului												
AC IUNI	INDICATORI DE REALIZARE	PRIORITATEA											Parteneri pentru implementare
			An1		An2		An3		An4		An5		
			H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	
9. Întocmirea și verificarea evidențelor financiar contabile	Nr. evidențe	1											
10. Mentenan sistemelor informatice	Nr. întreineri	1											
11. Întocmire analize, situații, statistici, răspunsuri solicitări, corespondență, verificări		1											
12. Activități de management de personal		1											

Administrarea și gestiunea terenului se va face ținându-se cont cu prioritate de principiile de conservare ale ariei naturale protejate, atât documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism - PUZ, PUG, PATJ, precum și Amenajamentele silvice, trebuie să fie actualizate și armonizate cu prevederile din cadrul prezentului Plan de management, conform legislației specifice în vigoare, cu avizul custodelui / administratorului.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului cu modificările și completările ulterioare, cu modificările și completările ulterioare, în cadrul planului de management / regulamentului ariei naturale protejate, după aprobarea planului de management / regulamentului ariei naturale protejate, autoritățile administrației publice locale competente au obligația să actualizeze documentațiile de amenajare a teritoriului și documentațiile de urbanism, prin integrarea în cuprinsul acestor documentații a prevederilor referitoare la aria naturală protejată .

5. Monitorizarea implementării planului de management

Obiective	Asigurarea monitorizării, înregistrării, evaluării și adaptării sistematice a aplicării planului de management	
		Indicatorul monitorizat
Asigurarea stării adecvate de conservare a elementelor geodiversității	P	Număr pe teritori cartate; Măsurile de protecție adoptate.
Asigurarea statutului de conservare favorabil pentru habitatele și speciile din parc	P	Specii identificate Bază de date actualizat Planul de monitorizare Măsurile luate ori de câte ori este necesar Număr hărți elaborate
Conservarea și promovarea elementelor culturale	P	Rapoarte cercetare Fișe monumente Studii sociologice Obiective promovate
Menținerea și promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor în zone desemnate acestor activități și reducerea până la eliminare a celor nedurabile pe perioada de implementare a planului de management; minimalizarea impactului asupra biodiversității	P	Rapoarte de monitorizare Procese verbale Bază de date a lucrărilor silvice din parc Rapoarte de teren Parteneriate încheiate Nr. colaborări
Dezvoltarea și promovarea ecoturismului	C	Rapoarte de activitate

Obiective	Asigurarea monitorizării, înregistrării, evaluării și adaptării sistematice a aplicării planului de management	
		Indicatorul monitorizat
		Nr. intrări amenajate Chestionare completate Nr. turiți luați în evidență Nr. evenimente la care s-a participat Surse de finanțare identificate Parteneriate încheiate
Educarea elevilor colilor din zonă și numai, informarea localnicilor și vizitatorilor parcului	P	Nr. acțiuni organizate Nr. elevi implicați Nr. materiale realizate și publicate/tiprite
Îmbunătățirea capacității administrației parcului	C	Nr. ore instruire Evaluări anuale Organigram Planuri de lucru Surse finanțare identificate Rapoarte întocmite Nr. proiecte de finanțare Nr. colaborări Nr. întâlniri la care s-a participat Nr. dotări Nr. acțiuni

Obiective	Asigurarea monitorizării, înregistrării, evaluării și adaptării sistematice a aplicării planului de management	
		Indicatorul monitorizat
		Nr. evidențe întocmite

Frecvența:

Periodic -P

Continu -C

După necesitate -N

6. BUGETUL NECESAR ADMINISTRĂRII PARCULUI NAȚIONAL

Suprafața siturilor Natura 2000 – SCI și SPA care se suprapune peste Parcul Național Buila-Vânturarița este de 4186 ha. Analiza necesarului de finanțare a administrației PNBV și a siturilor Natura 2000 a plecat de la modelul de analiză financiară realizat în cadrul proiectului GEF “Îmbunătățirea sustenabilității financiare a sistemului ariilor protejate din Carpați”, care a împărțit activitatea parcului pe programe și subprograme, iar banii necesari pentru funcționarea parcului în disponibil - suma alocată, necesar de bază - minimumul necesar pentru îndeplinirea satisfăcătoare a obiectivelor planului de management și necesar optim - îndeplinirea în cele mai bune condiții a obiectivelor planului de management. Necesarul de finanțare pentru Parcul Național Buila-Vânturarița și siturile Natura 2000 care îi revin în administrare este de 713,834 lei pe an, după cum reiese din tabelul nr. 14.

Tabel 14.

Bugetul necesar administrării parcului

RNP Romsilva - Administratia Parcului Național Buila Vânturari a					
Sume în lei Programe și sub-programe	Fonduri alocate conform contractului de administrare	Necesar minim pentru administrarea parcului și a siturilor Natura 2000	Necesar N2000 în afara parcului	TOTAL Necesari minim	DEFICIT FINANȚARE
			Suprafața parc -ha-	4,186	
			Nr. de ha sit în afara parcului	584	
P1 Managementul biodiversității					
1.1. Inventariere și cartare	31,968	81,332	11,347	92,679	-60,711
1.2. Monitorizare stării de conservare	12,873	11,649	1,625	13,274	-401
1.3. Paza, implementare reglementări și măsuri specifice de protecție	98,897	122,966	17,155	140,121	-41,224
1.4. Managementul datelor	30,532	24,219	3,379	27,598	2,934
1.5. Reintroducere specii extinse			0	0	0
1.6. Reconstructie ecologică			0	0	0

RNP Romsilva - Administratia Parcului National Buila Vânturari a					
Sume în lei Programe i sub-programe	Fonduri alocate conform contractului de administrare	Necesar minim pentru administrarea parcului i a siturilor Natura 2000	Necesar N2000 în afara parcului	TOTAL Necesari minim	DEFICIT FINANŢARE
			Suprafața parc -ha-	4,186	
			Nr. de ha sit în afara parcului	584	
Subtotal (anual)	174,270	240,166	33,506	273,672	-99,402
P2 Turism					
2.1. Infrastructura de vizitare	25,407	162,200	22,629	184,829	-159,422
2.2. Servicii, facilitati de vizitare si promovarea turismului	9,527	31,128	4,343	35,471	-25,944
2.3. Managementul vizitatorilor	21,808	30,398	4,241	34,639	-12,831
Subtotal (anual)	56,742	223,726	31,213	254,939	-198,197
P3 Constientizare, conservare traditii si comunitati locale					
3.1. Traditii si comunitati	1,362	8,999	1,255	10,254	-8,892
3.2. Constientizare si comunicare	15,472	17,599	2,455	20,054	-4,582
3.3. Educatie ecologica	26,606	44,696	6,236	50,932	-24,326

RNP Romsilva - Administratia Parcului National Buila Vânturari a

Sume în lei Programe și sub-programe	Fonduri alocate conform contractului de administrare	Necesar minim pentru administrarea parcului și a siturilor Natura 2000	Necesar N2000 în afara parcului	TOTAL Necesar minim	DEFICIT FINANȚARE
			Suprafața parc -ha-	4,186	
			Nr. de ha sit în afara parcului	584	
Subtotal (anual)	43,440	71,294	9,946	81,240	-37,800
P4 Management și Administrare					
4.1. Echipament și infrastructura de funcționare	68,306	64,669	9,022	73,691	-5,385
4.2. Personal conducere, coordonare, administrare	51,367	68,143	9,507	77,650	-26,283
4.3. Documente strategice și de planificare	14,228	8,999	1,255	10,254	3,974
4.4. Instruire personal	19,808	36,837	5,139	41,976	-22,168
Subtotal (anual)	153,709	178,648	24,923	203,571	-49,862

RNP Romsilva - Administratia Parcului National Buila Vânturari a

Sume în lei Programe și sub-programe	Fonduri alocate conform contractului de administrare	Necesar minim pentru administrarea parcului și a siturilor Natura 2000	Necesar N2000 în afara parcului	TOTAL Necesar minim	DEFICIT FINANȚARE
			Suprafața parc -ha-	4,186	
			Nr. de ha sit în afara parcului	584	
Total cheltuieli operationale	428,161	713,834	99,588	813,422	-385,261

BIBLIOGRAFIE

- J Anghel, Gh.; R v ru , M.; Turcu, Gh., 1971, Geobotanica, Ed. Ceres, Bucure ti;
- J Asociația Kogayon, 2005, Studiu de fundamentare tiin ific al Parcului Na ional Buila-Vânturari a II;
- J Asociația Kogayon, 2004, Studiu de fundamentare tiin ific al Parcului Na ional Buila-Vânturari a I;
- J Badea, L., Niculescu, Gh., Roata, S., C lin, D., Ploaie, Gh., 1998, Masivul Vânturari a-Buila. Caracterizare geomorfologic , Comunic ri ale Institutului de Geografie, Bucure ti, pp. 3-36;
- J B rboiu C., 2008, Etica i dezvoltara durabil a turismului, studiu de caz Parcul Na ional Buila-Vânturari a, Facultatea de Comer , Academia de Studii Economice Bucure ti;
- J Beldie, Al., 1967, Endemismele i elementele dacice din flora Carpa ilor Române ti, Comunic ri de Botanic - a V-a Consf tuire de geobotanic , pg. 113;
- J Bichiceanu, Mircea & Rodica , 1964, Fleurs de Roumanie, Ed. Meridiane, Bucure ti;
- J Bleahu, M., Decu, V., Negrea, St., Ple a, C., Povar , I., Viechmann, I., 1976, Pe teri din România, Ed. tiin ific i Enciclopedic , Bucure ti, pp. 355-359
- J Bobârnac, B., Popescu, M., 1984, Rezerva ii i monumente ale naturii din Oltenia, Ed. Sport i Turism, Bucure ti
- J Boldur, C., Iavorschi, M., Bra oveanu, D., 1968, Câteva date noi privind stratigrafia jurasicului din culmea Vânturari a, D ri de seam ale edin elor Institutului Geologic al României LIV-1, Bucure ti
- J Boldur, C., Stilla, Al., Iavorschi, M., Dumitru, I., 1970, Date noi în cunoa terea stratigrafiei i tectonicii mezozoicului de la nord de Ol ne ti, D ri de seam ale edin elor Institutului Geologic al României LV-5, Bucure ti
- J Buia, Al., P un, M., 1956, Materiale pentru flora Masivului Buila, Raionul Vâlcea, extras din Studii i cercet ri de biologie, Ed. Academiei Române a Republicii Socialiste România, Bucure ti
- J Ciurchea, M., 1963, Flora teritoriului Raionului Vâlcea din dreapta Oltului
- J Dardac, M., 2005, Efectul deton rilor din Cariera Bistri a asupra construc iilor, tem de cercetare, Facultatea de Geologie i Geofizic , Universitatea Bucure ti;
- J Dragu, A., 2005, Contribu ii la studiul biologiei chiropterelor în trei pe teri din sud-vestul Carpa ilor Meridionali, lucrare de licen , Facultatea de Biologie Bucure ti;

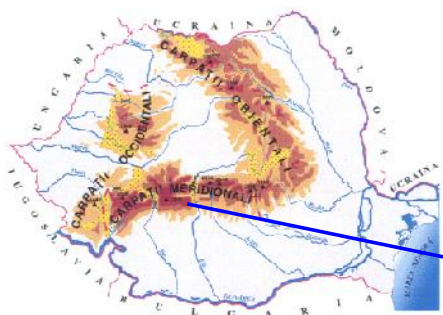
- J Florea, N.; Munteanu, I., 2003, Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor , Editura Estfalia, Bucure ti
- J Florea, N., S vulescu, I., Geanana, M., 2005, Solurile pe glob, Bucure ti
- J Geanana, M., Ochiu, I., 1990, Pedogeografie - No iuni de pedogeografie pentru studen ii geografi, Lucr ri practice- partea a doua, Tipografia Universit ii din Bucure ti;
- J Gheorghe, A., 2005, Turismul în Comuna Coste ti, Jude ul Vâlcea, lucrare de licen , Universitatea Spiru Haret Bucure ti;
- J Ghika-Bude ti t., 1941, Les Carpathes meridionales centrales, Analele Institutului de Geologie din România, 20
- J Goran, C., 1982, Catalogul sistematic al pe terilor din România 1981, FRTA-CCSS, Bucure ti
- J Goran, C., 1983, Les types de relief karstique de Roumanie, Trav. Inst. Spéol., XXII.
- J Grossu, Al., Popescu, M., 1975, Vertebratele din zona înalt a Olteniei, Studii i cercet ri – Comitetul de cultur i educa ie socialist al jud. Mehedin i, Drobeta Turnu Severin
- J Ielenicz, M. & co, 1999, Dic ionar de geografie fizic , Ed. Corint, Bucure ti;
- J Istocescu, E., 2008, Dezvoltarea pe principii durabile a Parcului Na ional Buila-Vânturari a, lucrare de licen , Universitatea C-tin Brâncoveanu Rm. Vâlcea;
- J Huidu, M., - Studiu ecologic asupra carabidelor (Carabidae-Coleoptera) din Parcul Na ional Buila-Vânturari a, lucrare de doctorat, Facultatea de tiin e, Universitatea din Pite ti;
- J Milea, N., 1985, Asaltul Carpa ilor, Ed. Sport-Turism, Bucure ti, pp. 71-74;
- J Manta, N., 2006, Premise pentru dezvoltarea unui turism durabil în zona Parcului Na ional Buila-Vânturari a, lucrare de licen , Facultatea de Biologie, Catedra de Ecologie, Universitatea Bucure ti;
- J Martonne, Emm. De, 1907, Recherches sur l'évolution morphologique des Alpes de Transylvanie (Karpates méridionales), Rev. de géogr. annuelle, t. I (1906-1907), Paris, 286 p;
- J Munteanu M. G., 1907, Roumanie – schi a istoric , geografic , geologic , economic i minier , Congres Interna ional al petrolului la Bucure ti;
- J Mutihac, V., Ionesi, L., 1974, Geologia României, Ed. Tehnic , Bucure ti, pp.138-140;
- J Mu at Ana Maria, 2006, Analiza sedimentologic a calcarelor din Masivul Buila-Vânturari a, reconstituiri paleoambientale, lucrare licen , Facultatea de Geologie i Geofizic , Universitatea Bucure ti;
- J Orghidan, T., Negrea, St., Racovi , Gh., Lascu, C., 1984, Pe teri din România, Ed. Sport-Turism, Bucure ti, pp. 373-388;

- J Pauca, Ana; Roman, Stefania, 1959, Flora alpină și montană, Ed. științifică ;
- J Pani oară Nicoleta, 2006, Managementul Parcului Național Buila-Vânturarița, lucrare de licență, Facultatea de Geografie, Universitatea Spiru Haret București;
- J Păun, M., Maloș, C., Popescu, M., 1971, Excursii în Munții Olteniei, Ed. Didactică și Pedagogică, București, pp. 26-62;
- J Păun, M., Popescu, Gh., 1975, Considerații asupra pajiștilor xerofile din Oltenia, Studii și cercetări – Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Mehedinți, Drobeta Turnu Severin;
- J Pârveu, C., 2002, Enciclopedia plantelor – Plante din flora României, Ed. Tehnică, București;
- J Popescu, Gh., Popescu, E., 1974, Asociații vegetale noi de stâncării calcaroase din Oltenia. Studii și Cerc., Slatina, 131-139.
- J Popescu, Gr., Patrulius, D., 1968, Formațiuni cretacee pe marginea nordică a Depresiunii Getice, între valea Oltului și Masivul Vânturarița - Carpații Meridionali, Drepturi de seamă ale editurilor Institutului Geologic al României LIV-1, București;
- J Popescu, N., 1977, Munții Carpații. Ghid turistic, Ed. Sport-Turism, București;
- J Popovici, L., Moruzi, C., Toma, I., 1985, Atlas Botanic, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
- J Popescu N., Bălteanu D., Ielenicz M., Roată Ș., 1998, Field Guidebook, Carpatho-Balkan Conference of Geomorphology, Bucharest, Romania, 52p;
- J Rădulescu A., 2008, Parcul Național Buila-Vânturarița - turism și potențial turistic, lucrare de licență, Facultatea de Geografie, Universitatea din București;
- J Rădulescu M., 1984, Geotectonica României, Ed. Tehnică, București;
- J Stama A., M., 2006, Schimbări ale mediului înconjurător în ultimii 100 ani în Masivul Buila-Vânturarița, lucrare master, Facultatea de Geografie, Universitatea București;
- J Stănilă, Anca Luiza, Parichi, M., 2003, Solurile României, Ed. Fundației României de Măine, București;
- J Stoican, F., 1996, Potențialul turistic al județului Vâlcea, autoreferat;
- J Stoican, F., 2006, Research for the development knowledge on Buila-Vanturarița National Park geodiversity, Anuarul Institutului Geologic al României, Vol 74, București;
- J Stoican, F., 2005, Înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița, Sesiunea de Comunicări științifice a Facultății de Geografie, Universitatea București;

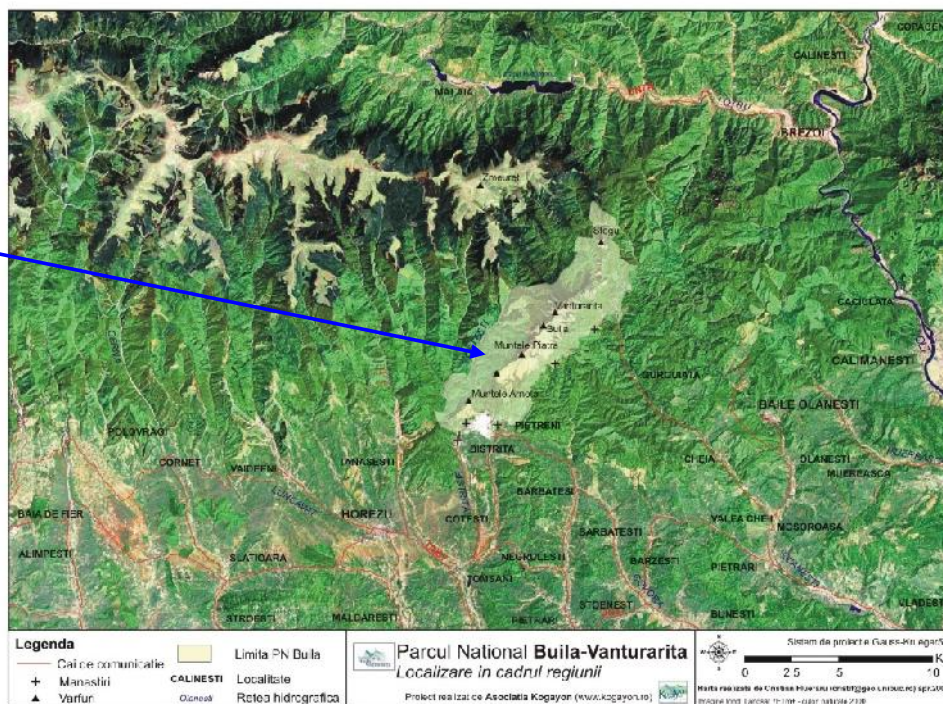
- J Stoican, F., 2005, Studiul sedimentologic al calcarelor din z c mântul de la Bistri a, posibilit i de valorificare, lucrare de master, Facultatea de Geologie i Geofizic , Universitatea Bucure ti;
- J Stoican, F., 2004, Studiul sedimentologic comparativ între calcarele jurasice din Masivul Buila-Vânturari a i clastele carbonatice din conglomeratele de Cheia, lucrare de licen , Facultatea de Geologie i Geofizic , Universitatea Bucure ti;
- J Stoican, F., 1997, Poten ialul turistic i premisele dezvolt rii formelor de turism în Comuna Coste ti Jude ul Vâlcea, lucrare de diplom , coala Postliceal de Turism G. Bari iu Sibiu;
- J Stoican, F., 1996, Poten ialul turistic al Jude ului Vâlcea, tem de cercetare, coala Postliceal de Turism G. Bari iu Sibiu;
- J Stoican, F., 1997, Poten ialul turistic i premisele dezvolt rii formelor de turism în comuna Coste ti – jude ul Vâlcea, lucrare de diplom , coala Postliceal de Turism G. Bari iu, Sibiu;
- J Stoican, F., 2005, Studiul sedimentologic al calcarelor din z c mântul de la Bistri a – posibilit i de valorificare, lucrare de master, Facultatea de Geologie i Geofizic , Bucure ti;
- J Stoican, F., 2005, Studiul sedimentologic comparativ între calcarele jurasice din masivul Buila-Vânturari a i clastele carbonatice din conglomeratele de Cheia, lucrare de licen , Facultatea de Geologie i Geofizic , Bucure ti;
- J Tîrcob Nicoleta, 2007, Studiul fizico-geografic al depresiunii oltene Bistri a-Coste ti, lucrare de licen , Facultatea de Geografie, Universitatea Bucure ti;
- J Toader, T. Ni u, C., 1976, Invita ie la drume ie, Ed. Ceres, Bucure ti;
- J Todor, I., 1968, Mic atlas de plante din flora R.S.R., Ed. Didactic i Pedagogic , Bucure ti;
- J Voinea, Raluca, 2005, Parcul Na ional Buila-Vânturari a – studio fizico-geografic cu privire special asupra florei, lucrare de master, Facultatea de Geografie, Bucure ti;
- J Voinea Raluca, 2006, Fenomene de risc i starea habitatelor în Parcul Na ional Buila-Vânturari a, lucrare master Facultatea de Geografie, Universitatea Bucure ti;
- J Voinea, Raluca, 2005, Parcul Na ional Buila-Vânturari a, studiu fizicogeografic cu privire special asupra florei, lucrare de licen , Facultatea de Geografie, Universitatea Bucure ti ;
- J *** 1970, Harta solurilor României, Atlasul Geografic al României, scara 1:1.000.000;
- J *** 1970, Harta vegeta iei României, Atlasul Geografic al României, scara 1:1.000.000;
- J *** 1980, Vâlcea – monografie, Jude ele patriei, Ed. Sport-Turism, Bucure ti;
- J *** 1983, Geografia României, vol. I - Geografia fizic , Ed. Academiei Republicii Socialiste România, Bucure ti, pp. 455-458, 460-464, 474-484;

-) *** Harta geologic a României, Foaia Pitești, scara 1:200.000, Institutul Geologic al Romaniei, 1978;
-) *** Harta geologic a României, Foaia Vânturarița, scara 1:50.000, Institutul Geologic al României, 1978;
-) *** Harta topografic a României, Foaia L 35-97 A;
-) *** Harta topografic a României, Foile L 35-97 A-a, L 35-97 A-b, L 35-97 A-c, L 35-97 A-d;
-) *** Harta subunităților de relief, scara 1:1.500.000;
-) www.roclimbing.net;
-) www.alpinet.org;
-) www.episcopiamnnicului.ro

Anexa nr. 1 la Planul de management – Localizarea parcului Na ional Buila - Vânturari a

Localizarea geografic a Masivului Buila-Vânturari a, dup Asocia ia Kogayon, 2005

Anexa nr. 2 la Planul de management - Zona intern a parcului și structura proprietăților din parc

UP IV Cheia

Nr	UP	u.a.	Suprafata		Zona de protectie stricta		zona de protectie integra- la (ha.)	zona de conserv. durabila		zona de dezvoltare durabila (ha.)	Proprietar	Admini- strator
			ha	%	ha.	In T2 (ha.)		In afara T2 (ha.)				
1		B1A	6.2		0.0			6.2			PROPRIETATE PUBLICA A STATULUI	COOLUL SAU VIC BANVA/CEA
2		B1B	7.1		0.0			7.1				
3		B1C	6.5		0.0			6.5				
4		B1D	6.8		0.0			6.8				
5		B1E	30.7	100%	30.7							
6		B1F	4.9		0.0			4.9				
7		B1G	4.9	100%	4.9							
8		B1H	4.9	100%	4.9							
9		B2B	1.2		0.0				1.2			
10		B2G%50	6.8		0.0				6.8			
11		B4C	1.5		0.0				1.5			
12		B4D%25	1.4		0.0				1.4			
13		B4E%75	6.0		0.0				6.0			
14		B8A%70	7.9		0.0				7.9			
15		B9B	16.2		0.0			16.2				
16		B9C	9.0		0.0			9.0				
17		B9D	1.7		0.0			1.7				
18		B0D%80	5.3		0.0			5.3				
19		B0E	22.4		0.0			22.4				
20		104C1	0.1					0.1				
21		109C1	0.1					0.1				
total O.S. Rm. VI.			153.8		40.4	0.0	88.3	24.8	0.0			
22		B0A	19.2		0			19.2			OESTEAMENENI OR CHEIA	COOLUL SAU VIC BILUA
23		B0B	9.4		0			9.4				
24		B0G	17.5	100%	17.5							
25		B2	29		0				29			
26		B8A	21.5		0			21.5				
27		B8B	14.3		0			14.3				
28		B8C	1.8		0			1.8				
29		B8D	34.8	100%	34.8							
30		B7A	2		0			2				
31		B7B	9		0			9				
32		B7C	4.4		0			4.4				
33		B7D	19.8	100%	19.8							
34		B7E	22	100%	22							
35		B8A	0.4		0			0.4				
36		B8B	18.2		0			18.2				
37		B8C	15.1		0			15.1				
38		B8D	8.1	100%	8.1							
39		B8E	0.2		0			0.2				
40		B8N	16.4	100%	16.4							
41		B9A	5.5		0			5.5				
42		B9B	5.1		0			5.1				
43		B9C	4.5		0			4.5				
44		B9D	4.1		0			4.1				
45		100A	18.7		0			18.7				
46		100B	18.7		0			18.7				
47		100C	15.8	100%	15.8							
48		100N	3.7	100%	3.7							
49		101A	17.5		0			17.5				
50		101B	12.7	100%	12.7							
51		101N	15.8	100%	15.8							
52		102A	30.4		0			30.4				
53		102B	8.7	100%	8.7							
54		102C	3.4		0			3.4				
55		102D	4.7		0			4.7				
56		102E	11.5		0			11.5				
57		102N	23.8	100%	23.8							
58		103A	12.5		0			12.5				
59		103B	34.1		0			34.1				
60		103C	1.4		0			1.4				
61		103D	2.5		0			2.5				
62		103E	7.1	100%	7.1							
63		103N	10.8	100%	10.8							
64		104A	18.8	15%	2.8			18				
65		104B	0.5		0			0.5				

66	I	104C	1		0		1		
67		104D	14.8	100%	14.8				
68		104E	20.9	100%	20.9				
69		105A	28.9	100%	28.9				
70		105B	0.1	100%	0.1				
71		105C	27.2	100%	27.2				
72		105D	0.2	100%	0.2				
73		105E	2	100%	2				
74		105F	0.2	100%	0.2				
75		105G	1.3	100%	1.3				
76		105H	0.8	100%	0.8				
77		105I	0.8	100%	0.8				
78		105J	0.4	100%	0.4				
79		105N	20.7	100%	20.7				
80		106A	34.4	100%	34.4				
81		106B	38.5	100%	38.5				
82		106C	4	100%	4				
83		107A	27.3		0		27.3		
84		107B	19.5		0		19.5		
85		107C	4.7		0		4.7		
86		108	21.5		0		21.5		
87		108A	5.5		0		5.5		
88		108B	38.2		0		38.2		
89		108C	0.4		0		0.4		
90		110A	21.2		0		21.2		
91		110B	0.8		0		0.8		
92		110C	5.7		0		5.7		
93		110D	3.2		0		3.2		
94		110E	0.7		0		0.7		
95		110F	0.5		0		0.5		
96		137A	25.4	100%	25.4				
97		137B	1.5		0		1.5		
98		137C	1.8		0		1.8		
99		137D	1	100%	1				
100		137E	2.8		0		2.8		
101		137F	4		0		4		
102		137G	78.8		0		78.8		
103		137H	0.4		0		0.4		
104		138A	34.4	100%	34.4				
105		138B	2.3	100%	2.3				
106		138C	1.8	100%	1.8				
107		138D	0.8	100%	0.8				
108		138E	0.1	100%	0.1				
109		138N1	2	100%	2				
110		138N2	22.1	100%	22.1				
111		139A	15.6	28%	3.9		11.7		
112		139B	4				4		
113		139C	12				12		
114		139D	17.7	25%	4.4		13.3		
115		139N	7.5	100%	7.5				
116		140A	19.6	5%	1		18.6		
117		140B	2.5	100%	2.5				
118		140N	1.1	100%	1.1				
119		141A	25.8		0		25.8		
120		141B	2.1	100%	2.1				
121		142A	28.8	5%	1.4		27.4		
122		142B	8.8	100%	8.8				
123		142N	0.8	100%	0.8				
124		143	32.9		0		32.9		
total O.S. Buias			1299.8		536.6	0.0	640.7	82.5	0.0
total Fond Forestier			1413.3		577.0	0.0	729.0	107.3	0.0
Enclave									
125	I	E12	0.3						0.3
126		E13	1.2			1.2			
127		E14	7.4			7.4			
128		E15	30.5			30.5			
total enclave			39.4		0	39.1	0	0	0.3
total FF+enclave			1452.7		577.0	39.1	729.0	107.3	0.3
Pasune Buias-Stivoara			154.8			154.8			
Total general			1607.5	0.0	577.0	193.9	729.0	107.3	0.3

OBSTEA MOSNIENI OR CHEIA

OCOLUL SEVICIULUI A

UP IV Ol ne ti

Nr	UP	u.a.	Suprafata		Zona de protectie stricta		zona de protectie integra- la (ha.)	zona de conserv.durabila		zona de dezvoltare durabila (ha.)	Proprietar	Admini- strator
			ha	%	ha.	in T2 (ha.)		in afara T2 (ha.)				
1	IV	45A	7.4			0		7.4			PROPRIETATE PUBLICA STATULUI	OCOLUL S.I.W.C.ROMANULI
2	IV	45B	11.1			0		11.1				
3	IV	45C	3.4	100%	3.4			0				
4	IV	45D	5.3	100%	5.3			0				
5	IV	45N	12.7	100%	12.7			0				
6	IV	46B	4.2			0		4.2				
7	IV	46C	4.0			0		4				
8	IV	46D	2.5	100%	2.5			0				
9	IV	46N	1.2	100%	1.2			0				
10	IV	49A	18.1			0		18.1				
11	IV	49B	10.8	100%	10.8			0				
12	IV	49N	7.8	100%	7.8			0				
13	IV	50A	0.8	100%	0.8			0				
14	IV	50B	5.4			0		5.4				
15	IV	50C	7.1	100%	7.1			0				
16	IV	50D	3.3	100%	3.3			0				
17	IV	50E	0.8			0		0.8				
18	IV	50F	0.9	100%	0.9			0				
19	IV	50N1	18.4	100%	18.4			0				
20	IV	50N2	5.1	100%	5.1			0				
21	IV	51A	21.4	100%				21.4				
22	IV	51B	7.1	100%	7.1			0				
23	IV	51N	2.3	100%	2.3			0				
total O.S. Rm. VI.			160.9			88.5	0.0	72.4	0.0	0.0	O.S.ROMANI A LOTRIIUI VOINEASA OR CANESTI	O.S.ROMANI A LOTRIIUI VOINEASA
24	II	70A	28.0	100%	28							
25	II	70N	7.0	100%	7							
26	II	71A	0.5	100%	0.5							
27	II	71B	17.4	100%	17.4							
28	II	71N	2.7	100%	2.7							
total O.S.Ob.L			55.6			55.6	0.0	0.0	0.0	0.0		
total FF			216.5			144.1	0.0	72.4	0.0	0.0	0.0	0.0

UP V Bistrița

Nr	UP	u.a.	Suprafata		Zona de protectie stricta		zona de protectie integra- la (ha.)	zona de conserv.durabila		zona de dezvoltare durabila (ha.)	Proprietar	Admini- strator	
			ha	%	ha.	in T2 (ha.)		in afara T2 (ha.)					
1	V	7N	0.4	100%	0.4						M.Bistrita	OCOLUL S.I.W.C.ROMANULI	
2	V	8A	1.9	100%	1.7						M.Amota		
3	V	8B	24.2	100%	24.2						M.Bistrita		
4	V	8C	11.3	100%	5.7						P.Pietreani		
					5.6						P.Costești		
5	V	10B	16.4	100%	14.2						P.Pietreani		
6	V	88A	50.8						50.8		PROPRIETATE PUBLICA A STATULUI		
7	V	88B	8.4						8.4				
8	V	88C	0.7						0.7				
9	V	88C1	0.1						0.1				
10	V	88C2	0.1						0.1				
12	V	88F	0.1						0.1				
13	V	88D	1.4						1.4				
14	V	88N	0.4						0.4				
15	V	87	42.8						42.8				
16	V	88A	60.3						60.3				
17	V	88B	32.2	100%	32.2						M.Amota		
18	V	88A	5.8						5.8				
19	V	88B	31.2	100%	31.2								
20	V	88C	27.7						17.8				
21	V								9.9		M.Bistrita		
total O.S. Romani			119.0			14.2	0.0	0.0	104.1	0.7			
total Manastiri			197.2			103.4	0.0	93.8	0.0	0.0			
total FF			316.2		0.0	117.6	0.0	93.8	104.1	0.7			
Enclave (hidro) E1			0.3							0.3			
Total general			316.5		0.0	117.6	0.0	93.8	104.1	1.0			

UP VI Buila

Nr	UP	u.a.	Suprafata		Zona de protectie stricta ha.	Zona de protectie integra- la (ha.)	zona de conserv.durabila		zona de dezvol- tare durabila (ha.)	Proprietar	Admini- strator
			ha	%			in T2 (ha.)	in afara T2 (ha.)			
1	3A		18.5	83%	10.4			8.1	M.ARNOTA	OCOLUL SILVIC ROMANI	
2	3B		23.9	87%	18			7.9			
3	4A		9.8	100%	9.8						
4	4B		1.2	100%	1.2						
5	4C		0.7	100%	0.7						
total M. Arnota			51.9		37.9	0.0	0.0	0.0	14.0		
6	5A		8.0	100%	8				PROPRIETATE PUBLICA A STATULUI	OCOLUL SILVIC ROMANI	
7	5B		13.0	100%	13		0				
8	5C		0.8				0.8				
9	5D		11.0		0		11				
10	5E		0.6				0.6				
11	5P		0.6				0.6				
12	5V		0.7				0.7				
13	29A		53.8					53.8			
14	29B		10.5					10.5			
15	29C		5.1					5.1			
16	30A		20.9				20.9				
17	30B		3.5				3.5				
18	31		39.7					39.7			
19	32		27.1					27.1			
20	33		19.1					19.1			
21	34A		31.1					31.1			
22	34B		0.3					0.3			
23	35A		22.6				22.6				
24	35B		0.9	100%	0.9						
25	35C		16.6				16.6				
26	36A		8.1	0%	0		8.1				
27	36B		8.1	100%	8.1						
28	36N		13.7	100%	13.7						
29	37A		0.7	100%	0.7						
30	37B		2.0	100%	2						
31	37C		1.3	100%	1.3						
32	37D		3.5	100%	3.5						
33	37N		36.8	100%	36.8						
34	38A		26.2		0		26.2				
35	38B		8.9	100%	8.9						
36	38C		8.7	100%	8.7						
37	38N1		4.0	100%	4						
38	38N2		2.2	100%	2.2						
39	39A		18.1				18.1				
40	39B		12.2	100%	12.2						
41	39N		3.0	100%	3						
42	40A		3.8				3.8				
43	40B		22.7				22.7				
44	40C		2.3				2.3				
45	40D		4.6	100%	4.6						
46	41		38.0				38.0				
47	42A		7.0				7.0				
48	42B		32.3				32.3				
49	42C		0.5				0.5				
50	43A		21.6				21.6				
51	43B		2.8				2.8				
52	43C		10.0	100%	10						
53	44A		20.4	100%	20.4						
54	44B		0.7	100%	0.7						
55	44C		1.5	100%	1.5						
56	44D		0.7	100%	0.7						
57	44N		10.3	100%	10.3						
58	45		9.8				9.8				
59	46		28.2				28.2				
60	47A		27.9				27.9				
61	47B		1.4				1.4				
62	48		28.9				28.9				

63	49A	11.9	100%	11.9				
64	49B	26.1	100%	26.1				
65	49N	8.4	100%	8.4				
66	50	48.3				48.3		
67	51	31.5				31.5		
68	52	60.0				60		
69	53A	2.0					2.0	
70	53B	34.6					34.6	
71	53C	1.5					1.5	
72	54	63.5				63.5		
73	55	27.5				27.5		
74	56A	15.5					15.5	
75	56B	0.5					0.5	
76	56C	0.5					0.5	
77	56D	0.4					0.4	
78	56E	0.3					0.3	
79	56F	0.7					0.7	
80	56Ad	2.5						2.5
81	56CC	0.1						0.1
82	56P	1.7						1.7
83	57A	20.9				20.9		
84	57B	0.8	100%	0.8				
85	58A	28.0				28		
86	58B	2.4	100%	2.4				
87	59A	2.6					2.6	
88	59B	25.1					25.1	
89	60A	20.9				20.9		
90	60B	1.1	100%	1.1				
91	61A	34.1				34.1		
92	61B	5.8	100%	5.8				
93	61C	0.8	100%	0.8				
94	61N	1.8	100%	1.8				
95	61V	0.2				0.2		
96	62A	2.1	100%	2.1				
97	62B	0.6				0.6		
98	62C	6.4	100%	6.4				
99	62D	2.7				2.7		
100	62N	0.5	100%	0.5				
101	63A	0.8	100%	0.8				
102	63B	9.3				9.3		
103	63C	15.7	100%	15.7				
104	63D	1.5	100%	1.5				
105	63E	2.9		0		2.9		
106	63F	11.2				11.2		
107	64A	3.4	100%	3.4				
108	64B	10.3	100%	10.3				
109	64C	15.0	100%	15				
110	64D	4.0	100%	4				
111	64E	0.7	100%	0.7				
112	65A	28.9	100%	28.9				
113	65B	10.3	100%	10.3				
114	65C	1.0	100%	1				
115	65D	0.8	100%	0.8				
116	65E	5.3	100%	5.3				
117	66	28.8				28.8		
118	67A	25.6	100%	25.6				
119	67B	12.5				12.5		
120	68A	6.6	100%	6.6		0		
121	68B	18.6				18.6		
122	68C	21.0				21		
123	69A	6.9				6.9		
124	69B	14.5				14.5		
125	69C	1.0				1		
126	69D	5.8				5.8		
127	69E	3.7				3.7		
128	69F	3.4	100%	3.4				
129	70A	15.3				15.3		
130	70B	3.8	100%	3.8				
131	70C	13.6	100%	13.6				

PROPRIETATE PUBLICA A STATIULI

OCOLUL SILVIC ROMANIANI

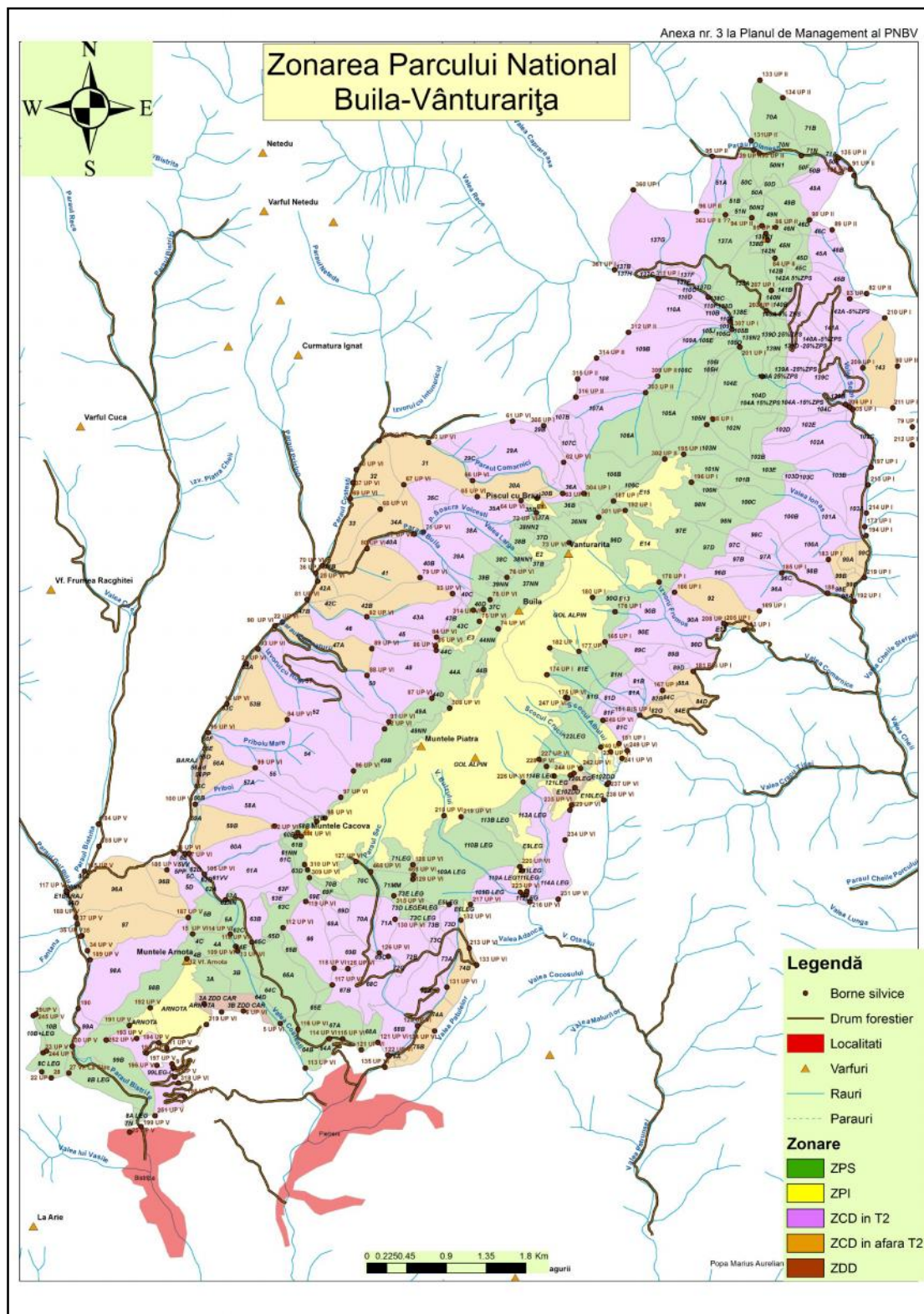
132	71A	11.8				11.8				PROPRIETATE PUBLICA A STATULUI	OCIOUL SERVICIILOR ROMANI
133	71M	9.9	100%	9.9							
134	72A	25.2				25.2					
135	72B	28.1				28.1					
136	72C	1.1				1.1					
137	73A	7.4				7.4					
138	73B	5.4				5.4					
139	73C	2.2				2.2					
140	73D	7.7				7.7					
141	74A	6.3					6.3				
142	74B	15.7					15.7				
143	75A	2.5					2.5				
144	75B	8.6					8.6				
total OS Romani		1640.9		402.8	0.0	823.4	410.6	4.3			
(OBSTEA BARBATESTI)											
1	71%	14.4	100%	14.4		0				OBSTEA BARBATESTI	OCIOUL SERVICIILOR BULGARI
2	73C	4.4	100%	4.4		0					
3	73D	3.5	100%	3.5		0					
4	73E	3.4	100%	3.4		0					
5	109A	44.3	100%	44.3		0					
6	109B	12.8				12.8					
7	110A	5.3				5.3					
8	110B	30.0	100%	30		0					
9	113A%	17.1				17.1					
10	113B	21.6	100%	21.6		0					
11	114A	28.6	100%	28.6		0					
12	114B	4.4	100%	4.4		0					
13	122	31.7	100%	31.7		0					
total OS Bului		221.5		186.3		35.2	0	0			
1	111	2.4				0.1				Cosma Iulia Elena	
						0.1				C-tinescu V.C-tin	
						1				Manea Gh.	
						1.2				Paraschivou Ion	
2	112	0.4				0.4				Cosma Iulia Elena	
3	113A%	1.5				1.5				Diversi	
						0.35				Ispas Maria	
						0.3				Sosocsa Eugenia	
4	120	1.9				0.25				Paraschivou Ion	
						1				M.Patrunga	
5	121	1.0	100%	1		0				Dinulescu Elena	
total p.f.+Patr.		7.2		1		6.2	0	0		0	
total FF		1921.5		627.8	0.0	864.8	410.6	18.3			
1	E1	3.6				3.6				DIVERSI PROPRIETARI	
2	E2	3.7				3.7					
3	E3	5.9				5.9					
4	E4	1.0				1					
5	E5	0.3				0.3					
6	E6	2.1				2.1					
7	E9	14.2				14.2					
8	E10	37.3				31.3			6		M.Patrunga
9	E11	0.2				0.2					
total enclave		68.5		0.0	62.5	0.0	0.0	6.0			
TOTAL FF+encl		1990.0		627.8	62.5	864.8	410.6	24.3			
Alte suprafete											
Baraj		0.5						0.5			
pasune Arnota		43.4			41.4			2	Prim.Costesti		
Cacova		43.7			43.7				Manolescu		
Piatra + Albu		241.5			241.5				Ob.Barbatesti		
total alte supr.		329.1	0.0	0.0	326.6	0.0	0.0	2.5			
Total general		2319.1		627.8	389.1	864.8	410.6	26.8			

Centralizator suprafețe

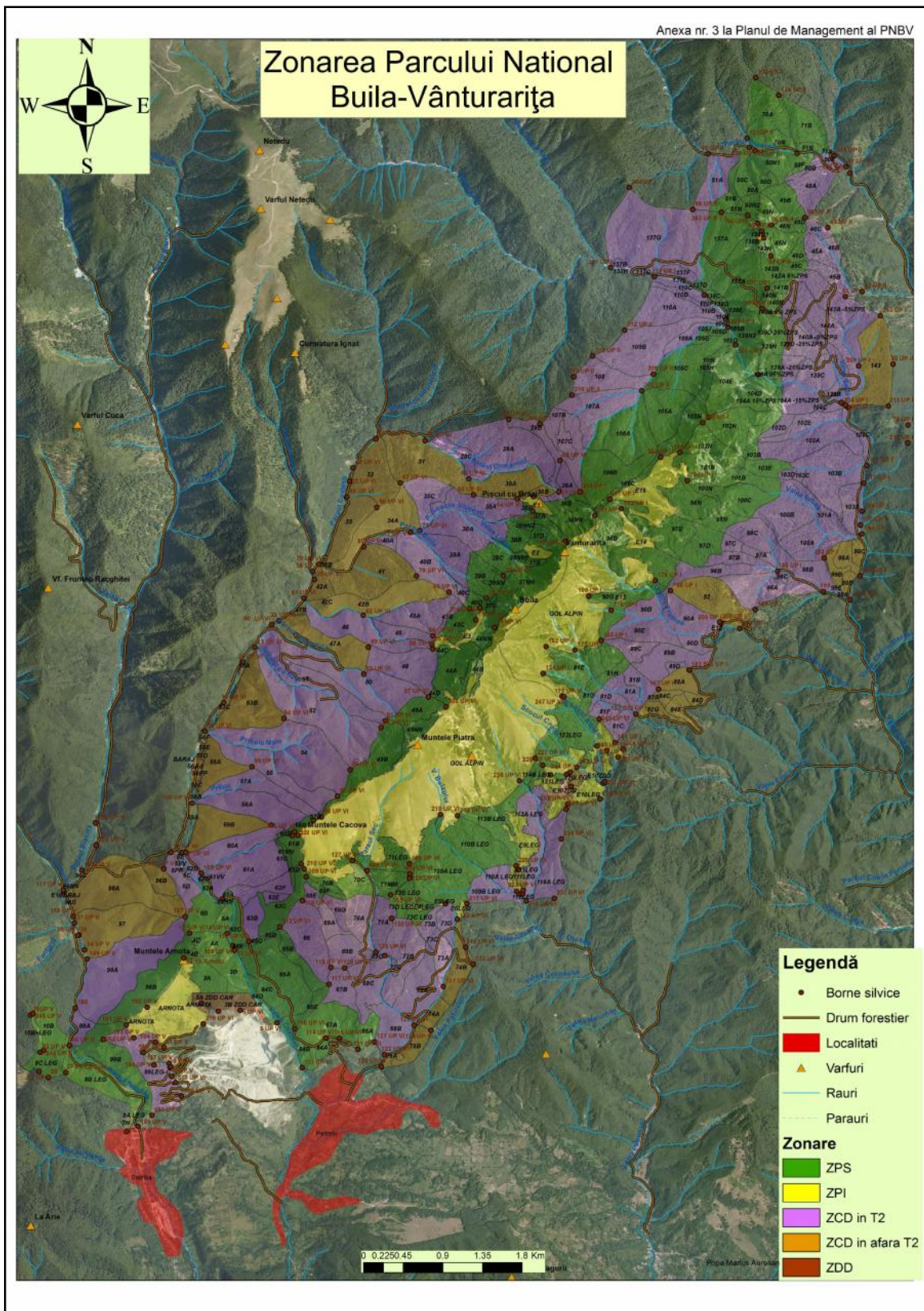
Nr	UP	U.A.	Suprafata (ha)	zona de protectie stricta		zona de protectie integra- la (ha.)	zona de conserv. durabila		zona de dezvoltare durabila (ha.)	Proprietar	Administrator	Neproductiv	Fond Forestier fara neproductiv
				%	ha.		In T2 (ha.)	In afara T2 (ha.)					
1	Chela	u.a.	163.6	0	40.4	0	88.3	24.8	0	STATUL CBSTEA MOSNENILOR	OCOLUL SILVIC RM VALCEA	0	163.6
2		u.a.	1269.8	0	536.6	0	840.7	82.5	0	CHEIA	OCOLUL SILVIC BUILA	124.3	1135.5
3		total FF	1413.3	0	577	0	729	107.3	0			124.3	1289
4		enclave	39.4	0	0	39.1	0	0	0.3	Schit Pahomie (0,3) CBSTEA MOSNENILOR CHEIA	OCOLUL SILVIC BUILA	0	
5		total FF+ E	1452.7	0	577	39.1	729	107.3	0.3			248.6	
IV													
6	Olanesti	u.a.	160.9	0	88.5	0	72.4	0	0	STATUL CBSTEA MOSNENILOR	OCOLUL SILVIC RM VALCEA	47.3	113.6
7		u.a.	55.6	0	55.6	0	0	0	0	O. S. C. BIRSA LOTRULUI OLANEST	VDINEASA	9.7	45.9
8		total FF	216.5	0	144.1	0	72.4	0	0			57	159.5
V													
9	Bistrita	u.a.	119	0	14.2	0	0	104.1	0.7	STATUL	OCOLUL SILVIC ROMANI	0.4	118.6
10		u.a.	197.2	0	103.4	0	93.8	0	0	PAROHII+MANASTIRI	OCOLUL SILVIC ROMANI	0.4	196.8
11		total FF	316.2	0	117.6	0	93.8	104.1	0.7			0.8	315.4
12		enclave	0.3	0	0	0	0	0	0.3	HIROCENTRALA	OCOLUL SILVIC ROMANI		
13		total FF+ E	316.5	0	117.6	0	93.8	104.1	1				1.6
VI													
14	Bulla	u.a.	51.9	0	37.9	0	0	0	14	M. ARNOTA	OCOLUL SILVIC ROMANI	0	51.9
15		u.a.	1840.9	0	402.6	0	823.4	410.6	4.3	STATUL	OCOLUL SILVIC ROMANI	80.6	1560.4
16		u.a.	221.5	0	188.3	0	35.2	0	0	CBSTEA BARBATESTI	OCOLUL SILVIC BUILA	0	221.5
17		u.a.	7.2	0	1	0	6.2	0	0	PESQANE FIZICE	OCOLUL SILVIC BUILA	0	7.2
18		total FF	1921.5	0	627.8	0	864.8	410.6	18.3			80.6	1841
19		enclave	68.6	0	0	62.5	0	0	6	DIVERSI PROPRIETARI	OCOLUL SILVIC BUILA	0	
20		total FF+ E	1990	0	627.8	62.5	864.8	410.6	24.3				161
												Total neproductiv	468.2
Pasune Bulla+ Stevioara			154.8	0	0	154.8	0	0	0	CBSTEA MOSNENILOR CHEIA			
pasune Arnota			43.4	0	0	41.4	0	0	2	PRIMARIA COSTESTI			
pasune Cacao			43.7	0	0	43.7	0	0	0	PESQANE FIZICE			
pasune Platra+Albu			241.6	0	0	241.6	0	0	0	CBSTEA BARBATESTI			
Baraj			0.6						0.6	STATUL			
Total site supr			483.9	0	0	481.4	0	0	2.5				
Total FF			3867.5	0	1466.5	0	1760	622	19				
Total E			108.2	0.0	0.0	101.6	0.0	0.0	6.6				
TOTAL			4458.6	0	1466.5	593	1760	622	28.1				

Anexa nr. 3 la Planul de management - Harta zon rii interne a parcului – unit și amenajistice

Anexa nr. 4 Harta zon rii interne a parcului - unit și amenajistice și ortofotoplanuri

Anexa nr. 5 la Planul de management - Succesiunea stratigrafică a depozitelor sedimentare aflate la nord de Depresiunea Getică

Succesiunea stratigrafică a depozitelor sedimentare aflate la nord de Depresiunea Getică

Adunând și sintetizând toate informațiile existente până în acest moment, se estimează că succesiunea stratigrafică a depozitelor sedimentare aflate la nord de Depresiunea Getică – unde este localizat și masivul Buila-Vânturari a, este următoarea:

a) **Bajocian-Bathonian inferior:** gresii grosiere și calcare masive, spatice, coraligene, atingând o grosime maximă de 2,5 metri sub vârful Stogu, în nord-estul masivului;

b) **Bathonian superior-Callovian inferior:** gresii calcaroase și calcare limonitice cu pete verzui și roșii, cu elemente de mica isturi, cu o faună alcătuită din *Decotraustes* sp. - în Valea Bistrița, *Nerinella* sp., *Corbis* sp., *Terebratula sferoidalis* și ammoniți de tip *Lythoceras*, atingând o grosime maximă de 3,25 metri sub vârful Stogu. În descrierea făcută de Dragastan, în 1980, etajele Bajocian-Bathonian lipsesc, acesta considerând că primul nivel este Callovian superior-Oxfordian, ale cărui depozite se depun transgresiv și discordant peste isturile cristaline ale Seriei de Sebe -Lotru;

c) **Callovian mediu-superior:** 1 - 3,5 metri gresii istoase, calcaroase, gלבui-roșcate, microconglomerate și calcare gלבui micacce, ce conțin o faună cu *Grossouvria subitilis* și *Grossouvria curvicosta* - în Valea Bistrița, *Posidonia alpina* și *Phylloceras* sp. - în Valea Costeții și *Rhynconella* sp. - sub vârful Stogu;

d) **Oxfordian:** 2 metri isturi marnoase, marnocalcare, calcare roșii cu jaspuri. În nivelul Callovian superior-Oxfordian, Dragastan, în 1980, face următoarea descriere - pentru Callovian superior-Oxfordian: gresii argiloase, argile cu gale și cu hexacorali - *Sporadopodium rakoveci*, intrapelsparite care trec lateral la bioherme cu *Cladophyllia dichotoma* și *Techosmia* sp., gresii argiloase, micrite cu *Protoglobigerinae*, radiolari calcitizați, spiculi de spongieri și nivele de jaspuri;

e) **Kimmeridgian inferior:** 5 - 6 metri calcare fine roșii, stratificate. După Dragastan, 1980, există un singur nivel care cuprinde Kimmeridgianul, în cadrul căruia se întâlnesc micrite cu radiole și placi brachiale de *Saccocoma*, pelmicrosparite cu foraminifere precum *Trochammina hauesleri* și *Trocholina conica*, intramicrite cu radiolari și *Protoglobigerinae* remaniate;

f) **Kimmeridgian superior-Tithonian:** 250 - 300 metri calcare recifale masive. În cadrul Tithonianului, de altfel cel mai bine dezvoltat nivel din Masivul Buila-Vânturari a, Dragastan,

1980, a pus în evidență trei zone: cu *Salpingoporella pygmaea*, cu *Campbeliella striata* și cu *Clypeina jurassica*:

i) Zona cu *Salpingoporella pygmaea* este constituită din brezii cu elemente de calcare - micrite, pelsparite, intrapelsparite și pelmicrosparite. Breziile au ciment microsparitic ce conține în oncolite cu diametrul de 3 - 8 milimetri, hexacorali - *Astrostyliopsis circoporea* și hidrozoare precum *Tubuliella rotundata*, *Spongiomorpha asiatica*. Intrapelsparitele și pelimicrosparitele cuprind mai ales dasicladacee - *Salpingoporella pygmaea*, *Acicularia jurassica*. Se observă la acest nivel multe elemente remaniate. Urmează o secvență simetrică formată din mai mulți termeni: pelsparite cu *Ellipsactinia ellipsoidea*, *Pileolus* sp., *Lithocodium aggregatum*; cruste algale cu *Sollenopora jurassica* și *Diversocallis moesicus*; brezii cu fragmente de hidrozoare și corali; biostromite cu nerineii mari - *Plesioptyxis* care trec lateral la intrapelsparite ce conțin alge și foraminifere precum *Salpingoporella johnsoni*, *S. pygmaea*, *Trocholina solecensis* și *T. alpina*. La rândul lor, breziile și intrapelsparitele trec lateral la pelsparite cu *Conicospirillina basiliensis*, *Protopenneroplis striata*, *Nautiloculina oolithica* și *Acervulina*. Secvența se continuă printr-o crustă algală cu *Girvanella jurassica*; bioherme construite de *Microsolena agariciformis*, care trec lateral la brezii cu elemente mari formate din fragmente de hidrozoare de *Spongiomorpha asiatica* și la biolite pelsparitice cu *Pseudocymopolia jurassica*, *Acicularia jurassica*, *Salpingoporella pygmaea* și *Trocholina solecensis*, după care urmează intrapelsparite ce conțin dasicladacee - *Salpingoporella* și foraminifere - *Trocholina*.

ii) Zona cu *Campbeliella striata* începe prin biolite algale formate din *Lithocodium morikawai* și *Nipponophycus ramosus* care trec lateral la bioherme cu *Complexasiraeopsis lobata*, peste care se dispun intrapelsparitele cu alge - *Campbeliella striata*, *Acicularia elongata* și foraminifere - *Trocholina alpina*, *Protopenneroplis striata*. Urmează brezii cu elemente de spongieri calcaroși de tip *Sphaerozoelia*. Breziile trec lateral la biolite algale constituite din oncolite sferoidale și nubecularioidale, *Acervulina* și structuri algale laminitice. Ultimul termen cu care se încheie zona este reprezentat prin pelsparite cu *Mercierella dacica*, *Cayeuxia moldavica* și oncolite sferoidale;

iii) Zona cu *Clypeina jurassica* prezintă chiar din bază treceri frecvente pe lateral, de la un faciis la altul. Biohermele cu *Complexastraeopsis* trec la brezii, un termen intermediar, și apoi la biolite algale cu oncolite și cruste formate din foraminiferul *Placopsilina*. În continuare se dispun calcare coraliene care trec lateral la brezii, peste care urmează bioherme cu *Tubuliella rotundata* și pelsparite cu *Clypeina jurassica*. Breziile, biohermele și pelsparitele trec lateral la oosparite. Partea superioară a zonei prezintă peste oosparite bioherme construite din *Pseudodiplocoenia oblonga* și *Astrostyliopsis circoporea*, intrapelsparite și pelsparite cu *Acervulina*.

înând cont de succesiunea biozonelor, s-ar putea ca partea terminală a Tithonianului să lipsească, respectiv intervalul biozonelor *Crassicollaria-Calpionella*, care nu au fost identificate în acest sector. Nu ar fi totuși exclus ca Tithonianul să fie dezvoltat complet, fiind caracterizat de o asociație recifală de tip Stramberg.

g) **Tithonian superior-Berriasian**: lipsește.

h) **Valanginian**: oosparite, pelsparite, intrapelsparite, care trec lateral și succesiv la biomicrite. În acest interval se întâlnesc două asociații distincte: una inferioară, formată din foraminifere - *Trocholina alpine*, *T. elongata* și alge *Kopetdagaria idilensis*, *Macroporella praturloni*, *Salpingoporella annulata* și *Actinoporella podolica*, reprezentând Valanginianul inferior, și alta superioară, constituită din *Pseudotextulariella salevensis*, *Melathrokerion sp.*, *Cayeuxia moldavica* și *C. atansiuui*, ce corespunde Valanginianului superior.

i) **Hauterivian**: lipsește.

j) **Barremian-Aptian**: facies urgonian ce se dispune transgresiv și discordant peste forma iunile neoconiene. În acest interval au fost separate, de asemenea, trei biozone:

i) Zona cu *Pfenderina globosa*, care cuprinde în bază intrapelsparite și biomicrite, iar la partea superioară intrapelsparitele trec lateral la bioherme cu *Actinostromaria*. Se mai întâlnesc: *Pfenderina globosa*, *Clypeina valachia*, *Cayeuxia moldavica*, *C. atansiuui* și *Actinostromaria sp.* Biomicritele prezintă structuri fenestrare, precum și stromatolite cu lamine plane;

ii) Zona cu *Salpingoporella muehlbergii* începe prin biomicrite cu structuri fenestrare ce conțin miliolide și *Cayeuxia moldavica*, urmate de intrapelsparite cu *Salpingoporella muehlbergii*, *S. urladanasi* și bioherme constituite din corali - *Mesomorpha ornata* sau numai din chetetide precum *Chaetetopsis crinata*. Se mai întâlnesc pelsparite cu nerine mici. Ultimul termen al zonei este reprezentat prin pelsparite ce conțin alge crustoase de tip *Lithocodium aggregatum*;

iii) Zona cu *Palaeodictyoconus* este constituită din intrapelsparite cu rare intercalații de biomicrite. Asociația cuprinde orbitolinide precum *Palaeodictyoconus*, *Sabaudia minuta*, *Cayeuxia moldavica*, *Boueina pygmaea*, fragmente cu pahiodonte și nerine.

Forma iunile cretacice prezintă o serie detritică foarte bine dezvoltată - maxim 10000 metri, cu grosimi ce cresc dinspre sud-vest spre nord-est, care stau discordant pe depozitele calcaroase Jurassic superioare-Cretacic inferioare, începând de la vest de valea Râului Ot și până la Râul Olneți - în sud-vestul masivului calcarele vin în contact direct cu depozitele eocene, iar în nord-est cu forma iunile cristaline ale seriei de Sebe-Lotru. Popescu Gr. et. al. au împărțit aceste depozite în patru orizonturi, fiecare dintre ele corespunzând unui anumit nivel stratigrafic:

a) **Albian-Vraconian inferior** (?): orizontul inferior de gresii și conglomerate, cu o grosime maximă de 2500 metri în valea Râului Olneț, alcătuit din strate metrice de gresii și conglomerate, cu intercalării rare de argile;

b) **Vraconian-Turonian-Coniacian** (?): orizontul inferior marno-argilos, cu o dezvoltare maximă de 800 metri în valea râului Olneț, alcătuit din alternanțe de argile și marne, uneori gresii subiri. În acest nivel au fost întâlnite patru nivele fosilifere, cea mai bogată faună fiind întâlnită în Valea Cheia:

i) siltite cu benzi subiri de gresie: *Stoliczkaia* sp., *Scaphites* sp. sau *S. simplex*, *Idiohamites* (?) sp., *Mortoniceras* sp., *Pteraptychus* sp. și *Schloenbachia plana* - apar în Vraconianului;

ii) marne cenușii cu o bogată microfaună: *Globotruncana schneegansi*, *G. lapparenti lapparenti*, *G. lapparenti angusticarinata*, *G. lapparenti coronata*, *Rugoglobigerina ordinaria*, *Quadrimorphina allomorphinoides*, *Gyroidinoides nitida*, *Gaudryna cretacea* - apar în Turonianului;

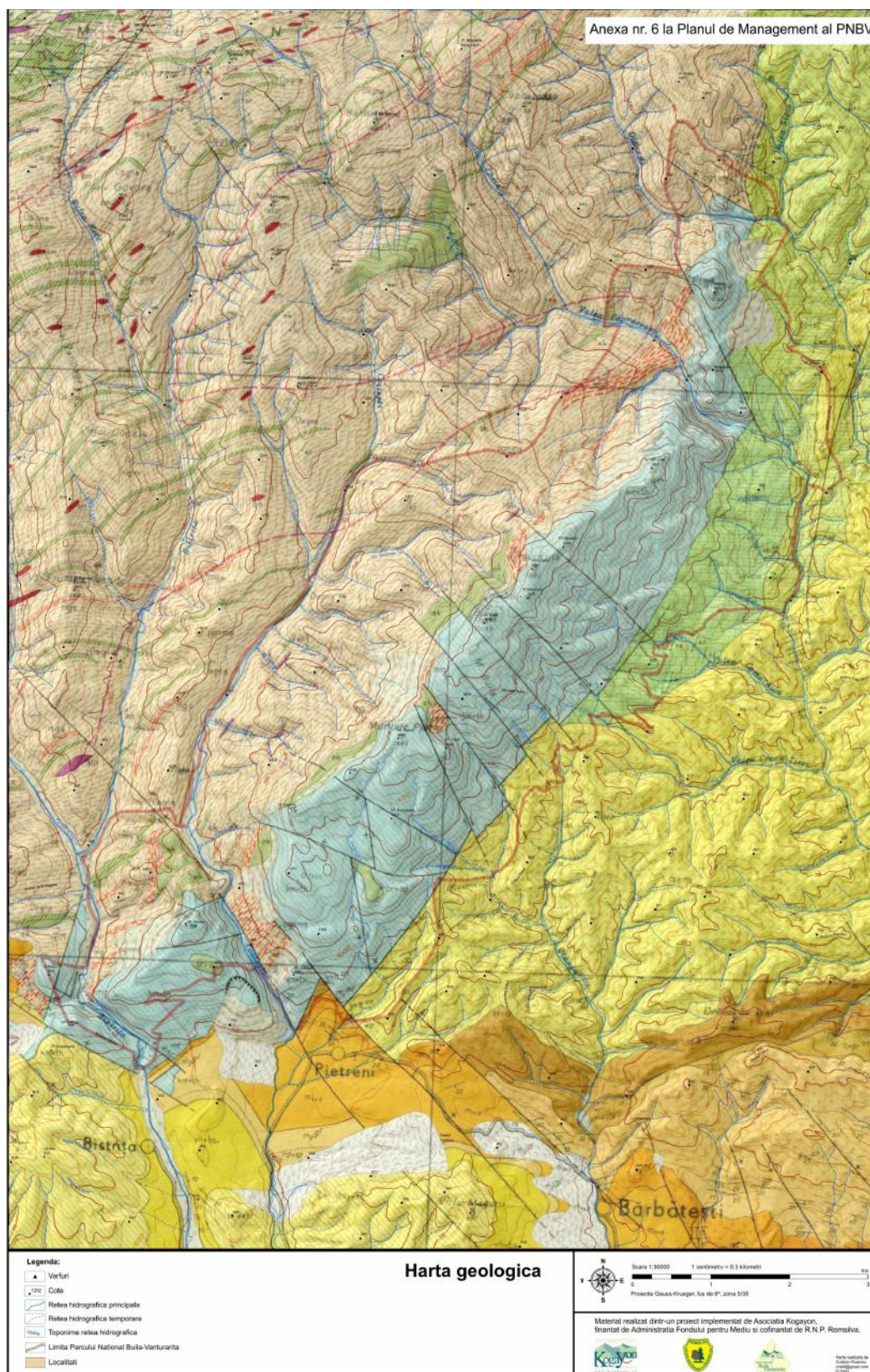
iii) gresii fine până la siltite cu amoniți rari - *Damesites* sp.;

iv) marne alb-verzui sau roșii cu fragmente mari de inocerami ca *Inoceramus cuvieri* și o microfaună bogată: *Globotruncana lapparenti lapparenti*, *G. lapparenti angusticarinata*, *G. lapparenti tricarinata*, *Rugoglobigerina rugosa*, *Heterohelix globulosa*, *Arenobulimina preslii*, *Textulariella humilis*, *Marsonella oxycona*, *Gaudryna cretacea* - apar în fie Turonianului terminal, fie Coniacianului. S-a mai găsit și un exemplar de *Schloenbachia subplana* din Cenomanian.

c) **Santonian-Campanian inferior**: orizontul superior de gresii și conglomerate, cu o dezvoltare maximă de 2800-3000 metri în sectorul Valea Olneț-Valea Muereasca, alcătuit din conglomerate grosiere - blocuri calcaroase cu *Acteonella*, intercalării de gresii grosiere în strate groase, iar la partea superioară nivele de marne și breccii cu fragmente mari de marne.

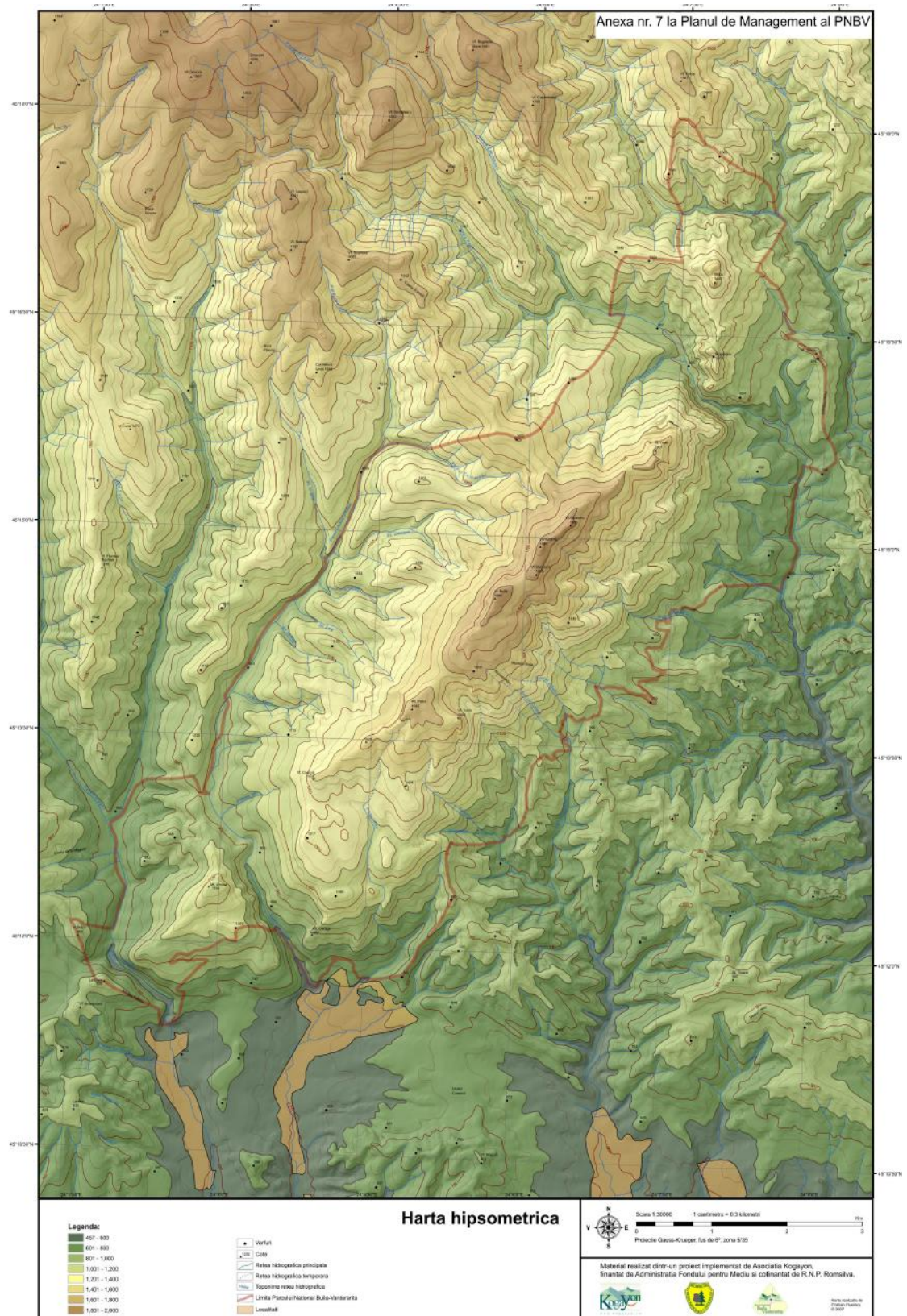
d) **Campanian superior-Maastrichtian**: orizontul superior marno-argilos, cu o grosime maximă de 700 m în valea Râului Olneț, alcătuit din marne și argile nisipoase și silturi. În literatură, acest nivel este atribuit Depresiunii Getice, după Popescu B. et. al, 1975.

Anexa nr. 6 la Planul de management - Harta geologică

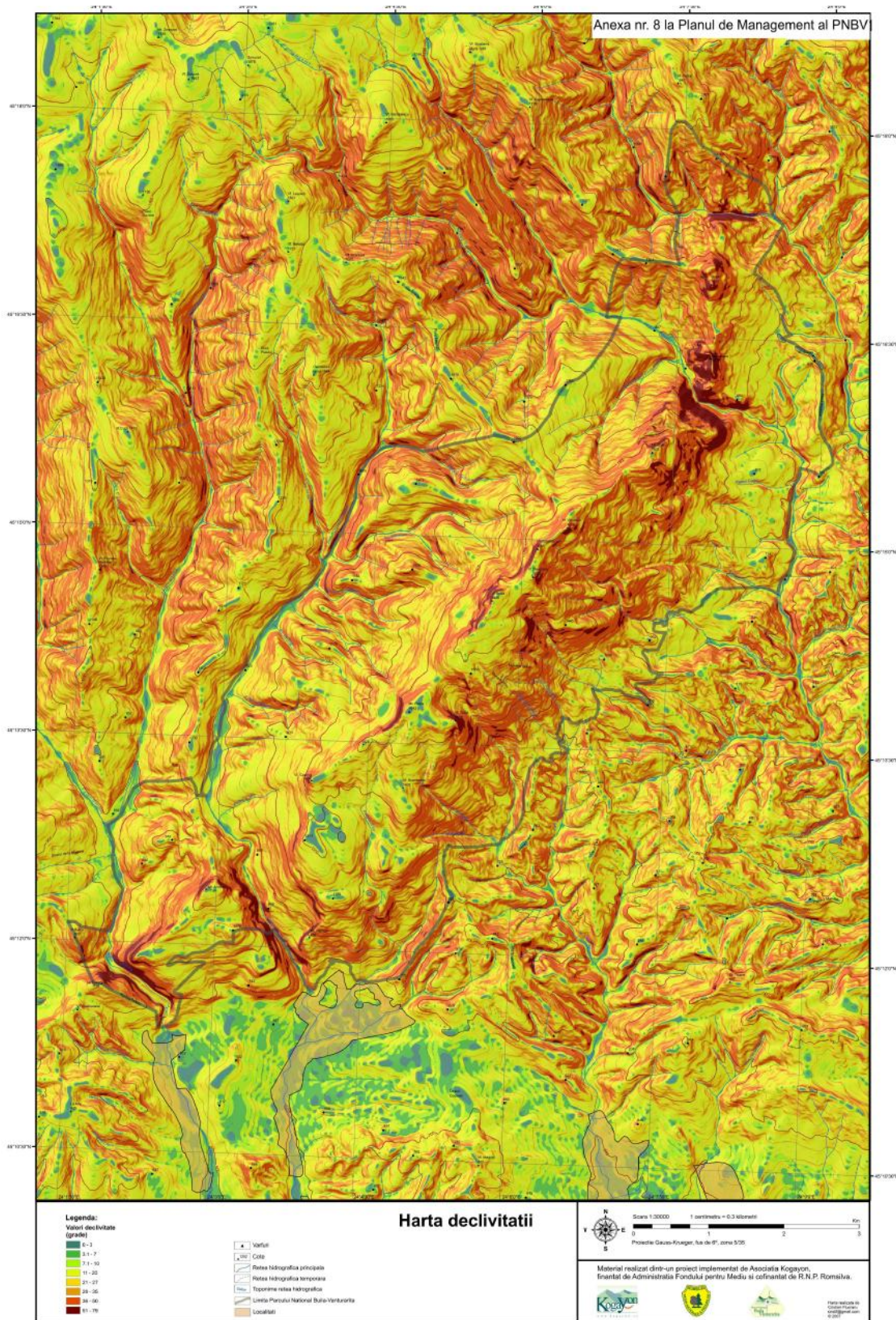

Anexa nr. 7 la Planul de management - Harta hipsometric a reliefului

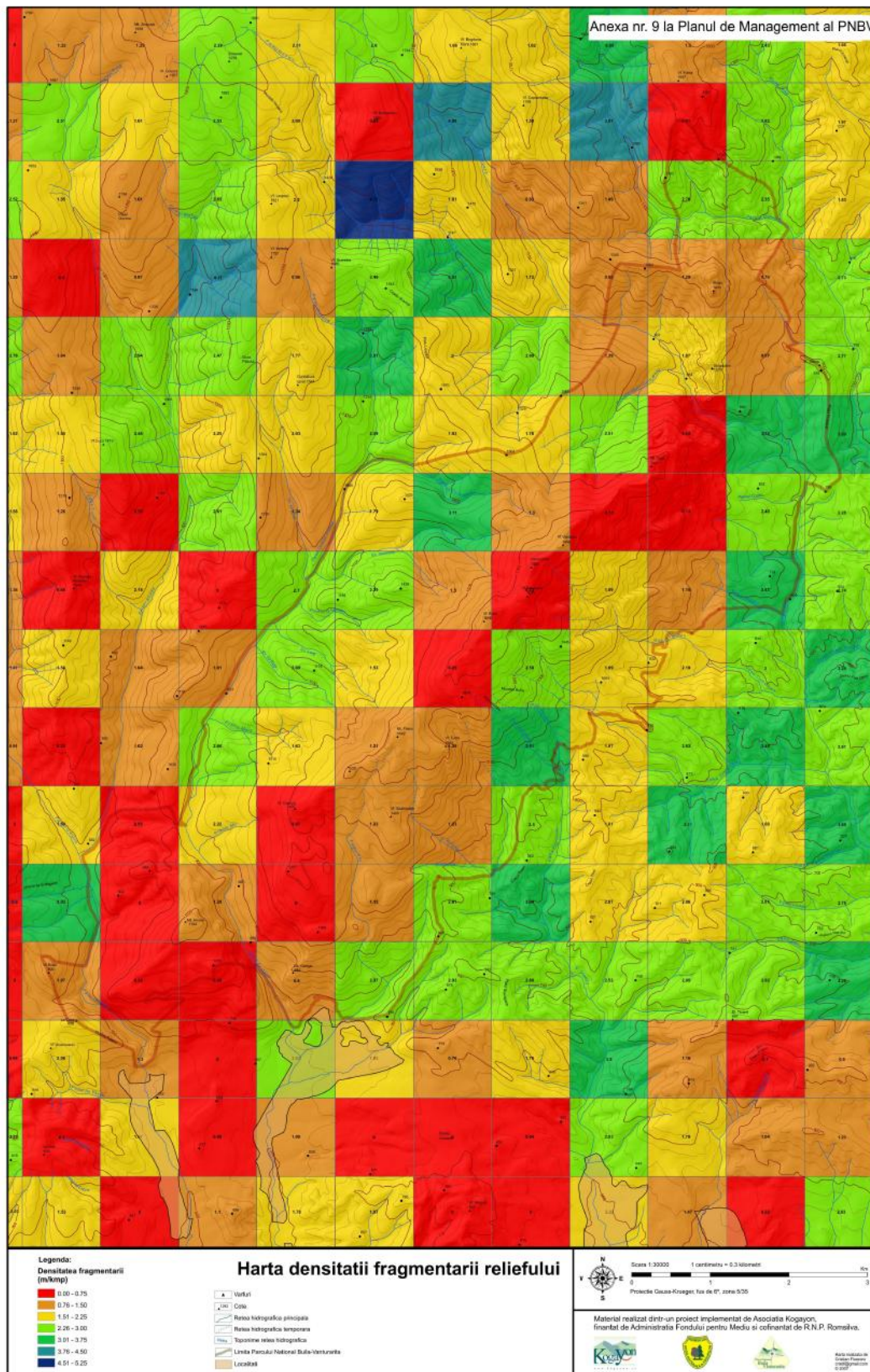

Anexa nr. 8 la Planul de management - Harta declivitatii reliefului

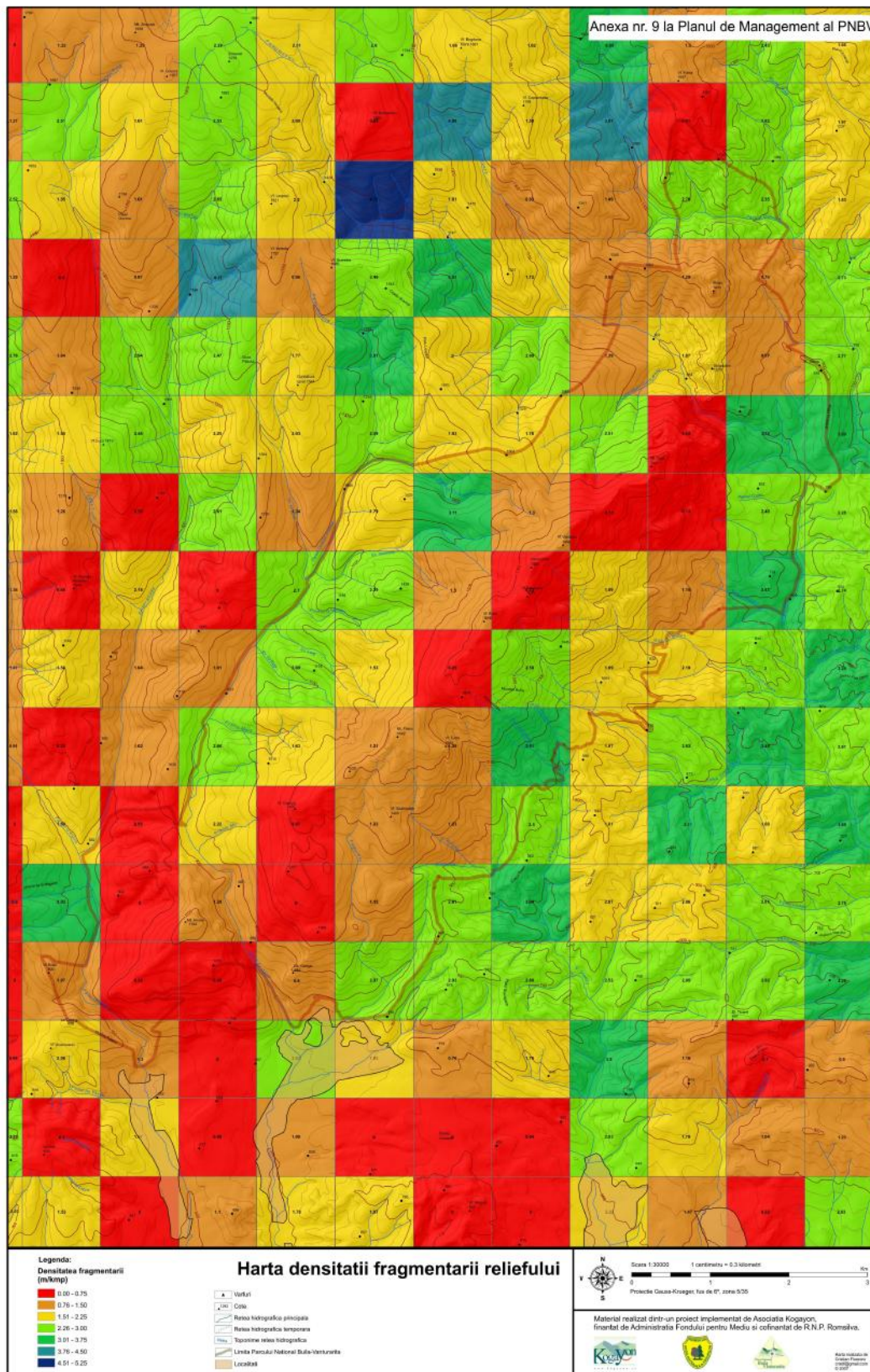

Anexa nr. 9 la Planul de management - Harta densit ii fragment rii reliefului

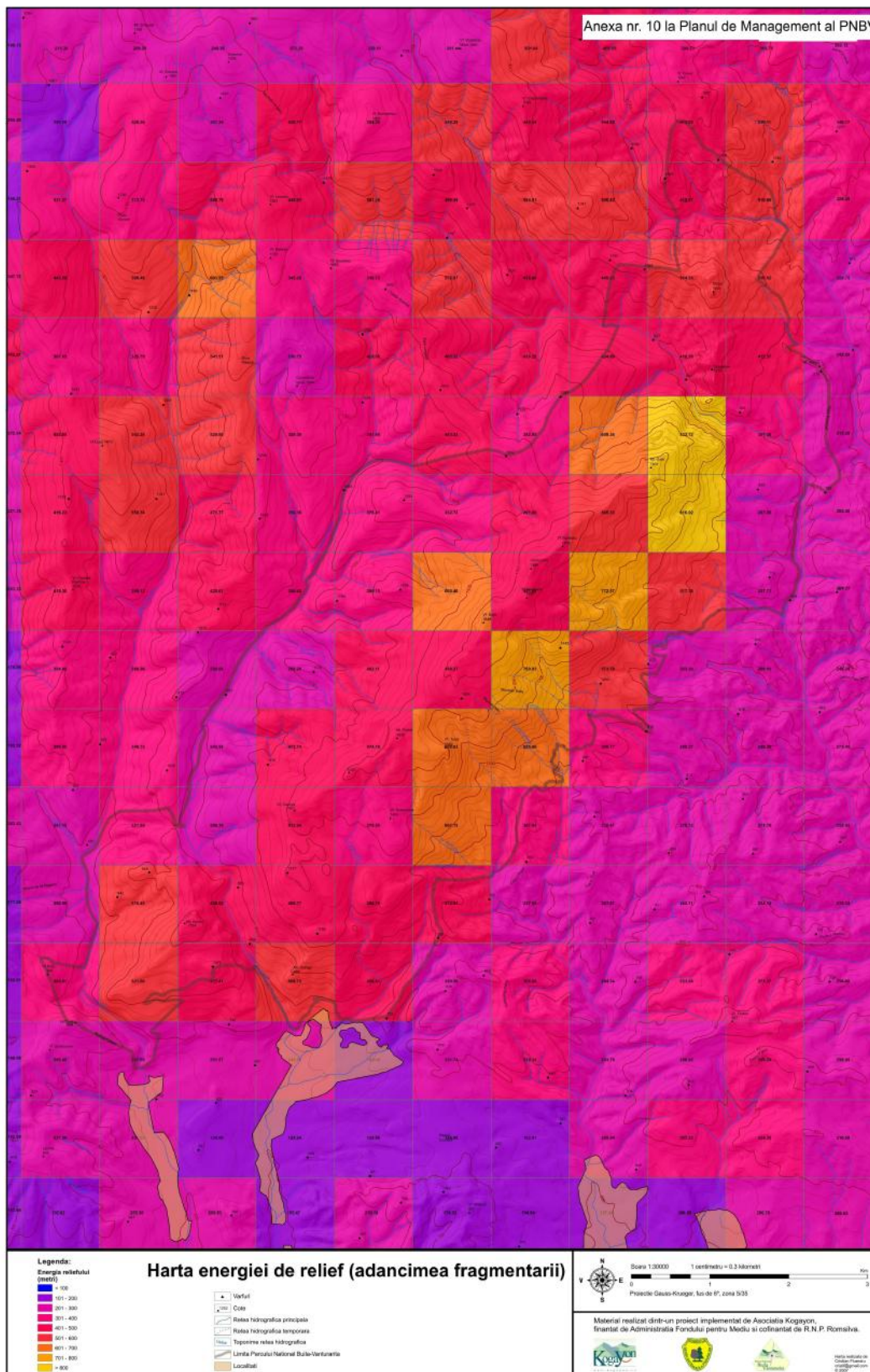

Anexa nr. 10_1 la Planul de management - Harta adâncimii fragment rii reliefului

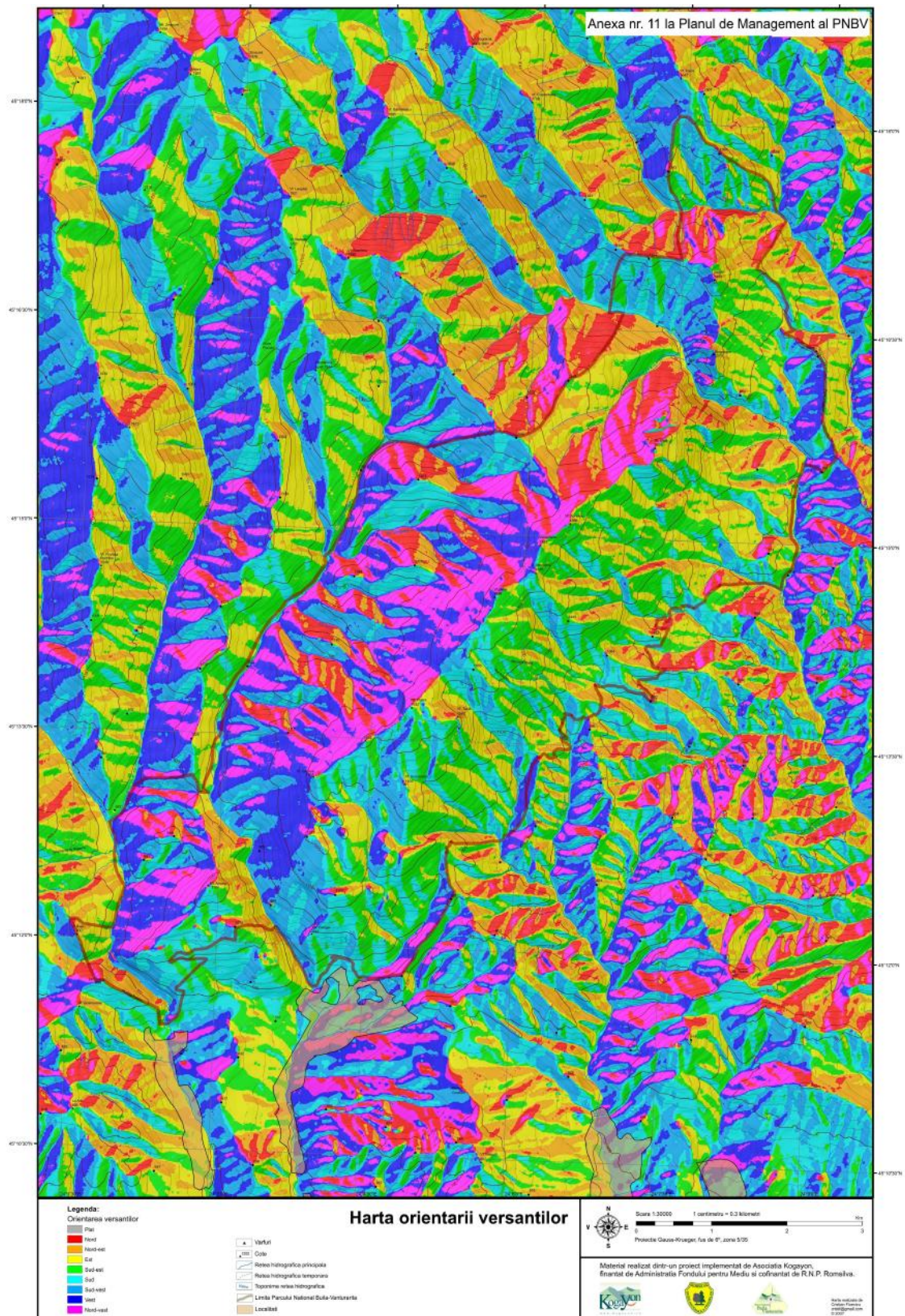

Anexa nr. 10_2 la Planul de management - Harta adâncimii fragment rii reliefului

Anexa nr. 11 la Planul de management - Harta orientării versanților

Anexa nr. 12 la Planul de management - Lista pe teritorii a venurilor

Lista pe teritorii a venurilor din Masivul Buila-Vânturari a
-după Constantin Goran – Catalogul sistematic al pe teritorii din România, 1981-

Nr. ord.	Sit m	Denumire	Localizare	Deschideri			Sit cart	Tip hidr	Dezv	Denivel.		Sursa Data	
				nr.	Altitudine					-	+		
					Cit	Abs							Rel
2041/	BAZINUL RULUI OLNEȚI												
1.		P. Arnurilor *	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1000	60	C	F	150			NV-79
2.		P. Bârlog din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1150	200	C	F	12		4	NV-79
3.		P. Suspendat din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1000	50	C	F	48			NV-79
4.		P. cu Sritori din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	3	A	1000	50	C	F	55	3	4	NV-79
5.		Av. Activ din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1025	75	C	A	15	5		NV-79
6.		P. cu Nisip	V. Folea; Vers. St.	1	H	900	2	C	F	67	6	4	NV-80
7.		P. pe Fisur	V. Folea; Vers. St.	1	H	900	10	C	F	25		5	NV-80
8.		P. Colmatat	V. Folea; Vers. Dr.	1	H	950	10	C	F	18	0,5	10,5	NV-80
9.		P. cu Argil	V. Folea; Vers. Dr.	1	H	950	10	C	F	11		5,5	NV-80
10.		P. cu Praguri	V. Folea; Vers. St.	1	H	950	5	C	F	25		8	NV-80
2042/	BAZINUL CHEIA												
1.		P. 2 din Cheile Comarnicelor (Stogu, Munteanu Murgoci) *	Mt. Stog oare; W	2	A	940	40	C	F	240	16		NV-78
2.		P. Neterminat	V. Cheia; vr. Dr.	1									FV-74
3.	M	P. Labirintul Mare din V. Cheii	V. Cheia; vr. St.	6			5	C	F	121	1,5	8	RB-80
4.	M	P. Labirintul Mic din V. Cheii	V. Cheia; vr. Dr.	1									FV-74
5.		P. cu Nisip din V. Cheii	Vers. St.	1			3	C	F	15		2	RB-80
6.	M	P. cu Lac din V. Cheii *	Vers. St.	3				C	A	103,2	3,7	3,3	RB-80
7.		P. Claia Strâmb	Vers. St.	1									FV-74
8.		P. Poarta Dubl		2									
9.		Av. Din Claia Strâmb											

Nr. ord.	Sit m	Denumire	Localizare	Deschideri			Sit cart	Tip hidr	Dezv	Denivel.		Sursa Data	
				nr.	Altitudine					-	+		
					Cit	Abs							Rel
10-13													
14.		P. de pe Vâlcetul Caprelor din Cheile Comarnicelor	Mt. Stog oare	1			45			81	5	RB-79	
15.		P. Ursului	Mt. Stog oare	1									
16.		P. Caprelor *	Mt. Stog oare	1	P	950	200	C	F	165	4	NV-77	
17.	M	P. cu Argil	Mt. Stog oare; W	1	A	915	15	C	F	17		NV-79	
18.		P. Gâtuit	Mt. Stog oare; E	1	A	900	100	C	F	20	8	NV-78	
19.		P.-Av. „U”	Claia Strâmb ; N	1	A	1050	200	C	F	46	14	NV-78	
20.		P. Clopot *	Mt. Stog oare; E	1	A	1050	350	C	F	35	4	5	NV-78
21.	M	P. cu Pagode (Pagodelor) *	Mt. Stog oare; W	1	A	1050	150	C	F	115	10		NV-78
22.													
23.		P. Salamandrelor	Mt. Stog oare; SE	1	A	1100	200	C	F	95	4		NV-78
24.	M	P. Lacul Verde	Mt. Stog oare; N	1	A	1000	100	C	F	185		6	NV-78
25.		P. de Lapte de sub Claia Strâmb	Claia Strâmb ; N	1	A	1100	200	C	F	115	10		NV-78
26.	M	P. Ursului din Claia Strâmb	Claia Strâmb ; S	1	A	1350	450	C	F	24	4		NV-78
27.		P. cu Dou Guri	Claia Strâmb ; S	2	A	1250	300	C	F	33		2	NV-79
28.		P. Refugiul Speologilor	Mt. Stog oare; S	1	A	925	25	C	F	52		1	NV-79
29.		P. cu Pu	Mt. Stog oare; E	1	A	1150	450	C	F	40	3	3	NV-79
30.		P. cu Nivele de Eroziune	Mt. Stog oare; S	2	A	915	15	C	F	100	4	4	NV-79
31.		P. Rac *	Mt. Stog oare; E	1	A	925	150	C	F	40			NV-78
32.		P. Grota	Mt. Stog oare; S	1	A	975	200	C	F	10	1		NV-75
33.		P. Gaura Vulpiei	Scocul Ursului; Vers. Dr.	2	P	900	40	C	F	23		1,6	RB-80
34.		P. Bârlog	Mt. Vânturari a II	1	P	1200	400	C	F	12		1,5	NV-80
35.		P. cu Pr bu iri	Mt. Vânturari a II	1	P	1200	400	C	F	30		2,5	NV-80
36.		P. cu Horn	Mt. Vânturari a II	1	P	1200	400	C	F	16			NV-80
37.		P. Strâmt din V. Cheii	Vers. St.	1	P	900	25	C		46,5	6		RB-80

Nr. ord.	Sit m	Denumire	Localizare	Deschideri			Sit cart	Tip hidr	Dezv	Denivel.		Sursa Data	
				nr.	Alitudine					-	+		
					Cit	Abs							Rel
38.		Abr. Larg din V. Cheii	Vers. Dr.	1	P	900	70	C	F	6		2,5	RB-80
*		P. Elisabeta			N								FV-74
*		P. Amintirilor			N								FV-74
*		P. Clara			N								FV-74
*		P. lui Cori			N								FV-74
39.		P. de sub Stân			P	1100	300	C	F	41	4,5	10,5	NV-81
40.		P. Uitat			P	1200	400	C	F	11,5			NV-81
2043/	BAZINUL B RB TE TI												
1.		Av. Din Piatra	Mt. Piatra	1		1640	850	C	F	85	21		NV-80
2044/	BAZINUL COSTE TI												
2045/	BAZINUL BISTR I A												
1.		P. Liliacilor de la M n. Bistri a (Sfântului Grigore Decapolitul) *	V. Bistri ei; Vers. Dr.	3	A	850	80	C	F	400	15		B-976a
2.		P. Veche de la M n. Bistri a	V. Bistri ei; Vers. Dr.	3	A	830	30	C	F	411	24	20	NV-81
3.		P. Neolitic	Mt. Gurgui; E	1	A	900	100	C	F	65	8		B-981h
4.		P. „MN Nr. 36”	Mt. Gurgui; E	1	A	1000	200	C	F	26	6		B-981h
5.		P. Suspendat	Mt. Gurgui; W	1	A	1000	200	C	F	12	1		B-981h
6.		P. cu Portal	Muchia lui Bulz; E	1	A	1000	200	C	F	11		1	B-981h
7.		Av. P. Daniel V	Muchia lui Bulz; W	1	A	1030	230	C	F	26	7		B-981h
8.		P. de pe Fisur I	Muchia lui Bulz; N	1	P	940	140	C	F	30	3		NV-80
9.		P. de pe Fisur II	Muchia lui Bulz; N	3	P	950	150	C	F	100	25		NV-80
10.		P. de la Bulz	Muchia lui Bulz; N	2	P	900	100	C	F	50	30		NV-80
11.		P. de la Dolin	Muchia lui Bulz; N	1	P	1000	200	C	F	75	15		NV-80
12.		P. cu Nisip	Mt. Arnota; W	1	P	900	100			23		1	NV-80
13.		P. Metrou	V. Bistri ei; Mt. Arnota	5	H	950	150	C	F	131	1,5	2,5	NV-81
14.		P. de pe Fisur III	V. Bistri ei; Mt. Arnota	1	H	950	150	C	F	193	49	3	NV-81

Lista abrevierilor:

Nr. ord = numărul de ordine al pezierii

Sit m = situația marcată:

- M = marcat

Cit = felul citirii altitudinii:

- A = cu altimetrul

- H = prin aproximare pe hartă

- P = presupus sau aproximativ față de cote cunoscute

- N = neidentificat

Abs = altitudine absolută

Rel = altitudine relativă

Sit cart = situația cartărilor:

- C = cartat

Tip hidr = tipul hidrografic:

- A = activ

- F = fosil

Dezv = dezvoltarea

Denivel = denivelarea:

- - = negativ

- + = pozitiv

P. = pe ter

Av. = aven

V. = vale

Vers. = versant

St. = stâncă

Dr. = drept

NV = Speo Club „Niphargus” Rm. Vâlcea

FV = Focul Viu București

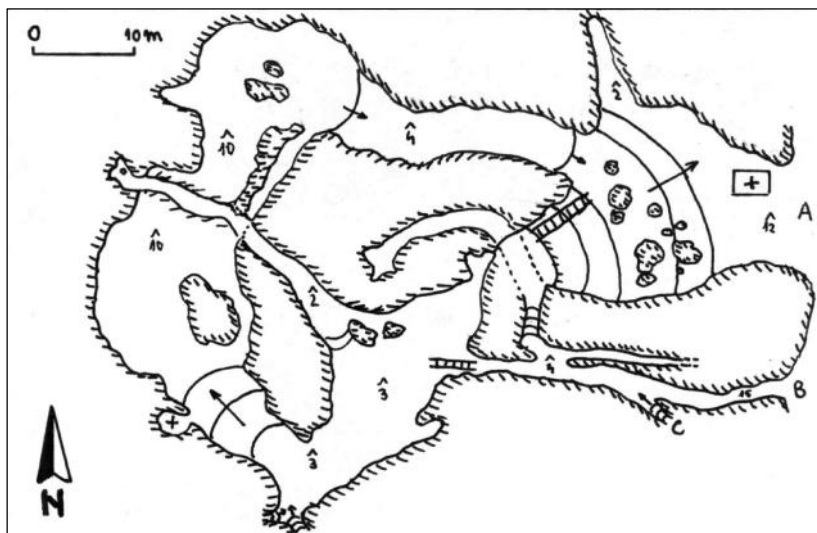
RB = Clubul „Emil Racoviță” București

* = pe ter protejat după Legea 5/2000

Anexa nr. 13 la Planul de management - Descrierea pe terilor

Descrierea pe terilor

a) Pe tera Liliecilor de la Mănăstirea Bistrița / Pe tera Sfântului Grigore Decapolitul

Pe tera se află pe versantul drept al Cheilor Bistriței, la 630 m altitudine absolută și la 80 m altitudine relativă, accesul fiind facilitat de o potecă amenajată cu balustrade, ce urcă din spatele Mănăstirii Bistrița - 15 minute. Este ușor de parcurs și nu necesită

echipament special, ci doar surse de lumină, pe tera fiind electricificată doar parțial.

În documentele de specialitate, pe tera este menționată pentru prima dată în 1929 de către Emil Racoviță, iar cercetări biospeologice s-au făcut în anii 1951 și 1955.

Pe tera, sursă de apele râului Bistrița, are trei deschideri. Are o dezvoltare de circa 400 m și o denivelare negativă de circa 15 m. Deschiderea mică conduce într-un culoar îngust, scund și bine ventilat, care după 15 m se lărgitește. De aici se poate merge spre dreapta, unde peste un bloc imens suspendat, se potrivește în nivelul superior al pe terii, format dintr-un culoar scurt terminat cu o salină. Dacă se continuă drumul înspre înainte, după ce se coboară o scară, se ajunge în nivelul inferior. Acesta este reprezentat printr-o galerie largă, care continuă la stânga, descendent. Într-un diverticul din peretele stâng se află o mică biserică - Ovidenia, parțial zidită, parțial cioplită în stâncă, datând din secolul al XVII-lea și reprezentând locul de taină unde erau ascunse în vremuri de restrițe icoanele Mănăstirii Bistrița și moaștele Sfântului Grigore Decapolitul. Galeria continuă descendent spre dreapta - schimbare de direcție de aproape 180°, se trece printr-o salină înaltă unde se află o mare colonie de lilieci, iar după ce se ramifică în trei segmente pe o scurtă distanță, ajunge la deschiderea cea mare a pe terii. De la baza scării de unde pe tera se ramifică, se poate coborî o altă scară spre dreapta, ajungându-se tot la deschiderea mare a pe terii, nivelul inferior fiind de fapt un circuit. În dreptul deschiderii mari se găsește o biserică - Sfinții Arhangheli, construită de către călugării Macarie și Daniil în 1635. Din dreptul scării,

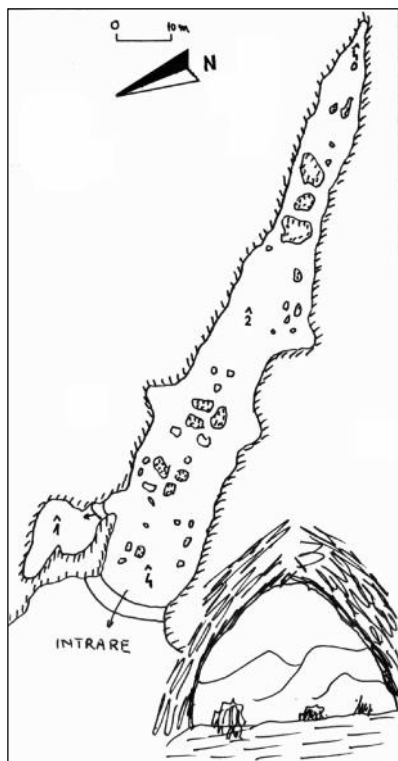

urmând galeria din dreapta, u or ascendent , se ajunge în nivelul mijlociu al pe terii, reprezentat printr-o galerie liniar , la început larg i înalt , din ce în ce mai strâmt i scund pe m sur ce înainteaz înspre vest, terminându-se cu dou mici bazinete cu ap .

Pe tera este s rac în forma iuni concre ionare. Prezintă mai multe deschideri, are un caracter dinamic, fiind ventilat tot timpul anului, astfel c amplitudinea varia iilor termice este mare, atingând, de exemplu, în Sala Liliacilor 16,5⁰C, în condi iile în care iarna temperatura medie este de 2,5⁰C, iar vara este de 14⁰C. Ceva mai umede i cu o temperatur mai constant , variind între 10 – 13⁰C, sunt cele dou galerii care alc tuiesc nivelele mijlociu i superior al pe terii.

Pe podeaua galeriilor, acolo unde pe tavan se instaleaz coloniile de lilieci, se g sesc depozite de guano, atingând o grosime de 1,70 m, în care se g se te o faun foarte bogat : diptere, coleoptere, acarieni, iar pe pere i diptere i arahnide, pe tera având astfel o mare importan biospeologic . Dintre lilieci, o specie se g se te în permanen în pe ter - *Miniopterus schreibersi*, altele vin aici doar pe timpul iernii - *Rhinolophus ferrumequinum*, *Vespertilio pipistrellus* - în cr p turile stâncii, *Plecotus auritus*, *Barbastella barbastellus*, iar altele vin prim vara pentru reproducere i pleac toamna - *Myotis myotis*. Mai importante sunt îns speciile troglobionte care populeaz pe tera: *Trachysphaera racovitzai*, *Lithobius decapolitus*, *Nesticus hungaricus*, *Nesticus simoni* - probabil troglobiont , *Onychiurus closanicus* i *Sophrochaeta sp.*

b) Pe tera Arn u ilor

Se afl în versantul drept al Cheilor Mânzului - Ol ne ti, la circa 1000 m altitudine absolut i 60 m diferen fa de talvegul v ii. Dezvoltarea pe terii este de 150 m i are o deschidere mare - 24/15 m, orientat nord-vest, observabil de jos, amplasat pe un perete destul de abrupt. Pentru vizitare nu este nevoie de echipament special, ci doar de mijloace de iluminare. Este alc tuit dintr-un culoar dezvoltat aproape în linie dreapt , ascendent ini ial, apoi orizontal, mai larg la început i îngustat spre fund prin coborârea tavanului. Prezintă doar un mic diverticul lateral înspre deschidere, în peretele stâng. În prima parte culoarul este dezvoltat pe o suprafa de strat, apoi pe o diaclaz cu profil de triunghi echilateral.

Pere ii au pu ine forma iuni concre ionare, doar în partea terminal a culoarului, iar pe podea exist doar câteva mici

domuri, în rest fiind acoperit cu mult material clastic și praf de argil de decalcifiere și de mondmilch.

Este o pe ter rece - 6°C în aer și $5,5^{\circ}\text{C}$ în apă, în iulie 1966, destul de umed în por iunea final, unde se pot găsi și câteva bazine cu apă, și lipsit de curenți de aer.

Din punct de vedere faunistic pe tera este sărac, cu puține resurse trofice. Ca elemente strict cavernicole s-au descoperit aici două specii de miriapode diplopode - *Dacosoma motasi* și chilopode - *Lithobius decapolitus*, ambele reprezentate prin foarte puțini indivizi.

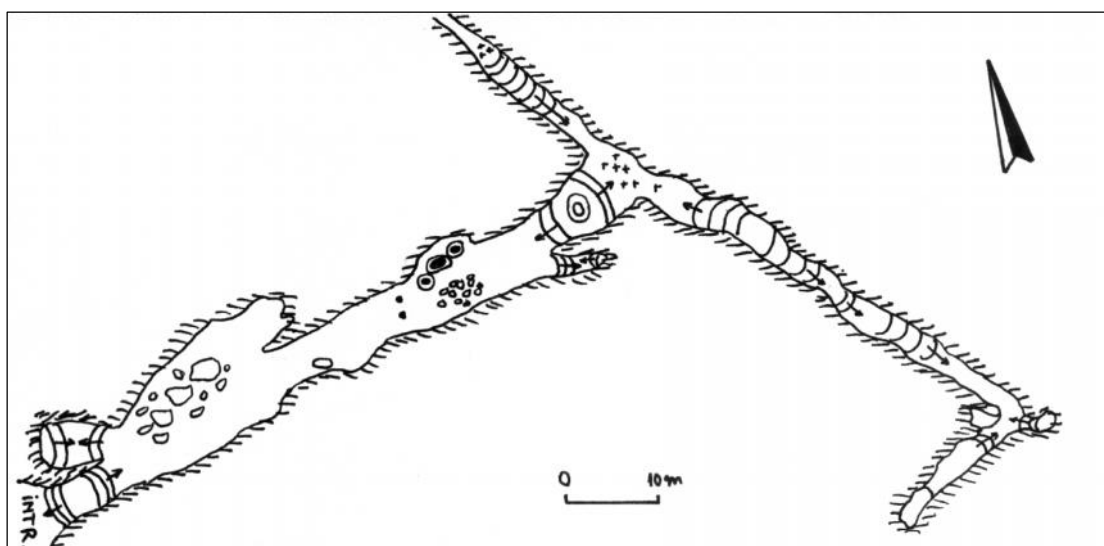
Împreună cu Pe tera cu Lapte și cu pe terile din Cheile Cheii, formează nucleul de pe teri cel mai estic din Carpații Meridionali în care se găsește fauna troglobiontă.

c) Pe tera Munteanu-Murgoci din Cheile Cheii

Se găsește în Masivul Stog oare, la circa 930 m altitudine absolută și 30 m diferență față de talvegul Văii Cheia, în versantul stâng al cheilor.

A fost cercetat și descris încă din 1898 de către Gh. Munteanu-Murgoci.

Deschiderea este mare - 10/3 m și orientată înspre vest, iar pe tera este constituită din întretăierea aproape perpendiculară a trei culoare dezvoltate pe diaclaze. Lungimea reală de culoare este de circa 235 m.

Pentru parcurgere sunt necesare haine de protecție și mijloace de iluminare.

Galeria principală este de dimensiuni mai mari, 3-5 m lățime și 5-8 m înălțime, concreționată cu stalactite, stalagmite, coloane, gururi și curgeri parietale. În capăt se remarcă un frumos grup de stalagmite și domuri denumit „Familia”. După circa 50 m, galeria principală se intersectează cu galeria Diaclazelor, dispusă aproape perpendicular. Spre stânga - culoarul cu guano, galeria este ascendent pe primii 10 m și apoi descendent, cu numeroase prăbușiri. Ramura din dreapta este

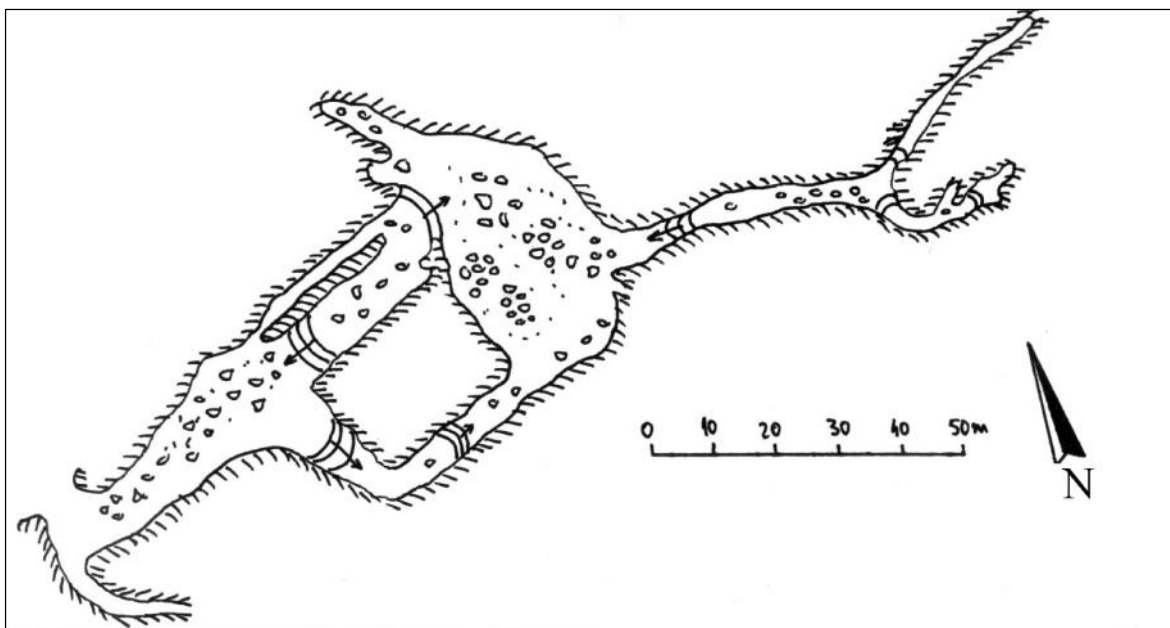
concre ionat cu stalactite și stalagmite, iar în por iunea finală și cu gururi, dincolo de care, printr-un puț de 4 m, se pot trunde într-o galerie cu trei niveluri de eroziune.

Este o peșteră fosilă, orizontală în prima parte, apoi ușor descendentă, relativ bine concreionată, predominând scurgerile parietale, mai frecvente de-a lungul culoarului mijlociu - Culoarul cu guano. Podeaua este acoperită peste tot cu mult material clastic, reprezentat prin fragmente de calcar sau concreiuni, multe dintre ele acoperite de o pojghiță de wadi și coralite. În culoarul mijlociu există petice de guano, iar în ultima porțiune, buci de lemne putrede. Tot în porțiunea terminală se află un mic bazin cu apă. După morfologie și orientarea culoarelor față de vale, peștera reprezintă fără îndoială un meandru fosil al râului Cheia.

Peștera este relativ rece, 7°C în aer și $6,2^{\circ}\text{C}$ în apă în iulie 1966, foarte umedă, lipsită de curenți de aer.

Faunistic este relativ bogată, aici adăpostindu-se specii troglobionte de miriapode diplopode - *Dacosoma motasi* și *Trachysphaera racovitzai*, coleoptere trechine - *Duvalius delamarei*. Se găsește și fosile de *Ursus spalaeus*.

d) Peștera Lacul Verde

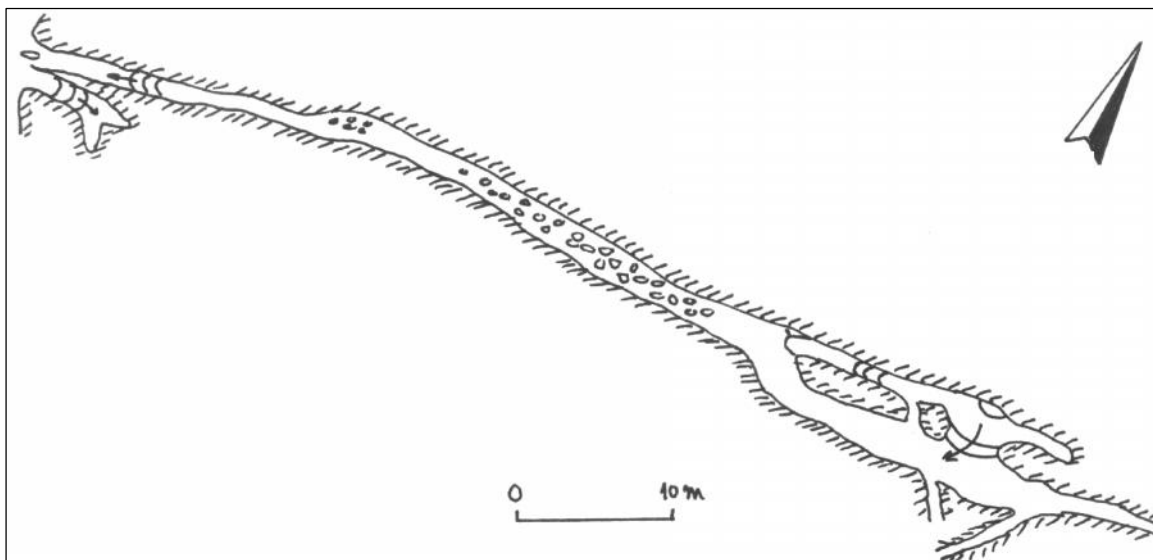
Este situată în peretele vestic al Muntelui Stog oare, la o altitudine absolută de circa 990 m și relativ de 140 m față de talvegul văii râului Cheia, în versantul stâng al Oga ului Ursului, un adevărat râu de grohoti.

A fost explorată și cartată în anul 1978 de către Cercul de Speologie „Niphargus” Râmnicu Vâlcea.

Are o intrare relativ mare, de circa 6 x 4 m. Imediat dup aceasta urmeaz dou galerii: prima, foarte îngust , are numai 10 m lungime; cealalt este larg și înalt , cu podeaua drept , acoperit cu fragmente m runte în primii 15 m și cu blocuri mari de calcar în rest, pr bu ite peste vechi concre iuni. Dup 35 m galeria se ramific . Cele dou ramifica ii, dup ce îmbr i eaz un imens pilier, se reîntâlnesc în Sala Mare. Ramifica ia principal are o pant de 4 m, iar cea secundar este u or descendent , neconcre ionat și foarte larg - 25 m. Sala Mare - 30 x 20 x 10 m - are podeaua accidentat din cauza numeroaselor blocuri pr bu ite. Din col ul sud-estic porne te o galerie, la început ascendent , cu mult material clastic, care se ramific dup 20 m. În dreapta, galeria se termin cu trei diverticule scurte, iar cea din stânga coboar la un lac prins între pere ii unei diaclaze, lat de 1 m, lung de 10 m și adânc pân la 3 m. Prezen a lacului într-o pe ter fosil suspendat în calcare puternic fisurate se explic prin impermealizarea pu ului galeriei cu argil de decalcifiere. Prin deschiderea unor fisuri este posibil ca lacul s se dreneze, ca i cel din Pe tera Pagodelor.

Nu necesit echipament special pentru vizitare, ci doar surse de iluminare.

e) Pe tera Pagodelor

Pe tera este situat în peretele vestic al Muntelui Stog oare, în peretele din dreapta al Oga ului Ursului, la o altitudine relativ de 150 m fa de talvegul v ii Cheia.

A fost explorat și cartat în anul 1976 de c tre speologii vâlceni ai Cercului de Speologie „Niphargus” Râmnicu Vâlcea.

Intrarea este dublă, sub forma unei diaclaze, cu o seciune de 1 x 1 m. După o scurtă galerie ușor descendentă, urmează o galerie strâmtă lungă de 18 m până la „Strâmtoarea Nasturilor Pierdute”, de unde se lărgesc la 1-3 m lățime și 2-3 m înălțime și continuă pe încă 100 m lungime.

Are o denivelare totală de 10 m și este foarte bogată în speleoteme.

Speleotemele, deși modeste ca dimensiuni, sunt foarte frumoase: stalactite conice și stalagmite fistulare, fragile și policrome. Pe podea se află stalagmite „gulerate”, care au avut baza inundată, la nivelul apei fiind depus un brâu de calcit. Cele mai frumoase sunt „pagodele”, stalagmite conice în trepte.

Aici se găsește și un depozit de argilă de un tip mai deosebit, parțial litificat, acoperit pe alocuri de o glazură calcitică strălucitoare, depusă pe marginile crăpăturilor ultimei uscări a materialului. Argila, deosebit de fină, provine dintr-o perioadă în care infiltrațiile din peșteri alimentau un mic lac, ale cărui ape au fost pierdute prin fisurarea calcarului. Măsurătorile existente ale acestui lac sunt brăurile care marchează nivelurile de depunere a calcitului de pe pereții peșterii.

Pentru vizitare sunt necesare surse de lumină, haine de protecție, iar datorită dimensiunilor reduse ale galeriilor, vizitarea trebuie făcută în grupuri de maxim 3 persoane.

Anexa nr. 14 la Planul de management - Tipurile de sol din Parcul Național Buila-Vânturarița

Tipuri de soluri în Parcul Național Buila-Vânturarița

a) Soluri neevoluate - Cernisoluri =Rendzine

Au cea mai mare arie de distribuție în masiv, fiind întâlnite pe culmile înguste și pe versanți cu diferite expoziții. Materialul parental este alcătuit din calcare compacte, dolomite sau pietriuri calcaroase. Climatul, foarte umed și rece, cu media anuală a precipitațiilor de peste 1000 mm și a temperaturii de 2-3⁰C, a determinat dezvoltarea unei vegetații tipice: moliduri, faget, gorunete și pajiti secundare.

Caracteristici morfologice: profil de tipul AO-Am-A/R-Rrz.

Orizontul AO, cu grosimi de 2 – 4 cm, este constituit din material organic bine descompus, are culoare negricioasă în stare umedă și cenușiu foarte închis în stare uscată, prezintă o structură medie grunoză și mare, bine dezvoltată și conține frecvent rădăcini ierboase.

Orizontul Am prezintă grosimi de 20 – 25 cm; are culoare brun cenușiu foarte închis în stare umedă și cenușiu închis în stare uscată, textură luto-argiloasă, structură glomerulară-grunoză, bine dezvoltată datorită humărilor de calciu, este poros, afânat și conține frecvent rădăcini.

Orizontul A/R de tranziție, de 12 – 16 cm grosime, este închis la culoare - valori de crome $\Phi 3,5$ în stare umedă, prezintă o textură luto-argiloasă, structură poliedric-subangulată și angular slab dezvoltată și conține fragmente mici de rocă nedezagregată.

Orizontul Rrz, de 10 – 15 cm grosime, apare între 50 – 55 cm adâncime, are o textură luto-argiloasă și conține mult material scheletic de natură calcaroasă.

Sunt soluri deosebit de permeabile, datorită conținutului mare de schelet. Au troficitate ridicată, sunt biologic active, dar au grosime morfologică și volum edafic redus, de aceea potențialul productiv este mijlociu sau scăzut. Sunt utilizate numai local, pentru pajiti secundare.

i) Litosoluri și soluri brune acide - BO, LS

Sunt răspândite în cursul superior al râului Bistrița și ai afluenților acestuia.

Litosolurile sunt soluri neevoluate și au un profil alcătuit din orizont AO urmat de R.

Condiții fizico-geografice de formare:

Climatul diferă de la cel de deal până la cel montan și temperaturile și precipitațiile variază în funcție de etaj. Materialul parental este alcătuit din roci dure, compacte. Relieful este de asemenea variat, dar în general litosolurile caracterizează regiunile cu energie mare de relief, în care eroziunea a adus roca dură la suprafață.

Vegeta ia este reprezentat prin asocia ii forestiere de arbori i arbu ti, precum i de paji ti naturale, având compozi ii diferite. În general, pe litoruri se instalez specii termofile, care se mul umesc cu rezerve reduse de ap i cu volum edafic mic.

Fertilitatea i utilizarea acestora:

Sunt soluri cu fertilitate foarte sc zut , pe care se instalez arborete de productivitate inferioar sau tuf ri uri men inute pentru protec ia solului i cu scop antierozional.

ii) Molisoluri - Leptosoluri

Pseudorendzinele - RP - r spândite în sudul i sud-vestul parcului.

Pseudorendzinele sunt soluri molice cu un orizont Am rezultat din alterarea substratului, un orizont A/C sau B de culori închise - crome i valori $< 3,5$ la materialul aflat în stare umed , cel pu in în partea lor superioar , atât pe fe ele, cât i în interiorul agregatelor structurale.

Condi ii fizico-geografice de formare:

Datorit r spândirii lor insulare într-un spa iu geografic întins, condi iile climatice de formare sunt relativ variate. Astfel, temperaturile medii multianuale oscileaz între 5^0 i 8^0C , iar precipita iile între 500 i 1000 mm. Rocile mam de sol - materialul parental, sunt alc tuite din marne, marne calcaroase, marne argiloase, roci relativ u or friabile, care con in carbona i i argil .

Relieful caracteristic pe care apar pseudorendzinele este acela de dealuri i podi uri, iar în cadrul acestora se întâlnesc în treimile superioare i mijlocii ale versan ilor cu diferite înclin ri, mai rar pe culmi.

Vegeta ia sub care s-au format pseudorendzinele apar ine zonei forestiere, cu prec dere a p durilor de cvercinee - stejar, gorun, dar în arealul lor se întâlnesc i paji ti secundare - fâne e, p uni.

Materialul parental, relativ u or alterabil, favorizeaz formarea unor soluri relativ profunde i cu con inut sc zut de schelet, de textur mijlocie i carbona i pe profil.

Ferilitatea i utilizarea acestora:

Pseudorendzinele sunt în general soluri forestiere sau agricole, cu poten ial productiv mijlociu. Datorit prezen ei carbona ilor, s rurile fosfatice pot trece în combina ii greu solubile, pu in accesibile vegeta iei.

iii) Cambisoluri = Districambosoluri

Apar pe versan ii cu înclinare moderat sau puternic , mai ales pe cei cu expozi ie nordic , din partea sud-estic i estic , la altitudini cuprinse între 600 m i 1500 m.

Materialul parental este reprezentat cu prec dere de depozitele de pant - deluvii, depozite detritice de pant , provenite din dezagregarea i alterarea rocilor calcaroase în condi iile unui climat

umed și r coros, caracterizat prin temperaturi medii anuale de $3 - 4^{\circ}\text{C}$ și precipitații cuprinse între 800 și 1400 mm.

Forma iile vegetale care se dezvolt pe acest tip de sol sunt reprezentate de p duri - fag, fag în amestec cu conifere, conifere, la baza c rora cresc diferite specii ierboase acidofile precum *Luzula luzuloides*, *Deschampsia flexuosa*, *Oxalis acetosella*, *Asperula odorata*, *Alium ursinum* și alte asemenea.

Caracteristici morfologice: profil Ao-A/B-Bv-C sau R.

Orizontul Ao, de 5 – 15 cm grosime, are culoare brun foarte închis-brun cenu iu foarte închis în stare umed și brun cenu iu-brun cenu iu închis în stare uscat , structur glomerular bine dezvoltat , este friabil în stare umed , moderat coeziv în stare uscat , slab plastic, slab adeziv și conine r d cini sub iri frecvente și r d cini lemnoase.

Orizontul A/B, gros de 10 – 15 cm, brun, cu pete difuze brune cenu ii foarte închise în stare umed , are o structur poliedric-subangular mic -gr un oas , este friabil în stare umed , moderat coeziv în stare uscat , slab plastic, slab adeziv, conine r d cini ierboase și lemnoase.

Orizontul Bv, cu grosimi de 20 – 70 cm se subdivide frecvent în două suborizonturi: *Bv₁*, de 10 -25 cm, brun în stare umed și brun pal-brun foarte pal în stare uscat , are o structur poliedric - subangular mediu dezvoltat , este friabil în stare umed , moderat coeziv-dur în stare uscat , slab plastic, slab adeziv, prezintă adesea canale de r d cini cu coprolite și r d cini sub iri frecvente; *Bv₂*, de 15 – 35 cm grosime, culoare brun-brun pal în stare umed și brun foarte pal în stare uscat , structur poliedric-subangular mare, este slab moderat-compact, friabil-ferm în stare umed , dur în stare uscat , slab plastic, slab adeziv și prezintă , de asemenea, canale de r d cini cu coprolite și r d cini sub iri frecvente.

C apare frecvent la 65 – 70 cm, este g lbui-pal în stare umed , nestructurat, masiv și conine numeroase fragmente de roc . Fiind soluri bogate în azot, dar s race în fosfor și potasiu, sunt folosite doar în silvicultur și pentru p uni.

iv) Solurile brune acide - Bo - r spândite în sud-estul și estul parcului.

Solurile brune acide sunt soluri cambice oligobazice, slab diferențiate textual, având textura mijlocie sau grosier și prezentând culori cu valori crome $> 3,5$ la materialul în stare umed , cel pu în interiorul agregatelor structurale.

Condiții fizico-geografice:

Clima arealului cu soluri brune acide se caracterizează în regiunea montan superioară prin temperaturi medii multianuale de $3 - 4^{\circ}\text{C}$ și precipitații medii anuale care depășesc 1000 mm. În pr ile inferioare ale zonei de r spândire, temperaturile medii pot atinge valori de $6 - 7^{\circ}\text{C}$, iar media anual a precipitațiilor se menține în jurul valorii de 800 mm. Evapotranspirația potențială este

evident depinde de cantitatea de precipitații, ceea ce justifică încadrarea la regimul percolativ și, pe alocuri, chiar intens percolativ.

Materialul parental pe care s-au format solurile brune acide este reprezentat cu precizie de depozitele de pant - deluvii, depozite detritice de pant - provenite din dezagregarea și alterarea rocilor magmatice acide, metamorfice și chiar sedimentare - conglomerate, gresii.

Relieful caracteristic este cel montan, cu versanți moderat până la puternic înclinați și cu diferite expuneri.

Vegetația sub care s-au format solurile brune este alcătuită din pături de fag, fag în amestec cu conifere și din pături de conifere, toate aceste formații vegetale prezentând și o floră acidofilă.

Fertilitatea și utilizarea acestora:

În general sunt soluri forestiere, acide până la puternic acide. Pe ele se dezvoltă pături de fag și fag în amestec cu rășinoase și se pot întâlni și pajiti secundare cu valoare nutritivă mijlocie, uneori superioară.

vv) Solurile brune feriiluviale - *BO, Bfe* - se întâlnesc pe latura vestică, nordică și nord-estică a parcului.

Solurile brune feriiluviale sunt soluri fără orizont eluvial, având drept orizont de diagnostic orizontul Bs de nuanță ruginii.

Condiții fizico-geografice de formare:

Condițiile climatice din arealul solurilor brune feriiluviale se caracterizează prin temperaturi medii anuale de 3 – 4°C și precipitații medii anuale ce depășesc 1000 mm. În general, climatul este rece și umed, cu sezonul de vegetație mai scurt și regim hidric de tip percolativ până la intens percolativ.

Materialul parental este alcătuit din depozite de pant scheletice provenite din roci predominant acide.

Relieful montan în care evoluează solurile brune feriiluviale este alcătuit din forme cu diferite înclinări - versanți slab înclinați, de obicei umbriți, suprafețe de eroziune situate frecvent sub 1800 m, culmi late cu înclinări reduse.

Vegetația caracteristică solurilor brune feriiluviale este reprezentată din pături de rășinoase sau rășinoase cu fag, cu floră acidofilă precum *Luzula, Soldanella, Vaccinium* și mușchi verzi ca *Hyloconium, Dieronum*. Apar, de asemenea, și subasociații de jneapăn.

b) Spodisoluri

i) Spodisoluri = Prepodzoluri

Apar pe latura vestică, nordică și nord-estică a masivului, pe culmi și pe versanți cu diferite expoziții, la altitudini cuprinse între 1400 m și 1600 m, uneori în asociere cu districambisolurile, printr-un trunchi și în aria podzolorilor, până la 1700 m.

Materialul parental eluvio-deluvial rezultă din dezagregarea și alterarea calcarelor, în condiții de climat rece și umed - temperaturi medii anuale de 3 – 4°C și precipitații de 1000-1300 mm. Vegetația caracteristică este cea forestieră - prun și pini secundare cu *Agrostis rupestris*, *Festuca supina*, *Anthoxanthum odoratum*, *Hieracium alpinum*, *Luzula luzuloides*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhododendron kotschyi*, *Oxalis acetosella*, *Dryopteris spinulosa* sau de jnepeni uri.

Caracteristici morfologice: profil Au/Aou-Bs-R sau C moderat dezvoltat.

Orizontul Au/Aou, cu grosimi de 5 – 10 cm, de culoare brun cenușiu foarte închis în stare umedă și brun cenușiu închis în stare uscată, are structură poliedric-subangulată mică, slab dezvoltată, este foarte friabil în stare umedă și dur în stare uscată, poros, cu granule de cuarț și fragmente mici de roc.

Orizontul Bs, de 20 – 50 cm grosime, brun-glbui cu nuanțe roșcate în stare umedă în partea superioară și mai deschis în partea inferioară a orizontului, are structură poliedric-subangulată mică, este foarte friabil în stare umedă, devenind dur în stare uscată, conține foarte multe fragmente mici de roc.

Orizontul C, de 20 – 30 cm grosime, are culoare brun-glbui în stare umedă și glbuie-brun în stare uscată, masiv astructurat, necoeziv, cu multe fragmente de roc.

Prepodzolurile au, în general, o textură nisipo-lutoasă sau luto-nisipoasă nediferențiată pe profil. Conțin sub 20% argilă și mult schelet - 5-20% din masa solului.

Au fertilitate mică, dar corespunzătoare utilizării silvice, în special pentru prun și pini sau pentru paji. Pentru îmbunătățirea pajilor se recomandă îngrășarea prin târlire, aplicarea de amendamente și fertilizare complexă.

ii) Spodisoluri = Podzoluri

Sunt soluri puternic acide, specifice subetajului molidului și etajului jneapului. Se dezvoltă pe suprafețe cu aspect de platforme structurale, coame, versanți, la peste 1800 m altitudine. Materialul parental este provenit din dezagregarea și alterarea calcarelor în aceleași condiții de climat rece și umed care determină formarea prepodzolorilor.

Vegetația specifică este formată din prun și pini, molid și brad, fag, vegetație ierboasă cu *Vaccinium myrtillus*, *Caluna vulgaris*, *Bruckentalia spiculifolia*, *Soldanella montana* și vegetație specifică pajilor alpine, cu *Festuca supina*, *Agrostis rupestris*, *Nardus stricta*, *Campanula alpina*, *Poa media*, *Ranunculus montanus*, *Hieracium alpinum*.

Caracteristici morfologice: profil Aou-Es-Bhs-Bs-R, moderat dezvoltat.

Orizontul Aou: grosimi de 6 – 10 cm, brun foarte închis, cu gr un i de silice cenu iu deschis în stare umed i brun cenu iu foarte închis-brun foarte închis cu gr un i de silice cenu iu deschis în stare uscat , este nestructurat, foarte friabil în stare umed , slab coeziv în stare uscat , neplastic i con ine r d cini ierboase i lemnoase sub iri.

Orizontul Es: de 10 – 15 cm grosime, cenu iu-brun deschis în stare umed i cenu iu deschis în stare uscat , nestructurat, foarte friabil în stare umed , slab coeziv în stare uscat , neaderent, con ine r d cini fine frecvente i material scheletic – 30%.

Orizontul Bhs, de 5 – 8 cm grosime, brun-brun închis în stare umed i brun în stare uscat , nestructurat, este friabil în stare umed , u or dur în stare uscat , slab coeziv; con ine material scheletic în propor ie de 30%.

Orizontul Bs se subdivide în dou suborizonturi: B_{S1} , de 15 – 20 cm grosime, ro cat-g lbui în stare umed , brun intens-ro cat g lbui în stare uscat , nestructurat, friabil în stare umed , neaderent, con ine 40% material scheletic; B_{S2} , de 12 – 15 cm grosime, g lbui ro cat, nestructurat, friabil în stare umed , slab coeziv în stare uscat , neaderent, con ine 50% material scheletic.

Orizontul R apare frecvent la 70 – 80 cm, cu grosimi de 20 – 25 cm, prezint acelea i culori ca i orizontul de deasupra; con ine material scheletic în propor ie de 75-80%.

Fiind soluri cu con inut redus de substan e nutritive, podzolurile nu pot fi utilizate decât pentru pajii ti. Rar, apar i sub p durile de molid.

c) Umbrisoluri = Humosiosoluri

Apar pe platourile montane i pe versan ii slab înclina i, la altitudini mai mari de 1800 m. Materialul parental este alc tuit din produsele de dezagregare-alterare a rocilor silicatic necarbonatice: gresii, conglomerate, roci eruptive, diferite isturi cristaline. Clima este foarte rece i foarte umed , caracterizat prin temperaturi medii anuale de -2°C i prin rezerve hidrice de circa 1300 – 1400 mm. Vegeta ia este reprezentat de asocia ii de *Carex curvul*, *Festuca rebra*, *Nardus stricta* i de arbu ti: *Salix herbacea*, *Vaccinium myrtilus*, *V. vitis-idaea*, *Pinus mugo*, *Juniperus communis*.

Caracteristici morfologice: profil de tip Au-A/R-R sau Au/Aou-A/C-C.

Orizontul Au/Aou are grosimi de 15 – 25 cm, culoare brun foarte închis în stare umed i brun cenu iu foarte închis în stare uscat ; con ine material organic humificat, segregabil de partea mineral silicatic , este astructurat i afânat.

Orizontul A/R sau A/C, cu grosimi de 15 – 25 cm, con ine material organic segregabil de partea mineral , este astructurat i afânat.

Orizontul R/C apare frecvent la adâncimi de 50 – 60 cm și este alcătuit din produsul de dezagregare al rocii parentale.

Humosolurile au, de regulă, textură nisipoasă și conțin material scheletic frecvent.

Au, în general, fertilitate redusă, determinată de conținutul mare de schelet și redus în substanțe nutritive minerale, la care se adaugă volumul fiziologic redus. Sunt utilizate cu randament pentru pășuni și fâne naturale, mai ales dacă li se aplică amendamente și îngrășăminte. Trebuie însă făcută remarcă că, în cazul pășunilor din parc este interzisă aplicarea de amendamente și îngrășăminte.

În ansamblu, între solurile Parcului Național Buila-Vânturarița, predominante sunt rendzinele, datorită configurației calcaroase a masivului.

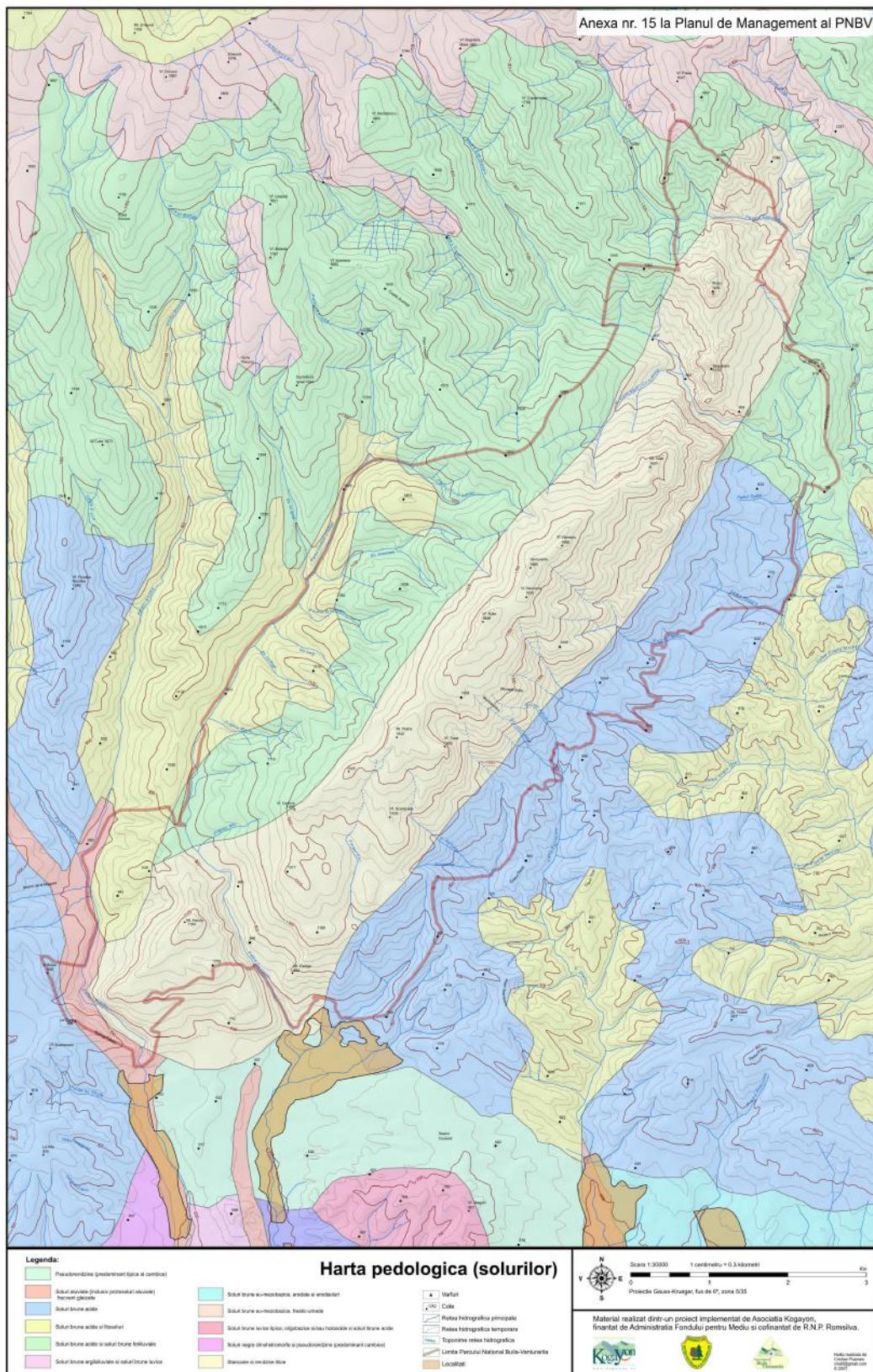
În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pășuni alpine și de pășuni dure, cu reacție acidă și grade diferite de podzolizare.

În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide și podzolice humico-feriiluviale.

În crăpăturile stâncilor se întâlnesc sol turbos, pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite.

În lungul văii Bistriței se întâlnesc soluri aluviale.

Anexa nr. 15 la Planul de management - Harta pedologic

Anexa nr. 16 la Planul de management - Specii de plante din Lista Ro ie a Plantelor Superioare din România

Specii de plante din Parcul Na ional Buila-Vânturari a care se reg esc pe Lista Ro ie a Plantelor Superioare din România

dup M. Oltean, G. Negrean A. Popescu, N. Roman, G. Dihoru, V. Sanda, S. Mih ilescu, pe anexele Conven ei de la Berna, în Directiva Habitate, pe anexele

OUG 57/2007, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 492011, cu modific rile i complet rile ulterioare

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i>, 1994)-Categoria zoologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
1.	Apiaceae	Athamantha	<i>Athamantha turbith</i> ssp. <i>hungarica</i>	R	-	-	-
2.		Pleurospermum	<i>Pleurospermum austriacum</i>	R	-	-	-
3.		Seseli	<i>Seseli gracile</i>	R	-	-	-
4.		Heracleum	<i>Heracleum palmatum</i>	nt	-	-	-
5.		Trinia glauca	<i>Trinia glauca</i> ssp. <i>carniolica</i>	R			
6.	Asteraceae	Adenostyles	<i>Adenostyles alliariae</i>	R	-	-	-
7.		Centaurea	<i>Centaurea atropurpurea</i>	R	-	-	-
8.		Ligularia	<i>Ligularia sibirica</i>	R	Anexa I	Anexa IIb	Anexa 3b
9.		Scorzonera	<i>Scorzonera purpurea</i> ssp. <i>rosea</i>	R	-	-	-
10.		Leontopodium	<i>Leontopodium alpinum</i>	V/R	-	-	-
11.		Leucanthemum	<i>Leucanthemum waldsteinii</i>	R	-	-	-

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i> , 1994)-Categoria zoologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
12.		Saussurea	<i>Saussurea alpina</i>	R	-	-	-
13.		Cirsium	<i>Cirsium eriophorum</i>	K	-	-	-
14.		Centaurea	<i>Centaurea pinnatifida</i>	R	-	-	-
15.		Doronicum	<i>Doronicum carpaticum</i>	R	-	-	-
16.	Boraginaceae	Eritrichium	<i>Eritrichium nanum</i>	R	-	-	-
17.		Hesperis	<i>Hesperis nivea</i>	R	-	-	-
18.		Alyssum	<i>Alyssum montanum</i> ssp. <i>montanum</i>	R	-	-	-
19.	Brassicaceae	Hesperis	<i>Hesperis matronalis</i> ssp. <i>cladotricha</i>	R	-	-	-
20.		Erysimum	<i>Erysimum comatum</i>	R	-	-	-
21.		Cardamine	<i>Cardamine enneaphyllos</i>	R	-	-	-
22.		Campanula	<i>Campanula grosekii</i>	R	-	-	-
23.			<i>Campanula serrata</i>	-	-	Anexa IIb	Anexa 3b
24.	Campanulaceae	Campanula	<i>Campanula patula</i> ssp. <i>abietina</i>	-	Anexa I	-	-
25.		Campanula	<i>Campanula crassipes</i>	R	-	-	-
26.		Campanula	<i>Campanula kladniana</i>	?	-	-	-
27.	Caryophyllaceae	Dianthus	<i>Dianthus spiculifolius</i>	R	-	-	-

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i> , 1994)-Categoria zoologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
28.		Dianthus	<i>Dianthus henteri</i>	nt	-	-	-
29.		Silene	<i>Silene nutans ssp. dubia</i>	R	-	-	-
30.		Silene	<i>Silene saxifraga</i>	R	-	-	-
31.		Cerastium	<i>Cerastium transsilvanicum</i>	R	-	-	-
32.	Crassulaceae	Jovibarba	<i>Jovibarba heuffelii</i>	R	-	-	-
33.		Sempervivum	<i>Sempervivum marmoreum</i>	R	-	-	-
34.	Cupressaceae	Juniperus	<i>Juniperus sabina</i>	V/R	-	-	-
35.	Ericaceae	Rhododendron	<i>Rhododendron myrtifolium</i>	V	-	-	-
36.	Fabaceae	Onobrychis	<i>Onobrychis transsilvanica</i>	R	-	-	-
37.		Oxytropis	<i>Oxytropis carpatica</i>	R	-	-	-
38.		Oxytropis	<i>Oxytropis halleri</i>	R	-	-	-
39.	Gentianaceae	Gentiana	<i>lutea</i>	V/R	-	Anexa Vb	Anexa 5Aa
40.		Gentianella	<i>Gentianella bulgarica</i>	R	-	-	-
41.	Iridaceae	Iris	<i>Iris aphylla</i>	-	-	Anexa IIb	Anexa 3b
42.	Lamiaceae	Thymus	<i>Thymus comosus</i>	nt	-	-	-
43.	Liliaceae	Streptopus	<i>Streptopus amplexifolius</i>	R	-	-	-

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i> , 1994)-Categoria sozologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
44.		Symphyandra	<i>Symphyandra wanneri</i>	R	-	-	-
45.		Lilium	<i>Lilium carniolicum</i> ssp. <i>jankae</i>	R	Anexa I	-	-
46.	Linaceae	Linum	<i>Linum uninerve</i>	R	-	-	-
47.	Lycopodiaceae	Lycopodium	<i>Lycopodium annotinum</i>	-	-	Anexa Vb	Anexa 5Aa
48.		Huperzia	<i>Huperzia selago</i>	-	-	Anexa Vb	Anexa 5Aa
49.		Diphasium	<i>Diphasium alpinum</i>	R	-	Anexa Vb	Anexa 5Aa
50.	Orchidaceae	Goodyera	<i>Goodyera repens</i>	R	-	-	-
51.		Gymnadenia	<i>Gymnadenia conopsea</i>	R	-	-	-
52.		Gymnadenia	<i>Gymnadenia odoratissima</i>	R	-	-	-
53.		Pseudorchis	<i>Pseudorchis albida</i>	R	-	-	-
54.		Pseudorchis	<i>Pseudorchis rubra</i>	R	-	-	-
55.		Corallorhiza	<i>Corallorhiza trifida</i>	R	-	-	-
56.		Orchis	<i>Orchis coriophora</i> ssp. <i>fragans</i>	R	-	-	-
57.		Neottia	<i>Neottia nidus-avis</i>	R	-	-	-

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i> , 1994)-Categoria zoologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
58.		Epipactis	<i>Epipactis atrorubens</i>	R	-	-	-
59.		Epipactis	<i>Epipactis palustris</i>	R	-	-	-
60.	Pinaceae	Abies	<i>Abies alba</i>	E	-	-	-
61.		Pinus	<i>Pinus sylvestris</i>	R	-	-	-
62.	Plantaginaceae	Plantago	<i>Plantago gentianoides</i>	R	-	-	-
63.	Poaceae	Bromus	<i>Bromus riparius</i> ssp. <i>barcensis</i>	R	-	-	-
64.		Festuca	<i>Festuca amethystina</i>	R	-	-	-
65.		Sesleria	<i>Sesleria albicans</i>	V/R	-	-	-
66.		Trisetum	<i>Trisetum macrotrichum</i>	R	-	-	-
67.		Trisetum	<i>Trisetum fuscum</i>	R	-	-	-
68.		Koeleria	<i>Koeleria macrantha</i> ssp. <i>transsilvanica</i>	R	-	-	-
69.		Festuca	<i>Festuca versicolor</i>	R	-	-	-
70.		Poa	<i>Poa molinerii</i>	R	-	-	-
71.		Secale	<i>Secale montanum</i>	R	-	-	-
72.		Polygalaceae	Polygala	<i>Polygala alpestris</i>	K	-	-
73.	Primulaceae	Androsace	<i>Androsace chamaejasme</i>	V/R	-	-	-
74.	Ranunculaceae	Trollius	<i>Trollius europaeus</i>	R	-	-	-

Nr. crt	Familia	Genul	Specia	Lista Ro ie (Oltean <i>et al.</i> , 1994)-Categoria sozologic	Conven ia de la Berna	Directiva Habitate 92/43/EEC	OUG 57/2007
75.		Delphinium	<i>Delphinium fissum</i>	R	-	-	-
76.	Rosaceae	Rosa	<i>Rosa villosa ssp. coziae</i>	R	-	-	-
77.		Rosa	<i>Rosa glauca</i>	R	-	-	-
78.		Rosa	<i>Rosa stylosa</i>	R	-	-	-
79.		Sorbus	<i>Sorbus graeca</i>	R	-	-	-
80.	Rubiaceae	Galium	<i>Galium parisiense</i>	R	-	-	-
81.		Galium	<i>Galium baillonii</i>	R	-	-	-
82.	Saxifragaceae	Saxifraga	<i>Saxifraga marginata</i>	R	-	-	-
83.		Saxifraga	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	R	-	-	-
84.		Saxifraga	<i>Saxifraga retusa</i>	R	-	-	-
85.	Scrophulariaceae	Scrophularia	<i>Scrophularia heterophylla</i> <i>ssp. laciniata</i>	R	-	-	-
86.		Veronica	<i>Veronica bachofenii</i>	R	-	-	-
87.		Rhinanthus	<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	R	-	-	-
88.	Taxaceae	Taxus	<i>Taxus baccata</i>	V/R	-	-	-
89.	Thymelaeaceae	Daphne	<i>Daphne blagayana</i>	V/R	-	-	-
90.	Violaceae	Viola	<i>Viola alpina</i>	R	-	-	-

E = periclitat

V = vulnerabil

Ex = disp rut

R = rar

Nt = neamenin at

Anexa nr. 17 la Planul de management - Specii de vertebrate din Cartea Roie a Vertebratelor și din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare

Specii de faună din PNBV

prezente în “Cartea Roie a Vertebratelor” și în anexele Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare

Specii de vertebrate din PNBV prezente în “Cartea Roie a Vertebratelor”	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 3 a OUG 57/2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 4 a OUG 57/2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 5 a OUG 57/2007
		4 ^a	5 ^a
<i>Rana temporaria</i>	<i>Miniopterus schreibersi</i>	<i>Miniopterus schreibersi</i>	<i>Rupicapra rupicapra</i>
<i>Rana dalmatina</i>	<i>Barbastella barbastelus</i>	<i>Barbastella barbastelus</i>	<i>Martes martes</i>
<i>Bufo bufo</i>	<i>Myotis dasygneme</i>	<i>Plecotus austriacus</i>	<i>Rana temporaria</i>
<i>Bufo viridis</i>	<i>Myotis blythii</i>	<i>Myotis blythii</i>	<i>Barbus meridionalis</i>
<i>Bombina variegata</i>	<i>Myotis myotis</i>	<i>Myotis myotis</i>	<i>Helix pomatia</i>
<i>Triturus cristatus</i>	<i>Myotis emarginatus</i>	<i>Myotis emarginatus</i>	<i>Hirudo medicinalis</i>
<i>Triturus vulgaris</i>	<i>Myotis capaccinii</i>	<i>Myotis capaccinii</i>	
<i>Triturus alpestris</i>	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	<i>Myotis dasycneme</i>	5 ^b
<i>Salamandra salamandra</i>	<i>Rhinolophus hipposiders</i>	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	<i>Lepus europaeus</i>
<i>Vipera berus</i>	<i>Lynx lynx</i>	<i>Rhinolophus hipposiders</i>	<i>Sciurus vulgaris</i>
<i>Vipera ammodytes</i>	<i>Canis lupus</i>	<i>Myotis daubentoni</i>	<i>Vulpes vulpes</i>

Specii de vertebrate din PNBV prezente în “Cartea Roșie a Vertebratelor”	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 3 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 4 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 5 a OUG 57/ 2007
		4 ^a	5 ^a
<i>Coronella austriaca</i>	<i>Ursus arctos</i>	<i>Pipistrelus pipistrelus</i>	<i>Martes foina</i>
<i>Podarcis muralis</i>	<i>Lanius collurio</i>	<i>Pipistrelus nathusii</i>	<i>Meles meles</i>
<i>Upupa epops</i>	<i>Tetrao urogallus</i>	<i>Lynx lynx</i>	<i>Capreolus capreolus</i>
<i>Corvus corax</i>	<i>Bubo bubo</i>	<i>Canis lupus</i>	<i>Cervus elaphus</i>
<i>Rupicapra rupicapra</i>	<i>Dryocopus martinus</i>	<i>Ursus arctos</i>	<i>Sus scrofa</i>
<i>Capreolus capreolus</i>	<i>Picus canus</i>	<i>Felis sylvestris</i>	<i>Tetrao urogallus</i>
<i>Cervus elaphus</i>	<i>Triturus cristatus</i>	<i>Lacerta agilis</i>	<i>Garrulus glandarius</i>
<i>Felis sylvestris</i>	<i>Bombina variegata</i>	<i>Lacerta viridis</i>	<i>Bonasa bonasia</i>
<i>Lynx lynx</i>	<i>Bombina bombina</i>	<i>Podarcis muralis</i>	<i>Columba palumbus</i>
<i>Martes martes</i>	<i>Cerambyx cerdo</i>	<i>Coronella austriaca</i>	
<i>Ursus arctos</i>	<i>Lucanus cervus</i>	<i>Triturus cristatus</i>	5 ^c
<i>Canis lupus</i>	<i>Morimus funereus</i>	<i>Bombina variegata</i>	<i>Garrulus glandarius</i>
<i>Miniopterus schreibersii</i>	<i>Rosalia alpina</i>	<i>Bombina bombina</i>	<i>Columba palumbus</i>
<i>Barbastella barbastellus</i>	<i>Lycaena dispar</i>	<i>Hyla arborea</i>	<i>Turdus philomenos</i>
<i>Myotis daubentoni</i>	<i>Lepidea morsei</i>	<i>Bufo viridis</i>	<i>Turdus pilaris</i>
<i>Plecotus austriacus</i>	<i>Carabus variolosus</i>	<i>Rana dalmatina</i>	
<i>Myotis blythii</i>		<i>Cerambyx cerdo</i>	

Specii de vertebrate din PNBV prezente în “Cartea Roie a Vertebratelor”	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 3 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 4 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 5 a OUG 57/ 2007
		4 ^a	5 ^a
<i>Myotis myotis</i>		<i>Lucanus cervus</i>	
<i>Myotis emarginatus</i>		<i>Morimus funereus</i>	
<i>Myotis capaccinii</i>		<i>Rosalia alpina</i>	
<i>Myotis dasycneme</i>		<i>Lycaena dispar</i>	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>		<i>Lepidea morsei</i>	
<i>Rhinolophus hipposideros</i>			
<i>Pipistrelus nathusii</i>		4 ^b	
<i>Vespertilio murinus</i>		<i>Vespertilio murinus</i>	
		<i>Upupa epops</i>	
		<i>Aegithalos caudatus</i>	
		<i>Picus viridis</i>	
		<i>Cinclus cinclus</i>	
		<i>Motacilla alba</i>	
		<i>Motacilla cinerea</i>	
		<i>Prunella modularis</i>	
		<i>Regulus ignicapillus</i>	
		<i>Regulus regulus</i>	

Specii de vertebrate din PNBV prezente în “Cartea Roșie a Vertebratelor”	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 3 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 4 a OUG 57/ 2007	Specii de faună din PNBV care se regăsesc în anexa 5 a OUG 57/ 2007
		4 ^a	5 ^a
		<i>Sitta europaea</i>	
		<i>Erithacus rubecula</i>	
		<i>Nucifraga caryocatactes</i>	
		<i>Phoenicurus ochoruros</i>	
		<i>Falco tinnunculus</i>	
		<i>Corvus corax</i>	
		<i>Athene noctua</i>	
		<i>Tichodroma muraria</i>	
		<i>Vipera berus</i>	
		<i>Triturus vulgaris</i>	
		<i>Triturus alpestris</i>	
		<i>Salamandra salamandra</i>	
		<i>Bufo bufo</i>	
		<i>Rana temporaria</i>	
		<i>Rana lessonae</i>	

Anexa nr. 18 la Planul de management - Specii de faun protejate prin conven ii interna ionale

Specii de faun protejate în baza unor conven ii interna ionale

Nr. crt.	Denumirea speciei		Conven ia interna ional
	Stiin ific	Popular	
1	<i>Miniopterus schreibersi</i>	Liliac cu aripi lungi	Ber
2	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Liliacul mare cu nas potcoav	Ber
3	<i>Myotis myotis</i>	Liliac comun	Ber
4	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Liliacul mic cu nas potcoav	Ber
5	<i>Myotis blythi</i>	Liliac comun mic	Ber
6	<i>Pipistrelus nathusii</i>	Liliac	Ber
7	<i>Myotis daubentoni</i>	Liliac de ap	Ber
8	<i>Plecotus austriacus</i>	Liliacul urecheat cenu iu	Ber
9	<i>Myotis capaccini</i>	Liliac cu picioare lungi	Ber
10	<i>Myotis dasygneme</i>	Liliacul de iaz	Ber
11	<i>Barbatestela barbastelus</i>	Liliac cârn	Ber
12	<i>Nyctalus noctula</i>	Liliacul de amurg	Ber
13	<i>Vespertilio murinus</i>	Liliacul bicolor	Ber
14	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Capr neagr	C, Ber
15	<i>Cervus elaphus</i>	Cerb	C, Ber
16	<i>Ursus arctos</i>	Urs brun	C, Ber
17	<i>Canis lupus</i>	Lup	C, Ber
18	<i>Lynx lynx</i>	Râs	C, Ber
19	<i>Meles meles</i>	Bursuc	Ber
20	<i>Martes martes</i>	Jder de p dure	Ber
21	<i>Martes foina</i>	Jder de piatr	Ber
22	<i>Podarcis muralis</i>	opârl de stânc	Ber
23	<i>Bubo bubo</i>	Bufni	Ber
24	<i>Motacilla alba</i>	Codobatur alb	Ber
25	<i>Tetrao urogalus</i>	Coco de munte	Ber

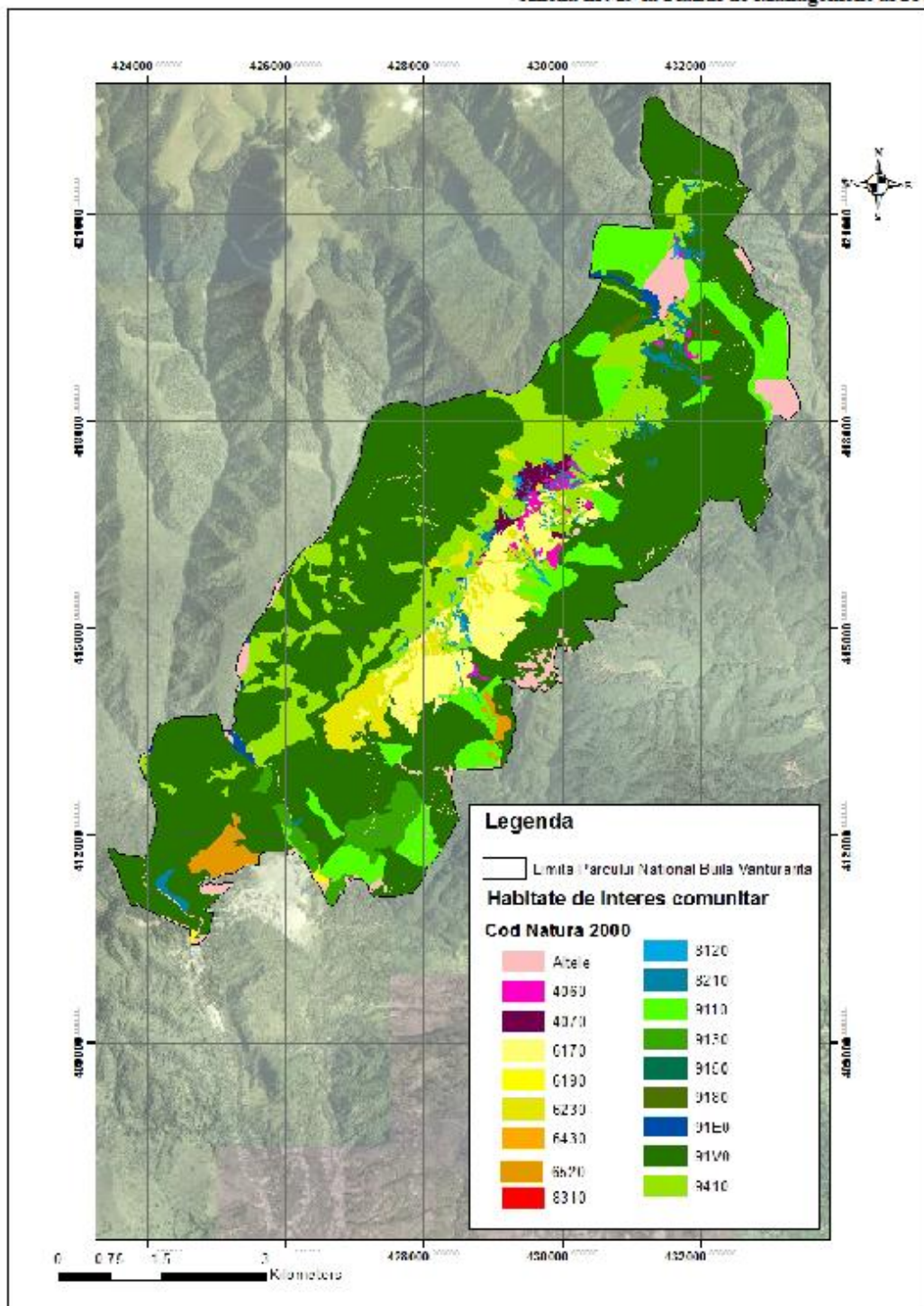
Conven iile interna ionale sub a c ror protec ie se g sesc:

Ber – Conven ia de la Berna ratificat prin Legea nr. 13/1993

C – Conven ia CITES ratificat prin Legea nr. 69/1994

Anexa nr. 19 la Planul de management - Harta distribu iei habitatelor

Anexa nr. 19 la Planul de Management al PNBV

Anexa nr. 20 la Planul de management - Descrierea tipurilor de habitate identificate în parc

Descrierea tipurilor de habitate identificate in parc

HABITATUL 6430

Natura 2000: 6430 Comunități de lizier cu ierburi înalte higrofile de la câmpie și din etajul montan până în celalpin (Hydrophilous tall herb fringe communities of plain and of the montane to the alpine levels)

CORESPONDENȚE:

CLASS. PAL.: 37.7, 37.8

HABITATE DIN ROMÂNIA: R3701, R3702, R3703, R3706, R3707, R3708, R3714.

ASOCIAȚII VEGETALE: *Aconitetum taurici* Borza 1934 ex Coldea 1990; *Adenostylo-Doronicetum austriaci* Horvat 1956; *Cirsio waldsteinii-Heracleetum transsivanicum* Pawl. ex Wals 1949; *Petasitetum kablikiani* Szafer et al. 1926; *Telekio-Petasitetum hybridum* (Morariu 1967) Resmeriș et Răduțiu 1974; *Telekio-Filipenduletum* Coldea 1996; *Telekio speciosae-Aruncetum dioici* Oroian 1998; *Angelico-Cirsietum oleracei* Tüxen 1937; *Scirpetum sylvaticum* Ralski 1931 em. Schwich 1944; *Filipendulo-Geranietum palustris* Koch 1926; *Chaerophyllo hirsuti Filipenduletum* Nieman et al. 1973; *Lysimachio vulgaris-Filipenduletum* Bal.-Tul. 1978; *Chaerophylletum aromaticum* Neuhäuslova-Novotna et al. 1996; *Arunco-Petasitetum albi* Br.-Bl. et Sutter 1977; *Convolvulo-Eupatorietum cannabini* Görs 1974; *Convolvulo-Epilobietum hirsutum* Hilbig et al. 1972; *Aegopodio-Anthriscetum nitidae* Kopeckz 1974; *Angelico sylvestris-Cirsietum cani* Burescu 1998; *Cicerbietum alpinae* Bolleter 1921.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 0.464 ha.

HABITATUL 6520

Natura 2000: 6520 Fânețe montane (Mountain hay meadows)

CORESPONDENȚE:

EMERALD: 37.2 Eutrophic humide grasslands

CORINE: 35.12 Agrostis-Festuca grasslands;

PAL. HAB.: 38.2323 Eastern Carpathian yellow oatgrass meadows;

HABITATE DIN ROMÂNIA: R3803

ASOCIAȚII VEGETALE: *Festuco rubrae-Agrostietum capillaris* Horvat 1951 (exclusiv subsp. *nardetosum strictae* Pop 1976).

Acest tip de habitat a fost identificat în zonele Arnota, Pârâușu.

Paji tile mezofile din această asociație au fost identificate lângă Mânăstirea Arnota și spre Schitul Pârtaș, unde se instalează pe versanți cu grade de înclinație variate, expoziție nordică sau estică, la altitudini de peste 950 m. Vegetează pe soluri brune de pădure sau brune podzolite, bogate în humus și azot total, cu reacție acidă.

Spre deosebire de fitocenozele din etajul subalpin și alpin (Poiana Căcova, Stâna din Dos, Curmătura Oale), unde abundă a-dominantă cea mai mare o realiză *Festuca rubra*, cele din paji tea Arnota și schitul Pârtaș au ca specie dominantă pe *Agrostis capillaris*, care realizează acoperiri de peste 60%.

Sub aspect floristic, covorul vegetal este format din specii caracteristice atât pentru alianța *Arrhenatherion*, ordinul *Arrhenatheretalia* (*Campanula patula*, *Achillea millefolium*, *Medicago lupulina*, *Trifolium campestre*, *Veronica chamaedrys*, *Anthoxanthum odoratum*), cât și pentru clasa *Molinio-Arrhenatheretea* (*Lotus corniculatus*, *Plantago lanceolata*, *Trifolium pratense*, *Poa pratensis*, *Trifolium repens*). Alături de aceste specii, participă la închegarea stratului ierbos și cormofite din clasa *Artemisietea*, unde pe alocuri sunt dispuse în pălcuri (*Carduus acanthoides*), ceea ce ilustrează o influență antropozoogenă semnificativă. Practicarea supraunatului în paji tea Arnota a dus, în timp, atât la denudarea solului pe anumite porțiuni, cât și la apariția fenomenului de eroziune de-a lungul versanților.

Habitatul 6520 este reprezentat de paji tile instalate secundar, după defrierea unor terenuri împănate, de aceea, lipsa cosirii sau pășunatului un timp mai îndelungat conduce la refacerea habitatelor forestiere. În zona schitului Pârtaș, paji tea este bine edificată de speciile ierboase montane, având o mare diversitate floristică și o bună acoperire. Paji tea speciilor lemnoase, specii pioniere, sunt prezente cu frecvență nesemnificativă. Paji tea sunt cosite, deci au regim de exploatare ca fână, ceea ce este foarte favorabil menținerii habitatului și a marii diversități a florei.

Amenințările nu sunt majore, dar acolo unde habitatul există în condiții de pantă mare, uneori peste 45 de grade este pericol de inițiere și apoi accentuare a procesului de erodare. Fenomenul a fost deja observat, deasupra potecii turistice ce merge spre Curmătura Builei. Supravegherea zonei se impune, deși în stadiul actual, din întreaga suprafață numai sub 1% este afectată de eroziune, dar evoluția poate fi foarte rapidă. Monitorizarea zonei trebuie planificată la 1-2 ani.

Printre speciile edificatoare se numără: *Festuca rubra*, *Cynosurus cristatus*, *Agrostis capillaris*. Alte specii importante: *Dactylis glomerata*, *Anthoxanthum odoratum*, *Daucus carota*, *Holcus lanatus*, *Lotus corniculatus*, *Trifolium pratense*, *Campanula patula*, *Achillea millefolium*, *Stellaria graminea*, *Veronica chamaedrys*, *Senecio jacobea*, *Carlina acaulis*, *Leucanthemum vulgare*, *Tragopogon orientalis*, *Prunella vulgaris*, *Leontodon autumnalis*, *Phleum pratense*, *Trifolium pratense*, *T. repens*, *Rhinanthus minor*, *Rumex acetosa*, *Ononis arvensis*, *Lathyrus*

pratensis, Teucrium chamaedrys, Galium mollugo, G. verum, Thymus glabrescens, Hypericum perforatum, Lolium perenne, Mentha longifolia, Viola tricolor, Hieracium pilosella, Euphrasia stricta, Potentilla erecta, Centaurea stenolepis, Centaurium erythraea, Clinopodium vulgare.

Habitatul ocupat în parc o suprafață de 53,93 ha.

HABITATUL 8310

Natura 2000: 8310 Pe teri închise accesului public

Pe teri închise accesului public specii specializate sau strict endemice, sau care au o importanță deosebită pentru conservarea speciilor din Anexa II (ex. liliaci, amfibieni).

În cadrul Parcului Național Buila-Vânturarița s-au identificat o serie de pe teri, cu precizie concentrată pe cheile de la limita ariei protejate, ce include acest tip de habitat.

HABITATUL 91E0*

Natura 2000: 91E0* P duri aluviale de *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) [Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)].

CORESPONDENȚE:

CLASS PAL HAB: 44.3, 44.2 și 44.13

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4401, R4402, R4405, R4407, R4408.

ASOCIAȚII VEGETALE: *Telekio speciosae-Alnetum incanae* Coldea (1986-1991); *Stellario nemorum-Alnetum glutinosae* (Kästner 1938) Lohmeyer 1957; *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae* Horvat 1938 em. Oberd. 1953; *Carici remotae-Fraxinetum* Koch ex Faber 1936; *Prunopadi-Fraxinetum* Oberdorfer 1953; *Salicetum fragilis* Passarge 1957; *Salicetum albae* Issler 1924

În cazul râului Cheia, habitatul este extins de-a lungul râului, pe un mal foarte vâdit, cu diferențe mari de înclinare. Este surprinzătoare absența speciei *Alnus glutinosa*, deși este zona corespunzătoare de altitudine pentru aceasta; *A. incana* formează arini uri în benzi, de-a lungul râului, aproape continuu.

În cazul pârâului Costești, habitatul este mai tipic pentru malurile de râu, cu multe specii pioniere și unele specii ruderales, cu răspândire mai largă. Se remarcă, ca fapt aparte, uscarea unor arbori de arin alb, grupați într-un singur pălc, uscarea la arbori relativ tineri, pentru care nu s-a găsit o anumită cauzalitate.

În cazul fitocenozelor de pe râul Costești domină speciile tipice de mal de râu și, unele specii ruderales, cu răspândire mai largă.

Nu s-au întâlnit specii invazive, în niciunul din relevee, atât de frecvente în luncile din alți munți românești.

Se poate remarca marea diversitate specifică a habitatului, frecvența lui destul de ridicată în parcuri, până în prezent, lipsa unor amenințări majore de deteriorare sau dispariție a acestuia.

Habitatul ocupă în parcuri o suprafață de 19,38 ha.

HABITATUL 91V0 (a) (cu *Taxus baccata*)

Natura 2000: 91V0 P duri dacice de fag *Symphyto-Fagion* [Dacian Beech forests (*Symphyto-Fagion*)]

CORESPONDENȚE:

CLASS PAL HAB:41.1D212 Dacian Pulmonaria rubra fir-beech forest

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4101, R4103, R4104, R4108, R4109, R4116.

ASOCIAȚII VEGETALE: *Pulmonario rubrae-Fagetum* (Soó 1964) Täuber 1987 (inclusiv subas. *taxetosum baccatae* Comes et Täuber 1977); *Leucanthemo waldsteinii-Fagetum* (Soó 1964) Täuber 1987; *Symphyto cordati-Fagetum* Vida 1959 (inclusiv subas. *taxetosum baccatae* Hodoreanu 1981); *Phyllitidi-Fagetum* Vida (1959) 1963.

Acest habitat aparține, inclusiv în "F getele dacice", 91V0, conform clasificării Natura 2000 implementată în România, este bine individualizat pe versantul pietros, cu blocuri mari alcătuite din roci calcaroase ale Cheilor Cheii. Încadrarea lui trebuie să fie distinctă de celelalte fageturi, datorită dominanței deosebite a tisei *Taxus baccata* (tisa), specie ocrotită pe teritoriul României încă din 1953 identificată în Munții Buila-Vânturari ca "specie prezentă" de Gh. Cioltan în 1939, apoi de M. Buia și M. Păun în 1957, iar M. Păun și Gh. Popescu în 1971 descriu asociația, respectiv subasociația edificată de ea; a fost reanalizată de Tr. Rădoi, în 1980 și Gh. Ploaie în 2005.

Habitusul exemplarelor existente este de regulă arbustiv, cu ramuri foarte groase, puține exemplare crescând vertical-independente, deci cu habitus de arbore, dar în lămea lor este tot redus.

Se remarcă o compoziție bogată în specii de plante, deși acoperirea acestora este foarte redusă. Blocurile mari de stânci separă și variază condițiile de substrat și nu oferă continuitate nici măcar pentru înmulțirea vegetativă.

Habitatul este situat în afara traseelor turistice, amenințările pentru el în mai mult de condițiile vitrege de viață; nu s-au înregistrat niciun fel de exemplare tăiate de oameni, dar s-au găsit exemplare sfâșiate de blocurile ascuțite care cad uneori din partea superioară a versantului.

În mod natural, intervențiile antropice sunt aproape imposibile, așa încât habitatul are condiții bune de conservare. Este recomandabil ca habitatul să fie monitorizat la un interval de 5 ani, iar modul de urmărire să fie atât cel calitativ, legat de stabilitatea compoziției floristice, cât mai ales de menținerea structurii, respectiv a densității actuale a populației de tisa.

HABITATUL 91V0

Natura 2000: 91V0 P duri dacice de fag *Symphyto-Fagion* [Dacian Beech forests (*Symphyto-Fagion*)]

CORESPONDENŢE:

CLASS PAL HAB: 41.1D212 Dacian *Pulmonaria rubra* fir-beech forest

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4101, R4103, R4104, R4108, R4109, R4116.

ASOCIAŢII VEGETALE: *Pulmonario rubrae-Fagetum* (Soó 1964) Täuber 1987 (inclusiv subas. *taxetosum baccatae* Comes et Täuber 1977); *Leucanthemo waldsteinii-Fagetum* (Soó 1964) Täuber 1987; *Symphyto cordati-Fagetum* Vida 1959 (inclusiv subas. *taxetosum baccatae* Hodoreanu 1981); *Phyllitidi-Fagetum* Vida (1959) 1963.

Habitatul ocupă în parc o suprafaţă de 2658,2 ha.

HABITATUL 9110

Natura 2000: 9110 P duri de fag de tipul *Luzulo-Fagetum* (*Luzulo-Fagetum* beech forests)

CORESPONDENŢE:

CLASS. PAL.: 41.11

HABITATE DIN ROMÂNIA: 4102, 4105-4107, 4110

ASOCIAŢII VEGETALE: *Festuco drymejae-Fagetum* Morariu et al. 1968; *Hieracio rotundati-Fagetum* (Vida 1963) Täuber 1987 (syn.: *Deschampsio flexuosae-Fagetum* Soó 1962).

Habitatul 9110 este prezent în Munţii Buila Vânturari, alternând cu alte habitate edificate de fag sau de amestecuri de fag cu răşinoase, ocupând pantele cu soluri mai sărace şi acidificate, cu o floră ierboasă care suportă aciditatea crescută. Nu cuprinde păduri cu productivitate economică mare, dar ele au o floră specifică, adaptată la condiţiile de viaţă mai precare, componentele vii din biocenoză aflându-se într-un echilibru stabil cu biotopul şi de aceea se poate menţine şi reface în mod natural. Diversitatea floristică este mai redusă decât în alte fageturi. Atributele principale sunt aceleaşi ca şi la alte păduri, numai compoziţia şi productivitatea biologică este esenţială pentru diferenţierea de celelalte.

Habitatul ocupă în parc o suprafaţă de 400,96 ha.

HABITATUL 9130

Natura 2000: 9130 P duri de fag de tipul *Asperulo-Fagetum* (*Asperulo-Fagetum* beech forests)

CORESPONDENŢE:

CLASS. PAL.: 41.13

41.133 P duri medio-europene montane şi neutrofile de fag.

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4118, R4119, R4120

ASOCIA II VEGETALE: *Carpino-Fagetum* Pauc 1941; *Galio schultesii-Fagetum*(Burduja et al. 1973) Chifu et Stefan 1994; *Lathyro veneti-Fagetum* (Dobrescu et Kovacs 1973) Chifu 1995

Habitatul 9130 este întâlnit în zon , cu întrep trunderi multiple cu habitatul 9110 i cu 91V0 - varianta dezvoltat pe calcare, mai ales în spa iul montan inferior, dar are o compozi ia specific .

Microrelieful, în special expozi ia versan ilor modific apartenen a la unul dintre habitate. Cuprinde p duri batrâne, multe dintre ele seculare, înc „în picioare”, dar se g sesc i în stadiile tinere, în dinamica succesional a habitatului forestier. Nu are extindere la fel de mare ca celelalte dou habitate amintite.

Habitatul ocup în parc o suprafa de 95,40 ha.

HABITATUL 9150

Natura 2000: 9150 P duri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*, pe substrate calcaroase (Medio-European limestone beech forests of the *Cephalanthero-Fagion*)

CORESPONDEN E:

CLASS. PAL.: 41.16

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4111

ASOCIA II VEGETALE: *Epipactidi-Fagetum* Resmeri 1972; *Carpino-Fagetum* Pauc 1941;

Epipactidi-Fagetum Resmeri 1972

Amenin rile pentru conservarea habitatului sunt legate de trecerea unor trasee turistice prin acesta, dar nu se observ în prezent urm ri negative.

Habitatul ocup în parc o suprafa de 1,73 ha.

HABITATUL 9180*

Natura 2000: 9180* P duri de *Tilio-Acerion* pe versan i, grohoti uri i ravene (*Tilio-Acerion* forests of slopes, screes and ravines)

CORESPONDEN E:

CLASS. PAL.: 41.4 .

HABITATE DIN ROMÂNIA: R4117

ASOCIA II VEGETALE: *Aceri-Fraxinetum* Pauc 1941(syn. *Acereto-Ulmetum* Beldie 1951; *Corylo-Tilietum cordatae* Vida 1051

Habitatul 9180* este foarte specific zonei de chei iar compozi ia ierburilor este bogat în specii de stânc rie; este cazul Cheilor Bistri ei. În schimb, în partea sud-estic a versantului Cacova habitatul prezint o p dure tân r , ref cut natural dup defri are, în care s-au inventariat câteva exemplare de *Acer pseudoplatanus* mature, b trâne, r mase din vechea p dure; ele demonstreaz pe

de-o parte continuitatea habitatului, pe de alt parte optimul ecologic pentru speciile edificatoare acestui habitat. Habitatul identificat în zona Muntelui Stogu prezintă compoziția floristică a unei păduri în refacere, în condiții de sol superficial, stâncării aproape de suprafață, cu sol relativ uscat, spre deosebire de habitatul identificat în zona Clăia Strâmb, unde instalarea unei păduri tinere se produce în mod natural, la schimbarea unor versanți cu izvoare slabe, dar permanente, terenul fiind supus unor fenomene de alunecare. De regulă habitatul nu are mare extindere, este dispus în „lentile” printre alte habitate, în mod curent păduri de fag. Pe versanții din Cacova, extinderea lui pare să fie mult mai largă, pe versanți întregi.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 7,85 ha.

HABITATUL 9410

Natura 2000: 9410 Păduri acidofile de molid (*Picea*) din etajul montan până în cel alpin (*Vaccinio-Piceetea*) (Acidophilous *Picea* forests of the montane to alpine levels (*Vaccinio-Piceetea*))

CORRESPONDENȚE:

CLASS PAL.:42.21-42.23, 42.25

HABITATELE DIN ROMANIA : R 4203, 4205, 4206, 4207, 4208, 4209, 4212, 4214

ASOCIAȚII VEGETALE: *Soldanello majoris-Piceetum* Coldea et Wagner 1998; *Hieracio rotundati-Piceetum* Pawl. et Br. Bl. 1939 (syn.: *Luzulo sylvaticae-Piceetum* Wraber 1953); *Hieracio rotundati - Abietetum* Borhidi 1974) Coldea 1991, *Leucanthemo waldsteinii - Piceetum* Krajina 1933

Habitatul 9410 este prezent în Munții Buila Vânturari la limita superioară a pădurii, fiind edificat de molid, însoțit de flora sa caracteristică, adaptată la substratul acid.

Atributele habitatului sunt comune cu cele ale altor habitate de păduri dure, importanța primară fiind dată de compoziția floristică. Diversitatea floristică este în general redusă, dar acesta este un alt caracter specific pentru habitat, speciile prezente selectându-se după capacitatea lor de a rezista la condițiile vitrege de viață, de limita superioară la care se mărginesc pădurile în spațiul lanului carpatic, și aceste specii nu sunt prea multe în cazul florei nemorale. Habitatul nu are o extindere mare, dar se găsește pe toți munții din parc.

Molidul de sub Curmătura Builei are o floră mai bogată, cuprinzând alături de speciile caracteristice de soluri acide și specii cu caracter mai puțin acid, datorită rocii calcaroase, ce ajunge până la suprafață; de asemenea, lumina mai mult ce ajunge la sol, determină participarea unor specii de stâncării însoțite, stâncării situate de altfel, chiar în apropiere de limita acestui molid.

În zona Piatra a fost identificat un molid de limită situat pe o pantă foarte înclinată, cu o floră săracă chiar și pentru acest habitat; remarcăm intrarea în compoziția floristică a lui *Juniperus sibirica*, dar numai în marginile mai luminate, spre partea cealaltă a muntelui superior.

Ameninările pentru habitat pot proveni din exploatarea ne rațională a lemnului, în special pe proprietățile particulare. Se poate adăuga între amenințări și pământul cu oțet și capre în pădure, pericolul maxim existând mai ales pentru puieții de molid, în stadiile tinere de dezvoltare. Regenerarea naturală a molidului este foarte dificilă mai ales datorită creșterii lente în primii 10-15 ani de viață, când nevoia de protecție este maximă. Eroziunea solului la mare altitudine este mult mai rapidă, poate conduce la pierderea solului minim necesar pentru menținerea suprafețelor împănate.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 583,07 ha.

HABITATUL 8210

Natura 2000: Versanți stâncoși calcaroși cu vegetație casmofitică

[Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation]

CORESPONDENȚE:

EMERALD: 6 Inland rocks, screes and sands

CORINE: 62 Inland cliffs and exposed rocks

PAL. HAB. 1999: 62 Inland cliffs and exposed rocks

EUNIS: H3 Inland cliffs and exposed rocks habitats

HABITATELE DIN ROMANIA: R6209

ASOCIAȚII VEGETALE: *Asplenio quadrivalenti-Poëtum nemoralis* Soó ex Gergely et al. 1966, *Asplenio-Cystopteridetum fragilis* Oberd. (1936) 1949.

Acest tip de habitat a fost identificat în Cheile Bistriței, Cheile Costeții, de la schitul Pârțunșa spre Curmătura Builei.

Vegetația fisurilor de stânci caracteristică acestui tip de habitat este bine reprezentată în Cheile Bistriței, unde se instalează pe versanți cu expoziție estică și vestică, înclinație de peste 70 grade, la altitudini între 580-1148 m. Aceste grupuri vegetează pe stânciile calcaroase, umbrite, unde s-a format o pătură subțire de sol rendzinic.

În cadrul acestui habitat au fost identificate două asociații vegetale, cea mai mare suprafață fiind ocupată de cenozele asociației *Asplenio quadrivalenti-Poëtum nemoralis* Soó ex Gergely et al. 1966.

Grupurile vegetale caracteristice asociației *Asplenio-Cystopteridetum fragilis* Oberd. (1936) 1949 apar sub formă de enclave în cadrul celei dintâi, fiind identificate în Cheile Bistriței. În cadrul asociației *Asplenio quadrivalenti-Poëtum nemoralis* Soó ex Gergely et al. 1966, specia dominantă este *Poa nemoralis* care realizează acoperiri între 25% și 75%. Covorul ierbos este edificat de specii caracteristice clasei *Asplenetia rupestris* (*Polypodium vulgare*, *Cystopteris fragilis*, *Sedum maximum*) și ordinului *Potentilletalia caulescentis* (*Asplenium ruta-muraria*, *Saxifraga paniculata*, *Sedum hispanicum*). Prezența taxonilor din alianța *Seslerion* și ordinul *Seslerietalia* (*Scabiosa lucida*,

Athamantha turbith ssp. *hungarica*, *Aconitum anthora*, *Festuca saxatilis*) indică direcția de evoluție a acestor cenoze spre sesleriete. Compoziția floristică este întregită de specii ale alianței *Seslerio-Festucion pallentis* (*Jovibarba heuffelii*, *Dianthus spiculifolius*, *Galium album*, *Cnidium silaifolium*) ce caracterizează pajistele xerofile instalate pe roci calcaroase.

De remarcat este stratul muscinal foarte bine dezvoltat în toate cenozele, realizând acoperiri de până la 30%.

În cadrul acestor grupuri vegetale au fost identificați taxoni care sunt menționați în Lista Roșie a plantelor superioare din România (Oltean et al., 1994), precum: *Linum uninerve*, *Taxus baccata*, *Veronica bachofenii*, *Athamantha turbith* ssp. *hungarica*, *Dianthus spiculifolius*. Este un habitat endemic cu valoare conservativă foarte mare.

Compoziția floristică cuprinde ca specii edificatoare: *Poa nemoralis*, *Asplenium trichomanes* ssp. *quadrivalens*. Alte specii importante: *Sedum hispanicum*, *Cystopteris fragilis*, *Melica ciliata*, *Saxifraga cuneifolia*, *Sedum maximum*, *Polypodium vulgare*, *Galium kitaibelianum*, *Seseli libanotis*, *Asplenium scolopendrium*, *Asplenium ruta-muraria*, *Laserpitium latifolium*, *Valeriana montana*, *V. sambucifolia*, *Allium fuscum*, *Thalictrum minus*.

Habitatul ocupă în parcul o suprafață de 59,05 ha.

HABITATUL 8120

Natura 2000: Grohotiuri calcaroase și deșturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*) [Calcareous and calcareous screes of the montane to alpine levels (*Thlaspietea rotundifolii*)]

CORRESPONDENȚE:

EMERALD: 61 Screes

CORINE: 61 Screes

PAL. HAB.: 61 Screes

EUNIS: H2 Screes

HABITATELE DIN ROMANIA: R 6112

ASOCIAȚII VEGETALE: Thymo comosi-Galietum albi Sanda, Popescu 1999

Acest tip de habitat a fost identificat în Cheile Cheii.

Descrierea sitului: Aceste cenoze se înfiripează pe grohotiurile semifixate de la baza stânciilor calcaroase, pe litosoluri, la altitudini de peste 990 m. Este un habitat pionier, termofil în care acoperirea cea mai mare este realizată de *Galium album* (20%). Compoziția floristică nu este pe deplin conturată fiind formată din elemente tipice grohotiurilor din alianța Achnatherion și ordinul Thlaspietalia (*Galium album*, *Melica ciliata*). Tendința de evoluție spre sesleriete este reliefată de prezența speciilor caracteristice alianței Seslerion (*Thymus comosus*, *Athamantha turbith* ssp.

hungarica, *Scabiosa lucida*, *Dianthus spiculifolius*). Aceste grupuri vin în contact cu pajiti uscate din alianța *Seslerio-Festucion pallentis* (*Cnidium silaifolium*, *Jovibarba heuffelii*), și pe măsură ce substratul se îmbogățește cu material organic se vor instala specii cu valențe ecologice largi. Alte specii importante: *Minuartia setacea*, *Sedum annuum*, *Thalictrum minus*, *Valeriana officinalis*, *Polypodium vulgare*, *Asplenium trichomanes*, *Verbascum lychnitis*, *Hypericum maculatum*, *Allium fuscum*, *Sedum maximum*, *Viola alpina*.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 27,71 ha.

HABITATUL 6170

Natura 2000: Pajiti calcifile alpine și subalpine [Alpine and subalpine calcareous grasslands]

CORRESPONDENȚE:

EMERALD: -

CORINE: 36.4 Alpine and subalpine calciphilous grasslands; 36.43 Stepped and garland grassland

PAL. HAB. 1999: 36.43922 East Carpathian *Festuca versicolor* grasslands; 36.43921 East Carpathian sesleria-evergreen sedge grasslands

EUNIS: E4.4392 East Carpathian calciphile stepped grasslands

HABITATELE DIN ROMÂNIA: R 3605, R3612, R3611

ASOCIAȚII VEGETALE: *Seslerio-Festucetum versicoloris* Beldie 1967; *Seslerio-Caricetum sempervirentis* Pușcaru et al. 1956; *Seslerio haynaldianae-Saxifragetum rocheliana* Boșcaiu 1971

În parc, habitatul a fost identificat de la schitul Pârtaș spre Curmătura Builei, Curmătura Builei, Cheile Cheii, Cacova, Vârful Buila.

Acest habitat a fost identificat pe stâncările cu expoziție vestică, sud-vestică, nordică, la altitudini de la 1000 m la peste 1700 m. Se întinde pe versanți cu grade de înclinație variabile 45-850, pe soluri rendzinice, cu substrat calcaros.

În cadrul asociației *Seslerio-Festucetum versicoloris* Beldie 1967, specia care realizează cea mai mare acoperire este *Sesleria rigida* ssp. *haynaldiana*. În compoziția floristică a cenozelor cu codici de tipul din Munții Buila-Vânturari au fost identificate speciile caracteristice alianțelor *Festuco-Seslerion bielzii* (*Festuca versicolor*, *Dianthus spiculifolius*, *Bupleurum diversifolium*) și *Seslerion rigidae* (*Athamantha turbith* ssp. *hungarica*, *Aconitum anthora*, *Scrophularia heterophylla* ssp. *laciniata*, *Helianthemum oelandicum* ssp. *alpestre*).

Grupurile vegetale de coarnă mare (*Sesleria bielzii*) și rogoz (*Carex sempervirens*) domină stâncările calcaroase de la peste 1500 m. În aceste cenoze, cea mai mare acoperire este realizată de *Carex sempervirens*, până la 75%. Covorul ierbos este edificat în principal de taxoni caracteristici alianțelor *Festuco-Seslerion bielzii* (*Festuca rupicola* ssp. *saxatilis*, *F. versicolor*, *Bupleurum*

diversifolium, *Onobrychis transsilvanica*, *Carduus kernerii*, *Dianthus spiculifolius*), *Seslerion rigidae* i ordinului *Seslerietalia* (*Polygonum viviparum*, *Ranunculus oreophilus*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *alpestris*, *Saxifraga marginata*, *Poa molinerii*, *Campanula cochlearifolia*, *Athamantha turbith* ssp. *hungarica*).

Cenozele dominate de *Saxifraga marginata* (*Saxifraga rocheliana*) au fost identificate în Curm tura Builei, intercalate printre cele ale asociației *Seslerio-Caricetum sempervirentis*. Preferența este umbrii, cu expoziție nordică, înclinată 80-90°. Alături de edificatori, covorul vegetal este dominat și de *Carex sempervirens*. Bine reprezentate sunt elementele din alianța *Seslerion rigidae* i ordinul *Seslerietalia* (*Galium anisophyllum*, *Polygonum viviparum*, *Ranunculus oreophilus*, *Myosotis alpestris*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *alpestris*, *Hieracium villosum*, *Euphrasia salisburgensis*, *Asperula capitata*, *Helianthemum oelandicum* ssp. *alpestre*).

Stratul ierbos este întregit și de specii ale cenzelor ce se dezvoltă în fisurile rocilor din clasa *Asplenetalia* (*Poa nemoralis*, *Cystopteris fragilis*, *Asplenium ruta-muraria*, *Asplenium trichomanes*, *Saxifraga paniculata*).

Este un habitat endemic cu valoare conservativă mare, în cadrul căruia au fost identificate specii de interes comunitar (*Gentiana lutea*, *Iris aphylla*, *Campanula serrata*), menționate în Directiva Habitatare 92/43/EEC Anexa Vb, Anexa IIb și OUG nr. 57/2007 din 20/06/2007 Anexa IIIb. Specii precum *Linum uninerve*, *Athamantha turbith* ssp. *hungarica*, *Dianthus spiculifolius*, *Onobrychis transsilvanica*, *Festuca versicolor*, *Saxifraga marginata*, *Sesleria bielzii* sunt categorii zoologice în Lista Roșie a plantelor superioare din România (Oltean *et al.*, 1994).

Dintre speciile edificatoare, au fost identificate: *Sesleria rigida* ssp. *haynaldiana*, *Sesleria bielzii*, *Festuca versicolor*, *Carex sempervirens*, *Saxifraga marginata*. Alte specii importante: *Linum uninerve*, *Pimpinella saxifraga*, *Laserpitium latifolium*, *Thalictrum minus*, *Gentiana lutea*, *Juniperus sibirica*, *Pedicularis comosa*, *Athamantha turbith* ssp. *hungarica*, *Dianthus spiculifolius*, *Aconitum anthora*, *Poa nemoralis*, *Bupleurum diversifolium*, *Erysimum witmannii*, *Alyssum repens*, *Galium album*, *Carduus kernerii*, *Cortusa matthioli*, *Saxifraga tridactylites*, *S. marginata*, *Ranunculus oreophilus*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *alpestris*, *Poa molinerii*, *Campanula cochlearifolia*, *Asperula capitata*, *Euphrasia salisburgensis*, *Myosotis alpestris*, *Erysimum witmannii*, *Cerastium alpinum*.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 250,22 ha.

HABITATUL 4060

Natura 2000: Tufăriuri alpine și boreale [Alpine and Boreal heaths]

CORRESPONDENȚE:

EMERALD: 31.4 Alpine and Boreal heaths

CORINE: 31.43 Dwarf *Juniper* scrub; 31.491 High montane *Dryas* mats; 31.431 *Juniperus nana* scrub

PAL. HAB.: 31.4325 Carpatho-Balkan *Juniperus sabina* scrub; 31.49152 South-Eastern Carpathian *Dryas* mats; 31.431 Mountain *Juniperus nana* scrub

EUNIS: F2.2325 Carpatho-Balkan *Juniperus sabina* scrub; F2.2915 Carpatho-Balkan *Dryas* mats; F2.231 Mountain *Juniperus nana* scrub

HABITATELE DIN ROMANIA: R 3115, R 3617, R3108

ASOCIA II VEGETALE: *Juniperetum sabinae* Csürös 1958; *Dryadetum octopetalae* Rübél 1911; *Campanulo abietinae-Juniperetum* Simon 1966

În parc, acest tip de habitat a fost identificat în Cheile Coste ti, Muntele Stogu oru, Cheile Cheii; Cacova; Vârful Buila, Vârful Vânturari a.

Driadetele din Mun ii Buila sunt cantonate în etajul subalpin, pe versan i cu expozi ie nordic i vestic , grade de înclina ie 30-600, la altitudini cuprinse între 1600 m i 1800 m.

Sunt bine reprezentate pe coastele vântuite din Muntele Buila. Se dezvolt pe soluri rendzinice, superficiale, bogate în humus, cu reac ie slab acid . Cenozele cu cetin de negi populeaz versan ii însori i, cu expozi ie sudic din Cheile Coste ti, Muntele Stogu oru, Cheile Cheii. Vegeteaz pe grohoti uri calcaroase asigurând stabilitatea acestora.

Juniperetele cu *Juniperus sibirica* formeaz grup ri compacte pe Vf. Vânturari a, în timp ce în Cacova sau pe Vf. Buila se constat o p trundere a lor în paji ti sub form de pâlcuri. Prefer de regul pantele cu expozi ie estic , însorite, cu substrat rendzinic i reac ie acid-neutr .

În ceea ce prive te structura comunit ii vegetale, *Dryas octopetala* reprezint principalul edificator al asocia iei *Dryadetum octopetalae* Rübél 1911, cu o acoperire de pân la 75%. Bine reprezentat este ordinul *Seslerietalia* prin specii ca: *Dianthus spiculifolius*, *Carex sempervirens*, *Festuca rupicola* ssp. *saxatilis*, *Helianthemum oelandicum* ssp. *alpestre*, *Galium anisophyllum*, *Euphrasia salisburgensis*, *Bupleurum diversifolium* etc.

În cazul grup rilor cu *Juniperus sabina*, aceasta realizeaz acoperiri de pân la 50%, al turi de care se întâlne te ca element caracteristic *Rhamnus saxatilis* ssp. *tinctorius*. Sunt grup ri edificate de specii xero-mezofile, caracterul de termofilie este dat de prezen a taxonilor caracteristici ordinului *Quercetalia pubescentis* (*Fraxinus ornus*, *Galium mollugo*, *Viola hirta*, *Peucedanum oreoselinum*, *Cornus mas*). La alc tuirea stratului arborecent i arbustiv particip al turi de *Juniperus sabina*, specii precum: *Juniperus communis* ssp. *communis*, *Fraxinus excelsior*, *Corylus avellana*, *Acer campestre*, *Cornus sanguinea*, *Cornus mas*, *Tilia argentea*, *Clematis vitalba*, *Taxus baccata*.

Juniperetele din etajul subalpin sunt dominate de *Juniperus sibirica* (80-90% acoperire). Structura grup rii este edificat de elemente arcto-alpine i circumpolare. În stratul arbustiv apar i

Pinus mugo, *Picea abies*. Stratul ierburilor și cele al subarbuțurilor este reprezentat, în principal de: *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Luzula luzuloides*, *Deschampsia caespitosa*, *Nardus stricta*, *Calamagrostis villosa*.

Este un habitat cu valoare conservativă mare, ce cuprinde specii menționate în Lista Roșie a plantelor superioare din România (Oltean *et al.*, 1994), ca: *Dianthus spiculifolius*, *Taxus baccata*, *Campanula grosekii*, *Thymus comosus*, *Veronica bachofenii*, *Linum uninerve*, *Juniperus sabina*, *Rhododendron myrtifolium*. De asemenea, am remarcat prezența speciei *Campanula serrata*, menționată atât în Anexa IIB a Directivei Habitatare (specie amenințată la nivel european), cât și în Ordonanța de Urgență nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice, Anexa 3b, MO nr. 442/29 iunie (specie aceluși conservare necesită desemnarea unor arii speciale de conservare).

Dintre speciile edificatoare, aici au fost observate *Juniperus sabina*, *Dryas octopetala*, *Juniperus sibirica*, *Campanula patula* ssp. *abietina*. Alte specii importante: *Teucrium chamaedrys*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus*, *Fraxinus excelsior*, *Asplenium ruta-muraria*, *Teucrium montanum*, *Thymus comosus*, *Veronica bachofenii*, *Galium kitaibelianum*, *Rhamnus saxatilis* ssp. *tinctorius*, *Linum uninerve*, *Campanula grosekii*, *Allium fuscum*, *Verbascum glabratum*, *Calamintha ascendens*, *Campanula sibirica*, *Primula veris* ssp. *columnae*, *Campanula serrata*, *Dianthus spiculifolius*, *Bupleurum diversifolium*, *Polygonum viviparum*, *Rhododendron myrtifolium*, *Pinus mugo*, *Picea abies*, *Homogyne alpina*, *Calamagrostis villosa*, *Vaccinium myrtillus*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Oxalis acetosella*, *Deschampsia caespitosa*, *Luzula luzuloides*, *Nardus stricta*.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 29,68 ha.

HABITATUL 4070*

Natura 2000: Tufăriuri de *Pinus mugo* și *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*) [Bushes with *Pinus mugo* and *Rhododendron hirsutum* (*Rhododendretum hirsuti*)]

CORRESPONDENȚE:

EMERALD: 31.4 Alpine and Boreal heaths

PAL. HAB. 1999: 31.561 Subalpine mountain pine scrub and 31.562 Carpathian alpenrose mountain pine scrub

EUNIS: F2.46 Carpathian *Pinus mugo* scrub; F2.461+ F2.462

HABITATELE DIN ROMÂNIA: R 3105

ASOCIAȚII VEGETALE: *Rhododendro myrtifolii*-*Pinetum mugo* Borza 1959 em. Coldea 1995

Pe teritoriul parcului, acest tip de habitat a fost observat pe vârfurile Buila și Vânturari a.

Cenozele edificate de smirdar și jneap n, caracteristice etajului subalpin vegetează la limita superioară a p durilor de molid, fiind identificate în arealul cercetat la peste 1800 m altitudine, pe versanți cu expoziție nordică, nord-vestică, vestică și grade de înclinație cuprinse între 10-45°.

Solurile pe care vegetează aceste grupuri sunt litosoluri organice, slab evoluată, cu o cantitate ridicată de materie organică. Caracterul ecologic al acestor comunități vegetale este mezofil, microterm și slab acid neutrofil spre euriionic.

Stratul arbuștilor are ca specie monodominantă pe *Pinus mugo*, cu o înălțime de 2-3 m. Pe Vf. Buila am constatat expansiunea jneapenilor în pajiti sau întrep trunderea lor cu tufăriile alpine și boreale ale asociației *Campanulo abietinae-Juniperetum* Simon 1966.

La limita inferioară, în rariți, se dezvoltă exemplare de *Sorbus aucuparia*, *Picea abies*, *Salix caprea*. Stratul ierburilor și al subarbuștilor este edificat de *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Juniperus sibirica*, *Calamagrostis villosa*, *Luzula luzuloides*, *Homogyne alpina*, *Campanula patula* ssp. *abietina*, *Deschampsia caespitosa*.

Dintre speciile edificatoare amintim pe *Pinus mugo*, iar dintre cele caracteristice pe *Calamagrostis villosa*. Alte specii importante: *Campanula patula* ssp. *abietina*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Homogyne alpina*, *Soldanella hungarica*, *Thymus balcanus*, *Hieracium villosum*, *Dryas octopetala*, *Anthoxanthum odoratum*, *Campanula serrata*, *Veratrum album*, *Picea abies* juv., *Festuca nigrescens*, *Agrostis capillaris*, *Aconitum tauricum*.

Aceste habitate nu reprezintă decât vestigii ale unor tufăriuri, care ocupau cândva suprafețe întinse, dar care, treptat au fost distruse prin incendii, defrișări în scopul mării suprafețelor pentru pășunat. Este un habitat cu valoare conservativă foarte mare, fiind menționat în rețeaua NATURA 2000 ca habitat prioritar.

Habitatul ocupă în parc o suprafață de 29,01 ha.

HABITATUL 6230 *

Natura 2000: Pajiti de *Nardus stricta* bogate în specii, pe substraturi silicice din zone montane (și submontane, în Europa continentală) [Species-rich *Nardus* grasslands, on siliceous substrates in mountain areas (and sub-mountain areas, in Continental Europe)]

CORRESPONDENȚE:

EMERALD: -

CORINE: 36.31 Alpic mat-grass swards and related communities;

PAL. HAB. 1999: 36.3172 Eastern Carpathian mat-grass swards;

EUNIS: E4.31 Alpic *Nardus stricta* swards and related communities; E4.3172 Eastern Carpathian mat-grass swards

HABITATELE DIN ROMÂNIA: R3608.

ASOCIA II VEGETALE: *Festuco rubrae-Agrostietum capillaris* Horvat 1951 subas. *nardetosum strictae* Pop 1976; *Scorzonero roseae-Festucetum nigricantis* (Pu caru et al. 1956) Coldea 1978

În parc, acest habitat poate fi întâlnit în Cacova, Stâna din Dos, Paji tea din Dos, Curm tura Oale, tevioara, vârful Buila.

Paji tile cu *Festuca rubra* și *Agrostis capillaris* sunt cele mai răspândite cenoze practice din regiunea montană a Parcului Național Buila-Vânturari a, caracterizându-se printr-o mare bogăție floristică. Aceste grupuri vegetale se instalează pe terenurile plane sau moderat înclinate, cu expoziții N, NE, SE, V, la altitudini cuprinse între 1400 m și 1600 m.

În ansamblul releveelor efectuate în zona subalpină și alpină a Munților Buila-Vânturari a s-a constatat o diversitate floristică deosebit de mare (specii cu caracteristici cenotice foarte diferite), aceasta datorându-se puținatului excesiv, nerățional. Astfel, vegetația este dominată de formele hemicriptofite, puține geofite și camefite. Specia edificatoare a asociației este *Festuca rubra* care realizează acoperiri de 70-90%. Pe terenurile aluvionare și relativ mai acide, *Agrostis capillaris* realizează acoperiri mai mari (20%).

La paji tea Curm tura Oale, pe lângă speciile caracteristice pentru alianța *Arrhenatherion* și ordinul *Arrhenatheretalia*, s-a remarcat prezența unui contingent de cormofite carpatice și carpato-balcanice (*Dianthus spiculifolius*, *Jovibarba heuffelii*, *Erysimum witmannii*, *Carduus kernerii*) care conferă o tentă regională carpatică. Utilizarea acestor pajiți ca pășuni, influențate puternic de activitatea antropozoogenă, este evidențiată de prezența în compoziția floristică a speciilor caracteristice clasei *Artemisietea* (*Carduus acanthoides*, *Cerastium arvense*), alianței *Arrhenatherion* și ordinului *Arrhenatheretalia* (*Achillea millefolium*, *Veronica chamaedrys*, *Leucanthemum vulgare*, *Medicago lupulina*, *Trifolium repens*, *Carum carvi*, *Taraxacum officinale*, *Leontodon hispidus*). Sărătura terenurilor în substanță nutritivă, datorită puținatului intensiv este reliefată și de prezența în cadrul acestor fitocenoze a speciilor *Antennaria dioica*, *Hieracium pilosella* și *Nardus stricta*.

Practicarea puținatului intensiv, prin încălcarea numărului de animale va duce la eliminarea speciilor bune furajere, la îmbolnăvirea solului și sărătura sa în elemente nutritive, cenozele cu *Festuca rubra* evoluând spre cele cu *Nardus stricta*. Astfel, se produce îmburuienarea acestor pajiți cu *Veratrum album*, *Urtica dioica*, *Rumex alpinus*, care sustrag terenul de la producție superioară, fapt constatat la Paji tea Cacova și la Stâna din Dos. În paji tea Cacova, datorită practicării puținatului intensiv, pe lângă modificarea compoziției covorului vegetal, în care au devenit dominante specii cu valoare furajeră scăzută, am constatat și fenomene de eroziune accentuată a versanților.

Fitocenozele edificatoare pentru paji tea tevioara apar in asociatiei *Scorzonero roseae-Festucetum nigricantis* (Pu caru et al.1956) Coldea 1978. Specia caracteristic asociatiei este *Festuca rubra*, al turi de care particip la închegarea covorului ierbaceu i alte graminee, precum: *Agrostis capillaris*, *Cynosurus cristatus*, *Deschampsia flexuosa*, *Phleum alpinum*, *Anthoxanthum odoratum*, *Nardus stricta*. Leguminoasele sunt reprezentate de *Trifolium repens*, *T. pratense*, *Lotus corniculatus*. Pe anumite suprafe e formeaz faciesuri *Trollius europaeus*. Dintre orhidee au fost observate: *Gymnadenia conopsea*, *Coeloglossum viride*, *Pseudorchis albida*. În unele zone, aceste cenoze au fost invadate de tuf ri uri subalpine reprezentate de *Pinus mugo*, *Juniperus sibirica*, *Rhododendron myrtifolium*, *Vaccinium myrtillus*. Lâng stâna tevioara, datorit stia ion rii animalelor, paji tea a fost invadat de buruieni nitrofile (*Veratrum album*, *Rumex alpinus*, *Chenopodium bonus-henricus*), în care dominant este *Urtica dioica*.

Este un habitat prioritar de importan comunitar , în cadrul c ruia vegeteaz specii precum *Campanula serrata*, *Gentiana lutea*, înregistrate atât în Directiva Habitate 92/43/EEC Anexa IIb, Anexa Vb, cât i în OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei i a faunei s lbatice Anexa 3b. Speciile *Gentiana lutea*, *Bromus riparius* ssp. *barcensis*, *Silene nutans* ssp. *dubia*, *Dianthus spiculifolius*, *Trollius europaeus*, *Rhododendron myrtifolium*, *Scorzonera purpurea* ssp. *rosea* sunt categorii zoologice men ionate în Lista Ro ie a plantelor superioare din România (Oltean et al., 1994). De asemenea, *Campanula patula* ssp. *abietina* este înscris în Anexa I a Conven iei de la Berna.

Printre speciile edificatoare ale acestui tip de habitat se num r : *Festuca rubra*, *Festuca nigrescens*, *Agrostis capillaris*, *Nardus stricta*, *Scorzonera purpurea* ssp. *rosea*. Alte specii importante: *Trifolium repens*, *Carlina acaulis*, *Cynosurus cristatus*, *Luzula luzuloides*, *Hypericum maculatum*, *Bellis perennis*, *Achillea millefolium*, *Carum carvi*, *Leucanthemum vulgare*, *Lotus corniculatus*, *Thymus pulegioides*, *Leontodon hispidus*, *Veronica chamaedrys*, *Anthoxanthum odoratum*, *Rhinanthus minor*, *Festuca pratensis*, *Viola declinata*, *Alchemilla xanthochlora*, *Trifolium pratense*, *Primula elatior*, *Scabiosa lucida*, *Plantago lanceolata*, *Prunella vulgaris*, *Stellaria graminea*, *Antennaria dioica*, *Festuca ovina*, *Campanula serrata*, *Potentilla erecta*, *Bromus riparius* ssp. *barcensis*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *alpestris*, *Teucrium chamaedrys*, *Campanula glomerata*, *Minuartia verna*, *Verbascum lychnitis*, *Aconitum tauricum*, *Carduus kernerii*, *Silene nutans* ssp. *dubia*, *Geum montanum*, *Hieracium aurantiacum*, *Thymus balcanus*, *Euphrasia stricta*, *Luzula sudetica*.

Habitatul ocup în parc o suprafa de 211,92 ha.

HABITATUL 6190

Natura 2000: Paji ti panonice de stânc rii (*Stipo-Festucetalia pallentis*) [Rupicolous Pannonic grasslands (*Stipo-Festucetalia pallentis*)]

ASOCIA II VEGETALE: *Thymo comosi-Festucetum rupicolae* (Csürös et Gergely 1959) Pop et Hodi an 1985 (*Melico ciliatae-Festucetum rupicolae* Popescu 1974)

În parc, acest tip de habitat a fost observat în Cheile Coste ti, deasupra M n stirii Bistri a-Cheile Bistri ei.

Cenozele xerice de *Thymus comosus* i *Festuca rupicola* populeaz stânc riile calcaroase din regiunea montan inferioar la altitudini cuprinse între 500-800 m. Se dezvolt pe soluri rendzinice, bogate în humus, cu reac ie neutr . În Cheile Coste ti prefer versan ii cu expozi ii sudice, în timp ce la intrare în Cheile Bistri ei le-am observat pe pantele estice, puternic însorite.

Speciile edificatoare pentru această grupare apar în alian ei *Seslerio-Festucion pallentis* (*Thymus comosus*, *Melica ciliata*, *Koeleria splendens*, *Jovibarba heuffelii*) i clasei *Festuco-Brometea* (*Festuca rupicola*, *Dichanthium ischaemum*, *Teucrium chamaedrys*, *Campanula sibirica*). Compozi ia floristic este foarte heterogen , cuprinzând taxoni din alian ele *Seslerion rigidae* i *Achnatherion*, ordinele *Seslerietalia* i *Thlaspietalia*, precum i din clasa *Asplenieta rupestris*. Deasupra M n stirii Bistri a am constatat tendin a de evolu ie spre grup rile dominate de b rboas - *Dichanthium ischaemum*.

Acest habitat încadreaz categorii sozologice men ionate în Lista Ro ie a plantelor superioare din România conform Oltean et al., 1994: *Veronica bachofenii*, *Centaurea atropurpurea*, *Thymus comosus*, *Dianthus spiculifolius*.

Alte specii importante: *Melica ciliata*, *Koeleria splendens*, *Teucrium chamaedrys*, *Campanula sibirica*, *Silene italica*, *Dianthus spiculifolius*, *Centaurea atropurpurea*, *Alyssum petraeum*, *Allium fuscum*, *Jovibarba heuffelii*, *Veronica bachofenii*, *Rosa corymbifera*, *Galium album*, *Poa nemoralis*, *Scrophularia heterophylla* ssp. *laciniata*, *Origanum vulgare*, *Scabiosa lucida*, *Centaurea micranthos*, *Nepeta nuda*.

Habitatul ocup în parc o suprafa de 3,96 ha.

**Anexa nr. 21 la Planul de management - Strategia de Turism a Parcului Na ional
Buila-Vânturari a
Strategia de Turism a Parcului Na ional Buila-Vânturari a**

- Planul de Management al Vizitatorilor -

Planul de management al vizitatorilor este un concept de vizitare ce stabile te obiectivele i ac iunile necesare pentru asigurarea condi iilor optime de vizitare, specifice Parcului Na ional Buila-Vânturari a, în concordan cu planul de management al acesteia.

Planul de management al vizitatorilor este instrumentul care odat transpus în ac iuni practice va putea îndruma tipul potrivit de vizitatori în zonele potrivite, oferind cele mai bune oportunit i pentru satisfacerea experien ei în natur a fiec rui tip de vizitator, producând un impact negativ minim asupra naturii i comunit ilor locale i totodat creând cele mai bune anse pentru dezvoltarea durabil de afaceri la scara mic , de c tre membrii comunit ilor locale.

1. Zonarea i obiectivele din punct de vedere al conserv rii naturii

Obiectivele Parcului Na ional Buila-Vânturari a

Parcul na ional corespunde categoriei II IUCN "Parc na ional: arie protejat administrat în special pentru protec ia ecosistemelor i pentru recreere".

În perimetrul parcului sunt cuprinse frac iuni de ecosisteme pu in influen ate prin activit i umane, unde sunt admise doar activit ile tradi ionale, practicate numai de comunit ile din zona parcului na ional, activit i tradi ionale reglementate prin planul de management.

Conform Ordonan ei de urgen nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei i faunei s lbatice cu modific rile i complet rile ulterioare, scopul i regimul de management ale parcului na ional sunt: "protec ia i conservarea unor e antioane reprezentative pentru spa iul biogeografic na ional, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebit sub aspectul fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de alt natur , oferind posibilitatea vizit rii în scopuri tiin ifice, educative, recreative i turistice. Managementul parcurilor na ionale asigur men inerea cadrului fizico-geografic în stare natural , protec ia ecosistemelor, conservarea resurselor genetice i a diversit ii biologice în condi ii de stabilitate ecologic , prevenirea i excluderea oric rei forme de exploatare a resurselor naturale i a folosin elor terenurilor, incompatibil scopului atribuit."

Zonarea intern a Parcului Na ional Buila-Vânturari a

Parcul Național Buila-Vânturari a, conform prevederilor Conform Ordonanței de urgență nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cuprinde următoarele zone:

- a) **Zone cu protecție strictă**
- b) **Zone de protecție integrală**
- c) **Zone tampon = Zone de conservare durabilă**
- d) **Zone de dezvoltare durabilă a activităților umane**

2. Analiza situației actuale și viitoare a vizitatorilor în zona P.N.B.V.

▪ Cine sunt și ce fac vizitatorii parcului în prezent

) Estimarea numărului de vizitatori în P.N. Buila-Vânturari a

Conform datelor de monitorizare turistică culese în anii 2007 și 2013, în parc intră anual 3.000 - 12.000 vizitatori.

Dintre aceștia 53% provin din Județul Vâlcea, 44% din alte județe, în special Argeș, Dolj, Gorj și București, iar 3% sunt turiști străini - Belgia, Cehia, Germania etc.

9% dintre vizitatori au solicitat administrației parcului în 2008 informații, ghid sau alte servicii, și-au oferit servicii de voluntariat pe durata vizitei sau au furnizat informații administrației la sfârșitul vizitei.

Din totalul vizitatorilor parcului, 82% dintre aceștia vin aici în week-end.

) Durata sejurului

Majoritatea vizitatorilor parcului vin aici doar pentru o scurtă vizită, pe durata unei singure zile, ocazionat în special de vizita membrilor sau de ieșirea la picnic sau folosesc facilitățile de cazare din zonă, în special cele din Băile Olănești și Horezu, de unde pe durata unor sejururi mai lungi orientate spre alte forme de turism - balnear, ecumenic, itinerant - fac și vizite în parc.

Cei care stau mai mult decât o zi pe teritoriul parcului folosesc ca utilități de cazare Cabana Cheia, cortul în spațiile de campare și zonele de picnic, Cabana Codric, membrilor și schiturile, refugiile din parc.

În perioada 2008-2013 s-au înregistrat un număr de 19.000 înoptări.

) Ce servicii și infrastructură folosesc

Dintre **serviciile și programele turistice** oferite, au fost solicitate:

- a) Furnizare de informații;

- b) Prezentări ale parcului național, modului de administrare al acestuia, problemelor de management, biodiversitate, proiecte, realizate la cerere pt. elevi și cadre didactice în peste 30 coli;
- c) Tabere educative Junior Ranger cu durată de 2-3 zile la cort;
- d) Drumeții cu ghid, cu durată de o zi;
- e) Tabere educative cu durată de 2-3 zile la cabană;
- f) Organizarea de programe de cercetare: practici studențești (Facultatea de Geologie și Geofizică), activități de inventariere, cartare, monitorizare;
- g) Organizarea de tabere de voluntariat;
- h) Gzduirea unor manifestări specifice montane (întuniri ale cluburilor de turism, câmpuri ale cercetătorilor, tabere alpinism);
- i) Ghid turistic specializat: cunoașterea parcului, vizitarea obiectivelor turistice culturale-istorice din parc și din preajma acestuia, cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor locale, observații florifune, ture montane pe trasee dificile, ture de iarnă.

Din **infrastructura turistică**, vizitatorii folosesc rețeaua de transport - drumuri și trasee turistice montane, traseul de ecoturism amenajat, unitățile de cazare - unități hoteliere și pensiunile din Rm. Vâlcea, Bilele Olnești și Horezu, Costești, Bărbănteni, minierile Bistrița, Arnota și Horezu, cabanele Cheia și Codric, cele 4 refugii turistice, adposturile - cele 8 stâne, adposturile Priboi și Cacova, cantoanele silvice Între Râuri și Prislop și observatoarele Izvorul Larg și Cacova.

În parc există 8 locuri de campare amenajate - container pentru colectarea de eurilor, vatră de foc, masă cu bănci, panou informativ, în punctele Cheile Bistriței, Prislop, Poiana Scărișoara, Poiana Pârtaș, Pahomie, Cheia-tunel, Cabana Cheia și Cheile Olnești.

În ceea ce privește informarea turiștilor, în parc există 27 panouri informative bilingve, cu hartă și informații despre parc, amplasate la toate intrările în parc, spațiile de campare, cabane și obiective turistice de interes. Acestea li se adaugă 37 de panouri informative amplasate de-a lungul celor trei trasee tematice.

Parcul este foarte cunoscut de către alpiniști, aici existând 5 principale zone de căutare, cuprinzând peste 150 trasee de diferite grade de dificultate - 1A-6B. O descriere a acestora este prezentată în anexa nr. 1 la prezenta strategie de turism.

J) Activitățile desfășurate de vizitatori în prezent și zonele în care se desfășoară acestea

În ceea ce privește distribuția turiștilor pe suprafața parcului, vizitatorii se concentrează în special în 6 zone, corespunzătoare localităților de intrare în parc:

a) prin **Comuna Costești** intră 52% din totalul vizitatorilor, prin satele Bistrița (două intrări în parc la Mănăstirea Bistrița și Mănăstirea Arnota) și Pietreni (două intrări în parc spre Prislop și Valea Morii):

aa) Valea Bistrița - cu intrare prin Satul Bistrița - 36% din totalul vizitatorilor - în special vizitatori de o zi ai mănăstirilor Bistrița, Arnota, Cheilor Bistriței, Peșterii Liliacilor, Peșterii Urilor, sejur de o zi pentru picnic, dar și turiți în cadru organizat oferit de administrația parcului - vizit traseu ecoturism, tabere ecologice, practici studențești, cercetare;

bb) Valea Costești - cu intrare prin Satul Pietreni - 16% din totalul vizitatorilor - în special turiți în cadru organizat oferit de administrația parcului (vizit traseu de ecoturism, tabere ecologice Junior Ranger, practici studențești, cercetare, dar și vizitatori de o zi pentru picnic și turiți orientați spre drumurile;

b) prin **Bilele Olnești** intră 37% din totalul vizitatorilor, prin satul Cheia - două intrări în parc la Schitul Pahomie și Valea Neagră - și Orașul Bilele

b) Olnești - o intrare aval de Cheile Folea:

aa) Valea Cheia - cu intrare prin Satul Cheia - 30% din totalul vizitatorilor - în special vizitatori de o zi ai schiturilor Iezer și Pahomie, sejur de o zi pentru picnic dar și turiți orientați - drumurile, alpinism, speologie, beneficiind de cazarea oferită de Cabana Cheia și Cabana Codric, precum și turiți în cadru organizat oferit de administrația parcului - tabere ecologice, practici studențești, cercetare;

bb) Schitul Pahomie - cu intrare prin Satul Cheia - 5% din totalul vizitatorilor - în special vizitatori de o zi ai schiturilor Pahomie și Pârțuș, sejur de o zi pentru picnic dar și turiți orientați - drumurile;

cc) Valea Olnești - cu intrare prin Bilele Olnești - 2% din totalul vizitatorilor - în special sejur de o zi pentru picnic dar și turiți orientați - drumurile, alpinism.

c) prin **Comuna Bărbăntu** intră 11% din totalul vizitatorilor (o intrare în parc la Schitul Pârțuș):

Schitul Pârțuș - cu intrare prin Satul Bărbăntu - 11% din totalul vizitatorilor - în special vizitatori de o zi ai schiturilor Pârțuș și Pahomie, dar și turiți orientați - drumurile.

▪ **Descrierea impactului produs la nivelul ariei protejate și în vecinătatea acesteia**

a. **Pozitiv**

Creșterea aflului de vizitatori în parc în prezent nu are prea mare influență pozitivă asupra veniturilor comunităților locale, datorită slabei dezvoltări a sectorului de servicii în zonă, mergându-se la:

- aa)** veniturile obținute din cazare de către proprietarii de pensiuni din Costești - 4 și administratorul Cabanei Cheia și într-o măsură mică din Horezu și Bile Oltești și unde doar o foarte mică parte din turiști vin pentru parc;
- bb)** veniturile realizate de deținătorilor de unități de alimentație publică din Costești - 1 și Horezu - 4 și cele din Bile Oltești;
- cc)** veniturile realizate de micile magazine și baruri din satele-intrare ale parcului: Costești, Bistrița, Pietreni, Bărbăntele, Cheia, Bile Oltești;
- dd)** veniturile realizate de cei care asigură transportul grupurilor de turiști până la intrările parcului, mânăstiri, Cabana Cheia.

b. Negativ

Efectele negative se datorează creșterii numărului de vizitatori și a presiunii asupra unor zone/obiective turistice, care duc la degradarea/perturbarea unor peisaje, elemente geologice și geomorfologice, habitate, exemplare ale florei și faunei, monumente istorice și se manifestă prin:

- aa)** accesul cu mijloace motorizate în locuri nepermise: poluare fonică și perturbarea liniștii - fragmentarea parcului de către cele 4 drumuri forestiere care îl traversează și zone lipsite de liniște în jurul mânăstirilor și altor obiective turistice, cabanelor, zonelor de cărare, spațiilor de campare;
- bb)** amenajarea de vetre de foc în locuri nepermise;
- cc)** camparea în locuri nepermise;
- dd)** tăierea de material lemnos pentru foc;
- ee)** cantități mari de deșeuri abandonate pe suprafața parcului, în special în lungul căilor de comunicație și în jurul obiectivelor de interes;
- ff)** poluarea apelor curgătoare prin folosirea detergenților, spălarea mașinilor, abandonarea deșeurilor;
- gg)** distrugerea unor elemente ale florei și faunei - recoltare, scrijelire arbori;
- hh)** distrugerea, furtul speleotemelor și fosilelor și altor elemente geologice și geomorfologice;
- ii)** degradarea peșterilor prin inscripții;
- jj)** antrenarea grohotiurilor și căderilor de pietre pe versanții înclinați;
- kk)** degradarea monumentelor istorice prin inscripții;
- ll)** degradarea potecilor prin eroziune în zonele intens circulate;
- mm)** realizarea de amenajări în locuri nepermise - construcții provizorii, marcaje, trasee de cărare;
- nn)** degradarea și distrugerea infrastructurii turistice (marcaje, panouri informative, stâlpi cu sigle și indicatoare, refugii, alte amenajări);

oo) posibilitatea producerii unor evenimente cu factor de risc: accidente, incendii.

▪ **Identificarea principalelor c i de acces c tre parc i în interiorul acestuia**

Calea principal de acces în Parcul Na ional Buila-Vânturari a este D.N. 67 Rm. Vâlcea - Tg. Jiu., care trece prin sudul parcului. Din acesta se desprind o serie de drumuri na ionale, jude ene i comunale care ajung pân la limita parcului.

▪ **Particularit ile i descrierea fenomenului de vizitare ale parcului i a infrastructurii de vizitare i turism existente în prezent**

Vizitatorii Parcului Na ional Buila-Vânturari a pot descoperi pe o suprafa relativ restrâns o varietate de obiective turistice, la care se adaug cele din zona adiacent , parcul fiind situat într-una din zonele rii cu cele mai ridicate valori ale poten ialului turistic.

Datorit izol rii masivului, aici s-au p strat nealterate foarte multe elemente naturale precum peisajul s lbatic, formele de relief carstic i elemente floristice i faunistice rare, precum i obiective turistice cultural istorice, prezente atât în parc, cât i în satele din imediata apropiere.

Infrastructura rutier este suficient pentru a asigura accesul pân la intr rile în parc, fiind alc tuit din drumuri jude ene i comunale, în continuarea c rora se afl drumuri auto forestiere pe cele 4 v i care traverseaz parcul.

Traseele turistice montane cuprind **19 trasee marcate - aproximativ 250 km** - i amenajate - 58 stâlpi cu 168 s ge i indicatoare la toate intr rile i intersec iile, omologate, aflate integral în parc sau care doar îl traverseaz . Traseele sunt de dificult i diferite, permi ând accesul i vizitarea parcului i obiectivelor turistice ale acestuia de c tre turi ti. Acestea au fost ref cute în perioada 2007-2008 dintr-un proiect implementat de Asocia ia Kogayon, partener la administrarea parcului. O descriere a traseelor turistice este redat în anexa nr. 2 a strategiei de turism, iar harta turistic , în anexa nr. 3.

Pe lâng cele 19 trasee turistice montane, în parc mai exist i **3 trasee tematice** realizate din proiecte al Asocia iei Kogayon. Aceste trasee sunt marcat i amenajat cu infrastructur specific : indicatoare, panouri informative, locuri de popas.

Cazare, cabane, refugii turistice, spa ii de campare

Re eaua unit ilor de cazare cuprinde unit i hoteliere în Rm. Vâlcea cu aproximativ 500 locuri, B ile Ol ne ti cu aproximativ 2000 locuri i Horezu cu aproximativ 100 locuri, pensiuni turistice în localit ile de la poalele Masivului Buila-Vânturari a: Horezu cu aproximativ 300 locuri, Coste ti cu aproximativ 100 locuri, B rb te ti cu aproximativ 20 locuri i Ol ne ti cu aproximativ 500 locuri, precum i de unit i de cazare în m n stiri: Bistri a - 30 locuri, Arnota - 10 locuri i Horezu - 40 locuri.

În parc există o singură cabană amenajată pentru primire turistică, Cabana Cheia, administrată prin contract de către Clubul Sportiv Loviștean din Rm. Vâlcea, având 24 locuri, aflat pe versantul nord-vestic al crestei, la intrarea Râului Cheia în sectorul de chei omonim.

Administrația parcului dispune de o cabană - Codric pe Valea Cheia, 15 locuri - destinat turismului științific și educativ, și încă una în curs de renovare, cu aceeași destinație - Între Râuri pe valea Bistriței, 15 locuri.

În zona montană se află 4 refugii turistice amenajate: Curmătura Builei, Scărișoara, Piscul cu Brazi și La Troiță, unde se poate dormi în condiții de bivouac. Mai pot fi folosite ca adăposturi de vreme rea stănele - Arnota, Cacova, Piatra, La Văcărie, Curmătura Builei, Dosul Builei, tevioara și Oale și adăposturile - Priboi și Cacova, cantoanele silvice - Între Râuri și Prislop și observatoarele - Izvorul Larg și Cacova.

În parc există 8 locuri de campare amenajate - container pentru colectarea de eurilor, vatră de foc, masă cu bănci, panou informativ - în punctele Cheile Bistriței, Prislop, Poiana Scărișoara, Poiana Prunsa, Pahomie, Cheia-tunel, Cabana Cheia și Cheile Olneții.

În ceea ce privește informarea turiștilor, în parc există 27 panouri informative bilingve, cu hartă și informații despre parc, amplasate la toate intrările în parc, spațiile de campare, cabane și obiective turistice de interes.

Zone de căutare amenajate

- a) Zona Cheilor Cheii este cea mai cunoscută și cea mai dezvoltată zonă din punct de vedere al practicării escaladei, aici desfășurându-se în ultima vreme și o intensă campanie de reamenajare a traseelor. Aici, în 10 zone se află 76 trasee amenajate.
- b) Zona Cheilor Olneții /Folea
- c) Zona Cheilor Bistriței Aici sunt amenajate câteva trasee de escaladă, în peretele estic, la ieșirea Bistriței din chei, excelente pentru antrenamente și lecții de căutare.
- d) Zona Cheilor Costeții
- e) Zona Arnota Din 2004 s-a început amenajarea unui perete pe drumul de la Bistrița spre Arnota, care prezintă avantajul expunerii sudice, astfel încât se poate căra și iarna.
- f) Alte zone Însuși traseul turistic de pe creasta principală a Masivului - marcat cu punct roșu, pe porțiunea dintre Vârful Vioreanu și Curmătura Oale este considerat traseu dificil și catalogat cu gradul 1B.

Servicii și programe turistice

Administrația parcului este în curs de diversificare a ofertei de servicii și programe turistice, până la ora actuală putând oferi turiștilor următoarele:

- h. ghid turistic specializat: cunoașterea parcului, vizitarea obiectivelor turistice cultural-istorice din parc și din preajma acestuia, cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor locale, observații flor - faună, ture montane pe trasee dificile, ture de iarnă;
- i. organizarea de programe educative în colii și în parc:
  - aa) prezentări ale parcului național, modului de administrare al acestuia, problemelor de management, biodiversitate, proiecte pt. elevi și cadre didactice;
  - bb) cursuri de educație ecologică pt. elevi;
  - cc) drumeții cu ghid, cu durata de o zi;
  - dd) tabere educative cu durata a 2-3 zile la cabană;
  - ee) tabere educative cu durata a 2-3 zile la cort;
- j. organizarea de programe de cercetare: practici studențești, activități de inventariere, cartare, monitorizare;
- k. organizarea de tabere de voluntariat;
- l. găsirea unor manifestări specifice montane;
- m. închiriere de echipament pentru organizarea taberelor și camping;
- n. închiriere de echipament pentru cercetare-monitorizare: telescop, binocluri, stații radio, camere video și camere foto cu accesorii, GPS;
- o. Există un program turistic realizat dintr-un proiect al Asociației Kogayon: „*Porțile Parcului Național Buila-Vânturari a: natură și spiritualitate*”. Acesta este promovat printr-o agenție de turism - Eco Natur Travel Rm. Vâlcea;
- p. Încă din 2007 realizăm un program educativ adresat elevilor colilor: “*Ranger Junior al Parcului Național Buila-Vânturari a*”, care va continua datorită succesului avut.

▪ **Contextul ariei protejate ca destinație de recreere și turism și identificarea potențialelor valori specifice/unice. Analizarea posibilităților de vizitare a acestora fără afectarea obiectivelor de conservare ale parcului**

Zona era vizitată înainte de înființarea parcului, de către turiști care vizitau în stările Bistrița, Arnota, Prunsa, Pahomie și alte obiective turistice naturale - Cheile Bistriței, Peștera Liliacilor, Cheile Costeții, Cheile Cheii, Cheile Olneții, din zonă, de către localnici care veneau la picnic în week-end, în special pe zilele Bistrița și Cheia și într-o măsură mai mică de către turiști veniți pentru drumeție, alpinism, speologie, cercetare.

După înființarea parcului, prin acțiunile de promovare și amenajare a infrastructurii turistice, aflulul de vizitatori a crescut. Din punct de vedere principală pondere în cadrul vizitatorilor o au cei care vin la picnic, în special în week-end, pe zilele unde accesul este ușor cu mijloace auto, această formă de turism fiind și cea care creează cele mai multe probleme. Această problemă va fi rezolvată prin

limitarea/restricționarea accesului cu mijloace auto în parc și prin promovarea formelor de turism cu impact mai redus asupra parcului: cicloturism, drumeții, turism educativ și științific.

Vizitatorii parcului pot descoperi:

a) Peisajele din parc, specifice reliefului carstic foarte accidentat, sunt deosebit de spectaculoase și variate, cuprinzând zone de abrupt cu pereți și stânci semețe, pajiți alpine și subalpine, fânețe montane cu floră deosebită, zone împărțite de diferite tipuri - foioase, rășinoase, amestec, inclusiv pături seculare, care se îmbină armonios cu cel al zonelor locuite din afara parcului, sate de munte cu arhitectură, obiceiuri și tradiții specifice.

Individualitatea Masivului Buila-Vânturari a în peisajul Munților Căpâanii este incontestabil și impresionant. Acest fapt se datorează pe de o parte detaliilor prin constituție și evoluție de ansamblul muntos din jur, iar pe de altă parte prin caracterele morfografice și prin particularitățile morfometrice net diferite față de ceea ce oferă în ansamblu Munții Căpâanii.

Principalele unități peisagistice din Parcul Național Buila-Vânturari a sunt:

- aa) creasta calcaroasă cu o lungime de aproximativ 14 km care se întinde între Cheile Bistriței și Cheile Olneții, creastă dominată de cele două vârfuri care dau și numele masivului - Buila – 1849 m, Vânturari a – 1885m ;
- bb) pajițile alpine, cu specii de plante calcifile, cu insule de jneapăn;
- cc) forme exo și endocarstice - abrupturi calcaroase, pereți verticali, chei, sohodoluri, izbucuri, lapiezuri, doline, ace, hornuri, arcade naturale, peșteri, avene;
- dd) grohotiturile calcaroase;
- ee) pădurile, de fag, de amestec și de conifere, care urcă de multe ori până în stâncarie;
- ff) obiectivele cultural-istorice din teritoriul parcului sau din imediata vecinătate care constituie un element suplimentar de atracție al parcului.

b) Formele de relief carstic sunt rezultatul modelării masivului calcaros de către apele meteorice și subterane și sunt reprezentate de forme exocarstice - 4 sectoare de chei, doline, ponoare, izbucuri, sohodoluri, arcade naturale, câmpuri de lapiezuri - și endocarstice - peste 80 de peșteri și avene:

aa) Cheile Bistriței sunt cele mai vizitate, beneficiind de drumul forestier care le străbate, măsurând 2 km, având în zona cea mai îngustă 10 m între pereții de 200 m înălțime. Aici există mai multe peșteri, din care două sunt amenajate pentru vizitare. Versanții sunt împărțiți cu păduri seculare, aici viețuind peste 450 specii floristice și faunistice, din care multe protejate: floarea de colț, liliac sălbatic, crucea voinicului, tisă, crin de pădure.

- bb) Cheile Costești m. soar 2 km și pot fi vizitate pe un drum forestier care urcă prin serpentine pe versantul estic al cheilor, oferind o perspectivă deosebită asupra cheilor, versanților abrupti de peste 200 m înălțime, dar și asupra satelor Pietrești și Costești de la poalele muntelui. Pe versanții împânziți găsim numeroase specii protejate caracteristice abrupțiilor calcaroase.
- cc) Cheile Cheii au o lungime de 2,5 km și sunt unele dintre cele mai spectaculoase chei din țară, cu numeroase praguri și cascade, cea mai importantă având o cădere de 15 m. Pot fi vizitate pe un traseu turistic dificil, recomandat turiștilor experimentați. Este una dintre cele mai cunoscute și dezvoltate zone de cărare din țară, cu peste 100 trasee de cărare amenajate. Aici este cea mai mare concentrare a peșterilor din parc - peste 40, tot aici se întâlnesc aproape toate speciile protejate din parc, precum și singura pădură de tis din Carpații Meridionali, cu peste 800 exemplare.
- dd) Cheile Olnești (Folea sau Mânzului) m. soar 1 km și pot fi vizitate folosind drumul forestier ce le străbate pe firul văii. Versanții abrupti de peste 200 m și traseele de cărare amenajate recent, le fac foarte căutate de către alpiniști.
- ee) Curmătura Builei este o ruptură tectonică în zona centrală a crestei, unde calcarele au fost erodate până în bază. Are un aspect tipic alpin, cu forme de eroziune în calcare, hornuri - hududuri, abrupțiuni impresionante. Este continuată înspre sud cu Valea Otsoului, vale îngustă și spectaculoasă, cu câteva mici cascade, poieni;
- ff) Dolinele din Muntele Arnota - peste 20, cu dimensiuni de la câțiva metri până la câțiva zeci de metri, unele cu fenomene de prăbușire;
- gg) Ponoarele din dolinele din Muntele Cacova și Muntele Piatra sunt singurele lacuri naturale din masiv, de dimensiuni reduse, aproximativ 3-400 mp, dar foarte pitorești în contextul peisajului carstic;
- hh) Izbul Izvorul Frumos de la Schitul Pahomie, un izvor cu debit mare ieșind dintr-o stâncă și căzând în cascade, precum și cele de dimensiuni mai reduse de la Pârțuș, Poiana Scărișoara, Valea Morii;
- ii) Săhodolurile - văile seci din Muntele Albu, Muntele Piatra, Muntele Buila, Muntele Vioreanu;
- jj) Arcada naturală Casa de Piatră, cu o deschidere de 30 m și o înălțime de 20 m și altele mai mici din zona Muntelui Vioreanu și Muntelui Oale;
- kk) Câmpurile cu lapiezuri din Muntele Arnota, Muntele Cacova, Muntele Piatra, Muntele Albu;
- ll) Peștera Liliiecilor (Sfântul Grigore Decapolitul) de la Bistrița - amenajată și electrificată pentru vizitare, cu o importantă colonie de lilieci, dar mai ales cu două biserici rupestre monumente istorice;
- mm) Peștera Urșilor din Cheile Bistriței - amenajată pentru vizitare;

- nn) Pe terile din Cheile Cheii, foarte spectaculoase, bogat conținând faună cavernicolă, neamenajate și cu acces destul de dificil: Pe tera cu Lac, Pe tera Laleaua Verde, Pe tera Mirajului, Pe tera Pagodelor, Pe tera cu Perle, Pe tera de Lapte etc.;
- oo) Pe tera Arnuștilor din Cheile Olnești/Folea;
- pp) Creasta principală a masivului poate fi vizitată pe un traseu turistic dificil dar foarte spectaculos, pe parcursul căruia se pot vizita cele mai spectaculoase zone ale parcului din punct de vedere peisagistic, al geodiversității și biodiversității parcului din Muntele Cacova, Muntele Piatra, Muntele Albu, Muntele Buila, Muntele Vânturari, Muntele Vioreanu și Muntele Oale;
- qq) Muntele Stogu este separat de creastă de către valea râului Cheia, în extremitatea nord-estică, reprezentând un masiv izolat și bine individualizat, greu accesibil dar foarte slabitic;
- rr) Muntele Arnota este al doilea masiv separat de creastă, în extremitatea sud-vestică, ușor accesibil dar foarte spectaculos prin varietatea elementelor de relief, floristice și faunistice prezente aici.

Elementele de valoare geologică și paleontologică sunt reprezentate de câteva puncte de interes științific dar care pot fi vizitate și pentru spectaculozitatea elementelor naturale. Există puncte fosilifere unde pot fi întâlnite în special resturi ale organismelor care au trăit în bazinele de sedimentare din Jurasic și Cretacic: corali, alge, ammoniți, belemniti, crabi, bariopode, bivalve etc. dar și mai noi - fosile de urs de pe teră), situri de importanță mineralogică și petrologică - zone cu minerale și roci deosebite, zone importante din punct de vedere al geologiei structurale și tectonicii.

Elementele de biodiversitate sunt numeroase și valoroase, determinând includerea parcului în rețeaua ecologică europeană Natura 2000, atât ca sit de importanță comunitară pentru protecția habitatelor, cât și ca sit de importanță avifaunistică.

Parcul Național Buila-Vânturari are un rol foarte important pentru conservarea genofondului național, deoarece adăpostește și antioane reprezentative ale unor ecosisteme caracteristice, cu o biodiversitate mare, stare de echilibru bună și de mare valoare științifică și peisagistică. Unele dintre asociațiile floristice se întâlnesc și în alte masive carpatice, însă câteva sunt specifice numai acestei regiuni.

În parc se regăsesc 17 tipuri de habitate conform clasificărilor naționale și europene: de pădure (răinoase, fagete, și amestecuri de răinoase cu fag), care ocupă aproximativ 65% din suprafață, pășuni subalpine care ocupă aproximativ 15% din suprafață, grohotiuri, stâncării și tufăriuri - formate în principal din jneapăn, ienupăr și ocupă 20% din suprafața parcului, habitate acvatice - izvoare, râuri, pâraie și habitate cavernicole.

Aici vegetează numeroase plante rare, atât specii de climă caldă, submediteraneană, cât și specii relict glaciare, specii endemice.

Dintre cele peste 800 specii floristice identificate până în prezent în parc, există numeroase specii protejate. Cormofitele, cele mai studiate, apar în 69 de familii. 90 de specii floristice se regăsesc pe „Lista roșie a plantelor superioare din România. Dintre speciile protejate menționate: floarea de col, crinul de munte, crinul de pădure, angelica, bulbucul de munte, păsăreț, garofala, tisa, zădărnica, jneapănul, ienupărul, tulichina, iedera albă, ghinura galbenă, crucea voinicului, 28 specii orhidee.

Fauna este reprezentată de numeroase specii rare, multe protejate. Există o populație bogată de carnivore mari: urs, lup, râs, alte carnivore precum jderul de pădure, jderul de piatră, bursucul, pisica sălbatică, vulpea, ierbivore precum capra neagră, cerbul, capriorul, mistrețul. Se mai întâlnesc amfibieni și reptile - viperă, arpele de alun, opârta de stâncă, salamandă, triton, broasca roșie de munte etc., păsări - cocoș de munte, flutura de stâncă, corb, acvil de munte, vânturel, bufniță, codobatur etc., lilieci - 10 specii, nevertebrate.

Parcul prezintă un deosebit potențial de cercetare și pentru turismul științific.

Masivul Buila-Vânturari reprezintă cel mai estic areal din Carpații Meridionali care adăpostește faună troglobiontă. Pentru aceasta și pentru faptul că numărul speciilor troglobionte este destul de mare, importanța biospeologică este foarte mare.

Datorită concentrației elementelor floristice, unele zone pot fi obiective de interes :

- a) Poiana cu ghiocei bogată (*Leucojum vernum*) de la Prislop, zona din arțar cu cea mai mare concentrație a acestei specii;
- b) Rezervația de tisă de la Cheia (1,2 ha, peste 800 exemplare) ;
- c) Zăvoaiele cu orhidee din Valea Cheia;
- d) Fânețele bogate în specii floristice: Pârâna, Bulz, Scărișoara, Piscul cu Brazi, Poiana de Piatră, Poiana Frumoasă ;
- e) Valea Voicasea - concentrație foarte mare de bulbuci de munte;
- f) Pădurile seculare virgine din „Dosul Builei”;
- g) Asociația de ienupăr și cetină de negi din Cheile Costeții;
- h) Izvorul Larg - zonă cu specii protejate la nivel european, cu orhidee;
- i) Concentrația de floare de col, ghinură și arginică din Muntele Oale.

În imediata apropiere a parcului mai pot fi vizitate și alte obiective turistice naturale:

- a) Rezervația Naturală Muzeul Trovanilor Costeții;
- b) Nucul secular (450 ani) din Bistrița-Costeții;
- c) Castanii comestibili seculari din Bistrița-Costeții;

- d) Rezerva ia Natural Sl tioara;
- e) Rezerva ia Natural Mla tina Mosoroasa din B ile Ol ne ti.

Obiective turistice antropice

Pe lâng obiectivele turistice naturale, în parc sau în imediata vecin tate a acestuia mai pot fi vizitate i obiective turistice cultural-istorice, care dau o valoare de atrac ie suplimentar acestuia:

- a) M n stirea Bistri a – Coste ti, ctitorie a boierilor Craiove ti din anul 1492, situat la intrarea parcului din satul Bistri a i celelalte monumente istorice din cadrul complexului monahal: Biserica Bolni a - 1520-1521, vila episcopului Vartolomeu;
- b) Biserica Sfin ii Arhangheli din Pe tera Liliecilor/Sfântul Grigore Decapolitul ctitoria din anul 1637, a mitropolitului Teofil;
- c) Biserica Ovidenia din Pe tera Liliecilor/Sfântul Grigore Decapolitul, cel mai vechi monument istoric aflat în Pe tera Liliecilor, ctitorit între anii 1633-1635;
- d) Schitul P pu a - Bistri a - zidit în 1712, ctitorit de c lug rii bistrieni care îl aveau în frunte pe egumenul tefan;
- e) M n stirea Arnota - Bistri a, ctitorie i necropol a lui Matei Basarab din anii 1633-1634 este situat la limita parcului, în Muntele Arnota;
- f) Schitul 44 Izvoare - Pietreni, cunoscut i sub numele de Schitul de sub Piatr , a fost construit de c tre egumenul tefan al m n stirii Bistri a, în anul 1701;
- g) M n stirea P trunsa - B rb te ti, are hramul „Cuvioasa Paraschiva”, i a fost construit în 1740 de c tre Episcopul Climent al Râmnicului;
- h) Schitul Pahomie - Cheia, întemeiat de Pahomie monahul i Sava Haiducul, în anul 1520 ;

În zona adiacent Parcului Na ional Buila-Vânturari a, mai pot fi vizitate o serie de obiective cultural-istorice:

- a) în comuna Coste ti: Biserica Peri - Bistri a - Sec. XVIII, Biserica Ciorobe ti - Pietreni - Sec. XVIII, Biserica de lemn Gr me ti – Pietreni-Sec. XVII, Biserica de lemn Gru e u - Coste ti - Sec. XIX, Muzeul de Art modern Coste ti;
- b) în comuna B rb te ti: Biserica Iernatic - Sec. XVIII, Biserica M leni-Sec. XVIII, Biserica V t e ti - Sec. XVIII, Biserica Mierle ti - Sec. XVII, Biserica Poieni - Sec. XVIII, Expozi ia de art popular ;
- c) în B ile Ol ne ti: Schitul Iezer - Cheia - Sec. XVII, Biserica Sfin ii Voievozi – Cheia - Sec. XVIII, Schitul Bradu - Ol ne ti - Sec. XVIII, M n stirea Fr sinei - Ol ne ti - Sec. XIX, Biserica de lemn din Albac - Ol ne ti - Sec. XVII;

- d) în Orașul Horezu: ansamblul brâncovenesc cu Mănăstirea Horezu - Sec. XVIII, monument UNESCO, cele 3 schituri și două biserici, Muzeul ceramicii, Ateliere de ceramică, Biserica Urâni - Sec. XVIII, Biserica Râmeți - Sec. XVIII;
- e) în comuna Măldrești: Cula Greceanu - Sec. XVIII, Cula Duca - Sec. XIX, Muzeul I.Gh. Duca, Biserica Măldrești - Sec. XVIII;
- f) în Comuna Stoenești: Schitul Jgheaburi - Sec. XVIII;
- g) în comuna Putești-Măglași: Mănăstirea Sărcești - Sec. XVIII.

O descriere mai detaliată a obiectivelor cultural-istorice este prezentată în anexa nr. 4 la strategia de turism a parcului.

Specificul zonei, tradițiile, obiceiurile și meșteugurile sunt strâns legate de principalele ocupații ale localnicilor: păsătoritul, prelucrarea lemnului și a pietrei, pomicultura, apicultura.

Zona este vestită pentru olărit - ceramica de Horezu, covoare oltenesti, obiecte artizanale din lemn și meșteri dulgheri și tâmplari, portul și tradițiile populare, produsele tradiționale locale: fructe, uic, brânzeturi, miere și altele derivate din acestea.

Arhitectura specifică zonei este bazată pe prelucrarea lemnului și a pietrei, cele mai la îndemână materiale în zona Olteniei de sub munte. Casele construite aici sunt cu pridvor – prispă - în fața, sub care de obicei se află beciul. Temelia este construită din piatră zidită cu mortar, pereții sunt construiți din bârne din lemn tencuite, acoperișurile sunt acoperite cu indriș și iarbă. Magaziile - covoare și adăposturile pentru animale - grajduri, fânare sunt construite tot din lemn.

În zonă au loc anual mai multe manifestări de tradiție:

- a) Hora Costumelor – sărbătoarea portului și muzicii populare – Pietrari – 10 aprilie;
- b) Fagurele de Aur – sărbătoarea apicultorilor – Tomani – luna mai;
- c) Cocolul de Hurez – târgul meșterilor olari – Horezu – începutul lunii iunie;
- d) Învârtita Dorului – sărbătoarea păsătorilor – Vaideeni – sfârșitul lunii iunie;
- e) Festivalul internațional al romilor – Costești – 8 septembrie;
- f) Festivalul de folclor „Gheorghe Bobei” – Bărbănti – luna decembrie.

- **Identificarea tendințelor diverselor segmente de vizitatori ce vin în scop de promovare specială și/sau atrași prin politica administrației ariei protejate sau de sectorul de afaceri din turism.**

Tipuri de vizitatori ai parcului:

- a) ajunși întâmplător în parc pentru unul sau mai multe din următoarele:
  - aa) picnic - cu mâncare: localnici și rezidenți în sejururi mai lungi în localitățile vecine, în special în week-end, în căutare de zone cu aer curat și pășuni curate - cantonați în

special pe v ile Bistri a i Cheia, dar i Coste ti i Ol ne ti, zonele Arnota, Pahomie, Sc ri oara-Cacova;

- bb) tranzit cu ma ina pe v ile Bistri a, Cheia, Coste ti i Ol ne ti;
- cc) vizit la m n stiri: în special în week-end i la s rb torile religioase, care creeaz presiune asupra zonelor limitrofe m n stirilor din sudul parcului: Bistri a, Arnota, P trunsa i Pahomie;
- dd) vizit a obiectivelor turistice naturale: în special în week-end i la s rb tori locale, care creeaz presiune asupra zonelor: Cheile Bistri ei, Pe tera Ur ilor, Pe tera Liliecilor, Cheile Coste ti, Cheile Cheii, Pe tera Laleaua Verde, Pe tera cu Lac, Cheile Folea, Pe tera Arn u ilor;
- ee) sejur de week-end la Cabana Cheia: turi ti veni i exclusiv pentru sejur de week-end la caban ;
- ff) sejur de week-end în cabanele închiriate în parc - cantoanele silvice Între Râuri i Prislop, Hidrocentrala Între Râuri, cabana privat Între Râuri, cele 3 cabane private de la P trunsa;
- gg) vizitatori interesa i de alte activit i - interes de serviciu: personal al administra iei parcului, proprietari i administratori de teren, personal silvic, personal al institu iilor de control, muncitori - exploat ri forestiere, baraj i hidrocentral , alte lucr ri - , ciobani, c lug ri i c lug ri e.

b) atra i prin promovare a administra iei parcului:

- aa) elevi, studen i i cadre didactice participan i la activit i educative: tabere Junior Ranger, excursii, drume ii, în special din colile din preajma parcului, dar i din jude i din ar ;
- bb) studen i i cercet tori participan i la activit i de cercetare: practici studen e ti, ac iuni de inventariere, monitorizare, studii, teme de cercetare;
- cc) voluntari: în special elevi i studen i români i str ini, ONG-uri;
- dd) practican i ai sporturilor specific montane: alpinism, mountain-bike, speoturism;
- ee) participan i la manifest ri specific montane: cerceta i, membrii ai cluburilor de turism montan, ONG-uri;
- ff) pasiona i ai drume iilor montane;
- gg) turi ti interesa i de obiectivele culturale, specificul i tradi iile zonei;
- hh) amatori de fotografie i film tiin ifice, faunawatching.

Viziunea i obiectivele strategiei de turism a P.N.B.V.

Viziunea strategiei de turism a Parcului Na ional Buila-Vânturari a este:

În 2018 Parcului Național Buila-Vânturari a va deveni un centru ecoturistic al zonei istorice „Oltenia de sub Munte”.

Obiectivele generale ale strategiei de turism a Parcului Național Buila-Vânturari a sunt:

1. Dezvoltarea ecoturismului în parc pentru recreere și educație, fără a aduce atingere biodiversității, geodiversității și diversității culturale ale parcului.
2. Dezvoltarea turismului în localitățile din zona parcului, prin implicarea comunităților locale în activități specifice.

Teme și activități

Tema I: Zonarea din punct de vedere al recreerii și turismului

Zonarea din punct de vedere al recreerii și turismului a P.N. Buila-Vânturari a, în concordanță cu zonarea intern funcțională a acestuia, este următoarea:

- a) **Zone de linițe** = zone de sensibilitate unde este permisă vizitarea - conform planului de management - numai în compania unui ghid/ranger: zona traseului de creastă între Vf. Vânturari a și Curmătura Oale și toate zonele din afara traseelor turistice marcate.

În aceste zone lipsesc orice fel de amenajări de infrastructură turistică.

- b) **Zone cu trasee turistice/poteci tematice** = zone în care este permis numai accesul pentru drumeție pe trasee/poteci tematice marcate, cu sau fără ghid: zona celor 19 trasee turistice marcate și a traseelor tematice - Porțile P.N. Buila-Vânturari a: natură și spiritualitate, Junior Ranger al P.N. Buila-Vânturari a etc..

Infrastructură turistică a acestor zone este constituită din: drumuri forestiere și poteci cu amenajări în zone periculoase - balustrade, trepte - pe care sunt marcate traseele turistice, stâlpi cu sigle și indicatoare la intrările și intersecțiile traseelor, panouri informative, semne de avertizare, locuri de odihnă, surse de apă amenajate, adposturi, spații de campare amenajate, refugii, observatoare, puncte de belvedere.

- c) **Zone cu trasee pentru cicloturism și turism ecvestru** = zone în care este permis accesul, cu sau fără ghid, pentru cicloturism, mountain-bike și turism ecvestru pe trasee marcate: drumurile forestiere Valea Bistrița, Valea Costeții, Valea Cheia, Izvorul Frumos, Valea Olneții.

În plus față de zonele anterioare, aici infrastructura turistică mai cuprinde și marcaje specifice.

- d) **Zone pentru escalad -alpinism** = zone în care este permis accesul pentru practicarea escaladei-alpinismului: zonele cu trasee amenajate din Cheile Cheia, Cheile Folea, Cheile Bistriței, Cheile Costeții, Arnota.

Fa de infrastructura turistic specific parcului, aici se mai g sesc indicatoare i panouri informative specifice, infrastructura i amenaj rile specifice traseelor de escalad .

- e) **Zone pentru turismului monahal** = zone în care este permis accesul pentru activit i specific religioase - s rb tori, pelerinaje: m n stirile, schiturile, bisericile i c ile de acces spre acestea, din parc sau din imediata vecin tate a acestuia: M n stirea Bistri a, bisericile rupestre din Pe tera Liliecilor, Schitul P pu a, M n stirea Arnota, Schitul 44 Izvoare, Schitul P trunsa, Schitul 44 Izvoare. Zona se extinde i în afara parcului la celelalte obiective cultural-istorice din localit ile din preajma parcului, pentru integrarea acestora în circuite turistice culturale: alte 5 obiective în Comuna Coste ti, 6 în Comuna Coste ti, 5 în B ile Ol ne ti, 8 în Horezu, 4 în Comuna M ld re ti, 3 în Comuna Stoene ti, 1 în Comuna P u e ti-M gla i.

Fa de infrastructura turistic specific parcului, aici se mai g sesc indicatoare i panouri informative specifice, infrastructura specific obiectivelor turistice.

- f) **Zone de circula ie auto** = zone în care este permis accesul mijloacelor motorizate ce se deplaseaz în interes de serviciu: drumurile forestiere.

In plus fa de zonele anterioare, aici infrastructura turistic mai cuprinde i amenaj ri i marcaje specifice.

- g) **Zone pentru parcare** = zone în care accesul este permis i cu vehicule cu motor: intr rile în parc: Bistri a, Arnota, Pietreni, B rb te ti, Pahomie, Valea Neagr , Folea.

Aici infrastructura turistic cuprinde: parc ri, containere pentru gunoi, bariere, panouri informative, alte amenaj ri specifice.

- h) **Zone pentru campare i picnic** = zone în care este permis camparea, picnicul, aprinderea focului: cele 7 spa ii de campare amenajate special i cele din curtea cabanelor: Cheile Bistri a, Între Râuri, Prislop, Sc ri oara, P trunsa, Pahomie, Cabana Codric, Valea Cheia-tunel, Cabana Cheia, Cheile Folea.

Aici infrastructura turistic mai cuprinde: panouri informative, containere pentru gunoi, vetre de foc, mese, b nci, foi oare.

- i) **Zone pentru cazare** = zone administrative, cu facilit i de cazare: Cabanele Între Râuri, Cantonul Silvic i tab ra Prislop, Cabana Codric, Cabana Valea Cheia, Cabana Cheia

Aici infrastructura turistic mai cuprinde: panouri informative, containere pentru gunoi, vetre de foc, mese, b nci, foi oare, alte amenaj ri specifice.

Tema II: Planul de informare și interpretare:

Zone	Teme de interpretare	Tehnici de interpretare	Infrastructura necesară pentru interpretare
Zone de lini te	Geodiversitate Biodiversitate Conservare	Personal : informa ii despre parc, relief, pe teri, habitate, flor , faun , istorii locale	Bro uri, h r i, ghiduri
Zone cu trasee turistice/poteci tematice	Geodiversitate Biodiversitate Conservare Educa ie Recreere	Personal : informa ii despre parc, relief, pe teri, habitate, flor , faun , istorii locale Nonpersonal : panouri informative	Trasee turistice amenajate: panouri informative, locuri de popas, ad posturi, surse de ap amenajate Bro uri, h r i, ghiduri
Zone cu trasee pentru cicloturism și turism ecvestru	Geodiversitate Biodiversitate Conservare Educa ie Recreere	Personal : informa ii despre parc, relief, pe teri, habitate, flor , faun , istorii locale Nonpersonal : panouri informative	Trasee turistice amenajate: panouri informative, locuri de popas, ad posturi, surse de ap amenajate Bro uri, h r i, ghiduri
Zone pentru escalad - alpinism	Geodiversitate Biodiversitate Conservare Educa ie Escalad	Personal : informa ii despre parc, istoricul c r rii în zon Nonpersonal : panouri informative	Trasee de escalad cu amenaj ri specifice Panouri informative și de avertizare Bro uri, h r i, ghiduri
Zone pentru turismul monahal	Cultur - Istorie Geodiversitate Biodiversitate Conservare	Personal : informa ii despre parc, istoricul zonei și monumentelor culturale, legende, comunit i locale Nonpersonal : panouri informative	Amenaj ri specifice: panouri informative la monumentele istorice, locuri de popas Puncte informare Bro uri, h r i, ghiduri
Zone de circula ie auto	Conservare Reguli	Personal : informa ii despre parc și regulamentul acestuia Nonpersonal : panouri	Amenaj ri specifice: panouri informative la intr rile în parc,

		informative și avertizoare	indicatoare, bariere Bro uri, pliante
Zone pentru parcare	Conservare Reguli	Personal : informații despre parc și regulamentul acestuia Nonpersonal : panouri informative și avertizoare	Amenajări specifice: panouri informative la intrările în parc, indicatoare, bariere Bro uri, pliante
Zone pentru campare și picnic	Geodiversitate Biodiversitate Conservare Cultur - Istorie Educație Reguli	Personal : informații despre parc și regulamentul acestuia, obiective turistice, relief, peșteri, habitate, floră, faună, istorii locale, Nonpersonal : panouri informative și avertizoare	Panouri informative Bro uri, hărți, ghiduri
Zone pentru cazare	Geodiversitate Biodiversitate Conservare Cultur - Istorie Educație Reguli	Personal : informații despre parc și regulamentul acestuia, obiective turistice, relief, peșteri, habitate, floră, faună, istorii locale, Nonpersonal : panouri informative și avertizoare	Panouri informative Puncte informare Bro uri, hărți, ghiduri

Tema III: Infrastructura pentru informare și educare – centre de vizitare, puncte de informare:

Parcul Național Buila-Vânturarița își va îndeplini scopul de informare-conștientizare și educație printr-un centru de vizitare situat în una din localitățile de intrare în parc și prin cel puțin 14 puncte de informare, în afara panourilor informative montate la intrările în parc și spațiile de campare.

Punctele de informare vor fi realizate în locațiile:

- **în parc:**

a) Cabana Între Râuri – va fi realizat în cabana administrației parcului

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 36% dintre vizitatorii parcului, cei care intră pe Valea Bistrița, cea mai vizitată zonă din parc.

Funcțiile cabanei-punct de informare: informare public , educație-conștientizare, organizare evenimente, cazare voluntari și cercetători, scop administrativ.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, peșteri -, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei.

Tehnici de interpretare: expoziții tematice, machete, panouri informative, expunute în aer liber, materiale informative tip rite.

b) Tabăra Prislop – va fi realizat în viitoarea tabără administrativă a parcului

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 16% dintre vizitatorii parcului, cei care intră pe Valea Costești.

Funcțiile taberei-punct de informare: informare public , educație-conștientizare, organizare evenimente, cazare voluntari și cercetători, scop administrativ.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, peșteri, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei.

Tehnici de interpretare: expoziții tematice, machete, panouri informative, expunute în aer liber, materiale informative tip rite.

c) Cabana Codric – va fi realizat în cabana administrativă a parcului

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 25% dintre vizitatorii parcului, o parte dintre cei care intră pe Valea Cheia, a doua cea mai vizitată zonă din parc.

Funcțiile cabanei-punct de informare: informare public , educație-conștientizare, organizare evenimente, cazare voluntari și cercetători, scop administrativ.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, peșteri, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei.

Tehnici de interpretare: expoziții tematice, machete, panouri informative, expunute în aer liber, materiale informative tip rite.

d) Cabana Cheia – va fi realizat în cabana turistică Cheia

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 15% dintre vizitatorii parcului, o parte dintre cei care intră pe Valea Cheia, a doua cea mai vizitată zonă din parc.

Funcțiile punctului de informare: informare public , educație-conștientizare.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, peșteri, biodiversitate -habitate, floră și faună specifice zonei.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

e) **Cabana Iezer** – va fi realizat în curtea cantonului silvic. Va fi realizat în colaborare cu Ocolul Silvic Rm. Vâlcea.

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 15% dintre vizitatorii parcului, cei care intră prin Cheia.

Funcțiile punctului de informare: informare publică, educație-conștientizare.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei, obiective cultural-istorice.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

f) **Cabana Comanca** – va fi realizat în colaborare cu Ocolul Silvic Rm. Vâlcea.

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 5% dintre vizitatorii parcului, o parte dintre cei care intră prin Bilele Olnești.

Funcțiile punctului de informare: informare publică, educație-conștientizare.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei, obiective cultural-istorice.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

- **la limita parcului:**

a) **Mănăstirea Bistrița** – va fi realizat în colaborare cu Mănăstirea Bistrița

Locația – analiza fluxului și circuitul vizitatorilor: Amplasarea oferă posibilitatea vizitării acestuia de către 36% dintre vizitatorii parcului, cei care intră pe Valea Bistrița, cea mai vizitată zonă din parc.

Funcțiile punctului de informare: informare publică, educație-conștientizare.

Teme, expoziții tematice: geodiversitate - relief carstic, biodiversitate - habitate, floră și faună specifice zonei, obiective cultural-istorice.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

b) **Mănăstirea Arnota** – va fi realizat în colaborare cu Mănăstirea Arnota

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea ofer posibilitatea vizit rii acestuia de c tre 18% dintre vizitatorii parcului, o parte dintre cei care intr pe Valea Bistri a, cea mai vizitat zon din parc.

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate - relief carstic -, biodiversitate -habitate, flor i faun specifice zonei, obiective cultural-istorice.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

în afara parcului:

a) Ora ul Horezu – sediul Administra ie parcului – va fi realizat în sediul administra iei parcului

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea ofer posibilitatea vizit rii acestuia de c tre un num r foarte mare de turi ti, cei care viziteaz Ora ul Horezu i obiectivele turistice din zon .

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare, organizare evenimente, scop administrativ.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, pe teri, biodiversitate - habitate, flor i faun specifice zonei.

Tehnici de interpretare: expozi ii tematice, machete, panouri informative, expodate în aer liber, materiale informative tip rite.

b) Ora ul Horezu – ateliere ceramic me teri populari – va fi realizat unul sau mai multe puncte de informare, în colaborare cu me teri olari care de in magazine de desfacere.

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea ofer posibilitatea vizit rii acestuia de c tre un num r foarte mare de turi ti, cei care viziteaz Ora ul Horezu i obiectivele turistice din zon .

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate (relief carstic, chei, pe teri), biodiversitate (habitate, flor i faun specifice zonei), obiective turistice, tradi ii locale.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

c) Comuna B rb te ti – va fi realizat în parteneriat cu Consiliul Local al Prim riei B rb te ti.

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea centrului ofer posibilitatea inform rii a 11% din totalul vizitatorilor.

Aici vizitatorii pot ajunge din Tg. Jiu (75 km), Craiova (120 km), Horezu (11 km) i Rm. Vâlcea (33 km) i pot vizita parcul folosind intrarea în parc din Comuna B rb te ti.

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate - relief carstic, chei, pe teri, biodiversitate - habitate, flor i faun specifice zonei, obiective turistice, tradi ii locale.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

d) Ora ul B ile Ol ne ti – va fi realizat unul sau mai multe puncte de informare, în colaborare cu operatori de turism.

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea ofer posibilitatea vizit rii acestuia de c tre un num r foarte mare de turi ti, cei care viziteaz Ora ul B ile Ol ne ti i obiectivele turistice din zon .

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate (relief carstic, chei, pe teri), biodiversitate (habitate, flor i faun specifice zonei), obiective turistice, tradi ii locale.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

e) Schitul Iezer – va fi realizat în colaborare cu Schitul Iezer

Loca ia – analiza fluxului i circuitul vizitatorilor: Amplasarea ofer posibilitatea vizit rii acestuia de c tre 30% dintre vizitatorii parcului, cei care intr pe Valea Cheia, a doua cea mai vizitat zon din parc.

Func iile punctului de informare: informare public , educa ie-con tientizare.

Teme, expozi ii tematice: geodiversitate - relief carstic, biodiversitate - habitate, flor i faun specifice zonei, obiective cultural-istorice.

Tehnici de interpretare: panouri informative, materiale informative tip rite.

Tema IV: M suri pentru implementarea zon rii turistice i a planului de management al vizitatorilor

Nr. crt.	Activitate	Resurse necesare				
		Timp	Infrastructur		Umane (zile/om)	Financi are (RON)
			Existent	Necesar		
1	Monitorizarea traficului turistic	2013-2018	Chestionare, Baze de date	Chestionare, baze de date	500	0
2	Analiza situa iei obiectivelor cultural-istorice din parc i din preajma acestuia	2013-2018	-	Rapoarte Fi e monument Baze de date	100	20.000
3	Analiza situa iei tradi iilor, me te ugurilor i obiceiurilor zonei	2013-2018	-	Chestionare, Rapoarte Baze de date	100	20.000
4	Monitorizarea impactul activit ilor turistice i stabilirea unor m suri de diminuare a impactului negativ al acestora	2013-2018	Chestionare, Baze de date Rapoarte	Chestionare, Baze de date Rapoarte	100	0
5	Între inerea infrastructurii turistice existente (trasee, indicatoare, panouri informative, spa ii de campare, refugii, puncte de informare, observatoare, cabane etc.)	2013-2018	19 trasee 58 stâlpi 168 s. indicatoare 26 panouri info 9 spa ii campare 3 cabane 4 refugii 2 observatoare	19 trasee într. 58 stâlpi i 168 s. indicatoare într. 40 panouri info 12 spa ii campare 3 cabane-reparat 4 refugii-reparat 2 observatoare	100	50.000
6	Realizarea unor trasee tematice (drumul m n stirilor, drumul	2013-2018	1 traseu tematic	3 trasee tematice	100	45.000

Nr. crt.	Activitate	Resurse necesare				
		Timp	Infrastructur		Umane (zile/om)	Financiare (RON)
			Existent	Necesar		
	bulzului, drumul carstului etc.)					
7	Amenajarea și întreținerea celor 8 intrări în parc	2009-2018	6 intrări cu panou informativ și container gunoi	3 intrări în parc 7 bariere 9 seturi panouri informare-avertizare 3 containere	50	12.000
8	Lucrări de reparație și modernizare Cabana Între Râuri	2009-2018	1 caban degradat	1 caban de amenajat	100	50.000
9	Lucrări de reparație și modernizare Cabana Codric	2009-2018	1 caban degradat	1 caban de amenajat	100	50.000
10	Realizarea Centrului de vizitare al parcului	2016-2018	-	1 centru amenajat	100	500.000
11	Realizare punct de informare Mănăstirea Bistrița	2016-2018	-	1 punct de informare	20	5.000
12	Realizare punct de informare Mănăstirea Arnota	2016-2018	-	1 punct de informare	20	5.000
13	Realizare punct de informare Horezu – sediu parc	2016-2018	-	1 punct de informare	20	5.000
14	Realizare puncte de informare Horezu – ateliere ceramic	2016-2018	-	1 punct de informare	20	5.000
15	Realizare punct de informare Schitul Iezer	2012	-	1 punct de informare	20	5.000
16	Realizarea punct de informare Comuna Bărbănti	2016-2018	-	1 centru amenajat	50	10.000

Nr. crt.	Activitate	Resurse necesare				
		Timp	Infrastructur		Umane (zile/om)	Financiare (RON)
			Existent	Necesar		
17	Înființarea unei tabere de camping în zona Prislop	2016-2018	-	Tabără 80 locuri	100	800.000
18	Modernizarea a trei stâne agroturistice din parc	2013-2018	7 stâne degradate	3 stâne modernizate	100	60.000
19	Realizarea și punerea în practică a unor pachete de servicii oferite vizitatorilor: ghidaj, trekking, faunawatching, escalad , speoturism etc.	2013-2018	-	10 pachete servicii	200	0
20	Organizarea unor evenimente locale (târguri, expoziții, concursuri, competiții, tabere)	2013-2018	-	5 evenimente anuale 5 alte evenimente	50	50.000
21	Realizarea unor materiale pentru vânzare în centrele de vizitare: tricouri, plăci, articole personalizate, articole artizanat, ghiduri turistice, hărți	2013-2018	-	2000 tricouri 2000 plăci 50.000 alte art. 5.000 ghiduri 50.000 publicații	50	500.000
22	Colaborare și încheiere de parteneriate cu tur operatorii, facilități de cazare locale și întreprinderi locale în domeniul serviciilor turistice	2013-2018	6 parteneriate	50 parteneriate	100	0
23	Realizarea de proiecte de promovare a potențialului cultural al zonei	2013-2018	-	5 proiecte	100	0
24	Realizarea de proiecte pt.	2013-	-	5 proiecte	100	0

Nr. crt.	Activitate	Resurse necesare				
		Timp	Infrastructur		Umane (zile/om)	Financiare (RON)
			Existent	Necesar		
	conservarea și promovarea obiectivelor culturale, tradițiilor, meșteșurilor și obiceiurilor	2018				
25	Colaborarea cu comunitățile locale în vederea promovării activităților durabile de valorificare a resurselor tradiționale, prin promovarea și certificarea de produse ecologice	2013-2018	-	10 produse certificate	100	0
TOTAL					3.230	3.754.000

Tema V: Integrarea PMV în elementele strategice de dezvoltare a turismului durabil în zona ariei protejate (Strategia de Dezvoltare Durabilă a Turismului - SDDT)

Strategia de turism a Parcului Național Buila-Vânturari a se încadrează și este în concordanță cu obiectivele propuse în următoarele strategii și planuri județene și naționale:

- a) Strategia de Dezvoltare a Turismului în Județul Vâlcea 2007-2013, elaborată și aprobată de către Consiliul Județean Vâlcea în 2008;
- b) Plan Local de Acțiune pentru Mediu Vâlcea, elaborat de către Consiliul Județean Vâlcea;
- c) Strategia Culturală a Județului Vâlcea 2008-2013, elaborată de către Consiliul Județean Vâlcea;
- d) Strategia de Dezvoltare Economico-Socială a Județului Vâlcea 2009-2013, elaborată de către Consiliul Județean Vâlcea;
- e) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030, elaborată și aprobată de către Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile în 2008;
- f) Strategia de Dezvoltare Durabilă a Turismului

Punerea în practică și integrarea elementelor strategiei în cele județene și naționale se face printr-o serie de parteneriate și cooperări în vederea dezvoltării ecoturistice a ariei protejate. La ora actuală există mai multe parteneriate care vizează dezvoltarea ecoturistică a parcului :

- i) cu Primăria Costești pentru realizarea unui centru de vizitare al parcului și a unei baze turistice a acestuia ;
- ii) cu Primăria Putești-Măglași pentru realizarea unui centru de vizitare al parcului ;
- iii) cu 3 structuri de cazare - pensiuni și cabane - din Horezu, Costești;
- iv) cu Obștele Moștenilor Bărbănteni pentru reconstruirea refugiului de creastă din Curmătura Builei ;
- v) cu organizația Bouworde Vlaanderen din Belgia pentru reconstrucția Cabanei Codric, cu scop educativ, de cercetare și punct de informare ;
- vi) Parteneriate de administrare a unor zone din parc : cu Mănăstirea Bistrița pentru Pețera Liliacilor/Sfântul Grigore Decapolitul, cu Asociația Alpin Club Rm. Vâlcea pentru zonele de cărare ;
- vii) Parteneriate de promovare cu structuri de cazare din zonă, cu agenții de turism - EcoNatur Travel Rm. Vâlcea, mănăstirile și schiturile din parc și din preajma parcului, meșteri populari - olari din Horezu, colți ;
- viii) Parteneriate educaționale încheiate cu Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea, cele 10 colți și licee din imediata apropiere a parcului, alte 6 colți și licee din județ, urmând ca acestea să fie extinse și la alte instituții de învățământ ;
- ix) Parteneriate de voluntariat cu colți și ONG-uri locale - CTA Vânturarița, CS Lovița, TinEcoArt Horezu, Asociația Alpin Club Rm. Vâlcea - în vederea realizării activităților de întreținere a infrastructurii turistice, monitorizare, informare-conștientizare, educație.
- x) Parteneriate de cercetare cu instituții de învățământ și cercetare pt. cunoașterea geodiversității și biodiversității parcului: Facultatea de Geologie și Geofizică București, Facultatea de Ecologie Sibiu, Institutul de Speologie Emil Racoviță, concretizate până în prezent cu peste 35 lucrări de licență, master și doctorat, alte 8 aflându-se în curs, articole științifice publicate.
- xi) Parteneriate de patrulare cu Jandarmeria Română, Serviciul Public Salvamont Rm. Vâlcea, Poliție.

Monitorizare și revizuire

Administrația parcului va monitoriza în permanență prin observații și completări de chestionare adresate turiștilor, impactul turismului asupra parcului și cel al implementării strategiei turistice.

Strategia va fi revizuită ori de câte ori va fi cazul.

Anexa nr. 1 la Strategia de Turism a PNBV

Trasee de creșterea amenajate

FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE ALPINISM ȘI ESCALAD - FRAE																	
Nomenclatorul traseelor de alpinism și escalad Masivul : C P ȚĂRIȘ / COZIEI Anul 2000																	
Nr. de cod	ZONA ALPIN Peretele :	GRADUL DE DIFICULTATE															Total
		FRAE						UIAA									
		1	2	3	4	5	6	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
12.01	BUILA - VÂNTURARI A	11	8	7	11	7	5	-	-	-	-	5	5	7	-	-	66
12.01.1.	Peretele Săcietului	1	2	1	2	2	-										8
12.01.2	Peretele Clăia Strâmb	-	1	2	4	1	4										12
12.01.3	Santinela Cheii	1	3	3	3	1	-	-	-	-	-	5	5	7	-	-	28
12.01.4	Vârful Stogul	3	1	-	-	-	-										4
12.01.5	Peretele Stog oarelor	6	1	1	2	3	1										14
12.02	CHEILE OLNEȚILOR/FOLII	-	-	-	2	2	-										4
12.02.1	Peretele Arnăuților	-	-	-	-	1	-										1
12.02.2	Peretele Peșterii	-	-	-	2	-	-										2
12.02.3	Șanțul Însorit	-	-	-	-	1	-										1
12.03	CHEILE COȘTEȚILOR	-	-	1	1	1	-										3

FEDERA IA ROMÂN DE ALPINISM I ESCALAD - FRAE																	
Nomenclatorul traseelor de alpinism i escalad Masivul : C P ÂNII / COZIEI I Anul 2000																	
Nr. de cod	ZONA ALPIN Peretele :	GRADUL DE DIFICULTATE															Total
		FRAE						UIAA									
		1	2	3	4	5	6	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
12.03.1	Peretele de Jos	-	-	1	-	1	-										2
12.03.2	Peretele de Sus	-	-	-	1	-	-										1
12.04	CHEILE BISTRICEI	-	-	-	3	-	-										4
12.04.1	Peretele Crucii	-	-	-	1	-	-										2
12.04.2	Peretele Corlatelor	-	-	-	2	-	-										2
	TOTAL	12	9	13	20	14	5	-	-	-	-	11	11	8	-	-	103

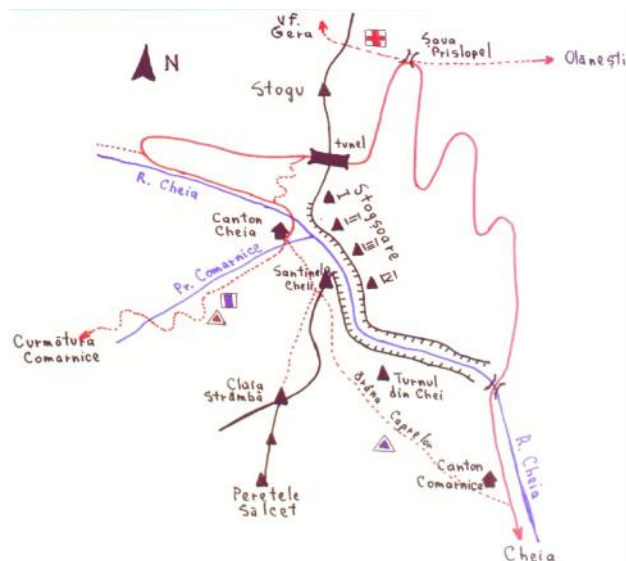
Zona Cheile Cheii

Este cea mai cunoscută și cea mai dezvoltată zonă din punct de vedere al practicării escaladei, aici desfășurându-se în ultima vreme și o intensă campanie de reamenajare a traseelor.

Accesul în zonă se face pe șoseaua Rm. Vâlcea – Bilele Oltești - 15 km în direcția nord, apoi pe drumul asfaltat ce se desprinde spre stânga, spre satul Valea Cheii. Din capătul satului se urmează pe vale un drum forestier - circa 14 km, se trece pe lângă Schitul Iezer - 3 km și se ajunge în aval de Cheile Cheii. De aici, drumul continuă în urcuș mai accentuat spre dreapta cu câteva serpentine pe versantul sud-estic al Stog oarelor și trece de tunelul de sub Curmătura Stog oare. După tunel drumul coboară până la cantonul Cheia. Pentru pedestrii, o variantă mai scurtă spre cantonul Cheia este poteca peste Brâna Caprelor marcată cu triunghi albastru. Intrarea pe potecă se face din dreptul cantonului Comarnice, ascuns pe stânga în pădure la circa 1 km în aval de podul care marchează prima serpentină a drumului forestier. Timp de mers din Valea Cheii până la canton: 4 ore. În jurul cantonului există locuri bune pentru campare, iar în canton se poate dormi în condiții de bivouac.

Cheile Cheii – Sectoare

- 1 Peretele Sălcet
- 2 Clăia Strâmbă
- 3 Peretele Livezii cu Mesteceni
- 4 Santinela Cheii
- 5 Stogu
- 6 Stog oare I
- 7 Stog oare II
- 8 Stog oare III
- 9 Stog oare IV
- 10 Alte trasee

Trasee de escaladă în Cheile Cheii

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
1. Sălcet - Peretele									

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
Nordic									
1.	12.0 1.1.0 1	Hornul Surprizelor	4A		10	Iosif Ghe ie, C-tin Georgescu	1971		
2.	12.0 1.1.0 2	Umerii S icetului	2B		6	N. Anghelide, M. Dinu	1969		
3.	12.0 1.1.0 3	Traseul Lunii *	5A		6	I. Ghe ie, N. T tulescu	1970		
4.	12.0 1.1.0 4	Creasta în 3 trepte	2B		3	I. Ghe ie, C-tin Georgescu, N. T tulescu	1973		
5.	12.0 1.1.0 5	Vâlcetul Lunii	1B		2	I. Ghe ie, C-tin. Georgescu	1974		
6.	12.0 1.1.0 6	Hornul Ploilor	5B		10	I. Ghe ie, C-tin. Georgescu	1971		
7.	12.0 1.1.0 7	Hornul Cl ii	3A		6	M. Dinu, C-tin. Georgescu	1970		
8.	12.0 1.1.0 8	Creasta Margareta	4A		6	Vlad Petcu, Mihai Pupeza	1972		
9.		Brâna	1A			I. Ghe ie	1969		

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
		întrerupt *							
2. Claia Strâmb									
1.	12.0	Trseul	6A		11	Vlad Petcu, M. Stoenescu, Hartnath Csaba	1974		Nepi- tonat
	1.2.0 1	Memorial Mihai Szalma							
2.	12.0	Iris / IPGG	6B		14	V. i Marian Petcu, Cristian Andreescu	1975		
	1.2.0 2	1							
3.	12.0	P ianjenul	6B	(ED- , 6+ A1/A 2	13	D. Vasilescu, Doru Petcu, Cr. Andreescu	1973	Leslie Fucsko, Ion Neagoe, 2002	1-6 lc 7-13 lc
	1.2.0 3	Galben / IPGG 2 *							
4.	12.0	Pas rea	6A	8-(6+ A0); pe LC: 6+, 6-8- ,4,7+, 6+,6, 7,5+, 4,6-	13	I. Ghe ie, N. T tulescu, Alex Bulgare,	1970	L. Verigeanu, F. Schobel/lc 5,6, C. Braneci, 2000	
	1.2.0 4	Phoenix / IPGG 3 *							
5.		Hornul	4A		6	M. Dinu,	1970		

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
		Cl ii				C-tin Georgescu			
6.		Eduard-neterminat				C. Braneci F. Schobel			
7.		Creasta de sus *	3A						
3. Peretele Livezii cu Mesteceni									
1.	12.0 1.2.0 5	Traseul Gr dinaru	4A		4	V. Petcu, C. Andreescu	1973		
2.	12.0 1.2.0 6	23 a 8-a	4B		4	D. Vasilescu, V. Petcu	1972	D. Vasilescu, Cezar Manea, 2000	
3.	12.0 1.2.0 7	Surplombe-le Livezii cu Mesteceni *	5B		5	Gh. Petcu, N. T tulescu, M. S ndulescu	1970	cura at B. Dudau & Co, 2002	
4.	12.0 1.2.0 8	Hornul cu Cheie	4A		6	I. Ghe ie, M. Gherasim	1971	Doru P unescu, L. Verigeanu, 2002	
5.	12.0 1.2.0 9	Traseul cu Fereastr	3B		5	C-tin. Georgescu, N. T tulescu, I. Ghe ie	1973		
6.	12.0 1.2.1	Creasta Fotoreporteru-	2B		10	N. T tulescu,	1969		

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
	0	lui *				I. Ghe ie, N. Anghelide			
7.	12.0 1.2.1 1	Hornul Surpat / Livada cu Mesteceni *	4B		5	Gh. Peteu, M. S ndulescu,	1970		
8.	12.0 1.2.1 2	Creasta de Sus	3A		5	N. T tulescu, I. Ghe ie, N. Anghelide	1969		
4. Sector Santinela Cheii									
1.	12.0 1.3.0 1	Creasta Santinelei Cheii *	1A		2	I. Ghe ie, N. T tulescu, N.Anghelid e	1969		
2.	12.0 1.3.0 2	Mignon *	2A	V, 6(5+ A0) pe lc: 5,6	2	I. Ghe ie, Dan Nicoar	1973	D. Vasilescu, 2000	
3.	12.0 1.3.0 3	Liebe Lulla		VII, 5+ var strt	20 m	Frank Schobel	2000		
4.	12.0	1Mai *	2A	IV,	2	C. Braneci,	1987	C. Braneci,	

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
	1.3.0 4			6- pe lc: 5, 6-		F. Schobel		F. Schobel, 2000	
5.	12.0 1.3.0 5	Încep torului	2B	V, 5+ (5 A0); pe lc: 5,5+	2	M. Gherasim + M	1973	D. Vasilescu, E. Diaconescu, 2000	
6.	12.0 1.3.0 6	Trocadero	3B	VI, 6-	15 m	F. Schobel	1986	F. Schobel, 2000	
7.	12.0 1.3.0 7	Hornul Dezghe at *	3B	6+ (5 A0); pe lc: 5,6+, 3	4	V. Petcu, Cz. Hartnath	1974	F. Schobel, L.Verigeanu, 2000	
8.	12.0 1.3.0 8	Alpinet		VII, 7	24 m	F. Schobel, 2000			
9.	12.0 1.3.0 9	Hornul Înghe at *	3A	6- (5+ A0); pe lc: 6- 4+, 3	5	Dan si Doru Vasilescu, M. Pupeza	1970	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
10	12.0 1.3.1 0	Florio		VI	15 m	Schobel Frank			

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
11	12.0 1.3.1 1	Bachus		VII, 7-	25 m	F. Schobel, L. Verigeanu,	1992	L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	
12	12.0 1.3.1 2	Bastion		VIII	25 m	F. Schobel, L. Verigeanu	1992	L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	
13	12.0 1.3.1 3	Coamei	3B	VII+ 7	30 m			L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	
14	12.0 1.3.1 4	La Pl cinte Înainte		VI+ 7/7+	15 m	F. Schobel	2000		
15	12.0 1.3.1 5	La R zboi Înapoi		VIII+ ~8+.. 9? Pr.	2	F. Schobel	2000		
16	12.0 1.3.1 6	Liliacul S lbatic	4A	VI+ 6+ (6 A0): pe lc: 6+, 6-, 2	3	F. Dumitrescu	198..	L. Verigeanu, 2000	
17	12.0 1.3.1 7	Traseul Frontal *	4A	8- (6 A0); pe lc: 8-, 6- , 2	3	D. Vasilescu +Doru, Al. Bulg re	1970	F. Schobel, L. Verigeanu, 2000	
18	12.0	Trabi Duru	VI+		15	F. Schobel	1995	F. Schobel,	

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
	1.3.1 8		6		m			2000	
19	12.0 1.3.1 9	Creasta Estic *	5A	6+ A1;p e lc:6+, 6+A0 6A0, 2	3	C. Braneci, F. Schobel, M. Dumbr vea nu	1987	C. Braneci, F. Schobel, 2000	
20	12.0 1.3.2 0	Dumcon	VII		18 m	F. Schobel	1984	F. Schobel, 2000	
21	12.0 1.3.2 1	Tatiana	VIII	~8+?	18 m	F. Schobel	2000		Proie ct
22	12.0 1.3.2 2	Diedrul cu Brazi *	4B	VII (6 A0); pe lc: 6-, 7, 6, 3	4	D. Vasilescu, Ni escu Crina, G. Iusco	1973	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
23	12.0 1.3.2 3	Rasputin 40		VI	18 m	L. Verigeanu, F. Schobel	1993	L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	
24	12.0 1.3.2 4	Rasputin 75		VIII	25 m	F. Schobel, L. Verigeanu	1993	L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	Neter - minat

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
25	12.0 1.3.2 5	Formula I		VIII 8-	1	L. Verigeanu, F. Schobel	1993	L.Verigeanu, F.Schobel, 2000	
26	12.0 1.3.2 6	Sula în Coaste		VIII 8-	20 m	F. Schobel	1994	F. Schobel, 2000	
27	12.0 1.3.2 7	Spaima Castrave ilor		VIII- IX	1	F. Schobel	2000		Proiect
28	12.0 1.3.2 8	Wesp		VII+ 8	25 m	F. Schobel, L. Verigeanu	1993	L.Verigeanu, F. Schobel, 2000	
5. Stogul									
1.	12.0 1.4.0 1	Creasta Stogului	2B		4	Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
2.	12.0 1.4.0 2	Vâlcetul Viperei	1B			Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
3.	12.0 1.4.0 3	Vâlcetul Stogului	1A			Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
4.	12.0 1.4.0 4	Vâlcetul Mare	1A			Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
6. Stog oare I									
1.	12.0 1.5.0	Brându a de toamn *	5A		6	Dan i Doru Vasilescu	1970	D. Vasilescu, M. Cezar,	

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
	1							Ionescu, 2000	
2.	12.0 1.5.0 2	Traseul Amurgului*	3B		6	N. T tulescu, C. Manea	1970	M. Cezar, D. Vasilescu, 2000	
3.	12.0 1.5.0 3	Vâlcetul Albinelor *	2A			Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
4.		Fisura lui Barosanu	5A		3	Tudor P durariu			
5.	12.0 1.5.0 5	Vâlcetul Galben	1A			Iosif i Veronica Ghe ie			
6.		Vâlcetul Arinilor	1A						
7. Stog oare II									
1.	12.0 1.5.0 4	Fagul Tr znit	4B		5	M. Pupeza, D. Vasilescu, C. Andreescu, 1973 V. Petcu			
2.	12.0 1.5.0 6	Creasta cu Pini *	4A		8	I. Ghe ie, N. T tulescu,	1970	M. Cezar, M. S ndulescu, 2000	
3.	12.0 1.5.0 9	Vâlcetul Turnului	1A			I. Ghe ie, N. T tulescu	1969		

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
4.	12.0 1.5.1 0	Brâna cu Arini *	1A						
5.	12.0 1.5.1 1	Brâna în Trepte *	1A			Iosif i Veronica Ghe ie	1969		
8. Stog oare III									
1.	12.0 1.5.0 7	Vâlcetul Caprelor *	1B			Iosif i Veronica Ghe ie, 1969			
2.	12.0 1.5.0 8	Turnul Mirajului *	5A		9	N. T tulescu, I. Ghe ie, M. S ndulescu, 1970		M. S ndulescu, 2000	
9. Stog oare IV									
1.	12.0 1.5.1 3	Hornul cu Pe ter	5B (6A)		6	C. Braneci, F. Schobel	1989		
2.	12.0 1.5.1 2	Creasta Stog oare	1A			D. Vasilescu, A. Vasilescu	1987		
3.	12.0 1.5.1 4	Traseul Racului/Tavanul lui Bebe	5B		7	C. Braneci	1985		
10. Alte trasee									

Nr.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
1.		Cheile Cheii pe firul vâșii	2A						
2.		Cheile Cheii cu ocolirea peretelui final	1B						
3.		Brâna Caprelor	1A						
4.		Cr. Buila-Vânturarii	1B						

* detalii

Detalii trasee din Cheile Cheii

1. Sectorul Sălcet - peretele Nordic

a) Traseul Lunii

Traseul se află în peretele de nord-est al Sălcetului. Roca este calcaroasă, în general masiv, cu mici porțiuni friabile. Regrupările sunt în general comode și sigure. Pentru a intra în traseu se urcă de la canton - poteca marcată cu „dungă roșie”, care se menține și după bifurcația pe „cruce roșie”, se trece prin porțiunea inferioară a „Zonei Bombei Atomice” și se ajunge pe poteca de pe Brâul Caprelor. După ce se trece vâlcetul Hornul Clăii și se trece de scocul ce are în stânga Turnul din Chei, se urmărește peretele din dreapta, pe care se disting câteva fisuri largi, dintre care una marcată la intrare cu vopsea roșie „Traseul Lunii”, constituind linia de escaladă a întregului traseu.

De la canton, circa 20 minute, traseul este complet fisurat, îmbinând porțiuni dificile de cățărare liberă cu porțiuni de cățărare artificială relativ ușoare.

Materialele necesare: 2 corzi de 40 metri, 20 de carabiniere, scări, pitoane.

Traseul are 6 lungimi de coardă, durata escaladei pentru 2 coechipieri 4 – 4½ ore. Diferența de nivel: 180 - 200 metri. Gradul de dificultate al traseului: 5B.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. De la intrare escaladăm direct o fațadă verticală de 7 - 8 metri, se depășește, apoi, prin cățărare, o dală de piatră, se traversează spre stânga și se iese pe un mic brâneag, efectuându-se prima regrupare.

Grad de dificultate: 4 – 5.

2 L.C. Se continu linia unei fisuri largi pe care coborârea se efectuează având pitoane de asigurare la intervale mai mari; se trec două hornuri scurte înguste din care ieşirea este dificilă şi se efectuează o regrupare, în final, pe vârful unei dale, după 30 metri de coborâre. Regruparea, incomodă, permite aducerea secundului care va regrupa 4 - 5 metri mai jos.

Pasajele au gradul 5 de dificultate.

3 L.C. Se urmează, cu ajutorul scări elor, circa 10 metri de pasaje uşor surplombate cu pitoane independente, se iese pe o faţă verticală bogată în gresie, pentru că după câteva trepte se ajunge la baza unei grote cu o boltă mare în care se efectuează o regrupare comodă.

Pasajele au grad de dificultate 4 - 6.

4 L.C. Pe faţa din stânga, destul de friabilă, se înaintează în scări, depăşind un pasaj uşor surplombat. După o traversare în scări spre stânga, urmează o fisură pe verticală unde lamelele orizontale au intrat destul de puţin. Se traversează din nou în dreapta, ieşind după un diedru la un mestecăniş ce atârna deasupra golului ce marchează atingerea traseului „Brâna Întrerupt”, care se urcă până la baza stâncii, trecând 15 - 20 metri spre stânga după colţ, unde un brad marchează intrarea în lungimea următoare.

Gradul pasajelor până la ieşirea pe brână este 5D.

5 L.C. Din dreptul regrupării pitoanele nu se văd, dar o sgeată de vopsea roşie aflată pe Brână după ieşirea din lungimea a 4-a indică continuarea traseului. Se urcă la liber circa 8 metri, se traversează spre stânga, apoi, pe o faţă verticală, cu scări sau prin coborâre, se înaintează până în dreptul unui pînten lipit de perete unde se efectuează o regrupare.

Gradul pasajelor: 5.

6 L.C. În traversare ascendentă spre stânga se urmează pasaje dificile, unele uşor friabile, ieşind după circa 25 - 30 metri pe o mică brână marcată de câteva mestecănişi, unde se efectuează o altă regrupare.

Gradul pasajelor: 5.

Pentru coborârea din traseu se iese pe vârful Pîntenului Lunii, în care se efectuează ultimele două lungimi, după care se coboară Vâlcetul Lunii aflat imediat după pînten. Vâlcetul nu are decât o mică sritoare după care se ajunge, fără dificultăţi, în partea de jos a Brânei Întrerupte.

Brâna conduce după două praguri la baza Circului Hornului Clăii. Coborând pe feţele din dreapta Vâlcetului Hornului Clăii se ajunge, în final, pe poteca de pe Brâna Caprelor de unde, după circa 20 minute, se ajunge la canton.

Durata totală a coborârii până la canton: circa 1 oră.

Traseul a fost omologat la gradul 5 A.

b) Brâna Întrerupt

Brâna înconjoară o parte din peretele S lctului, mai exact din peretele nord-estic al S lctului.

Roca predominant este calcarul.

Brâna are mai multe pasaje de cărare elementară și câteva mici traverse, în unele din ele fiind necesare coarda pentru asigurarea coechipierilor, brâna având o lîime foarte mică.

Pentru a intra în traseu, se urmează te de la cantonul Cheia poteca marcată cu dungă roșie ce conduce în Brâna Caprelor. Din dreptul Vâlcelului Hornului Clăii începe traseul care, în prima parte, urmează chiar firul vâlcelului. Drumul de la canton până la intrarea în vâlcele se parcurge în 20 – 25 minute.

Traseul poate fi parcurs fără utilizarea pitoanelor. Pentru începători se impune coardă pentru asigurare.

Timpul de parcurgere al brânei este de 1 – 1,50 ore, iar de la terminarea traseului până la canton se mai face circa 1 oră.

Diferența de nivel este de circa 220 metri. Gradul de dificultate este 1 A.

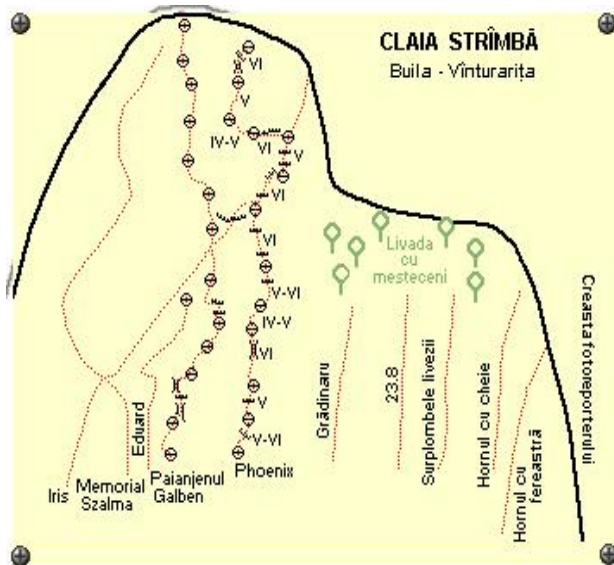
Descrierea tehnică a traseului

Urcând Vâlcelul Hornului Clăii, se intră la început pe fir, urmează apoi o angajare pe feele din stînga, se iese după 10 – 12 minute din nou în centrul vâlcelului. Se urcă treptele ierboase de pe stînga vâlcelului și se iese în arcul Hornului Clăii, de unde firul vâlcelului este barată de porțiuni verticale a căror parcurgere se poate face numai cu ajutorul pitoanelor.

Urmează de urcat două praguri mari de stîncă, aparent greu accesibile, și se iese după 15 minute la nivelul unei brâne care în acest punct este foarte bine evidențiată. Brâna continuă deasupra peretelui, trece peste Vâlcelul Lunii și iese într-o zonă mai largă și bogată în vegetație, punct în care Traseul Lunii se angajează în continuare în ultimele două lungimi în fața Pintenului Lunii. Brâna continuă cu mici traverse care impun multă atenție, din care un pasaj de circa 15 metri constituie cel mai greu punct al porțiunii superioare. Brâna se îngustează și va sfârși într-un punct marcat de o grotă-tunel. Cu ajutorul pitoanelor se poate depăși fața ce conduce în vârful Pintenului până ce se atinge brâna în porțiunea de mijloc. Astfel, drumul se parcurge la întoarcere pe același itinerar urmat la urcare. Coborârea pe Vâlcelul Lunii este întreruptă de o singură sîritoare, care se ramonează în coborâre. Grohotitul mîrunt de pe brîncă impune multă atenție la mers.

Traseul a fost omologat cu gradul 1 A.

2. Sectorul Clăia Strâmb

Cel mai important obiectiv alpin din Masivul Buila-Vânturarița este Claia Strâmbă, al cărui perete nordic se înalță deasupra Cheilor Vârșii Cheia. Prin perete conduc mai multe trasee, din care trei de maximă dificultate. Baza este cantonul Silvic Cheia. Intrarea în trasee se face din poiana „La Livadă”, spre care duce o potecă marcată cu cruce roșie.

a) **Paianjenul Galben**

Descriere este preluată după Walter Kargel, Trasee Alpine în Carpați, 1976.

Escalada în traseul din peretele Nordic al Clăii fiind artificială, a necesitat 28 de zile efective în perete, cu baterea a peste 300 de pitoane - două ecartabile, acesta surplombând cu 10 metri peste verticala bazei. Traseul se realizează în 12 lungimi de coardă. Primii 25 de metri nu prezintă probleme deosebite. În continuare, traseul prezintă un horn surplombant, dificil, cu pene de lemn. Următoarele două lungimi se desfășoară pe 60 metri, cu prize puține și multe pitoane, ajungându-se până la brâna oblică, ce duce în Livada cu Mesteceni. Un prim punct de VI periculos îl reprezintă trecerea unei stânci de 5 metri, desprinsă din perete, de unde se ajunge la un loc de bivouac. Cea mai surplombantă lungime - 7 metri și a doua ca dificultate după Paianjen este aceeași lungime de coardă. După o fisură cu stâncă solidă se ajunge în „Marele J”, o lespede de 10 metri desprinsă și periculoasă, care se depășește cu ajutorul unor evi și al unui piton ecartabil, apoi se face o traversare la stânga, pe un traseu echipat cu un piton ecartabil și o coardă fixă de 1,5 metri. Pe lungimea așezată se depășește zona de maximă dificultate a traseului, numită zona Paianjenului, care se întinde pe 25 metri cu pitoane subiri. După ieșirea din zona surplombantă a Paianjenului urmează o zonă verticală bine pitonată. Ultimele două lungimi de coardă, mai târziu, se abat din linia naturală a

traseului - pe unde iese traseul Pas rea Phoenix - spre stânga, ieind în creasta Cl ii Strâmbe în apropierea celor dou variante ale traseului Pas rea Phoenix.

Lungime: 350 metri – 13 lungimi de coard

În lîime: 300 metri

Dificultate: ED- 6a, A1/2 obl.

UIAA 6, A1/2

Maxim liber: 7a (8-)

Maxim artificial: A1/2 echipat u or, cu pitoane care nu inspir încredere

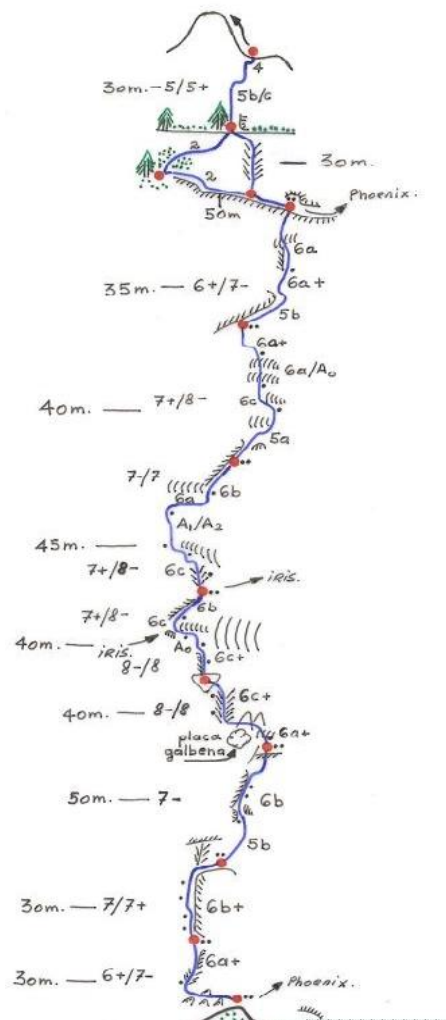
Reamenajat între 16-20 iulie 2002 - un bivuac cu 44 gujoane - ancore mecanice, 20 în regroup ri - 1 inox + 1 bichromat i 24 în cele 10 lungimi. Unele lungimi au fost modificate din cauza imposibilit ii de a face o regroupare bun în acela i loc unde se aflau. Din această cauz utilizarea corzilor de 50 metri este obligatorie, în special pentru a 3-a lungime. În starea actual , traseul nu necesit demontabile, dar s-ar putea face aproape integral pe frienduri i nuci în cazul în care traseul ar fi „cur at” de sutele de pitoane ruginite care au o rezisten mult inferioar decât rezisten a demontabililor. Cele mai multe pitoane schimbate cu gujoane au fost scoase f r nici o greutate.

Reamenajarea P ianjenului Galben s-a sub egida PROCLIMBING în cadrul stagiului de big wall din Buila de c tre Leslie Fucsko & Co în cadrul Proiectului Buila.

b) Pas rea Phoenix

i) Descrierea Phoenixului dup ascensiunea rot punkt a lui Lucian Verigeanu în 1993:

Prima lungime de coard - VI A1 dificultate acordat de realizatori, VI+ dificultate apreciat la ascensiunea rot punkt - se desf oar oblic dreapta, urmând linia marcat cu pene de lemn putrezite i pitoane firave pân la surplomba unde lipsa unui piton impune plasarea unui friend. Lungimea a doua - A0, VI - ofer unele dintre cele mai frumoase pasaje de pe parcursul întregului traseu. Punctul cheie al Phoenixului îl întâlnim în primii metri ai celei de-a treia lungimi - A1 VI, VIII- pe un diedru deschis asigurat nesatisf c tor, care se dep e te cu ajutorul unor prai uri finu e. A patra lungime este u oar i ne scoate în Livada cu Mesteceni, de unde se poate eventual abandona

traseul. A cincea lungime - V+ A0, VII - dep e te o surplomb delicat , dup care se angajeaz oblic stânga pe fa a unui diedru cu mâng , ale c rui pitoane sunt extrem de uzate din cauza umezelii persistente i în timpul verii. Regrup m în această atmosfer nesigur i se continu ascensiunea oblic spre stânga, pelungimea a asea - V A1, VI+ , deasupra sau sub linia pitoanelor, în func ie de situa ie, în lungul unor fisuri. O lungime scurt , a aptea - V, duce în comun cu Irisul sub o mic burt , unde regrup m. Urmeaz lungimile lc 8, VI A1 i VII o mica surplomb , apoi descenden a spre dreapta, dup care se abordeaz por iunea cea mai frumoas - pentru ca este i cea mai expus -din tot traseul. Este por iunea care solicit fizic cel mai mult. Mica grot unde se poate realiza regruparea este un nod important în Claie. De aici, spre dreapta, se desprinde Irisul spre Undita. Phoenixul continu pe un brâneag spre stânga cu lc 9, VI A0, VI. A zecea lungime - IV ajunge la baza Secerii. Dup ascensiunea hornului pe lungimile lc 11, VI A0, VI toate variantele duc la vale.

ii) Intrarea în traseu se face din poiana - La Livad .

Linia traseului urm re te posibil i clasice de escalad pe fisuri largi, clare, mici hornuri, travers ri pe latura vestic a peretelui. Roca este calcaroas , în partea inferioar prezentând o stratifica ie masiv cu blocuri imense, uneori pu in stabile, acoperite cu un mu chi negru ce-i d un aspect granitic; în treimea mijlocie calcarul este masiv, fisurile fiind mai mari, pentru ca în treimea superioar calcarul s prezinte numeroase fisuri, dând multiple posibil i de escalad liber .

Pentru a ajunge la baza peretelui, plecând de la cantonul forestier Cheia, se urm re te malul drept al râului Cheia pân se ajunge sub peretele Santinela Cheii. De aici, pe marcajul cruce ro ie, se ocole te pe stânga Santinela Cheii, trecând pe partea inferioar dreapt a traseului Bomba Atomic . Urmând marcajul, se urc pe stânga Crestei Fotoreporterului prin mici serpentine pân la baza peretelui pe care îl avem tot drumul în fa . Mergând spre stânga lâng perete, se într pe traseul Pas rea Pheonix, traseu marcat la intrare cu vopsea ro ie cu semnul IPGG 3 i un p trat.

De la canton la intrarea în traseu se parcurg aproximativ 20 - 25 de minute.

Materialele necesare sunt: 2 corzi a 40 metri, 30 carabiniere, sc ri e, pitoane.

Traseul are 12 lungimi de coard i o diferen de nivel de 300 metri, fiind accesibil alpini tilor cu o excelent preg tire: zece lungimi de coard extrem de dificile de gradul 5B, 6A, 6B, celelalte dou fiind mai u oare. Durata escaladei pentru doi coechipieri este de 8 - 10 ore.

Diferen a de nivel, dificultatea pasajelor, reclam gradul maxim de dificultate. Acesta este diminuat de posibilitatea ca dup patru lungimi de coard , la marginea unui brâneag, s se poat ie i din traseu.

Descrierea tehnic a traseului

1 L.C. În stânga locului marcat la intrare cu IPGG 3 se urcă câțiva metri pe trepte ierboase, putându-se ajunge cu ajutorul pitoanelor pe o figură frământată, cu numeroase dale de piatră. Urmează un pasaj de cărare dificil, urmat de o traversare ce conduce într-o nouă fisură, care se urcă cu ajutorul pitoanelor. Pasajul următor angajează cărătorii, după o porțiune liberă, sub o nouă surplombă formată din blocuri masive care se traversează cu ajutorul scărielor. Ieșirea din surplomb pe regrupare impune multă atenție și un echilibru perfect. Regruparea se poate face pe lângă o imensă dală ce stă pe platformă.

Gradul de dificultate al pasajelor: 5-6.

2 L.C. Urmează traversarea unei fisuri clare cu ajutorul cheilor de mână. Se urcă, apoi, pasaje cu pitoane distanțate și o nouă surplombă, din care ieșirea se face dificil, prin cărare prin tracționarea unor prize solide. Apoi, pe trepte pietroase, fără dificultăți, se apropie ușor, urcând spre dreapta, spre a doua regrupare confortabilă, marcată de două lame. Zona prezintă friabilitate.

Gradul pasajelor este: 5.

3 L.C. Prin duritatea surplombei care se trece, urmat de porțiuni de escalad liber printr-o zonă haotică de blocuri pe verticală, prin manevrele de corzi, lungimea este cea mai serioasă din traseu. Printr-un traverseu ușor spre stânga, se urcă la baza unei fisuri ce surplombează puternic, ocolind pe stânga tavanele de deasupra regrupării. Surplomba este urmată la rândul ei de pasaje surplombate în care tracționarea blocurilor trebuie făcută cu foarte mare grijă. Ieșind din surplomb se traversează aerian spre dreapta, urcând un horn din placi. Se trece, apoi, la liber o surplombă și se iese spre regruparea care se face în capătul hornului marcat de câteva pitoane.

Gradul pasajului: 6.

4 L.C. Se iese din regrupare printr-un traverseu, se urcă o mică surplombă, apoi, prin cărare pe prize sârtoase, se atinge după 30 de metri un brânc de piatră, loc bun de regrupare.

Gradul pasajelor: 4-5.

5. L.C. Traseul continuă în cărare pe trepte aparent ușoare spre dreapta sus și urmează să se depășească un diedru surplombat. După 15 metri urmează o zonă surplombată care impune o atentă manevrare a corzilor, căci cuprinde un traverseu dificil sub o mică grotă cu ieșire surplombată. Regruparea se face la doi morcovi de repel. Aceasta este singura regrupare în scări din tot traseul.

Gradul pasajelor: 5-6.

6 L.C. Urmează din regrupare parcurgerea unei alte zone surplombante. Pitoanele distanțate impun folosirea integrală a posibilităților de escalad prin opoziție și chei. După 15 metri se intră în surplomba finală a pasajului, ce impune o ieșire în exterior, diedrul îngustându-se mult. Se trece în continuare pe față din stânga diedrului, se iese pe față și se privesc fisura de bază ce prezintă mai multe lespezi greu de trecut. Se trec succesiv două zone surplombate într-un horn deschis, ce impune

o c ărare extrem de dificil . Manevrarea atent ă a corzilor este esen țial . Lungimea fiind de circa 45 metri se impune fie o regrupare de la bun ănceput mai sus decăt locul indicat, fie ie irea secundului din regrupare, lucru periculos pentru capul de coard ă aflat ă într-o por iune de c ărare.

Gradul lungimii: 6.

7 L.C. Lungime complet : 40 metri. Prin cele trei traversee succesive ă n surplombe, cu un traverseu descendent final ce impune cea mai delicat ă i periculoas ă angajare a corzilor pentru a evita blocarea capului de coard ă ă n cea mai dificil ă por iune, aceast ă lungime este deosebit de grea. Se urc ă fisura orientat ă u or spre dreapta, se trece ă n sc ări e prima zon ă surplombat ă , prin c ărare dep ă ind un arc care ne trece peste a doua surplomb ă . La c ătiva metri deasupra se trece o imens dal ă , pe dreapta ei dalele nefiind vizibile dacăt dupa ce se face angajarea ă n ultima surplomb ă , urmat de un dificil traverseu descendent. Regruparea se face pe o plac ă ie it ă din perete.

Gradul pasajului: 6.

8 L.C. Cuprinde pasaje de c ărare artificial ă cu trecerea a dou ă surplombe aflate pe parcursul a dou ă fisuri al turate. Trecerea dintr-o fisur ă ă n alta impune pentru secund folosirea unei balustrade recuperabile. Din a doua surplomb ă se iese ă n regruparea f ăcut ă ă ntr-o grot ă , la c ăteva pitoane aflate ă n grot ă i deasupra.

Gradul pasajelor: 5.

9 L.C. Traverseul ce se face la st ănga din grot ă , de i partea dificil ă nu are decăt 20 metri, constituie pasajul cel mai dificil, defil ănd deasupra peretelui la peste 200 metri diferen ă de nivel. Din grot ă ă n sc ări e se trece ă n st ănga. Se traverseaz ă la liber pe prize ă ntoarse, trec ănd ă n sc ări e sub un bolovan. Pitoanele distan ăte ă n urm ătoarea parte impun o c ărare atent ă . Dup ă 30 metri se face o alt ă regrupare.

Gradul lungimii: 6.

10 L.C. Urm ătorul pasaj continu ă ă n traverseu spre st ănga. Se urc ă cu pitoanele un pasaj u or surplombat. Regruparea se face dup ă acest pasaj de gradul 4-5 ă ntr-un scoc pietros.

11 L.C. Cuprinde pasaje frumoase de c ărare pe o fa ă bogat ă ă n fisuri. ă n punctul ă n care se surplombeaz ă se trece spre dreapta, se urc ă pe fa ă cu ajutorul sc ări elor, travers ănd spre dreapta ă n hornul care se urc ă la liber pe o platform ă ierboas ă , unde se face o regrupare la baza hornului final.

Gradul lungimii: 5.

Din acest punct exist ă dou ă variante de ie ăire: una cu o singur ă lungime prin hornul numit Secera, cealalt ă cu dou ă lungimi ce conduce ă n apropierea v ărfului Claia Str ămb ă .

Varianta I

12 L.C. Se face o angajare ă ntr-un ramonaj ă nghesuit chiar pe baza hornului. Dup ă 15 metri urmeaz ă un traverseu ce bareaz ă ie ăirea din horn. Cu ajutorul a c ătorva pitoane se iese complet la

liber într-un prai peste surplomb . Se ajunge în por iunea final din care se iese spre dreapta într-un traverseu. Aceasta este por iunea final negradat a Crestei Fotoreporterului, care duce fără dificultăți alpine pe vârful.

Gradul lungimii: 5-6.

Varinata a II-a

13 L.C. Urcând spre regrupare se trece pe lângă o fisură largă cu o cavitate în ea. Prin acest punct aflat sub regruparea anterioară se traversează spre stânga, intrând în scocul alăturat. Pentru depășirea la liber a următoarelor pasaje se vor folosi pitoane. În final, se iese pe o platformă largă cu brazi în vecinătatea vârfului, până la care se merge pe creastă 15 - 20 metri spre stânga.

Traseul, în general extenuant, cu manevre dificile de coborâre, mai prezintă un inconvenient destul de mare: în Buila-Vânturari deseori se dezlănțuie furtuni de vară, Clăia Strâmbă fiind un excelent paratrăsnet. În asemenea situații se impune neatingerea porțiunilor ude de stâncă sau pitoane.

Pentru coborârea din traseu se urmează Creasta Fotoreporterului până la ieșirea din varianta I aflată la 35 metri mai jos, după care, în traverseu spre stânga, se coborâre ocolind vârful Clăii Strâmbă, înspre gura Clăii. De aici, pe Vâlcetul Clăii urmează o cărare, timp de 10 minute, până se ajunge în dreptul Vâlcetului Livezii. De aici, marcajul „dungă orizontală” conduce peste o zonă de grohotiș, apoi prin pârâu până în apropierea cantonului.

De la ieșirea din traseu mai sunt circa 35 de minute până la canton.

Traseul este omologat și are gradul 6A.

Varianta a III-a

Descriere dup Buletinul CSU-IPGG num rul 6, preluat din Walter Kargel, Trasee Alpine în Carpa i, 1976:

Traseul marcat cu num rul 1 este Pas rea Phoenix, care se desf oar pe 11 lungimi de coard . Prima lungime porne te în sus, traversare dreapta, peste surplomb . A doua lungime de coard : fisura, surplomba i u or spre dreapta. Lungimea cheie a traseului este cea de-a treia: surplomba, traversare spre dreapta, intrare pe horn. Lungimea a patra cuprinde c rare liber , brâneag spre dreapta. Lungimea a cincea: în sus spre dreapta vizând un diedru negru i regrupare incomod . A asea lungime de coard este de 45 metri: un diedru i surplombe succesive. Urmeaz în a aptea lungime trei travers ri succesive la dreapta în surplomb , traversare descendent dreapta i din nou fisura cu surplomba, apoi grotă. A noua lungime: traversare aerian stânga. Lungimea a zecea cuprinde traversare stânga i în sus. În sfâr it, pe a unsprezecea lungime are loc urcarea pe fa în sus, dreapta i intrare în horn. Ie irea din horn se poate face în dou variante:

- a) dreapta prin hornul Secera, spre Creasta Fotoreporterului;
- b) stânga dou lungimi direct spre vâr f.

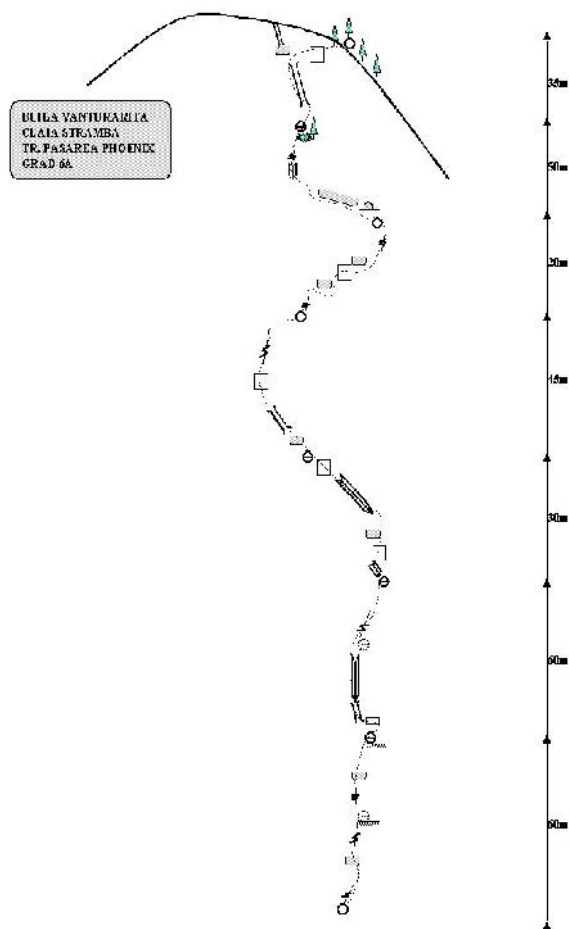
c) Creasta de Sus

Traseul este situat în Clăia Strâmb . Roca predominant : calcarul. Diferen a de nivel: 140 metri.

Drum de acces: se merge pe marcajul cu band ro ie orizontal pân la indicatorul de bifurca ie: Clăia Strâmb – Livada cu Mesteceni. Se urc vâlcetul pân la Livada cu Mesteceni.

Timp scurs pân la baza traseului: 1 or . Num r de pitoane pe lungimi de coard :

- 1. L.C. 8 pitoane regrupare 2 pitoane
- 2. L.C. f r piton regrupare f r piton

- 3. L.C. f r piton regroupare f r piton
- 4. L.C. f r piton regroupare f r piton
- 5. L.C. f r piton regroupare la pini

Material tehnic folosit: coard 80 metri, 15 carabiniere, sc ri e, 10 pitoane.

Timp de escalad : 1 ½ ore. Timp necesar de la ie irea din traseu la cantonul forestier: 1 or .

Descrierea tehnic a traseului

Traseul se distinge prin 2 por iuni: una de perete, care conduce în creast , iar cealalt fiind creasta propriu-zis .

1 L.C. Din partea superioar a Livezii cu Mesteceni se execut o traversare pe 5 prize, vizând dou fisuri paralele în care sunt fixate trei pitoane i o pan . Dep ind acest pasaj vertical de 8 metri cu sc ri e, se merge în escalad liber pân sunt dep ite câteva lespezi verticale de 10 metri, pân la baza unor surplombe. Dep ind direct această surplomb cu ajutorul unui piton, urmeaz o c rare pe o fisur pân sub tavan, care este dep it direct. Regruparea se face pe o platform .

Gradul de dificultate: 4 B. Lungimea: 37 metri.

2 L.C. Se urm re te o fisur cu prize bune, care dup circa 15 metri conduce în creasta marcat cu pini. Regruparea se face pe un um r al crestei.

Gradul de dificultate: 4 B. Lungimea: 15 metri.

3,4,5 L.C. Urm re te creasta pe prize bune cu regrup ri la pini. Pe lungimea a 4-a se remarc o fisur dificil de circa 10 metri, care se dep e te prin c rare liber . Dificultatea acestor lungimi variaz între 2 A i 3 B. Traseul ia sfâr it aproape de vârful Cl ii Strâmbe.

Dificultatea apreciat : 3 B, omologat la gradul 3 A.

3. Sectorul Peretele Livezii cu Mesteceni

a) Surplombele Livezii cu Mesteceni

Traseul se afl situat pe peretele nord-estic din Claia Strâmb . Roca predominant este calcarul. Diferen a de nivel este de 180 metri.

Drumul de acces: urmând marcajul cu cruce ro ie se urc pân sub peretele Cl ii Strâmbe. De la linia de întâlnire a Crestei Fotoreporterului cu peretele Livezii cu Mesteceni se merge spre stânga circa 20 metri, unde se observ linia de pitoane.

Timp necesar de acces: 30 minute. Num rul de pitoane:

- 1. L.C. 7 pitoane 1. în regroupare
- 2. L.C. 10 pitoane 2.
- 3. L.C. 8 pitoane 2.
- 4. L.C. 16 pitoane 2.
- 5. L.C. 14 pitoane 2.

6. L.C. 12 pitoane 1.

7. L.C. f r ie ire

Material tehnic folosit: o coard de 80 m, 25 carabiniere, sc r i e, 83 pitoane.

Timp de escalad : 3 - 4 ore. Timp necesar de la ie irea din traseu la canton: 45 minute.

Descrierea tehnic a traseului

1 L.C. Se desf oar în c rare liber pe trepte surplombate, necesitând o tehnic i o for în degete deosebit . Obstacolele surplombate ale acestei lungimi se dep esc printr-o escalad dep rtat , cu pa i largi laterali, folosind pentru mâini prize foarte mici sau aderen a. Posibilitatea de a bate pitoane este foarte redus din cauza lipsei fisurilor. Dup circa 15 metri se iese prin aderen într-un traverseu mic spre dreapta pe pl ci sp late, pe care le escalad m cu deosebit aten ie, ajungând pe o mic brân . De aici se traverseaz la stânga spre regrupare.

Grad de dificultate: 5 B. Lungimea: 25 metri.

2 L.C. Se porne te din regrupare pe prize circa 3 metri, dup care alpini tii se angajeaz într-un diedru vertical, cu por iuni surplombate, pe care se folosesc sc r i ele. Dup circa 30 metri se ajunge pe o treapt de piatr , de pe care se traverseaz limita dreapt i se urc circa 4 metri un perete înierbat, care iese pe regrupare. Regruparea este marcat cu dou pitoane de rapel.

Grad de dificultate: 5 B. Lungimea: 37 metri.

3 L.C. Se porne te în traverseu dreapta, la început, pe o brân îngust de iarb - 4 m, care apoi dispare în perete i oblig la continuarea pe un prag lat de dou degete, folosindu-se prize mici de mân înc 3 metri. Se escaladeaz o surplomb i o fisur vertical cu trei pitoane, dup care se urc în c rare liber circa 10 metri pe mici pr gule e stâncoase. Un piton b tut la cap tul acestui pasaj marcheaz începutul unei travers ri la stânga de circa 8 metri pe mici pr gule e i prize de vâr f de deget, care conduce într-o regrupare pe care se poate sta în picioare. Este marcat de dou pitoane.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 33 metri.

4 L.C. Se porne te din regrupare pe o fisur stânga – dreapta, care conduce sub surplomba ce iese în afara liniei peretelui cu circa 2,5 metri. Dep ind cu sc r i e acest pasaj, se atinge prin c rare liber pe distan a de 3 metri un piton b tut la baza surplombeii. Cu ajutorul a trei pitoane surplomba este dep it frontal, dup care urmeaz un diedru vertical cu pasaje surplombante, pe care se înainteaz pe sc r i e, i scurte por iuni de c rare. În punctul în care diedrul are o surplomb de propor ii mari se ocole te spre dreapta i se urc un perete de circa 8 m, pân în regruparea marcat cu dou pitoane.

Grad de dificultate: 6. Lungime: 37 metri.

5 L.C. Prin c ărare liber se ajunge la pitonul aflat pe peretele din dreapta a diedrului surplombat ce formeaz ănceputul acestei lungimi. Un ir de cinci pitoane conduc spre dep ăirea acestui obstacol. În continuare, urmeaz un pasaj de 10 metri, care se dep ăete prin c ărare cu ajutorul pitoanelor. Acest pasaj conduce la un nou diedru, care se dep ăete cu ajutorul sc ărilor elor. La cap ătul acestui diedru se regroupeaz ă în spatele unui anc - dou pitoane.

Dificultate: 5B. Lungimea: 35 metri.

6 L.C. De pe vârfurile ancului lâng ă care se efectueaz regrouparea c ăr torii se angajeaz ă într-o fisur larg ă cu marginile rotunjite, care se dep ăete folosind dou pene de lemn i o eav . Intervalul ăntre aceste pitoane este acoperit prin c ărare liber , natura obstacolului nepermi ănd baterea altor pitoane. Traseul continu ă peste o succesiune de trepte surplombante i fisuri largi, angajându-se ă în hornul final. Escalada acestei por iuni cere o deosebit ă aten ie din cauza friabilit ăii rocii.

Hornul se escaladeaz ă prin opozi ie lateral ă i apoi pe praguri ăncinate se ajunge ă în regroupare - un piton.

Grad de dificultate: 6. Lungime: 35 metri.

7 L.C. Din regroupare se escaladeaz ă o fisur de circa 8 metri, dep ăindu-se, prin opozi ie, surplomba de la intrare. O fa ă ănerbat ă conduce ă în creast .

Grad de dificultate: 2. Lungime: 40 metri.

Ie irea din traseu se face urm ănd vâlcetul care coboar ă din Livada cu Mesteceni i, apoi, pe marcajul cu band ă ro ie, p ăn ă la canton.

Grad de dificultate propus: 5 B, omologat 5 B.

b) Creasta Fotoreporterului

Traseul este localizat ă în Valea Cheia. Roca predominant ă este calcarul.

Diferen ăa de nivel: 220 metri.

Drumul de acces: se urm ăre te de la cantonul Cheia marcajul cu cruce ro ie spre baza Cl ăii Str ămbe, p ăn ă la o br ăn ă lateral ă dreapta care marcheaz ă intrarea ă în traseu.

Timp necesar: 20 minute.

Num ărul de pitoane necesare: 7. Materiale tehnice folosite: coard ă - 80 metri, 10 carabiniere, sc ări e, pitoane. Timp de escalad ă : 1or - 1 ă/2 or . Timp scurs de la ie irea din traseu la canton: 30 minute.

Descrierea tehnic ă a traseului

Traseul urmeaz ă o creast ă ascendent ă, distinct ă, ă în care por iunile de creast ă ăngust alterneaz ă cu pasaje puternic ă ăncinate - hornuri, diedre, pl ăci.

Dup primele dou lungimi de c rare liber pe o creast îngust , u or accesibil , de dificultate 1A, urmeaz o succesiune de diedre i hornuri de în l ime mic , de 3 - 10 metri, care se trec prin c rare liber , dificultate 2A-3A, pe parcursul a patru lungimi de coard . Regrup rile sunt comode, asigurarea f cându-se dup col uri de stânc .

7 L.C. Începe printr-un rapel de circa 15 metri pân în strunga în care iese traseul Scara de piatr . Dep înd o fa în trepte, se ajunge în strunga prin care se iese din traseul Hornul P rului S lbatic, traseu de dificultate 2 A, unde se regrupeaz la doi mesteceni pitici.

8 L.C. Porne te peste o plac foarte dificil de 4 - 5 metri, care se continu cu o fisur larg i apoi cu o succesiune de trepte de stânc , dificultate 2B.

9 L.C. Continu c rarea liber pe o fa înclinat la circa 60^0 pe o lungime de 30 m, dup care urmeaz o regrupare, dificultate 2A.

10 L.C. Este vertical . Dup dep irea prin opozi ie a unei trepte surplombante, se ramoneaz pe un horn pân la baza unei surplombe. Aceasta se trece direct, folosind cele dou pitoane de asigurare b tute în acest scop. Continuând apoi hornul - dou pitoane -prin opozi ii, se ajunge în Livada cu Mesteceni, unde acest traseu ia sfâr it.

Gradul de dificultate: 3B. Lungimea: 30 metri.

Ie irea din traseu se face prin vâlcetul care coboar din Livada cu Mesteceni, pe marcaj cu band ro ie orizontal .

Grad de dificultate propus: 2 B, omologat la gradul 2B.

c) Hornul Surpat

Traseul a fost denumit Hornul Surpat datorit deschiderii sub nivelul solului, cu care hornul se continu în jos aproximativ 40 metri. Num rul de pitoane:

1. L.C. 1 piton regrupare f r piton
2. L.C. 2 pitoane regrupare 1 piton
3. L.C. 8 pitoane regrupare 1 piton
4. L.C. 12 pitoane regrupare 1 piton
5. L.C. 5 pitoane regrupare cu asigurare la brâu

Materiale tehnice folosite: o coard de 80 metri, 20 carabiniere, sc ri e, 35 pitoane, ciocane.

Timpul necesar ajungerii la cantonul silvic: circa 30 minute.

Descrierea tehnic a traseului

1 L.C. Prima lungime are circa 10 metri i se efectueaz în horn prin ramonaj deasupra unui pat de aproximativ 40 metri.

Gradul de dificultate: 5B.

2 L.C. Are 35 metri lungime, escalada f cându-se prim ramonaj, la început în interiorul hornului, iar apoi în exterior, pentru c partea de sus este îngust .

Gradul de dificultate: 5A.

3 L.C. Plecarea se face printr-o piramid , dup care începe o escalad dificil pe o fisur cu roc friabil i mici surplombe de iarb . Pitoanele b tute sunt în general de asigurare.

Gradul de dificultate: 6A. Lungimea: 38 metri.

4 L.C. Începe printr-un traverseu la stânga pe o plac înclinat i f r prize, care are la început dou pitoane i o lungime de aproximativ 10 metri. Urmeaz apoi o traversare tot la stânga, de circa 5 metri, pe care sunt b tute dou pitoane. Traversarea pe plac se face f r pitoane, pe ni te prize de mân foarte fine i este dificil din cauza înclin rii i lipsei prizelor de picior. Dup ultimul traverseu urmeaz o fisur de circa 18 metri, u or surplombat , unde escalada se face cu ajutorul pitoanelor. Ie irea din aceast fisur se face într-o zon friabil . Pe fisur i la ie irea din aceast lungime roca este friabil .

Gradul de dificultate al acestei lungimi a fost apreciat la 5 B, iar lungimea de 35 metri.

5 L.C. Aceast lungime este similar ultimei lungimi din traseul Creasta Fotoreporterului i este apreciat ca având gradul de dificultate 4 B, din cauza prezen ei unei surplombe i a rocii friabile.

Are o lungime de aproximativ 25 metri. Plecarea se face din potec .

Regruparea I se face pe o platform foarte larg , în horn. În această regroupare secundul trebuie s fie atent la pietrele ce cad din partea superioar a hornului.

Regruparea a II-a se face pe o mic brân – platform i este foarte comod .

Regruparea a III-a se face în col ul unui diedru, pe o plac unde se st destul de comod.

Regruparea a IV-a se face pe o brân – platform .

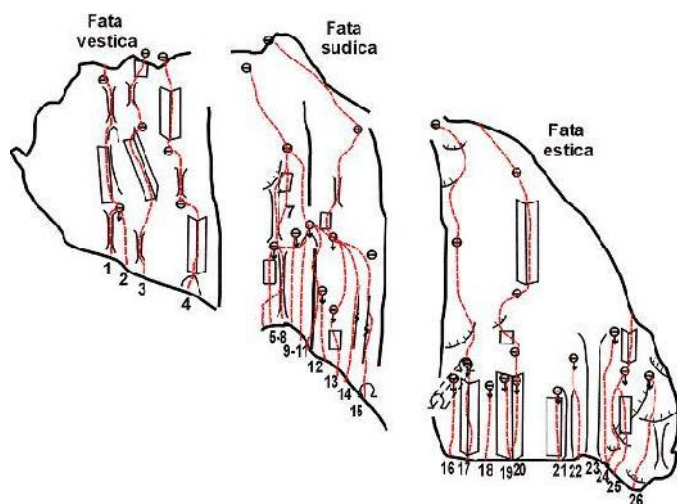
Sunt posibile retrageri, dup cum urmeaz : din regrouparea a II-a printr-o traversare pe brân c tre stânga i apoi o coborâre dificil la liber sau rapel. Din regrouparea a III-a prin rapel de 40 metri pe regrouparea a II-a i apoi în continuare pe brân cum s-a descris mai sus. Din regrouparea a IV-a prin rapel de 40 metri pe Creasta Fotoreporterului i apoi coborâre la liber.

Se poate intra în traseu în a II-a regroupare prin traverseu pe brâna mai sus men ionat , iar în a IV-a regroupare prin traseul Creasta Fotoreporterului.

Ie irea din traseu se face pe o creast larg cu pomi, de unde se coboar comod pe un vâlcel pân în potec .

Gradul de dificultate propus: 4 B, omologat la 4 A.

4. Sectorul Santinela Cheilor Cheii

Santinela Cheilor Cheii, situat în fa a peretelui nordic al Clăii Strâmb, prezintă ca și aceasta o stâncă curată, spre deosebire de Stog oare cu pereții lor străbătuiți de fisuri înierbate. Traseele au pasaje comparabile cu cele de maximă dificultate din Clăia Strâmb, producând o satisfacție prin varietatea obstacolelor. Cele trei trasee ies în Creasta Santinelei, de unde se coboară liber pe versantul nordic, spre cantonul silvic Valea Cheii.

a) Creasta Santinelei

Traseul se află în zona vâii Cheia.

Santinela Cheii reprezintă un imens bastion cu pereți de circa 80 – 90 m, ce se află la intrarea în cheile propriu-zise ale vâii Cheia. Pentru a atinge vârful pe drumul cel mai ușor se ocolește Santinela Cheii pe drumul din stânga marcat cu cruce roșie, urcând în strunga ce o separă de Creasta Fotoreporterului.

Durata de la canton: 15 - 20 minute. Diferența de nivel: circa 30 metri, cuprinde și o lungime de creastă. Întoarcerea din traseu, după efectuarea unui rapel, se face pe același drum.

Gradul de dificultate a traseului: 1A.

Descrierea tehnică a traseului

Din aua sus amintită, legat în coardă, se urcă circa 30 metri pe latura stângă a turnului, se trece o succesiune de mici hornuri și fisuri largi bogate în prize și se iese pe Santinelă. Pentru atingerea vârfului se urcă, tot asigurat, creasta, mergând pe partea dreaptă.

Pentru revenire se urmărește creasta în sens invers, efectuând un rapel, de circa 20 metri, spre dreapta și punând coarda după unul din numeroasele blocuri răsândite haotic pe creastă.

Traseul a fost omologat la gradul 1A.

b) Traseul Mignon - 2A

Este cu siguranță un traseu a cărui dificultate nominală demonstrează hibebele sistemului românesc de cota ie. Pe cele două lungimi de coardă sunt pasaje de continuitate în gradul IV și V, care nu au nimic de-a face cu gradul doi. Prima lungime de coardă vizează linia unui horn, a doua urmând o succesiune de diedre până în Creasta Santinelei. Roca friabilă și pitoanele slabe solicită atenție sporită din partea cărătorilor.

c) Traseul 1 Mai - 2A

Este un traseu care prin claritatea liniei oferă posibilitatea unor mari satisfacții cărătorilor de orice nivel. Primii metri sunt relativ friabili, conducând spre un mic horn. Urmând apoi o rampă ușor spre stânga, se ajunge în regrupare. De aici se poate ieși direct în sus pe creastă sau se poate folosi spre dreapta retragerea mai comodă a traseului Mignon.

d) Hornul Dezgheț - 3B

Se desfășoară pe trei lungimi de coardă. Traseul are o linie clară, marcată cu pitoane, pasajul caracteristic fiind reprezentat de un horn de dificultate medie, după W. Kargel.

e) Hornul Îngheț

Localizarea traseului: Valea Cheii. Roca predominantă: calcarul. Diferența de nivel: 115 metri.

Drum de acces: de la cantonul Cheia se urmează marcajul cu cruce roșie până sub Santinelă, unde distingem în peretele sud-estic, la 50 metri de creastă, acest horn surplombant.

Timp scurs până la baza traseului: 10 minute. Număr de pitoane pe lungimi de coardă :

1. L.C. 15 pitoane
2. L.C. 8 pitoane
3. L.C. 3 pitoane
4. L.C. 3 pitoane

Materialele tehnice folosite: 2 corzi a 40 metri, 25 carabiniere, scări, pitoane.

Timp necesar pentru escaladă : 2 ore. Timp necesar de la ieșirea din traseu până la cantonul Cheia: 10 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Prima parte a traseului parcurge hornul amintit, care este puternic surplombat pe fața stângă, printr-o cărare liberă, dificilă. După 25 metri se ajunge la o mică grotă, de unde se efectuează un traverseu de 5 metri în scări, spre dreapta, ajungând la o altă fisură situată pe fața dreaptă a hornului. După parcurgerea acestei fisuri pe încă 4 metri, se efectuează prima regrupare.

Gradul de dificultate: 5A. Lungime: 35 metri.

2 L.C. Se parcurge în continuare o mică creastă situată pe fața dreaptă a hornului, după care se efectuează a doua regrupare.

Gradul de dificultate: 3. Lungimea: 25 metri.

3 L.C. Apoi se traversează spre stânga, unde 30 metri se merge pe o brân friabil ascendent .

Gradul de dificultate: 2-3. Lungimea: 25 metri.

Pe această creastă se mai merge circa 20 metri, vizând o crăpătură pronunțată, pe care se coboară înspre versantul opus, aflat pe cantonul Cheia.

Grad de dificultate propus: 3 B, omologat la gradul 3 A.

f) Traseul Frontal - 4A

Duce direct pe vârful Santinelei Cheilor Cheii, fiind de trei lungimi de coardă. Din mijlocul lungimii a doua, se poate ajunge printr-o traversare de 10 metri la prima regrupare a traseului Hornul Înghețat - posibilitate de a greși traseul, după W. Kargel.

g) Diedrul cu Brazi - 4B

Este cel mai dificil traseu din Santinela Cheilor Cheii, caracterizat printr-o surplomb dificil în lungimea a doua de coardă. Acest pasaj este de gradul 4. A treia lungime de coardă se desfășoară de-a lungul diedrului care a dat numele traseului, după care se iese în Creasta Santinelei, după W. Kargel.

h) Creasta Estică - 5A

Este prin complexitatea lui de departe cel mai dificil traseu clasic din Santinela Cheii, el purtând amprenta distinctă a realizatorului lui. El impune o cărare artificială dificilă, alternată cu frecvente probleme delicate de cărare liberă. Prima lungime de coardă urmează un diedru deschis cu o mică surplomb care duce în gura unui tunel. A doua, care este și cea mai dificilă, se angajează oblic dreapta pe sub o surplomb, după care revine spre stânga paralel cu linia muchiei de-a lungul unei fisuri surplombante. A treia lungime prezintă două obstacole majore: un traverseu foarte dificil oblic stânga, urmat spre finalul lungimii de o surplomb care ne scoate în regruparea comună cu traseul Frontal, traseele urmând după aceea o linie comună.

i) Creasta Nordică

Denumirea locului unde se găsește traseul: Valea Cheii. Roca predominantă: calcarul. Diferența de nivel: 125 metri. Drumul de acces: de la cantonul Cheia se urmărește drumul marcat cu cruce roșie până la baza Santinelei Cheii. Baza este notată cu indicativul 1.

Timp necesar până la bază: 10 minute. Număr de pitoane:

1. L.C. 30 pitoane
2. L.C. 15 pitoane
3. L.C. 8 pitoane

Material tehnic folosit: 2 corzi de 40 metri, 5 scări, 25 carabiniere, 2 ciocane, 55 pitoane.

Timp necesar pentru escalad : 2 ore. Timp necesar de la ieşirea din traseu până la cantonul Cheia: 10 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Traseul parcurge la început faţa sudică puternic înclinată, pe o fisură clară şi orientată spre creastă. Parcurgerea se face în mare parte cu ajutorul scarilor, iar în final se efectuează un traverseu de 10 metri la stânga într-un pasaj vertical. Regruparea se face pe un bloc sfârâncios.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 40 metri.

2 L.C. Din regrupare se parcurg 8 m pe o fisură orientată spre stânga şi ajungem pe o brână suspendată în perete, care are doi brazi. Din acest loc se prinde un horn îngust şi surplombant spre dreapta care, după 20 metri, se termină în plin perete. După ce se parcurge acest perete vertical pe încă 10 metri, se iese în creastă, unde se efectuează o nouă regrupare.

Grad de dificultate: 5. Lungime: 35 metri.

3 L.C. Parcurge finalul crestei acoperită pe alocuri cu ienupăr pe încă 40 metri.

Gradul de dificultate: 3-4. Lungime: 40 metri.

În continuare, cărătorii parcurg partea finală a crestei orientându-se spre strunga din partea stângă, pe unde se coboară.

Grad de dificultate propus: 4 B, omologat la gradul 4 A.

5. Sectorul Stogsoare

a) Traseul Amurgului

Traseul este situat în Turnul Stogorul I. Roca predominantă este calcarul. Diferenţa de nivel este de 180 metri. Drumul de acces: se traversează râul Cheia, se urmăreşte primul vâlcel cu grohoti până la baza versantului Stogorul II. De aici, se traversează spre stânga până se ajunge la Vâlcetul Albinelor, pe care se urcă până la baza peretelui Stogorul I.

Timp necesar intrării pe traseu: circa 30 minute. Numărul de pitoane:

1. L.C.	8 pitoane	regrupare	2 pitoane
2. L.C.	5 pitoane	regrupare	2 pitoane
3. L.C.	nici un piton	regrupare	2 pitoane
4. L.C.	2 pitoane	regrupare	2 pitoane
5. L.C.	2 pitoane	regrupare	1 piton
6. L.C.	nici un piton	regrupare	nici un piton

ieşire din traseu

Materialul tehnic folosit: o coardă de 80 metri, 20 carabiniere, scarile, 24 pitoane.

Timp de escalad : 2 ore. Timp necesar de la ie irea din traseu la cantonul forestier: 45 minute.

Descrierea tehnic a traseului

Traseul începe din Vâlcetul Albinelor, din punctul în care remarcăm două pitoane în perete.

1 L.C. Se desfășoară în cărare liberă pe prize mici, la vertical, marcate de pitoane de asigurare.

Linia acestei lungimi urmează peretele marcat de o fisură, traversează această fisură și se angajează pe partea ei stângă, conducând la o regrupare pe un prag de piatră.

Lipsa fisurilor a împiedicat fixarea a mai mult de opt pitoane, care folosesc numai pentru asigurare, escalada desfășurându-se pe prize mici și aderență.

Grad de dificultate: 5A. Lungime: 38 metri.

2 L.C. Se execută o traversare de 5 metri pe un prag pietros, după care se înaintează 5 metri pe o porțiune cu pernițe de iarbă. De aici, cu ajutorul a patru pitoane, se depășește prin cărare un diedru vertical al cărui surplomb terminal se ocolește prin stânga pe o creastă alcătuită din blocuri mari prăbușite. Cărare liberă continuă pe o fațadă de circa 10 metri, care conduce fără dificultăți deosebite în regrupare. Regruparea se face într-un fund horn, prevăzut cu două pitoane.

Grad de dificultate: 4B. Lungime: 37 metri.

3. L.C. Escaladând prin opoziție hornul, după circa 30 metri, se ajunge în zone în care această capătă aspect de diedru deschis, total lipsit de prize care impune escalada artificială. Cum aspectul general al traseului este escalada liberă, este recomandat să se evite această porțiune printr-o traversare la dreapta pe prize pe o lungime de 5 metri și apoi pe un prag ierbos în regrupare.

Regruparea se face pe acest prag și este marcată de două pitoane.

Gradul de dificultate este 4A. Lungime: 38 metri.

4 Continuând traversarea pe acest prag ierbos pe o lungime de 5 metri, apoi se urcă o succesiune de trepte stâncoase circa 10 metri.

Escalada se continuă prin opoziție pe o fisură care surplombează, necesitând pentru trecere două pitoane. În continuare, prizele bune, sub formă de muchii, conduc într-o cărare aeriană spre o regrupare. Regruparea se face pe un prag de iarbă, prevăzut cu două pitoane.

Grad de dificultate: 4B. Lungime: 40 metri.

5 L.C. Pornește din regrupare pe o placă de 10 metri, înclinată cam la 60° , care conduce într-o zonă de plăci prăbușite, pe care cărarea se face prinzând cele două pitoane fixate în surplomba ce urmează.

Depiind cu scurte acest obstacol, urmeaza a depi o fisur aproape vertical , care conduce spre a 5-a regrupare. Lungimea se caracterizeaz prin c rare liber pe prize bune, alternând cu aderen a.

Grad de dificultate: 4 B. Lungime: 45 metri.

6 L.C. Din regruparea marcat cu un piton se escaladeaz fisura cu prize bune, care conduce la peretele terminal, vertical i cu prize mici, pe care se dep e te printr-o escalad atent . Traseul ia sfâr it într-o strung vizibil de la baza peretelui.

Grad de dificultate: 4 A. Lungime: 25 metri.

Dificultate apreciat : 4 B, omologat la gradul 3 B.

b) Vâlcetul Albinelor

Acest traseu se afl în Masivul Stog oarele. Roca predominant este calcarul.

Pentru a intra în vâlcetul se porne te de la cantonul forestier Cheia, se urmeaz drumul spre Intreprinderea Forestier de Exploatare i Transport Mânzu. Pe serpentinele ce duc în culmea Stogul – Stog oarele, dup ce se întâlne te a doua oar un pârau aflat pe firul vâlcetului împ durit, se trece pâraul. Mergând spre dreapta, u or în urcare, pân la apropierea de peretele vârful Stog oare I, care se ocole te pe dreapta, se intr în Vâlcetul Albinelor, care la baz are un con de dejec ie de grohoti .

Durata de la canton la intrarea în traseu - vâlcetul: 20 - 25 minute. Pentru prima parcurgere a vâlcetului se folosesc coard , pitoane. Num rul de pitoane de pe traseu este de 4.

Timpe de escalad : circa 1 h - 1 h 15 minute. De la ie ire din traseu pân la cantonul Cheia sunt necesare circa 35 - 40 minute.

Gradul de dificultate al traseului: 2. Diferen a de nivel: circa 150 metri.

Descrierea tehnic a traseului

Se urc de-a lungul vâlcetului, dup care urmeaz un horn de circa 15 - 20 metri ce constituie punctul cel mai interesant al traseului, pasajul fiind de gradul 4-5. Trecerea se face direct în ramonaj, ie înd la liber din hornul ce surplombeaz în partea superioar . Dup ie ire, ca i pe parcurs, sunt pitoane. Vâlcetul continu cu o înclina ie ridicat , trecând alte dou mici s ritori. Ultima s ritoare, în general umed , format dintr-o lespede ce bareaz înaintarea, se trece direct în prai . Urmând coastele înierbate i cu vegeta ie, se iese într-o curm tur dintre vârful Stog oare I i Stog oare II.

Pentru coborâre se urm resc fe ele împ durite de pe versantul opus al vârfului Stog oare I i se iese, dup o serie de ocoli uri, la banca aflat pe drumul canton Cheia – Intreprinderea Forestier de Exploatare i Transport Mânzu, de unde se revine la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 2 A.

c) Brâna Arinilor

Brâna Arinilor este una din brânele ce înconjoară peretele Stog oare. Roca predominant este calcarul, cu multe zone friabile, cu scurgeri de grohoti m runt. Pentru a intra în brâu ce trebuie parcurs numai într-un sens, se urcă Vâlcetul Galben din fața cantonului Cheia până în zona în care încep pereții galbeni ce barează în final Vâlcetul. Durata de la canton la intrarea în brâu este de circa 40 minute. Pentru parcurgerea traseului se impune o coardă pentru asigurare. Caracteristicile brânei sunt numeroasele pâlcuri cu arini. De la ieșirea din traseu până la canton sunt circa 14 minute.

Durata de parcurgere a brânei este de circa 1,25 – 1,5 ore.

Gradul de dificultate este 1A. Diferența de nivel este de circa 120 metri.

Descrierea tehnică a traseului

În partea superioară a vâlcetului se urmărește un traverseu cu mici urcări și coborâri de circa 100 - 120 metri, pe o brâu mai larg. Grohotiul m runt impune atenție la mers. Într-o porțiune marcată cu pâlcuri de arini, ce se lasă spre vale, urmează o coborâre de circa 50 metri, în diagonală, ușor spre dreapta. Într-o nouă traversare, se trece peste o muchie aeriană acoperită de o vegetație abundentă, după care traseul parcurge circa 40 metri pe o porțiune bogată în prize. Traversarea spre dreapta, cea mai dificilă din traseu, impune multă atenție și se iese în dreptul unui copac uscat. Pe partea stângă, jos, se află Vâlcetul Albinelor. Traseul se termină cu ieșirea în creasta Stog oare, sub vârful Stog oare II.

Pentru revenirea la canton, fie se urmărește drumul spre vârful Stog oare I și apoi poteca turistică Intreprinderea Forestieră de Exploatare și Transport Mânzu – canton Cheia, fie se urmărește creasta foarte accidentată cu pasaje de cărare și cu probleme de orientare până ce se trece de vârful Stog oare II. Urmează coborârea ce duce pe brâu în Trepte – 1 A, exact la punctul de la care s-a plecat.

Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

d) Brândușa de Toamnă - 5A

i) Se desfășoară în Stog oare I, în partea mediană a peretelui sud-vestic, de-a lungul unui diedru și al unui horn marcant. Prima lungime de coardă vizează atingerea acestui diedru, urmând o succesiune ușor spre dreapta de plăci și zone înierbate. A doua lungime de coardă se angajează pe acest diedru până în dreptul unui scurt pasaj surplombant spre dreapta, care duce în a doua regrupare. A treia lungime de coardă duce, puțin în oblic spre stânga prin hornul ce se deschide deasupra, până pe o platformă înierbată, unde se regrupează. Următoarele două-trei lungimi care ne scot pe creastă se desfășoară pe fețe înierbate, care nu mai prezintă dificultăți tehnice, dar care pot genera dificultăți de orientare.

S-a lucrat și se lucrează la reamenajarea traseelor de cățărare din Cheile Cheii, această zonă fiind foarte cunoscută și cățurată de cățărători.

În urmă cu numai câteva ani, în chei au fost realizate unele trasee echipate cu ancore, care, însă, datorită materialului neadecvat folosit, au ajuns rapid într-o stare periculoasă de degradare. Deci, se impune refacerea lor și a celorlalte trasee cu material inoxidabil longeviv, compatibil cu evoluția modernă a alpinismului, care să asigure plăcerea și siguranța în practicarea cățărătorilor, fie ei începători sau avansați.

Proiectul coordonat de Frank Schobel - plășuri în Buila-Vânturari s-a desfășurat în iulie 2000, ocazie cu care s-au montat peste 400 de ancore. În grupări s-a folosit inox de 12 mm, în rest material zincat Fixe M10.

ii) Drumul de acces de la cantonul forestier din valea Cheii parcurge drumul turistic de acces ce vine dinspre Olneți până la izvorul situat la 10 minute de firul văii. După acest punct se traversează oblic spre dreapta spre baza turnului denumit Stog oare I sau Clăia Strâmbă.

Timpu necesar pentru escalad : 4 - 5 ore. Numărul de pitoane:

1. L.C. 25 pitoane
2. L.C. 18 pitoane
3. L.C. 25 pitoane
4. L.C. 15 pitoane
5. L.C. 25 pitoane
6. L.C. 4 pitoane

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Prima porțiune parcurge partea inferioară a turnului Stog oare I. În primii metri se parcurge o placă apropiată de verticală, după care se continuă escalada pe linia crestei într-o zonă friabilă. Ultimii 5 metri parcurg o placă acoperită cu iarbă, după care urmează regrouparea la baza unei fețe stâncoase.

Grad de dificultate: 4-5. Lungime: 48 metri.

2 L.C. Această lungime parcurge pe încă 18 metri o zonă de hornuri înierbate, după care se angajează pe fisura ce spintecă acest turn. O parte a fisurii se parcurge prin metode clasice, la finalul lungimii folosindu-se scări.

Grad de dificultate: 5-6. Lungime: 45 metri.

3 L.C. Reprezintă partea cea mai caracteristică și mai frumoasă a traseului. Primii 8 metri parcurg o fisură largă și verticală, după care urmează un horn surplombat de circa 15 metri. Pasajul cel mai dur începe la 4 metri după ieșirea din horn, punct în care marea spintecătură este blocată de

câteva blocuri surplombate și continuăm escalada pe fața stângă a sa. Următorii 6 metri parcurg această fațetă cu ajutorul câtorva pitoane.

Grad de dificultate: 6. Lungimea: 40 metri.

4 L.C. Se parcurge în cea mai mare parte la liber.

Grad de dificultate: 4. Lungime: 40 metri.

5 L.C. Se depășesc câteva mici surplombe. După depășire se efectuează un traverseu dificil la stânga și se ajunge într-o zonă mai puțin verticală, unde se efectuează o regrupare.

Grad de dificultate: 5. Lungime: 40 metri.

6 L.C. Parcurge ultimii 30 metri pentru a ajunge pe vârful turnului marcat de un mestecăn. Porțiunea verticală și puternic frământată se parcurge în cărare liberă, evitând unele porțiuni surplombate prin traversări la stânga.

Grad de dificultate: 4-5. Lungime: 30 metri.

Ieșirea din traseu se face urmând această creastă pe circa 30 metri, după care se traversează pe fața nordică. După circa 150 metri se ajunge la un vâlcet, care scoate alpiniștii în strunga numită La mese.

Gradul de dificultate propus: 5B, omologat la 5A.

e) Turnul Mirajului

Denumirea locului unde se găsește traseul este Turnul Stog oarele. Roca predominant: calcar. Diferența de nivel: 220 metri.

Drum de acces: se traversează râul Cheia și se urcă vâlcetul care coboară sub traseu. La început se trece peste grohotișul puțin stabil, apoi se escaladează o succesiune de figuri și de fețe spalte verticale foarte dificile până la o brână, de unde legat în coardă, se iese, din nou, în vâlcetul puțin sigur, din cauza dificultăților excesive. De aici începe traseul propriu-zis.

Timp necesar: 1 oră. Număr de pitoane:

1. L.C.	1 piton	regrupare fără piton
2. L.C.	10 pitoane	regrupare fără piton
3. L.C.	12 pitoane	regrupare 2 pitoane
4. L.C.	15 pitoane	regrupare 3 pitoane
5. L.C.	14 pitoane	regrupare 3 pitoane
6. L.C.	19 pitoane	regrupare la pin
7. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin
8. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin
9. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin

Materiale folosite: o coardă de 80 metri, 25 carabiniere, scări, 75 pitoane.

Timp de escalad : 3 - 4 ore. Timp necesar de la ie irea din traseu la canton: 2 ore.

Descrierea tehnic a traseului

1 L.C. Se escaladeaz zona superioar a vâlcelui, circa 15 metri, dup care se urc un perete vertical 20 metri cu prize bune - un piton de asigurare. Regruparea se face într-o grot .

Grad de dificultate: 4A. Lungime: 35 metri.

2 L.C. Se traverseaz spre stânga, 7 metri, pe un prag pân în dreptul unui diedru puternic surplombat. Se dep e te o surplomb cu ajutorul sc ri elor, dup care c r torii se angajeaz într-o fisur deschis , dep it prin c rare liber , cu periculozitate mare, alternând cu pasaje de sc ri e în zonele surplombante. Se ajunge într-o regrupare cu grot a c rei intrare este par ial acoperit de un contrafort.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 30 metri.

3 L.C. Se iese pe prize fine pe fa a contrafortului, se urc pe vârf, de unde cu ajutorul sc ri elor se traverseaz spre stânga 5 metri pe sub un tavan. La cap tul travers rii se escaladeaz o fisur vertical cu por iuni surplombate cu ajutorul sc ri elor i prin c rare. Se efectueaz o traversare dificil spre dreapta, 5 metri, cu un piton, dup care se escaladeaz liber prin aderen o plac de 10 metri, un piton. Se traverseaz pe un pr gule pân în regruparea marcat de dou pitoane.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 35 metri.

4 L.C. Pornind din regrupare, se dep e te în escalad direct o surplomb , dou pitoane, apoi o fisur vertical cu ajutorul sc ri elor i prin escalad liber , dup care urmeaz regruparea, trei pitoane.

Grad de dificultate: 5. Lungime: 35 metri.

5 L.C. Din regrupare se porne te pe pitoanele ce dirijeaz spre dreapta, i apoi cu ajutorul sc ri elor se trec trei trepte surplombante, dup care urmeaz o fisur orientat , de asemenea, spre dreapta. Lungimea se termin prin c rare liber pân la o platform de iarb , dou pitoane.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 35 metri.

6 L.C. Prin opozi ie „a la bavaysse” se dep e te o plac de 5 metri în l ime, dup care se trece direct o surplomb . Escalada continu pe o fisur surplombat în care c rarea artificial alterneaz cu cea liber . Regruparea se face pe o platform cu pini.

Dificultate: 6. Lungime: 35 metri.

7, 8, 9 L.C. Urmeaz o creast distinct , puternic ascendent , pe care se dep esc, prin escalad liber , pasaje de gradul 2A-3A. Traseul se termin în creasta principal ce leag vârful Stog oare II de Stog oare III.

Întoarcerea din traseu se face continuând creasta care coboară spre vârful Stog oare IV și, apoi, prin Vâlcetul Ursului, spre valea Cheii. Coborârea de pe creastă se face printr-un rapel de 40 metri pe unul din pomii de pe creastă.

Grad de dificultate propus: 5 B, omologat la gradul 5 A.

f) Vâlcetul Turnului

Vâlcetul permite urcarea pe Turnul Stog oare din Peretele Stog oarele, pe creasta vestică.

Roca predominantă este calcarul.

Pentru a intra în vâlcet, după ce se trece de canton, se urcă pantele împănate și cu grohoti din stânga turnului până la escaladarea în strunga dintre Turnul Stog oare și Peretele Stog oare devine posibil.

De la canton până la intrarea în vâlcet se fac circa 20 minute. Folosirea coardelor și pitoanelor este opțională, vâlcetul având doar câteva puncte mai dificile. Timp de escaladare: 45 minute - 1 oră. De la întoarcerea din traseu până la canton se fac circa 20 minute. Diferența de nivel este de circa 150 metri.

Gradul de dificultate al traseului este 1 A.

Descrierea tehnică a traseului

Intrăm pe firul vâlcetului, care are în partea inferioară, spre pârâu, o cantitate mare de grohoti instabil, apoi se urcă pe trepte stâncoase sau ierboase. Prima săritură este cea mai dificilă constând într-un pasaj înclinat, un diedru în general umed, de circa 30 metri, în care în unele porțiuni se folosește ramonașul. După depășirea acestui pasaj urmează de escaladat direct trepte stâncoase sau ierboase. Ca o variantă de un grad asemănător, se pot urca și cele care conduc direct spre turn, pasajele fiind frumoase, cu prize numeroase și mici brâne pentru regrupare. Ultima săritură pe vâlcet, cu puțin în substrung, se trece tot direct, după care din strung, prin escaladarea unui ac, se iese pe vârful Turnului Stog oare, unde traseul ia sfârșit.

Coborârea cea mai lejeră se face pe partea dreaptă, ieșind printre copaci pe o brână subțire care vine dinspre strung. Brâna urmează spre dreapta, cu mici urcușuri și coborâșuri care impun atenție, conduce după 10 – 15 minute în vârful Vâlcetului Galben, pe care se coboară direct până la râul Cheia, care se trece pentru a ajunge la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

5.g. Brâna în Trepte

Traseu localizat în peretele Stog oarele. Acest traseu, datorită poziției sale, permite un acces ușor din Vâlcetul Galben spre vârful Stog oare III, putând fi folosit, de asemenea, ca drum de întoarcere din traseul Turnul Mirajului 5 A și parțial pentru Creasta cu Pini 4 A.

Roca predominantă este calcarul.

Pentru a intra în traseu se urcă de la cantonul Cheia, după trecerea văii Cheia, pe un vâlcet plin de grohoti – Vâlcetul Galben.

Durata de la canton până la intrarea în brână : circa 40 minute. Pentru parcurgerea brânii se impune o coardă pentru asigurare. De la ieșirea din traseu până la canton se face circa 1,25 – 1,50 ore.

Durata parcurgerii brânii: circa 1,25 ore.

Gradul de dificultate: 1. Diferența de nivel este de circa 160 metri.

Descrierea tehnică a traseului

Se urcă fața unui perete cu un număr mare de prize, prima regrupare fiind cându-se pe o platformă largă formată pe linia Crestei cu Pini, traseul cu același nume terminându-se în aceeași porțiune.

Se urmărește brâna coborând ușor circa 10 m, apoi se urcă fețele înclinate printre arbuști și se iese pe un brâneag subire. Brâneagul urcat cu atenție circa două lungimi de coardă are o ieșire din abrupt în zona Vâlcetului Hornului, care se traversează trecând în urcuș în Vâlcetul Caprelor, care se urcă până la ieșirea în creasta principală. Creasta aflată pe partea dreaptă a Vâlcetului Caprelor constituie ieșirea din traseul Turnul Mirajului.

Coborârea din traseu se poate face fie urmând drumul foarte accidentat peste vârful Stog oare III, II, I până în poteca turistică Cheia – canton Intreprinderea Forestieră de Exploatare și Transport Mânzu, fie coborând un vâlcet înclinat al versantului opus, coborând spre dreapta și ocolind în urcare vârful Stog oare III până se iese în văoaia dintre Stog oare IV și III. Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

5.g. Vâlcetul Caprelor

Traseul se află în zona Stog oare. Roca predominantă : calcarul.

Pentru a ajunge la baza vâlcetului de la cantonul Cheia se trece râul, apoi se urcă coasta împăturită și plină de grohoti, vizând un vâlcet mai îngust, al doilea din stânga Scocului Ursului. Din capătul vâlcetului se ridică brusc un turn, pe care a fost realizat traseul Turnul Mirajului 5A. Acest turn va fi punctul de reper pentru alegerea Vâlcetului Caprelor.

Durata de la canton la baza vâlcetului: 15 – 20 minute. Pitoanele sunt opționale. Se impune coardă pentru asigurare. Diferența de nivel este de aproximativ 150 metri. De la ieșirea până la canton sunt circa 20 minute. Gradul de dificultate al traseului: 1 B.

Descrierea tehnică a traseului

După ce se depășește porțiunea inferioară cu mult grohoti, se intră pe firul vâlcetului cu o rocă albă și plată de apă, dar cu prize mai solide, pe care cărarea se face cu ușurință. Urmează o sârmă de circa 20 – 25 metri, care se depășește cu ajutorul pitoanelor pentru asigurare. O trecere

mai uoar , f r pitoane, se face pe stânga, dup o lungime intrându-se din nou în firul vâlcetului. Por iunea ce urmeaz conduce lejer pân la baza traseului Turnul Mirajului, aflat în cap tul vâlcetului.

Vâlcetul Caprelor se continu cu por iuni de dificultate ridicat , constituind alte posibilit i de escalad negradate înc .

Acest traseu, dup ce urc într-o mic muchie pietroas , se angajeaz într-o traversare de vreo trei lungimi de coard , ceea ce necesit o asigurare reciproc . Se trece Vâlcetul S ltat, ce seam n mult cu por iuni din Spiralele Pietrei Craiului, ie ind în final în Scocul Ursului, cel mai larg din aceast regiune, de unde se coboar lejer pân la Pârâul Cheia, de unde cantonul se atinge foarte u or.

Traseul a fost omologat la gradul 1 B.

5.h. Creasta cu Pini

Traseul Creasta cu Pini este cea mai evident linie de escalad în peretele Stog oarele. Roca este calcaroas , cu mici por iuni friabile. Regrup rile sunt foarte comode; micile platforme despart por iunile verticale, chiar surplombante, ce ridic probleme interesante de escalad .

Pentru a intra în traseu se urc , dup trecerea râului Cheia de la canton, pe Vâlcetul Galben. O mic platform în linia crestei, pe unde trece Brâna apilor, dep e te por iunea inferioar a crestei, mai pu in interesant . Intrarea este marcat cu o inscrip ie mare, ro ie „Creasta cu Pini”.

Durata de la cantonul Cheia: 15 minute.

Traseul este pitonat, având pasaje de câte 40 metri cu 2 - 3 pitoane, fiind prin excelen un traseu de escalad liber , chiar dac unele puncte se trec cu ajutorul sc ri elor.

Materialele necesare: o coard de 40 metri, 8 carabiniere, 2 sc ri e, pitoane.

Timp de escalad pentru doi coechipieri: 2 ½ h- 3 h. Diferen a de nivel: 200 metri.

Gradul de dificultate al traseului: 4 A.

Descrierea tehnic a traseului

1 L.C. De pe platforma marcat la intrare se urc creasta, trecând un dinte foarte ascu it, se escaladeaz câteva trepte friabile i, când linia crestei surplombeaz , se urc într-un traverseu pe stânga crestei pân într-o mic strung , unde se realizeaz prima regrupare.

2 L.C. Pe prize sigure se urc o fa înclinat punctat de ienuperi nesiguri i o fa stâncoas , apoi se realizeaz a doua regrupare. Pe parcurs sunt dou pitoane.

Gradul pasajelor: 3-4.

3 L.C. Se p trunde sub o surplomb mare sub care se traverseaz spre stânga, se urc o fisur vertical i se iese, dup câteva trepte înclinate, pe o platform de regrupare.

Gradul lungimii: 3-5.

4 L.C. Cu ajutorul scări elor se depășește o mică surplomb și se iese la liber pe linia acesteia. Acest pasaj se caracterizează prin prezența bolovanilor instabili.

5, 6, 7 L.C. Cu ajutorul scări elor se depășește o porțiune ușor surplombantă, cu trei pitoane, se urcă o fațadă verticală la liber și se regrupează pe linia crestei, pe lângă câteva blocuri mari de stâncă.

Gradul de dificultate al pasajelor: 4-5.

8 L.C. Înclinația crestei fiind redusă, ultima lungime, mai scurtă, nu ridică probleme deosebite, conducând după mici ocoluri, din cauza lamelor de pe creastă, pe o platformă largă cu mesteceni.

Coborârea din traseu se face urmând brâna în trepte spre stânga, ce conduce, după circa 10 minute, în Vâlcetul Galben, pe care se coboară până la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 4 A.

Zona Cheile Bistriei

Accesul se face urmând șoseaua asfaltată Drumul Național 67 Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu pe o distanță de 38 km, apoi din Costești se urmează drumul comunal până în satul Bistrița, 7 km. Cheile Bistriei încep imediat după mănăstirea Bistrița, unde se poate găsi și cazare în condiții foarte bune. De asemenea sunt condiții foarte bune de campare în poienile din aval și amonte de zona cea mai îngustă a cheilor.

În sectorul Cheilor Bistriei sunt amenajate câteva trasee de escaladă, în pereții estici, la ieșirea Bistriei dintre pereții de calcar, excelente pentru antrenamente și lecții de cărare.

Au fost și alte trasee amenajate în pereții din amonte, dar cu destulă vreme în urmă, nemaiprezentând condiții de siguranță. Acești pereți, ce ating în lărimi de aproape 200 metri, cu numeroase sectoare surplombate, prezintă un mare potențial sportiv și se intenționează amenajarea unor trasee de cărare la standardele și tendințele actuale ale acestui sport.

Trasee de escaladă în Cheile Bistriei

Nr crt	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs
			FRAE	UIAA					
1. Peretele Crucii									
1	12.04.1.01	Peretele Bistrița	4A		3	C. Braneci, M. Dumbrav	1982		
2	12.04.	CCA		VII	20 m	F. Schobel,	1984		

	1.02					L. Verigeanu			
2. Peretele Corlatelor									
1	12.04. 2.01	Corlate	4B		4	M. Gherasim, Dan Vasilescu,	1974		
2	12.04. 2.02	Arnota	4B		4	Dan Vasilescu, M. Petcu	1974		
3. Sector Disneyland									
1		Guffy			6	Frank Schobel	2004		
2		Cruella			8	Frank Schobel	2004		
3		Morocanosu'				Frank Schobel	2004		

Zona Cheile Coste ti

Accesul se face urmând aceea i osea asfaltat - Drumul Na ional 67 Râmnicul Vâlcea - Târgu Jiu pe o distan de 38 km, apoi din Coste ti se urmeaz drumul comunal asfaltat pân în centrul comunei, 2 km, de unde, pe acela i drum, se continu spre nord, pân în satul Pietreni, înc 4 km. Din centrul satului se porne te pe un drum pietruit pân la ie irea râului Coste ti din chei, 1,5 km, sau pân la Schitul 44 Izvoare, de unde, pe o potec nemarcat ce urc înspre NV, se poate ajunge pe o mic culme chiar în inima cheilor.

Din p cate, o mare parte din chei a fost colmatat cu anrocamente c zute din exploatarea minier a carierei Bistri a, iar o bun parte din versantul vestic a fost distrus. Se mai poate practica escalada în câteva trasee din versantul estic, trasee deschise ca i cele din Cheile Bistri ei cu mult timp în urm , nemaiprezentând condi ii de siguran .

Trasee de escalad în Cheile Coste ti

Nr crt	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs
			FRAE	UIAA					
1. Peretele de Jos									
1.	12.03.1.01	Muchia Cucuvelelor	5A		7	Dan Vasilescu, Gabriel Vlad, Dan Tescoveanu	1975		
2.	12.03.1.02	Hornul Florilor	3B		4	Dan Vasilescu, G. Iusco	1975		
2. Peretele de Sus									
1.	12.03.2.01	Universitatea '75	4A		4	M. Gherasim, G. Iusco, Dan Vasilescu	1975		

Zona Cheile Ol ne ti / Folea, Mânzului, Valea Rea

Aceste chei, situate în extremitatea nord-estic a Masivului Buila-Vânturari a, de i sunt mai scurte, nu sunt mai pu în spectaculoase, mai ales în por iunea din aval, unde pere ii sunt foarte înal i i valea cade în cascade.

Accesul în zon se face pe oseaua Râmnicul Vâlcea – B ile Ol ne ti, 21 km în direc ia nord, apoi pe drumul forestier de pe valea râului Ol ne ti, 12 km.

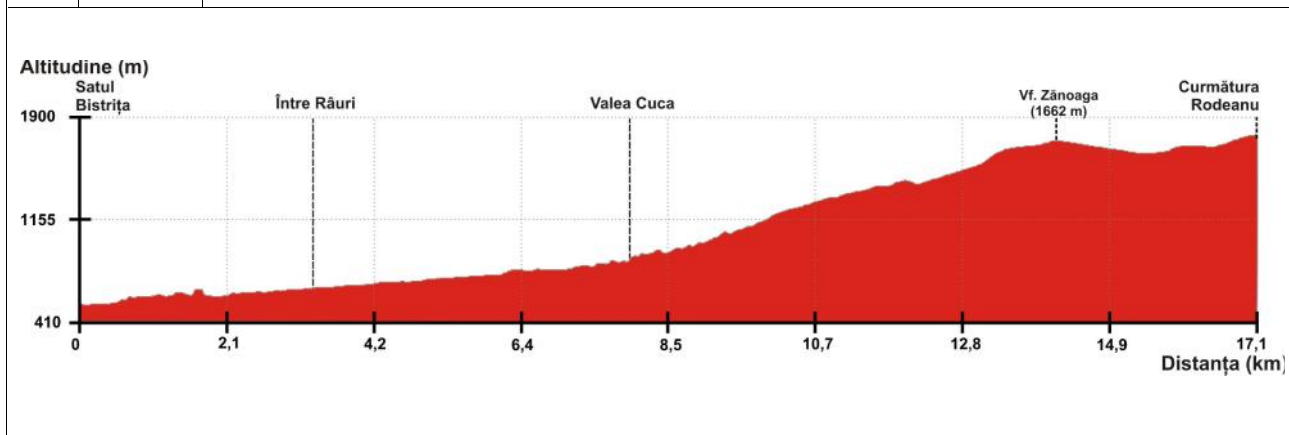
Trasee de escalad în Cheile Olnești

Nr. crt.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenaj are	Ob s.
			FRAE	UIAA					
1. Peretele Arnurilor									
1.	12.02.1. 1	Hornul Arnurilor	5B		8	C-tin Georgescu, Cristian Andreescu	1976		
2. Peretele Peșterii									
1.	12.02.2. 01	Scara Melci orilor	4B		5	C-tin Georgescu, Constantin Braneci	1978		
2.	12.02.2. 02	Hornul Spălat							
3.	12.02.2. 03	Fisura Paltinului	4A		3	D. Pandiu, Constantin Braneci	1978		
3. Ancul Însorit									
1.		Tavanele Rândunelelor	5A		5	C-tin Georgescu, Florin Dumitrescu	1977		

Anexa nr. 2 la Strategia de Turism a PNBV

Trasee turistice montane

1		M n stirea Bistri a - racord cu traseul 2 – Cheile Bistri ei – Între Râuri – Valea Cuca – Plaiul Z noaga – Curm tura Rodeanu racord cu traseul crestei principale a Mun ilor C p âinii
----------	---	--

Lungime real - km	Altitudine start - m	Altitudine final - m	Altitudinea maxim - m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ - m
17,36	533,3	1760,3	1760,3	1230,1	1675,3	-448,4

Marcaj: Triunghi albastru

Timp de mers :

- vara: 4 ½ - 5 ½ ore
- iarna: nu se recomand pe por iunea Plaiul Z noaga – Curm tura Rodeanu

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn ; **Dificultate:** medie

Locuri de ad post: M n stirea Bistri a, Cantonul Silvic Între Râuri, ad post Valea Bistri a, ad posturi Cuca Mic , Stânele Z noaga, Stânele Rodeanu

Puncte de alimentare cu ap : M n stirea Bistri a, Fântâna lui Chirachide - Cheile Bistri ei, Între Râuri, ad posturi Cuca Mic , Stânele Z noaga, Stânele Rodeanu

Este unul din cele 5 trasee care traverseaz Parcul Na ional Buila-Vânturari a de la sud la nord, f când leg tura dintre localit ile din sud i creata principal a Mun ilor C p âinii.

Traseul are punctul de pornire în Satul Bistri a, mai exact de la poarta M n stirii Bistri a, unde se afl un panou informativ i un stâlp cu s ge i indicatoare. Traseul se suprapune par ial - în prima parte - pe un traseu de ecoturism amenajat în Parcul Na ional Buila-Vânturari a.

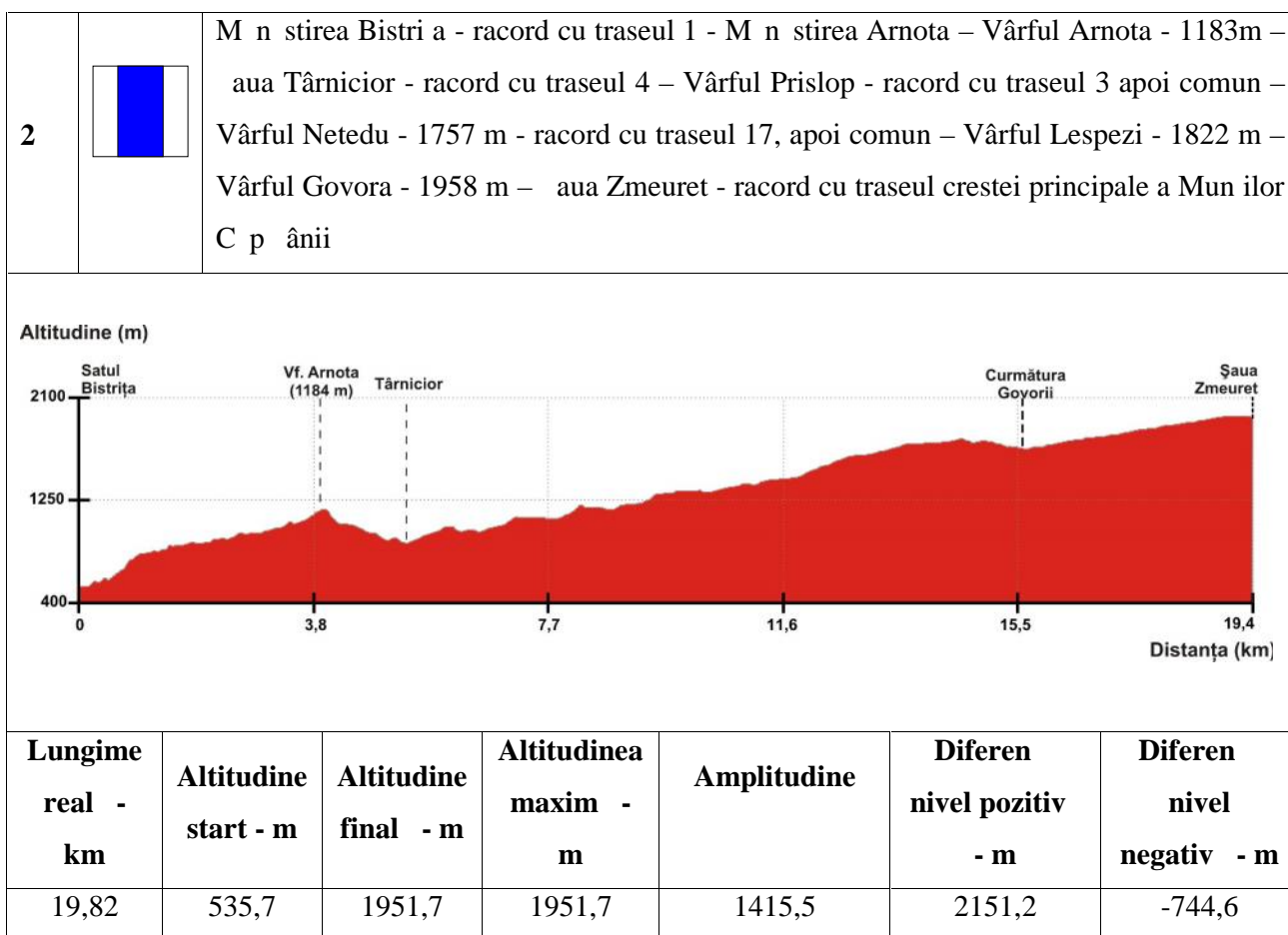
Este un traseu lung dar f r dificult i deosebite, în cea mai mare parte desf urându-se pe drumuri forestiere.

Se pornește înspre nord pe drumul forestier de pe Valea Bistriței. După circa 100 metri se ajunge la o intersecție de drumuri - drumul care traversează Râul Bistriței înspre dreapta urcă spre cariera de calcar și Mănăstirea Arnota - 4 km. După alți 100 metri se ajunge în dreptul Mănăstirii Bistriței, unde se află o intersecție de trasee marcată cu stâlp indicator, de unde se desprinde în dreapta traseul 2, marcat cu bandă albastră, care urcă în creasta principală a Munților Căpâni trecând pe la Mănăstirea Arnota, prin Vârful Arnota și Vârful Prislop. În continuare pe drumul forestier se trece de o barieră și se ajunge, după ce se trece de Mănăstirea Bistriței la intrarea în Parcul Național Buila-Vânturarița de pe Valea Bistriței, care coincide cu ieșirea Bistriței din chei, intrare marcată printr-un panou informativ și semnul de limită de parc național - pictură albă cu chenar alb. Aici se află un stâlp indicator spre Peștera Liliacilor/Peștera Sfântul Grigore Decapolitul.

Se intră în chei și după 200 metri se ajunge la un pod, unde cheile se îngustează. Aici se află un panou informativ cu informații despre chei și container de colectare a deeurilor. Din acest punct se parcurge cel mai îngust sector al cheilor, cu o lungime de circa 1 km, sector în care se află un alt obiectiv turistic: Peștera Urșilor, marcată printr-un panou informativ și un stâlp indicator. Înainte de a ajunge la zona în care valea se lărgițește, se trece pe lângă un loc de popas unde se află și o fântână - Fântâna lui Chirachide. Valea începe să se lărgițească imediat ce se trece de zona cu calcare. Imediat pe dreapta se află o poiană, apoi o toplită veche - mic iaz pentru aclimatizarea puieților de păștură, după care se ajunge într-o zonă mai largă, cu poieni de-o parte și de alta a drumului. În poiana din partea dreaptă a drumului, înainte de un pod peste Bistriței se află amenajat un spațiu de campare - panou informativ, masă, bănci, vatră de foc, container pentru deeurii. După 200 metri dincolo de pod și 4,3 km de la plecarea din Bistriței se ajunge la o intersecție de drumuri și confluență de râuri - Gurgui în stânga și Cuca în dreapta, punct numit Între Râuri. Aici se află câteva clădiri - canton silvic, cabană a parcului național, hidrocentrală - precum și un izvor.

De la intersecția drumurilor forestiere se pornește pe drumul de pe Valea Cuca - dreapta. Se trece pe lângă clădirea din lemn a unui centru de colectare a fructelor -stânga - și după trei sute de metri se ajunge la ramificația traseului 4 - marcaj cruce albastră. După aproape 4 km de la punctul Între Râuri se trece de fosta cabană a întreprinderii Forestiere Bistriței, iar după încă 1 km se părăsește drumul principal urcând pe drumul forestier din stânga, de pe Valea Cuca Mică. După circa 500 metri se traversează Pârâul Cuca Mică, apoi se urcă prin stânga acestuia spre obârșia lui. După jumătate de oră de urcat pe drumul secundar se ajunge la un izvor unde se află și un adpost. De aici traseul urcă în stânga pe un drum de tractor și printr-o serpentină se înscrie în urcuș pe versantul vestic al Pârâului Cuca Mică, ce se prezintă ca o zonă defriată. După 15-20 minute, se ajunge într-o mică obârșie a izvorului, unde se află un alt adpost. De aici se intră în pădure și în 5 minute se ajunge în culme, unde este un foișor de vânatoare, sub Vârful Cuca. De aici drumul trece pe

versantul estic printr-o zon defriată și coboară până într-o văltoare, numită La Ipote, unde se află în curs de desfășurare exploatarea forestieră. De aici, poteca urcă din greu pe culmea împădurită trecând prin vecinătatea unui mic canton de vânătoare aflat chiar la marginea pădurii. Înainte de vârful Znoaga - 1662 metri se urcă stâncările numite Treptele Tribunalului și se iese în golul alpin. De aici marcajele sunt aplicate pe pietre, de cele mai multe ori la nivelul solului, însă orientarea este foarte ușoară, netrebuind decât să se urmeze linia muchiei. Se urcă pe culmea Plaiului Znoaga până într-un mic vârf, de unde se coboară spre stâncările Znoaga - izvor, unde se află două stâncări și un saivan. De aici se urcă pe drumul de tractor spre culmea principală - împădurită în această zonă, se trece pe lângă clădirea unei alte stâncări și când se ajunge la marginea pădurii de molid, drumul cotește spre vest. Traseul merge o porțiune pe sub pădure, apoi intră în această pădure relativ pe curbe de nivel prin pădure până în apropierea Curmăturii Rodeanu - 1628 m, unde se află o stâncară și unde intersectează drumul de tractor de pe creasta principală a Munților Căpâlnii.

Marcaj: Bandă albastră

- **Timp de mers:** vara: 9-10 ore; iarna: nu se recomandă decât pe porțiunea Bistrița - Vârful Arnota

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn ; **Dificultate:** greu

Locuri de ad post: M n stirea Arnota, Stâna Arnota, Cantonul Gura Plaiului, Stâna Netedu, Refugiul Lespezi

Puncte de alimentare cu ap : M n stirea Arnota, Stâna Arnota, Stâna Netedu, Stâna Lespezi

Acest traseu traverseaz creasta Masivului Buila-Vânturari a prin Vârful Arnota i face leg tura cu creasta principal a Mun ilor C p ânii prin interfluviul dintre râurile Bistri a i Coste ti. Este un traseu lung i dur, mai ales în partea de mijloc a sa - aua Târnicior – Plaiul Netedu, unde poteca este greu de distins, cu mult vegeta ie arbustiv , în special în zonele cu foste exploat ri forestiere.

Traseul are punctul de pornire comun cu cel al traseului 1, la poarta M n stirii Bistri a. Dup 200 metri de la pornire se ajunge la o intersec ie marcat cu stâlp indicator, se traverseaz pe punte Râul Bistri a, se merge în amonte 100 metri pe malul stând al acestuia i în 5-10 minute de urcu pe poteca de lâng gardurile gr dinilor se ajunge la Schitul P pu a , unde este amplasat un panou informativ. De aici se urc prin p dure înspre nord-est, se atinge într-o serpentin drumul care urc din Bistri a spre cariera de calcar i M n stirea Arnota, se mai traverseaz de dou ori acela i drum i se ajunge dup 45 minute – o or de la plecare la poarta M n stirii Arnota , unde este amplasat un stâlp indicator. De aici se poate urca fie înspre vest pe la m n stire , unde este amplasat un panou informativ i apoi înspre nord prin livada m n stirii pân la drum, fie direct pe drum. Dac se alege varianta drumului, dup 100 metri se ajunge la o intersec ie de unde se urc pe varianta din stânga - tot înainte se ajunge în carier . Drumul trece de o serpentin i ajunge la islazul Muntelui Arnota, situat în gol alpin. Se mai merge 300 metri pe drum pân în dreptul unei v i, de unde traseul cote te în stânga spre golul alpin. Traseul face o bucl larg înspre vest - poate fi t iat direct pe vale - printre doline, se întoarce pe versant i ajunge într-o mic a, între dou doline, de unde se vede stâna. De aici se urc direct pân în culme, pentru ca apoi traseul s-o urmeze, la început pe islaz, iar pe ultima por iune prin p dure pân într-o mic poieni , pe Vârful Arnota - 1183 metri, unde este amplasat un stâlp indicator.

Din vârful traseul coboar abrupt spre nord, pe versantul stâncos i împ durit al Muntelui Arnota. Coborârea este grea doar la început, pân se trece de calcare. De la baza versantului stâncos calcaros se coboar pe muchie, prin p duri tinere de fag, pierzând încet altitudine pân într-o mic a, foarte aproape de Valea Râului Coste ti – aua Târnicior, de unde se z re te golul alpin din Muntele Cacova. Aici se afl un castel de ap al amenaj rii hidroelectrice i un stâlp indicator. De aici se poate coborî rapid fie în Valea Coste ti - 100 metri, fie în Valea Bistri a - 15-20 minute.

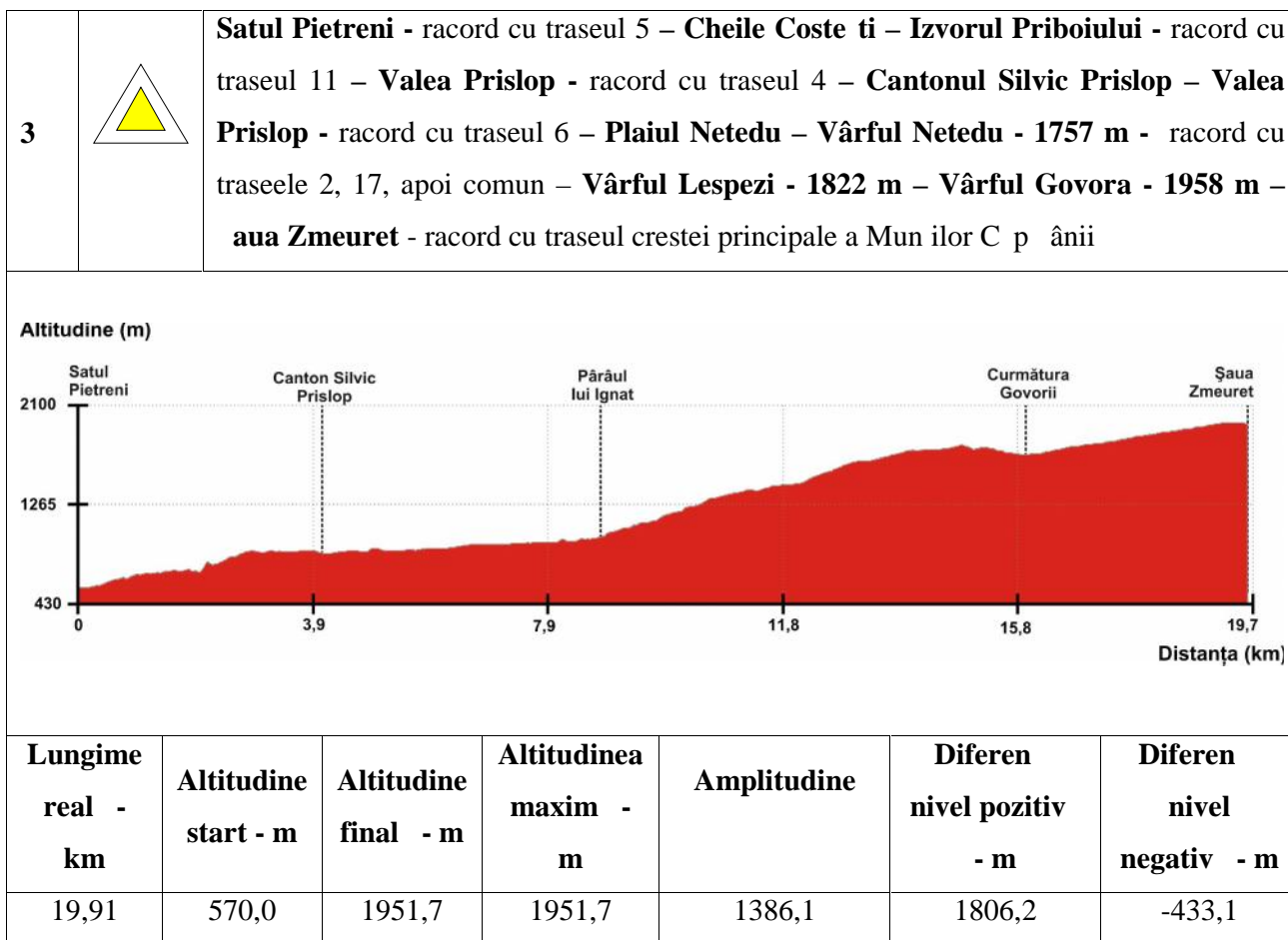
De aici traseul urc pe muchie înspre nord, având în stânga p duri tinere de fag, iar în dreapta planta ii de r înoase. La început poteca este foarte bună și după circa o or de mers se ajunge într-o a, la poalele unui versant cu fagi seculari. Se urc versantul până în culme, deasupra unei exploatare forestiere, punct de unde se deschide și priveli tea c tre versantul nord-vestic al crestei Buila-Vânturari a. De aici poteca nu mai este atât de clar , uneori pierzându-se în l st ri uri. Orientarea nu este îns dificil , continuarea traseului f cându-se tot pe muchie. Se ocole te exploatarea forestier prin partea superioară până se ajunge coborând într-o alt a, unde se intersectează un drum de tractor ce coboară de-o parte și de alta a crestei. În Valea Coste ti se poate coborî într-o jum tate de or până în dreptul Izvorului Larg, la nord de Cantonul Silvic Prislop. Traseul continu prin vestul muchiei înspre nord și urc pe un drum forestier având de-o parte – stânga - exploatarea silvic , de cealalt crâng tân r de fag. Pe m sur ce urc drumul de tractor devine tot mai greu de distins, se intr într-o p dure de amestec mult mai b trân . La un moment dat drumul se termin dar se continu cu o potec firav care urc oblic spre culmea din fa . Când se ajunge la acea culme secundar , se urc pe ea înspre dreapta până în muchia principal și se ajunge într-un mic platou împ durit, imediat sub Vârful Prislop - 1339 metri. În 5-10 minute se urc pe vârful, de unde se coboară rapid într-o mic a, la marginea unei alte exploatare silvice, de această dat pe versantul dinspre Valea Coste ti. În a se afl și un indicator, care marchează intersec ia cu traseul 3, marcat cu triunghi galben, care urc din Satul Pietreni pe Valea Coste ti. Din acest punct, cele dou trasee merg împreună . Tot aici traseul las în urm s lb ticia p durii și se continu pe muchie pe drum forestier. Se dep e te exploatarea silvic , traversează p duri seculare de fag și după circa jum tate de or ajungem la p durea de molid de unde imediat ajungem la golul alpin în punctul Gura Plaiului - 1430 metri. Cu foarte pu in înainte de ie irea în golul alpin, se ramific din drumul principal un altul care coboară u or spre dreapta până la un mic canton, p strat în condi ii foarte bune, loc de ad post pe vreme rea. De la ie irea în golul alpin marcajele sunt aplicate pe pietre, de cele mai multe ori la nivelul solului, îns orientarea este foarte u oară , netrebuind decât s se urmeze linia muchiei.

Din aua Gura Plaiului se deschide panorama spre abruptul nord-vestic al crestei Buila-Vânturari a. Urmează un urcu pronunat pe mijlocul Culmii Netedu până în vârful Gura Plaiului - 1510 metri. La dreapta se poate alge varianta pe poteca ce duce spre stâna Netedu.

Plaiul Netedu se aterne gola spre nord cu pante u oare, conferind largi perspective spre Plaiul Lespezi, Curm tura Comarnice și abruptul Buila-Vânturari a și pe m sur ce urc drumul devine tot mai larg.

Culmea devine un vast platou. Traseul se îndreapt c tre dreapta până într-o a - interfluviul dintre v ile Coste ti și Cheia, trece de o intersec ie în care în dreapta se coboară spre Curm tura Ignat. Ocole te vârful Netedu - 1757 metri pe la est, trace de o alt intersec ie în care în stânga se

urc pe Vârful Lespezi și traversează capul Muchiei lui Ignat, unde se află un indicator turistic ce marchează intersecția cu traseul 17 care coboară spre Cabana Cheia, punct de unde cele două trasee pe care se vine și cel dinspre Cabana Cheia fac trunchi comun până în culmea principală a Munților Căpâni. Ca punct de reper al punctului terminus al traseului, se consideră momâia de pe Vârful Zmeuret, în stânga a cui trebuie ajuns. De aici se coboară în 15 minute până la refugiul din Curmătura Lespezi - 1610 metri. De aici se urcă pe drum înspre nord, apoi înspre stânga, se traversează obârșia Văii Bistrița printr-o serpentină și se continuă până la o intersecție, de la care direcția se schimbă înspre dreapta, spre obârșia Râului Cheia - Valea Rece. Se ajunge aproape de obârșie - în dreapta se văd cascadele înspumate ale apei și peste vale ruinele unei stâne, apoi printr-o altă serpentină - stânga - care ocolește Vârful Govora - 1957 metri, se ajunge în creasta principală a Munților Căpâni, în Șaua Zmeuret, situată la vest de Vârful Zmeuret - 1978 metri. O variantă mai scurtă, recomandată în special la coborâre este cea directă, fiind serpentinele largi ale drumului.

Marcaj: Triunghi galben

Timp de mers:

- vara: 8-9 ore
- iarna: nu se recomandă pe porțiunea Plaiul Netedu – aua Zmeuret

Sezonalitate: traseu de prim vară -toamnă

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Ad postul de la Izvorul Priboiului, Canton Silvic Prislop, Cantonul Gura Plaiului, Stâna Netedu, Refugiul Lespezi

Puncte de alimentare cu apă : Izvorul Priboiului, Stâna Netedu, Stâna Lespezi

Traseul are punct de plecare comun cu traseul 5 care merge la Cabana Cheia - Satul Pietreni, traversează creasta Buila-Vânturari a pe Valea Râului Costești și ajunge în creasta principală a Munților Căpâni în aua Zmeuret.

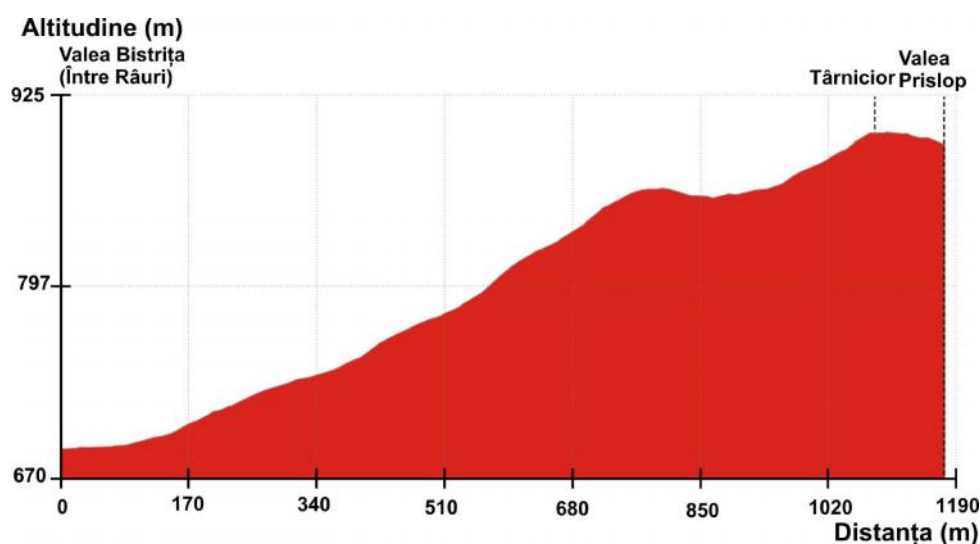
Traseul se suprapune parțial în prima parte pe un traseu de ecoturism amenajat în Parcul Național Buila-Vânturari a.

Este un traseu lung dar fără dificultăți deosebite, în cea mai mare parte desfășurându-se pe drumuri forestiere.

Punctul de pornire îl constituie Satul Pietreni, mai exact intersecția cu drumul către Satul Bărbăntei, punct în care se află un panou informativ și un stâlp indicator. Se pornește pe drumul dinspre nord și după 100 metri se ajunge la o intersecție de drumuri și trasee, unde este amplasat un stâlp indicator. În dreapta este drumul spre Cabana Cheia care face legătura cu traseul 5, iar traseul 3 continuă pe drumul forestier din stânga. După 200 metri se ajunge la o altă intersecție, unde este amplasat un indicator, de unde se poate merge în stânga - 500 metri până la Schitul 44 de Izvoare, unde este amplasat un panou informativ. Continuă urcarea pe drumul forestier principal, trece de ultimele case și ajunge la o barieră - intrarea de pe această vale în Parcul Național Buila-Vânturari a, semnalizat cu panou informativ. De aici drumul urcă abrupt în serpentine până într-un punct de belvedere cu vedere spre satele din sud și Cheile Costești, unde este amplasat un panou informativ. Continuă urcarea încă jumătate de oră, pe drumul din dreapta râului, din ce în ce mai aproape de nivelul acestuia. În momentul în care depășește creasta calcaroasă valea se lărgeste și cursul râului se liniștește. După încă 15 minute ajunge la un ad post, unde se află și izvor - Izvorul Priboi și un panou informativ. De aici continuă înspre nord și după 300 metri, înaintea traversării râului pe pod, ajunge la intersecția marcată cu stâlp indicator. De aici pornește în dreapta traseul 11, traseul crestei Buila-Vânturari a, marcat cu punct roșu. După traversarea râului și alți 100 metri ajunge la o intersecție de drumuri, de unde în stânga pornește traseul 4 spre Valea Bistriței. Continuă înainte pe drumul principal, trece de două pepiniere și după circa 15 minute se poate ajunge la Cantonul Silvic Prislop, unde este amenajat și un spațiu de campare. Traseul continuă înspre nord, pe același drum forestier care urmează cursul râului. După 30 minute se ajunge la clădirea din lemn a unui centru

pentru colectarea fructelor de p dure, loc de unde porne te în dreapta traseul 6 marcat cu punct galben spre Satul B rb te ti, unde este amplasat un indicator. Dup alt jum tate de or se ajunge la o confluen , unde este amplasat un indicator, de unde traseul p r se te valea principal i continu înspre nord pe Valea Izvorului lui Ignat, afluent de dreapta al Coste tiului. De aici drumul este prost, de multe ori turistul trebuie s mearg direct pe firul v ii. Drumul se continu 30 minute pe acesta pân ajunge la cap tul parcelei de p dure exploatat aflat pe versantul din stânga, de unde p r sse te valea urcând în stânga pe drumul de tractor al exploat rii forestiere. Dup 20 minute ajunge în culme i dup alte 5 minute de mers pe aceasta înspre nord, la intersec ia cu traseul 2, marcat cu band albastr , care urc pe muchie din Satul Bistri a. Din acest punct cele dou trasee - 2 i 3 - merg împreun pân în aua Zmeuret .

4		Valea Bistri a/Între Râuri - racord cu traseul 1 – Valea Târniciorului – aua Târnicior - racord cu traseul 2 – Valea Prislop - racord cu traseul 3
----------	---	---

Lungime real - km	Altitudine start - m	Altitudine final - m	Altitudinea maxim - m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ - m
1,21	689,6	891,9	900,5	210,9	218,0	-15,7

Marcaj: Cruce albastr

Timp de mers:

- vara: 30-40 minute
- iarna: ¾ - 1 ore

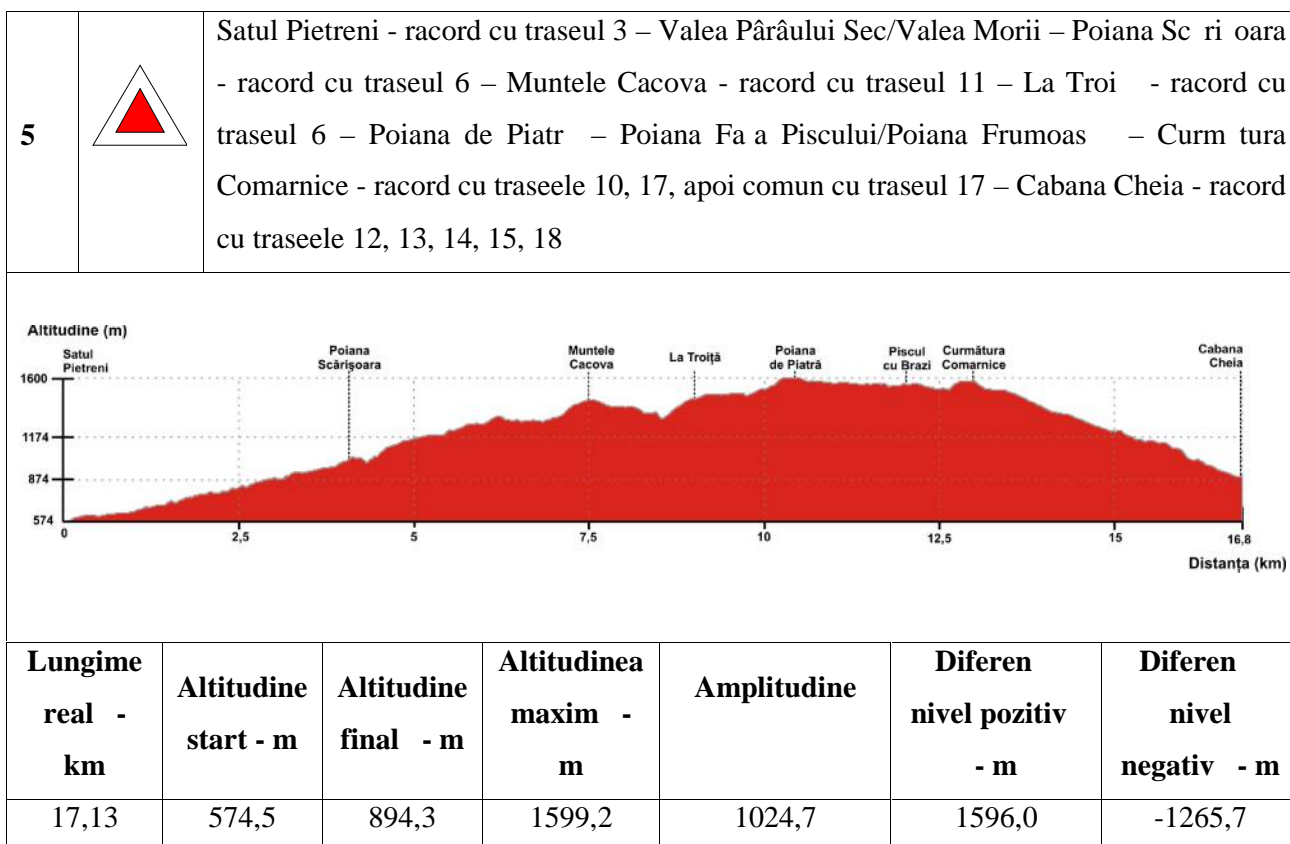
Sezonalitate: traseu de prim var -toamn ; **Dificultate:** u or

Locuri de ad post: Cantonul Silvic Între Râuri, Ad postul de la Izvorul Priboiului

Puncte de alimentare cu ap : Între Râuri, Izvorul Priboiului

Este un traseu scurt, f r dificult i, care face leg tura pe un drum de tractor între v ile râurilor Bistri a i Coste ti. Este mult mai u or de parcurs dinspre Valea Coste ti, întrucât aceasta se afl cu circa 200 metri mai sus fa de Valea Bistri a.

Traseul porne te din drumul forestier de pe Valea Bistri a, 100 metri amonte de cl direa centrului de colectare a fructelor. Urcu ul se face greu, pe lâng v alea izvorului Târniciorului chiar dac este pe drum, panta fiind deosebit de mare. Se urc în mod continuu 30 minute, la început i în partea final traseul fiind chiar pe limita Parcului Na ional Buila-Vânturari a, marcat cu p trat ro u cu chenar alb. Când se apropie de culme panta se mai domole te i ajunge în culme în dreptul unui castel de ap , unde se intersecteaz traseul 2, marcat cu band albastr , care urc din Satul Bistri a, prin Arnota i ajunge în creasta principal a Mun ilor C p âinii. La intersec ia celor dou trasee este amplasat un indicator, marcat cu band albastr , care urc din Satul Bistri a, prin Arnota i ajunge în creasta principal a Mun ilor C p âinii. De aici se coboar imediat - 100 metri în Valea Coste ti.

Marcaj: Triunghi ro u

Timp de mers:

- vara: 7 – 8 ore
- iarna: interzis pe por iunea Muntele Cacova – Curm tura Comarnice

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Refugiul Sc ri oara, Stâna Sc ri oara, Stânele Cacova, Refugiul La Troi , Refugiul Piscul cu Brazi, Cabana Cheia

Puncte de alimentare cu ap : Poiana Sc ri oara, Stânele Cacova, La Troi , Izvoarele din Dosul Builei, Poiana Comarnice

Acest traseu traverseaz versan ii nord-vestici ai Masivului Buila-Vânturari a i face leg tura între diversele poteci de acces la creast . Este unul dintre cele mai frumoase trasee turistice din zon , care vara nu prezint dificult i deosebite, îns iarna este interzis din cauza z pezilor abundente i persistente pe por iunea numit “Dosul Builei”, zona de sub versan ii nord-vestici ai crestei.

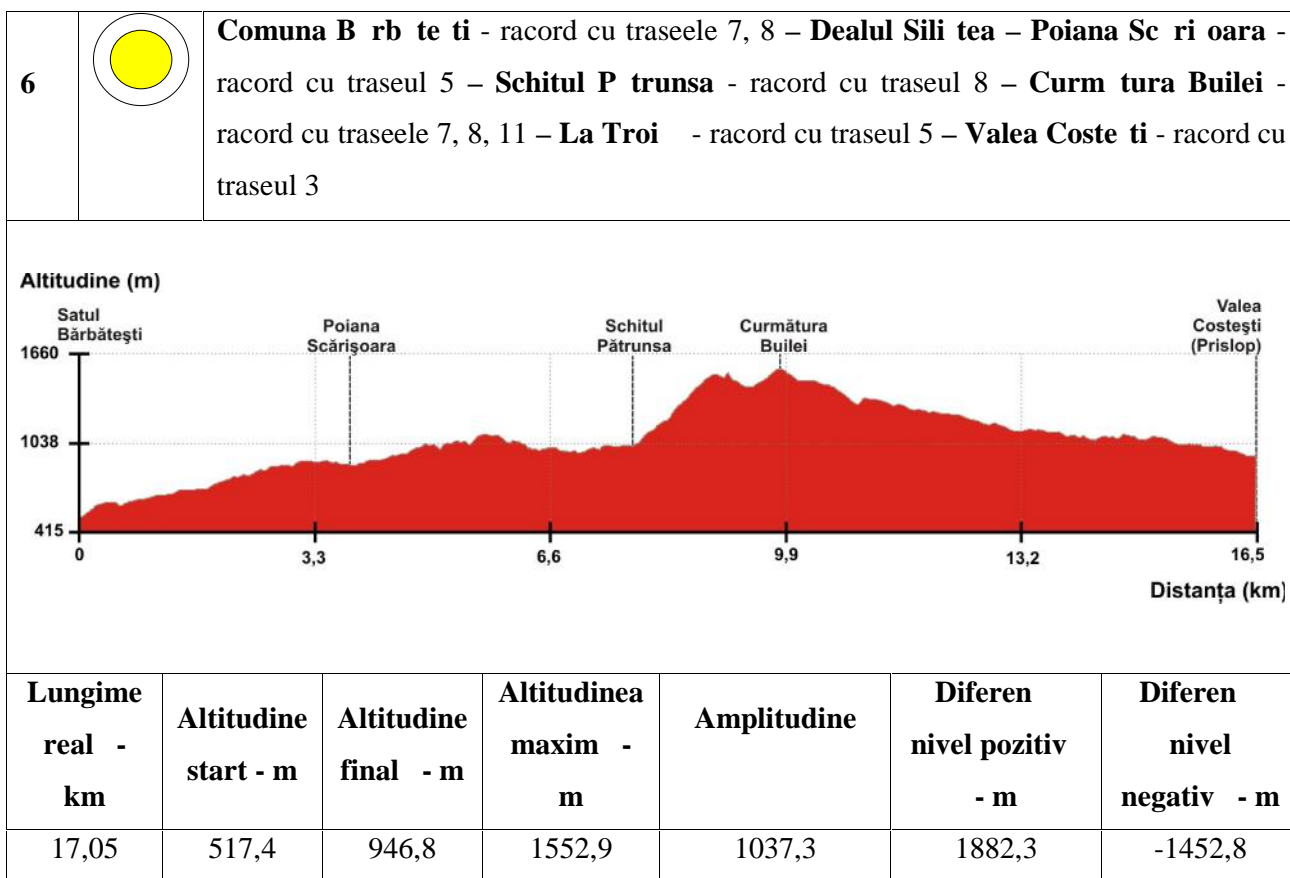
Punctul de pornire îl constituie Satul Pietreni, mai exact intersec ia cu drumul c tre Satul B rb te ti, punct în care se afl un panou informativ i un stâlp indicator. Se porne te pe drumul dinspre nord, i dup 100 metri se ajunge la o intersec ie de drumuri i trasee, intersec ie prev zut cu stâlp indicator. În stânga este drumul pe Valea Coste ti - traseul 3. Traseul 5 intr pe drumul forestier din dreapta, pe Valea Morii - Pârâu Sec i dup 300 metri se ajunge la o barier i intrarea în Parcul Na ional Buila-Vânturari a, marcat cu un panou informativ. Ini ial drumul urmeaz firul v ii, apoi urc pe versantul sudic al v ii prin dou serpentine largi, trece apoi pe versantul vestic prin traversarea v ii în partea superioar a acesteia i ajunge la o or de la plecarea din sat într-o culme, unde întâlne te limita parcului i traseul 6 marcat cu punct galben, care urc din Satul B rb te ti.– punctul de întâlnire este marcat de prezen a unui indicator marcat cu punct galben, care urc din Satul B rb te ti. Din acest punct traseul are o por iune comun cu traseul 6. De aici traseul p r se te drumul forestier care continu în stânga i urc înspre nord pe poteca de pe culme, pe care se ajunge în 10 minute în Poiana Sc ri oara. Aici se afl un refugiu, izvor, panou informativ i spa iu de campare amenajat.

De la refugiul traverseaz poiana înspre est pân în culme, de unde se deschide o frumoas priveli te c tre mun ii Cozia i Nar . Din culme schimb direc ia spre nord, intr în p dure ocolind i ajunge la zona stâncoas pe care o ocole te pe o brân pe la est. Dup 100 metri ajunge la o vale unde este o intersec ie prev zut cu indicator, de unde p r se te în dreapta traseul 6 care merge spre P trunsa. Urc în stânga pe un vâlcet i iese în culme într-o poieni . De aici urc pe culme înspre nord-vest, intr pentru pu in timp în p dure, pentru a ie i apoi într-o alt poian , mai mare, Poiana oprul olii - circa 1175 metri altitudine , unde se afl o stân p r sit ce poate servi ca ad post. Intr din nou într-o p dure rar de fag, traverseaz o mic a de unde se vede în stânga drumul

forestier, apoi urc pe potec înspre nord până iese la golul alpin din Muntele Cacova în dreptul stânei La Văcrie. Aici este un izvor. De la stâncă schimbăm direcția înspre vest, traversează o vale pe la baza unui versant cu grohoti și urc în culme în dreptul unei doline lângă care se află stâna din Cacova. De la stâncă urc spre nord până în creastă, unde întâlnim un indicator ce marchează intersecția cu traseul crestei Buila-Vânturarița, traseu marcat cu punct roșu. De aici se poate coborî în Valea Costești pe versantul nord-vestic al Muntelui Cacova. Coborârea se poate face pe creastă pe o porțiune scurtă în care cele două trasee merg împreună, până la întâlnirea unui alt indicator, de unde traseul coboară din creastă pe versantul nord-vestic al acesteia. Se coboară în pârâu până la baza abruptului, de unde poteca continuă înainte înspre nord-est pe sub abrupturile munților Cacova și Piatra, în general pe curbă de nivel. După 20 minute se ajunge la o nouă intersecție marcată cu stâlp indicator, de unde coboară în stânga spre Valea Costești traseul 6 marcat cu punct galben. Urmează o mică porțiune de urcușejer, pe traseu marcată cu punct galben, până în punctul numit La Troiș, sub Curmătura Builei. Aici se află un mic refugiu, o troiș, un izvor cu apă rece și un stâlp indicator marcând desprinderea traseului 6 marcat cu punct galben, care urcă în Curmătura Builei.

Traseul continuă pe aceeași direcție înspre nord-est, având în stânga pârâuri tinere de amestec, iar în dreapta stâncăriile munților Buila și Tevioara, vâle abrupte și slabitice care coboară din creastă, împdurite cu molizi seculari sau înverzite de jnepeni. În 15 minute ajungem într-o rariște, de unde se vede în stânga stâna din Dosul Builei. De aici poteca începe să urce mai accentuat printre stânci prăbușite până în Poiana de Piatră - circa 1610 metri, un loc deosebit de pitoresc, unde se deschide o priveliște deosebită spre abruptul înjnepenit. Apoi traseul traversează o poiană și intră în pârâul de molid, trece câteva vâlcele și după 20 minute iese într-o altă poiană, mai mică și mult mai abrupt decât Poiana de Piatră, numită Poiana Fața Piscului sau Poiana Frumoasă - circa 1530 metri altitudine. O traversează și după alte 20 minute prin pârâul de molid ajunge în a treia poiană: Piscul cu Brazi. Este cea mai mică dintre cele 3 poieni importante din Dosul Builei, însă foarte pitorească. În partea superioară a acesteia se află și un refugiu amenajat într-o veche stâncă, la care se ajunge urcând înspre sud. Din poiană traseul intră iarăși în pârâul, traversează o vale mai mare, unde se află și un izvor care nu seacă, apoi după un urcușejer de 15 minute ajunge în Curmătura Comarnice - 1525 metri, într-o poiană. Aici se intersectează cu traseul 17, marcat cu bandă albastră, care urcă de la Cabana Cheia - pe unde urmează să coboare și traseul 5 - spre creasta principală a Munților Căpâni. Intersecția celor două trasee este prevăzută cu indicator. Din poiană traseul coboară înspre est pe o potecă printre molizi și în 5 minute ajunge în Poiana Comarnice, în care se mai văd resturile unei stânci. Aici se află o nouă intersecție marcată cu stâlp indicator, de unde începe traseul 10 marcat cu punct galben, care urcă în creastă în Curmătura Oalei și coboară la Schitul Pahomie.

Din poian se coboar în aproximativ 2 ore la Cabana Cheia. Poteca merge mai întâi înspre nord prin p durezza de molizi, coborând u or, pentru ca apoi s - i schimbe direc ia înspre est pe versantul sudic al V ii Comarnice. Ajunge într-un platou împ durit cu molizi, coboar în continuare spre est, trece prin stânga unei o poieni - Poiana Cu Bulbuce – 1320 metri, aflat într-o zon depresionar i dup scurt timp ajunge la un vechi drum de tractor. De aici singura dificultate o constituie vegeta ia arbustiv abundant care se afl pe drum. Traseul coboar pe serpentinele drumului - 8 curbe la dreapta pân la pârau, de unde poteca îl urmeaz pe acesta coborând u or pân la caban .

Marcaj: Punct galben

Timp de mers:

- vara: 5 – 5 ½ ore
- iarna: nu se recomand pe por iunea Schitul P trunsa – Valea Coste ti

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: greu

Locuri de ad post: Refugiul Sc ri oara, Schitul P trunsa, Refugiul Curm tura Builei, Refugiul La Troi

Puncte de alimentare cu ap : Poiana Sc ri oara, Schitul P trunsa, Curm tura Builei, La Troi

Este un traseu care are grad mare de dificultate, datorit diferen ei mari de altitudine - aproape 1000 metri de urcat i 800 metri de coborât, care traverseaz creasta Buila-Vânturari a de la sud la nord, în partea median a acesteia.

Traseul are ca punct de plecare Satul B rb te ti, mai exact cap tul satului, în dreptul ultimelor case, din acela i punct cu traseele 7 i 8. Acestea din urm urc spre creast pe Valea Ot s ului, pe când traseul de fa urc pe interfluviul dintre Ot s u i Coste ti.

Începutul traseului este marcat cu un stâlp indicator, de unde, urm rind s geata, traverseaz Ot s ul pe o punte, apoi urc pe malul drept al acestuia pe o uli pân sub coasta dealului. Urc pe deal, traverseaz o p dure de salcâmi i dup 15 minute ajunge într-o zon cu fâne e, ferig i pâlcuri de mesteceni. Poteca urc pe coasta dealului, pe la marginea p durii, pân ajunge la un vâlcet, pe care urc destul de abrupt pân într-un t p an unde se afl o mic poian înconjurat de p duri b trâne de fag. Aici direc ia se schimb înspre nord-est, trece pe lâng un izvor, apoi printr-o viroag iese din nou în muchie. De aici poteca este foarte larg , f r probleme de orientare i urc încet spre creasta întrez rit printre frunze. Dup circa o or de la plecare se ajunge într-o mic a de unde se z re te în stânga drumul forestier care urc din Pietreni pe Valea Morii, punct în care intersecteaz limita Parcului Na ional Buila-Vânturari a - marcat cu p trat ro u cu chenar alb. Urc un mic vâr f, iar dup coborârea acestuia prin p dure ajunge la drum într-o a, în dreptul unei rampe de încrcat lemne, punct unde intersecteaz traseul cu num rul 5 marcat cu triunghi ro u, traseu care urc din Pietreni. Intersec ia este marcat cu stâlp indicator. De aici în 5 minute de urcat pe muchie ajunge în Poiana Sc ri oara, por iune comun cu traseul 5 i cu limita parcului na ional. În Poiana Sc ri oara se afl amenajat un spa iu de campare, un refugiu, izvor, panou informativ.

De aici traverseaz poiana înspre est pân în culme, de unde se deschide o frumoas priveli te c tre mun ii Cozia i Nar . Din culme schimb direc ia spre nord, într în p dure ocolind i ajunge la zona stâncoas pe care o ocole te pe o brân pe la est. Dup 100 metri ajunge la o vale unde este o intersec ie prev zut cu indicator, de unde se desparte de traseul 5 care merge spre creast i Cabana Cheia. Continu prin p durea de fag înspre est, relativ pe curbe de nivel spre Schitul P trunsa. Traverseaz 4 v i mici f r probleme i ajunge la a 5-a, de unde coboar mai accentuat pân într-o poian - Poiana Bulzului - unde se v d resturile unui vechi ad post. Din partea inferioar a poienii traseul î i reia direc ia spre est, traverseaz o mic muchie i ajunge la o intersec ie marcat cu indicator, de unde coboar în dreapta spre B rb te ti traseul 7 marcat cu cruce albastr . Urc p strând aceea i direc ie i dup circa 100 metri ajunge într-o muchie unde se afl o cruce de

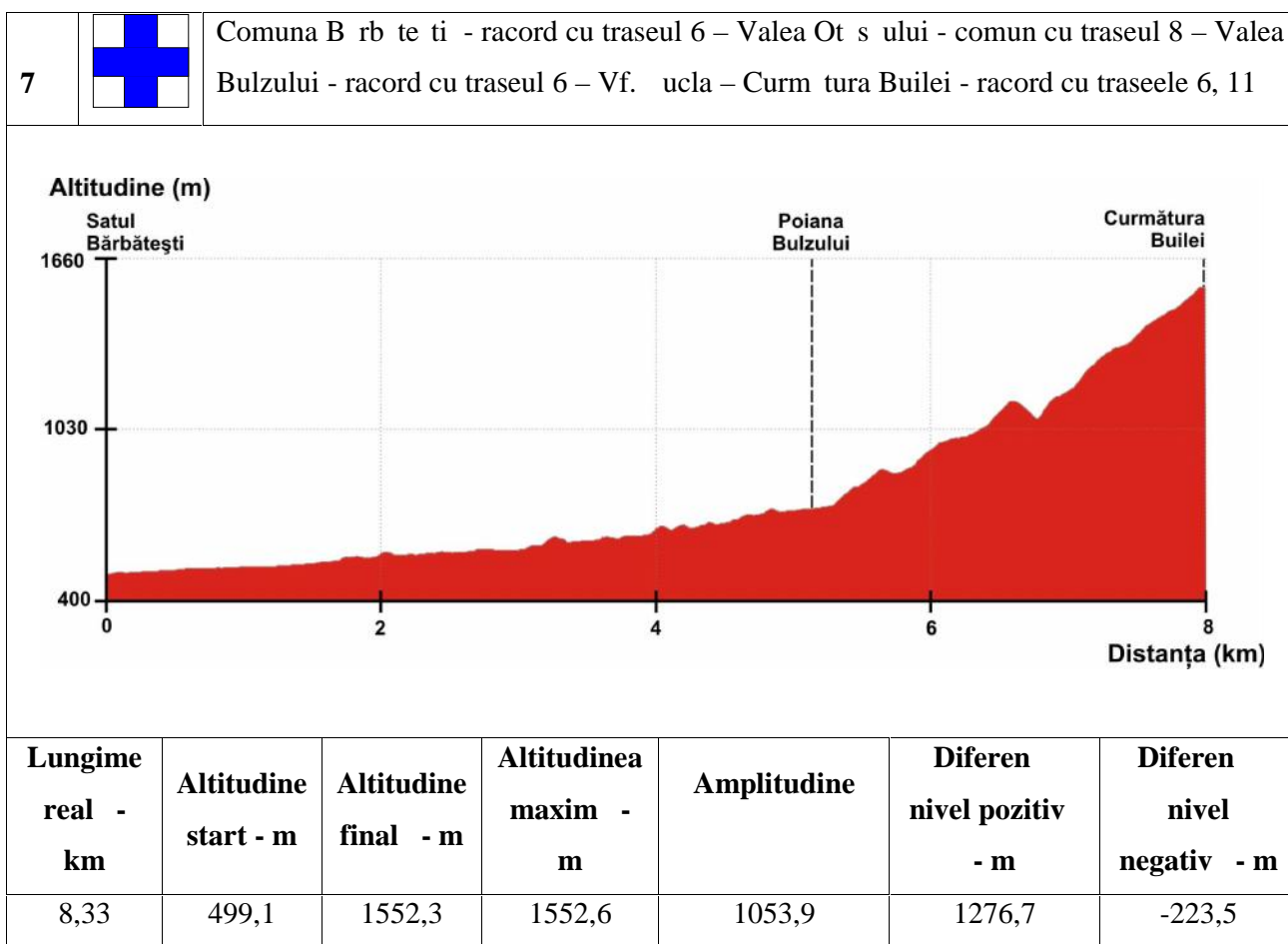
marmur alb și o altă intersecție, tot cu traseul 7 care de astăzi urcă în stânga spre Curm tura Builei. De aici mai trece o singură vale - coboară prin poieni, apoi prin pârâna de fag, traversează albia pietroasă a pârâului și urcă până iese în poiana Otșului și ajunge la Schitul P trunsa. Trece printre primele chilii și ajunge într-o culme de unde se vede biserica nouă și celelalte clădiri. Aici intersectează traseul 8 marcat cu cruce roșie, care urcă tot din Bârbotești și continuă până în Satul Cheia. Intersecția este marcată cu stâlp indicator. La 50 metri sud de indicator se află un panou informativ, iar la 100 metri de coborât prin poiană înspre vest se află un spațiu de campare amenajat. Tot aici se găsește și izvor.

Din dreptul indicatorului de la P trunsa traseul urcă prin fânețe înspre nord, trece pe lângă o chilie și ajunge în muchie în dreptul unei alte chilii, pentru că după 15-20 minute de la plecarea din poiană s-au ajuns la baza unei stânci. Traseul ocolește prin stânga și ajunge după circa 100 metri în dreptul Casei de Piatră, o frumoasă arcadă de calcar între două stânci. Continuă tot prin stânga stâncii până ocolește și iese din nou în muchie. După scurt timp de mers pe muchie iese din pârâna de fag în golul alpin. De aici direcția se schimbă înspre vest. Dacă până aici poteca este clară, de aici încolo aceasta se pierde pe pantele înierbate ale Muntelui Albu. Marcajul este aplicat destul de des, însă pe stânci, uneori la nivelul solului. Ca punct de reper s-a stabilit crucea de lemn aflată pe un antevârf al muchiei din față. Traseul urcă oblic panta înierbată având în permanență crucea sus în dreapta până ajunge în muchie, în dreptul unor stânci ceva mai mari, loc de unde se deschide priveliștea spre Curm tura Builei și Vârful Țucla. Din muchie traversează în dreapta pe versant, pe lăstarii oilor până ajunge într-un vâlcet abrupt și pietros, în care regăsește poteca. Traversează vâlcetul și printr-o mică strungă intră pe o brână în valea ce coboară din Curm tura Builei. Coboară până la firul văii, îl traversează un pic mai sus de marginea pârâii de molid și urcă înspre vest prin dreapta unui vâlcet. Îl traversează și pe acesta și ajunge la un indicator unde întâlnește din nou traseul 7 marcat cu cruce albăstră. De aici până în Curm tura Builei - 1450 metri, cele două trasee urcă împreună: urcă puțin, de data asta prin stânga vâlcetului, îl traversează în dreptul unui izvor cu jgheaburi pentru a apăta animalele și urcă pe versant 15 minute înspre nord până la refugiul din Curm tura Builei, trecând pe lângă un alt izvor. În Curm tura Builei se află un refugiul dintr-o stâncă reconstruită recent, unde pot înnopta 5-6 persoane în perioada în care nu e ocupată de ciobani. Tot aici este amplasat și un stâlp indicator ce marchează intersecția cu traseul 11, traseul de creastă marcat cu punct roșu.

Din Curm tura Builei coboară 10 minute spre nord-vest de cealaltă parte a crestei și ajunge la intersecția cu traseul 5 în punctul numit La Troiță. Intersecția celor două trasee este marcată cu stâlp indicator. Aici se află un mic refugiul închis pe trei laturi și un izvor cu apă rece la baza unei stânci. De aici traseul se orientează înspre vest, pe poteca marcată și cu triunghi roșu și după 15 minute ajunge la o nouă intersecție marcată cu stâlp indicator, de unde pornește traseul 5. Coboară în

dreapta pe un vechi drum abrupt de tractor în serpentine strânse prin p durezza tîn r de fag. Dup 20 minute ajunge la firul v ii, coboar pe aceasta i dup 5 minute ajunge la un drum mai larg, îniebat. Merge apoi pe acesta în dreapta, pe versantul drept al v ii, ocole te în dreapta muchia printr-o serpentin larg i dup 15 minute ajunge într-o alt vale, în dreptul unui observator - loc de ad post pe vreme rea. Coboar în continuare pe drum i printr-o serpentin ajunge în vale, pe care o urmeaz pân în drumul principal din Valea Prislop - Coste ti. Ajunge în vale dup ce trece un pod închis cu barier , în dreptul unei cl diri din lemn - centru de colectare fructe de p dure. Aici intersecteaz traseul 3, marcat cu triunghi galben, care urc din Pietreni pe Valea Coste ti. Intersec ia este marcat cu stâlp indicator.

Marcaj: Cruce albastr

Timp de mers:

- vara: 4 – 4 ½ ore
- iarna: nu se recomand pe por iunea Valea Bulzului – Curm tura Builei

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Refugiul Curm tura Builei

Puncte de alimentare cu ap : Valea Ot s ului, Curm tura Builei

Este un traseu care urc din Satul B rb te ti în cresta Buila-Vânturari a, în partea median a acesteia: Curm tura Builei.

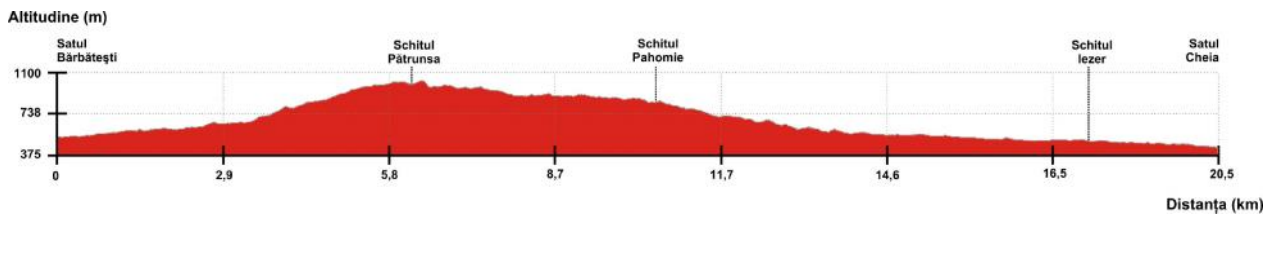
Traseul are ca punct de plecare Satul B rb te ti, mai exact cap tul satului, în dreptul ultimelor case, din acela i punct cu traseele 6 i 8. Prima parte este comun cu traseul 8.

Prima parte a traseului este pe drumul forestier - 3 km de pe Valea Ot s ului. Parcurgându-l traseul trecemai întâi printr-o zon cu poieni aflate de-o parte i de alta a râului i pe rând pe lâng : barier , panou informativ, troi cu izvor i amenaj ri ale unei capt ri de ap : bazine, filtre, decantor, baraj de captare. La cap tul drumului forestier ajunge la o intersec ie i confluen - Valea P trunsa cu Pârâul M rului, care formeaz Ot s ul, unde se afl o cl dire a Schitului P trunsa, panou informativ i stâlp indicator ce marcheaz desprinderea traseului 8 care urc pe muchie la Schitul P trunsa.

Traseul continu în stânga pe drumul forestier de pe Pârâul M rului. Dup 20 de minute ajunge la o nou confluen - Pârâul Bulzului i Pârâul M rului, unde intr pe teritoriul Parcului Na ional Buila-Vânturari a - limita marcat cu p trat ro u cu chenar alb. De la confluen traseul p r se te valea i urc pe interfluviul dintre afluen i, ie ind în poienile de la Piciorul M rului. Urc prin poian înspre nord pân la p dure, de unde schimb direc ia înspre est pentru a traversa o vale în poienile Bulzului. Las în dreapta dou ad posturi pastorale i urc din nou înspre nord prin poian . La scurt timp dup ce trece de un alt ad post pastoral – localizat pe partea stâng , ajunge la o intersec ia marcata cu stâlp indicator, unde întâlne te traseul 6 marcat cu punct galben. Continu în dreapta 100 metri - por iune comun cu traseul 6 - pân ajunge într-o muchie prev zut cu stâlp indicator, în dreptul unei cruci albe din marmur . În fa se v d chiliile de la Schitul P trunsa. Aici p r se te traseul 6 care merge la schit i urc în stânga pe muchie, prin poian , pe marginea p durii de fag. Dup 10 minute de urcat ajunge în partea superioar a poienii, intr în p durea de fag i ajunge într-un mic vâr f împ durit din care coboar u or pân în valea din dreapta, la baza stâncilor. Continu pe la baza stâncilor ocolindu-le prin dreapta i urc în serpentine pe versantul vestic al v ii ce coboar din Curm tura Builei. Dup 20 minute de urcu intersecteaz valea i mai urc 10 minute pe aceasta, pân iese din p dure sub abruptul impresionant al Vârfului ucla. De aici urc în stânga printre molizi, pe lâng un vâlc el i ajunge la stâlpul indicator care marcheaz intersec ia cu traseul 6.

De aici pân în Curm tura Builei - 1450 metri, cele dou trasee urc împreun : urc pu in, de data asta prin stânga vâlc elului, îl traverseaz în dreptul unui izvor cu jgheaburi pentru ad pat animalele i urc pe versant 15 minute înspre nord pân la refugiul din Curm tura Builei, trecând pe

lângă un alt izvor. În Curm tura Builei se află un refugiu reconstruit în 2009 și o stână unde pot înnopta 5-6 persoane în perioada în care nu e ocupată de ciobani. Tot aici se află și un stâlp indicator ce marchează intersecția cu traseul 11, traseul de creastă marcat cu punct roșu.

8		Comuna Bărbănti - racord cu traseul 6 – Valea Otsoului - comun cu traseul 7 – Schitul Pătrunsa - racord cu traseul 6 – Schitul Pahomie - racord cu traseele 9, 10 – Valea Comarnice – Valea Cheia - racord cu traseul 12, apoi comun – Schitul Iezer – Satul Cheia				
						
Lungime real - km	Altitudine start - m	Altitudine final - m	Altitudinea maxim - m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ - m
21,41	532,3	443,1	1031,4	588,2	1636,0	-1725,2

Marcaj: Cruce roșie

Timp de mers:

- vara: 6 ½ - 7 ½ ore
- iarna: 8 – 9 ore

Sezonalitate: traseu de prim vară -toamnă

Dificultate: medie

Locuri de adăpost: Schitul Pătrunsa, Schitul Pahomie, Schitul Iezer

Puncte de alimentare cu apă: Valea Otsoului, Schitul Pătrunsa, Schitul Pahomie, Schitul Iezer

Traseul face legătura între două din satele de la poalele Builei: Cheia și Bărbănti, trecând pe la 3 dintre schiturile din zonă: Pătrunsa, Pahomie și Iezer. Este un traseu care nu prezintă dificultăți, fiind în mare parte axat pe drumuri forestiere, putând fi parcurs fără probleme și iarna.

Traseul are ca punct de plecare Satul Bărbănti, mai exact capătul satului, în dreptul ultimelor case, din același punct cu traseele 6 și 7. Prima parte este comună cu traseul 7.

Prima parte a traseului este pe drumul forestier - 3 km - de pe Valea Otsoului. Parcurgându-l trecem mai întâi printr-o zonă cu poieni aflate de o parte și de alta a râului și pe rând pe lângă:

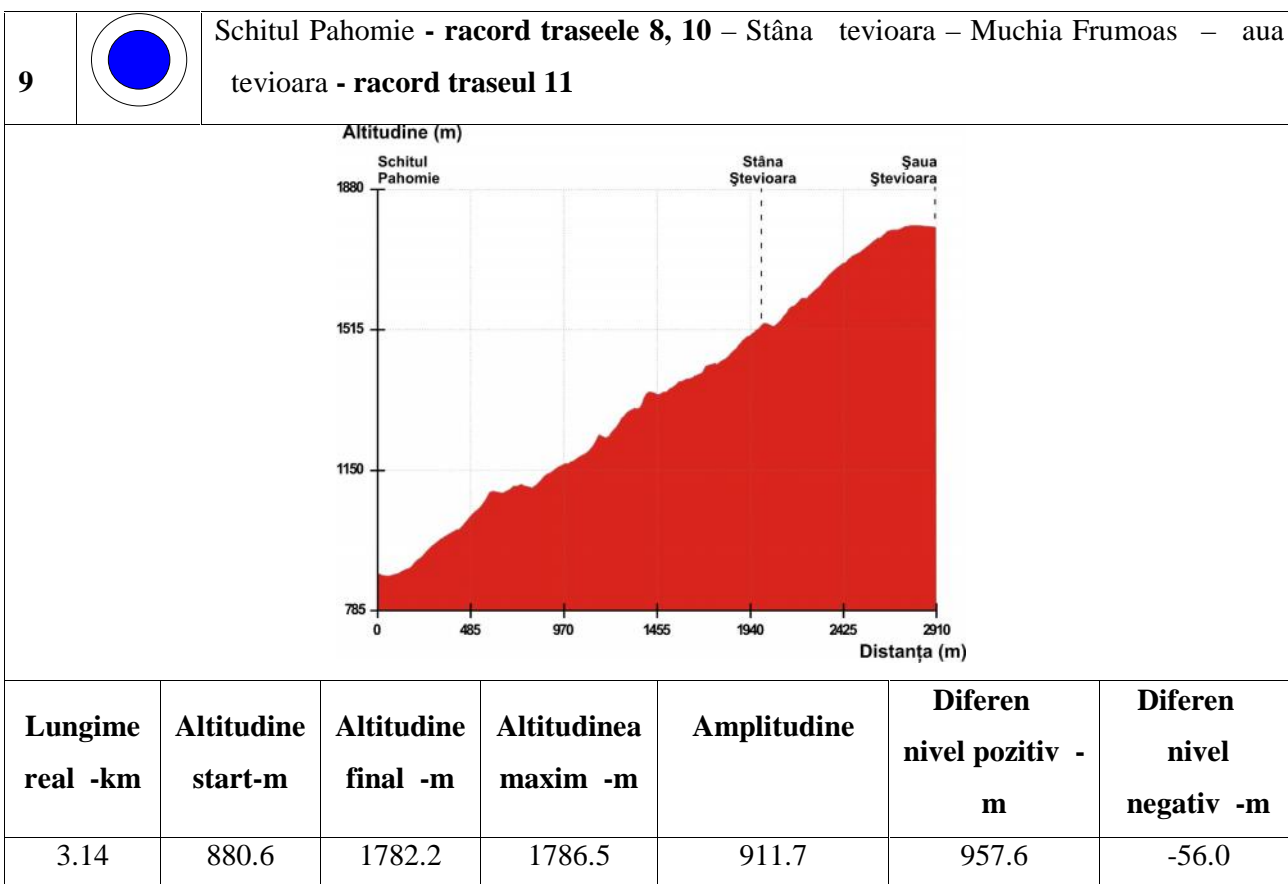
barier , panou informativ, troi cu izvor i amenaj ri ale unei capt ri de ap : bazine, filtre, decantor, baraj de captare. La cap tul drumului forestier ajungem la o intersec ie i confluen - Valea P trunsa cu Pârâul M rului, care formeaz Ot s ul, unde se afl o cl dire a Schitului P trunsa, panou informativ i stâlp indicator ce marcheaz desprinderea traseului 7 care urc în Curm tura Builei.

Se urc pe interfluviul dintre cele dou v i, pe poteca abrupt de pe muchie. Dup 15 minute se trece de pe muchie pe versantul vestic i ajungem la o mic a de unde se coboar u or pe versantul estic. În 15 minute se urc într-o mic a unde se afl amenajat un loc de odihn , apoi se urc din nou, mai întâi pe muchie, apoi pe versantul estic. Se iese din nou în muchie într-un alt loc amenajat pentru odihn i dup alte 15 minute se ajunge în Poiana P trunsa - 980 metri, în dreptul unui panou informativ. De aici, la 100 metri de coborât prin poian înspre vest se afl un spa iu de campare amenajat. Tot aici se g se te i izvor. 50 metri mai sus de panou se afl stâlpul indicator ce marcheaz intersec ia cu traseul 6 marcat cu punct galben, ce urc în creast la Curm tura Builei.

De la intersec ie se porne te înspre est, printre chilii, se trece de biserica nou , de cl dirile principale i biserica veche i se ajunge la o troi cu izvor. Traseul continu înspre est, traverseaz o vale, urc în muchia marcat cu o cruce, coboar în valea urm toare unde se g see te o alt troi cu izvor, urc din nou prin fâne e pân ajunge la marginea p durii în dreptul unei troi e de lemn. De aici, poteca intr în p dure i dup traversarea unei alte v i ajunge la cap tului drumului forestier. De aici, traseul coboar în stânga pe drum, care coincide cu limita Parcului Na ional Buila-Vânturari a - marcat cu p trat ro u în chenar alb - pân în vale, la o ramp de înc rcat bu teni, unde se g se te o troi . De aici drumul devine mult mai bun, pe curb de nivel i dup jum tate de or se ajunge la Schitul Pahomie - 820 metri, având în permanen în stânga priveli tea abruptului sud-estic al crestei.

În dreptul ultimei curbe, pân a ajunge la schit, se întâlne te intersec ia cu traseul 9, marcat cu punct albastru, care urc în creast în aua tevioara. Tot aici se afl i izvor. Înainte de a coborî la schit se trece pe lâng un panou informativ i un spa iu de campare.

De la schit, traseul continu s coboare pe drumul forestier, trece de cascada Izvorului Frumos i de intersec ia cu traseul 10 marcat cu punct galben care urc în creast în Curm tura Oale i ajunge, dup 3 km, în Valea Cheia - 680 metri, intersec ie unde se afl o troi , panou informativ i stâlp indicator - intersec ia cu traseul 12 marcat cu triunghi albastru care urc pe Valea Cheia. De aici pân în sat traseu este comun cu traseul 12. De la intersec ie coboar pe vale i ajunge, dup 9 km, în Satul Cheia, trecând pe rând printr-un scurt defileu s pat de Râul Cheia în conglomerate, de V ile Cracul Tisei, Valea Lupului i C l uzul Mare, afluen i de dreapta ai Râului Cheia. La 3 km de sat se afl Schitul Iezer, dup ce trece de un canton silvic i înc o caban .

Marcaj: Punct albastru

Timp de mers:

- vara: 4 – 4 ½ ore
- iarna: interzis pe por iunea Stâna tevioara – aua tevioara

Marcaj: Band albastru

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Schitul Pahomie, Stâna tevioara

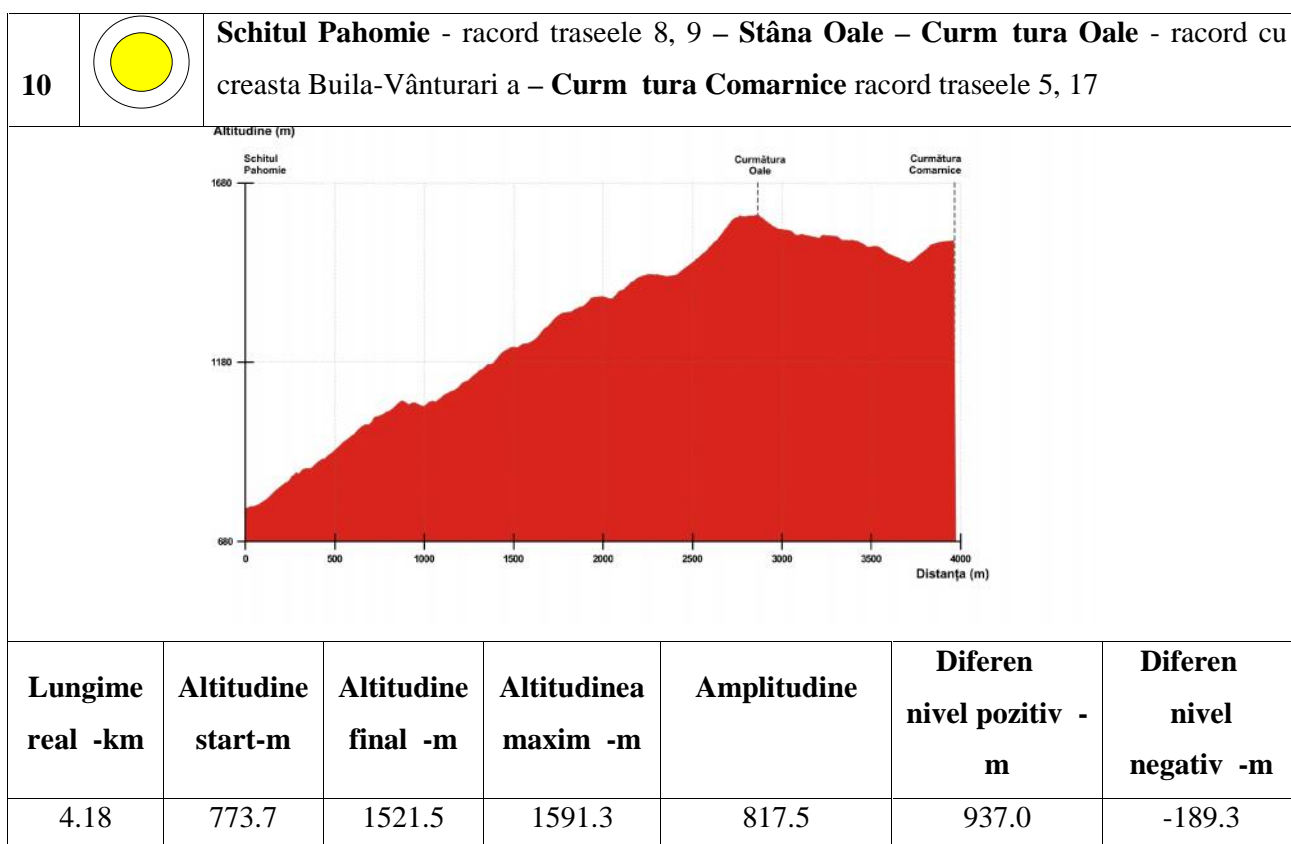
Puncte de alimentare cu ap : Schitul Pahomie, Stâna tevioara

Traseul este unul dificil, prin diferen a mare de altitudine ce trebuie urcat - aproape 1000 metri - i prin traversarea unor por iuni expuse în partea superioar , iarna fiind interzis în por iunea de gol alpin.

De la Schitul Pahomie traseul porne te pe drumul forestier înspre P trunsa pân ajunge la un izvor, unde se afl stâlpul indicator ce marcheaz intrarea în traseu.

Traseul spre culme este foarte accidentat, uneori c p tând aspect alpin. Din punctul de ramifica ie urc circa 15 minute prin p durezza tân r de fag spre Muchia Frumoas . Ajunge într-o

rari te de unde coboară u or la dreapta, până la baza stâncilor. Traversează un vâlc, apoi trece printr-o mică împănătură și coboară într-un vâlc sec, dar cu vegetație abundentă, pe care urcă asiduu mai mult de jumătate de oră, până în partea superioară a acestuia. Traversează versantul în dreapta până în partea superioară a vâlcului vecin și după încă jumătate de oră ajunge la limita pădurii. Traseul intră apoi în poiana unde se află o stâncă veche și una recent construită, în spatele careia se găsește un bazin în care se adună apa unui mic izvor. De la stâncă pornește în stânga și după 5 minute de urcat printre fagi seculari ajunge la golul alpin. Urcă pe vale înspre vest, având în stânga pădure de molizi și în dreapta abruptul Vânturari și Vioreanului. După 30-40 minute de urcu greu ajunge în muchie. De aici urcușul continuă în dreapta, mai întâi pe muchie, apoi prin dreapta acesteia și din nou pe muchie, până iese, în jumătate de oră, pe un platou la poalele Vârfului Vânturari. De aici se schimbă direcția de mers înspre nord-vest și ajunge, după 15 minute, în creastă în vâlvătevoara - 1790 metri, unde este amplasat un stâlp indicator ce marchează intersecția cu traseul 11, traseul crestei principale, marcat cu punct roșu.

Marcaj: Punct galben

Timp de mers:

- vara: 4 - 5 ore
- iarna: interzis pe por iunea Stâna Oale – Curm tura Oale

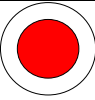
Sezonalitate: traseu de prim var -toamn**Dificultate:** medie**Locuri de ad post:** Schitul Pahomie, Stâna Oale**Puncte de alimentare cu ap :** Schitul Pahomie, Stâna Oale, Izvorul Comarnice

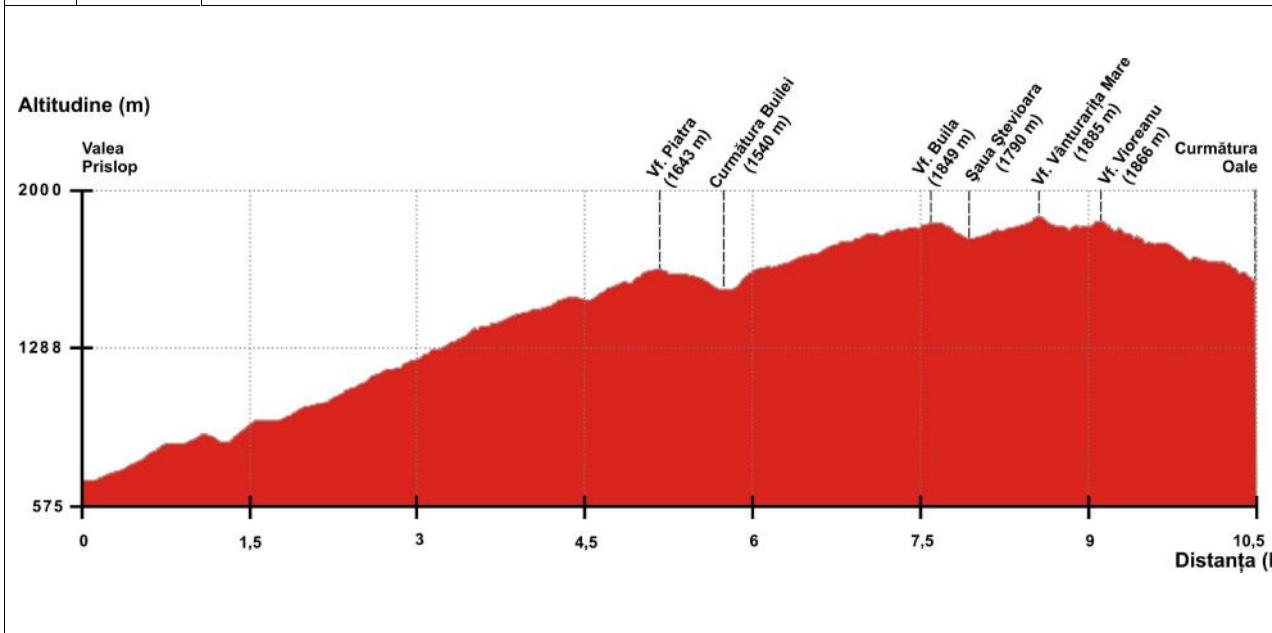
Traseul face leg tura dintre versantul nord-vestic i cel sud-estic al crestei Masivului Buila-Vânturari a.

Traseul este unul dificil, prin diferen a mare de altitudine ce trebuie urcat - aproape 1000 metri - i prin traversarea unor por iuni expuse în partea superioar , iarna fiind interzis în por iunea de gol alpin.

De la Schitul Pahomie coboar pe drumul forestier spre Cheia, trecem de Izvorul Frumos i dup 100 metri ajunge la indicatorul ce marcheaz punctul de plecare în traseu. Urc prin rari te înspre est pân în muchie, unde se afl în curs o exploatare forestier . De aici schimb direc ia i urc spre nord pe muchie. Dup 10 minute dep e te exploatarea i într în p durea b trân de fag. Traverseaz înspre dreapta câteva vâlcele seci, apoi urc accentuat pe o vale cu vegeta ie bogat i ajunge, dup dou ore de la plecare, la stâna Oale - o cl dire veche i una nou . De la stân urc înspre nord, într în p dure i într-o mic a este un izvor. De la izvor urc din nou în dreapta i ajunge într-o vale cu p une, înconjurat de p dure. Urc pe vale, mai întâi prin partea dreapt , pe marginea p durii, apoi direct pe firul v ii, pân într-o zon cu grohoti în care valea se îngusteaz . Traverseaz valea în dreapta i într în p durea de molid. De aici poteca este mult mai clar . Urc înspre nord-est, traverseaz câteva mici v i i iese dup 40 minute în creasta principal în Curm tura Oale - 1450 metri, unde se afl stâlp indicator marcând intersec ia cu traseul 11, marcat cu punct ro u.

Din curm tur coboar în stânga pe versantul nord-vestic al crestei prin p dure. Dup circa 30 minute de coborâre ajunge la un izvor i dup alte 10 minute de urcare ajunge în Poiana Comarnice, punct terminus al traseului. Aici se afl stâlp indicator marcând intersec ia cu traseul 5, marcat cu triunghi ro u i traseul 17, marcat cu band albastr . În dou ore se coboar la Cabana Cheia.

11		Valea Prislop - Izvorul Priboi - racord traseul 3 – Muntele Cacova racord traseul 5 – Vârful Piatra - 1643 metri – Curm tura Builei - racord traseele 6, 7 – Vârful Vânturari a Mare - 1885 metri – Curm tura Oale
-----------	---	---

Lungime real -km	Altitudine start- m	Altitudine final - m	Altitudinea maxim - m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ -m
8.88	689.7	1879.6	1880.8	1191.1	1461.1	-271.2

Marcaj: Punct roșu

Timp de mers:

- vara: 7 – 8 ore
- iarna: interzis

Sezonalitate: traseu de prim var -toamnă

Dificultate: greu

Locuri de ad post: Ad postul de la Izvorul Priboiului, Refugiul Curm tura Builei

Puncte de alimentare cu apă : Izvorul Priboiului, Curm tura Builei

Este traseul crestei principale a crestei Masivului Buila-Vânturarița, traseu cu grad sporit de dificultate, cu diferență de nivel de urcat de peste 1000 metri, interzis iarna datorită parcurgerii unor porțiuni foarte expuse.

Traseul pornește din Valea Prislop/Costești, amonte de Izvorul Priboiului - ad post, izvor, panou informativ. Începe urcușul pe un drum vechi de tractor, mai întâi prin pini dure de molid și pin, apoi prin pini dure de fag. După circa 30 de minute ajunge la un platou de unde urcă pe versantul din dreapta până la un izvor. Aici drumul se pierde și urcușul porțiune mai abrupt prin stânga

izvorului. După această porțiune se regăsește vechiul drum care duce, în 30 minute, sub stâncile de pe versantul nord-vestic al Muntelui Cacova. Traseul iese în creastă în punctul unde este un stâlp indicator ce marchează intersecția cu traseul 5 marcat cu triunghi roșu, care urcă din satul Pietreni. În vale se văd 3 stânci, de la dreapta la stânga: Cacova – lângă o dolină cu un mic lac, La Văcrie și Piatra – lângă o dolină mai mare, de asemenea cu lac. De aici traseul merge numai pe creastă, linia abruptului fiind principalul element de orientare. Marcajele sunt făcute pe stânci, de multe ori la nivelul solului, iar căderea pe cea mai mare parte a crestei nu este vizibilă.

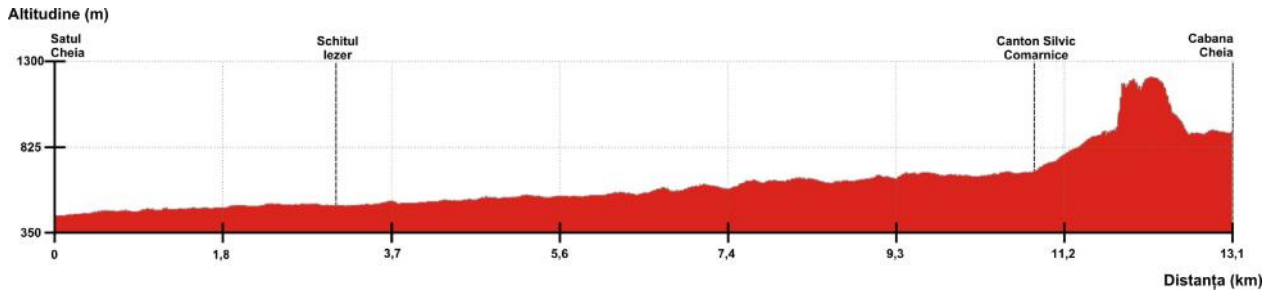
De aici traseul merge pe creastă în direcția nord-est. Urcând pe Muntele Cacova și după 10 minute ajunge la o nouă intersecție, de unde se desparte de traseul 5, care coboară pe versantul nord-vestic al crestei, pentru a ajunge la Cabana Cheia. După alte 10 minute de urcat pe Culmea Pleșuvă ajunge în Vârful Cacova, de unde coboară într-o vălcea care marchează limita dintre munții Cacova și Piatra. Continuând urcarea în aceeași direcție și după 30 minute ajunge pe Vârful Piatra - 1643 metri, de unde se deschide priveliștea spre Vârful Buila. Dincolo de adâncul Văii Costești se înalță irizii plaiurilor sudice ale Căpâniilor: munții Zănoaga și Netedu, apoi culmile înalte Zmeurețul și Lespezi. Spre sud se văd nesfârșite dealurile subcarpatice. Din vârful traseul continuă pe creasta pietroasă, spre nord, în lungul marilor abrupturi. După aproape 5 minute traseul ajunge la marginea unei mari rupturi de pantă, care barează calea din trei părți: în stânga, înaintea și în dreapta, prăpăstii adânci. Cam la 150 metri în adânc, spre Curmătura Buila, se vede o construcție prăginită de bârne la marginea perdurii - refugiul Curmătura Builei/Refugiul Popii, și o stâncă recent reconstruită. Pentru a coborî până acolo trebuie aleasă una din cele două variante prin hornuri, numite de către ciobanii hududuri, buciniuri sau hoage. Cel mai accesibil dintre hornuri este cel vestic, numit Buciniul Mare. Poteca reapare abia în buza superioară a hududului și se lasă între pereții până jos, unde hududul se lățește pe panta ierboasă și debutează pe culmea îngustă a Curmăturii Builei - 1540 metri. Aici se află un stâlp indicator la intersecția cu traseul 6 marcat cu punct galben care urcă din Bărbotești pe la Schitul Prunsa și traversează creasta coborând în Valea Costești și traseul 7 marcat cu cruce albastră, ce urcă din Bărbotești.

De la refugiul, poteca urcă pieptiș prin poian spre nord-est. După 15 minute prin prădurile cotețe la dreapta, spre gol, la marginea creștii traversează o mică strungă prin care se iese în Muntele Albu. Spre sud-vest se deschide priveliștea către Clăiașuța, pereții hornurilor și Vârful Piatra. Din strungă, direcția de mers se schimbă spre stânga, poteca apropiindu-se din nou de creastă. Răzbind pe platoul Muntelui Albu, poteca se răsfrânge în fire greu de urmărit. Pe stânga, pe măsură ce urcă paralel cu creasta, se adâncește un mic canion relativ adânc, prelungit până sub streașina Vârfului Buila - 1849 metri. Traseul urcă până atinge din nou creasta în vârf. Spre nord-est, muchia de calcar devine din ce în ce mai accidentată, iar piscurile tot mai ascuțite. În imediata vecinătate se

ridic Vârful tevioara cu profil triunghiular, despr it de Buila printr-o a înalt - circa 1780 metri. La baza pere ilor, dincolo de pânzele de grohoti , se z re te Poiana de Piatr . Din Vârful tevioara urmeaz o coborâre destul de rapid printre jnepeni pân în aua nordic , aua tevioara - 1790 metri. Aici se afl un indicator marcând cap tul traseului 9 marcat cu punct albastru, care urc în creast de la Schitul Pahomie pe Muchia Frumoas .

Din aua tevioara se urc în 30 minute Vârful Vânturari a Mare - 1885 metri, cel mai interesant, accidentat i mai înalt din masiv. Aici se afl un stâlp indicator care arat c traseul de creast continu înspre nord-est, dar avertizeaz c traseul este periculos i închis. Por iunea pân în Curm tura Oale - intersec ia cu traseul 10, marcat cu punct galben - se poate parcurge în circa 3 ore, dar este recomandat numai turi tilor experimenta i. Traseul nu este remarcat, prezint dificult i de orientare prin dese schimb ri de direc ie de-o parte i de alta a crestei, prezint câteva pasaje expuse, coborâri pe hornuri înclinate, zone înjnepenite.

Se recomand pentru acest traseu solicitarea unui ghid la Administra ia Parcului Na ional Buila-Vânturari a.

12		Satul Valea Cheii – Schitul Iezer – Valea Cheia - comun cu traseul 8 – Cantonul Silvic Comarnice - racord cu traseul 13 – Cabana Cheia - pe Brâna Caprelor - racord traseele 5, 13, 14, 15, 17, 18				
						
Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ -m
14.31	442.9	909.3	1216.6	773.7	1664.4	-1198.0

Marcaj: Triunghi albastru

- **Timp de mers:** vara: 4- 5 ore
- iarna: interzis pe Brâna Caprelor

Marcaj: Band albastru

Sezonalitate: traseu de prim var -toamnă ; **Dificultate:** greu

Locuri de ad post: Schitul Iezer, Cantonul Silvic Codric, Cabana Cheia

Puncte de alimentare cu apă : Schitul Iezer, Cantonul Silvic Codric

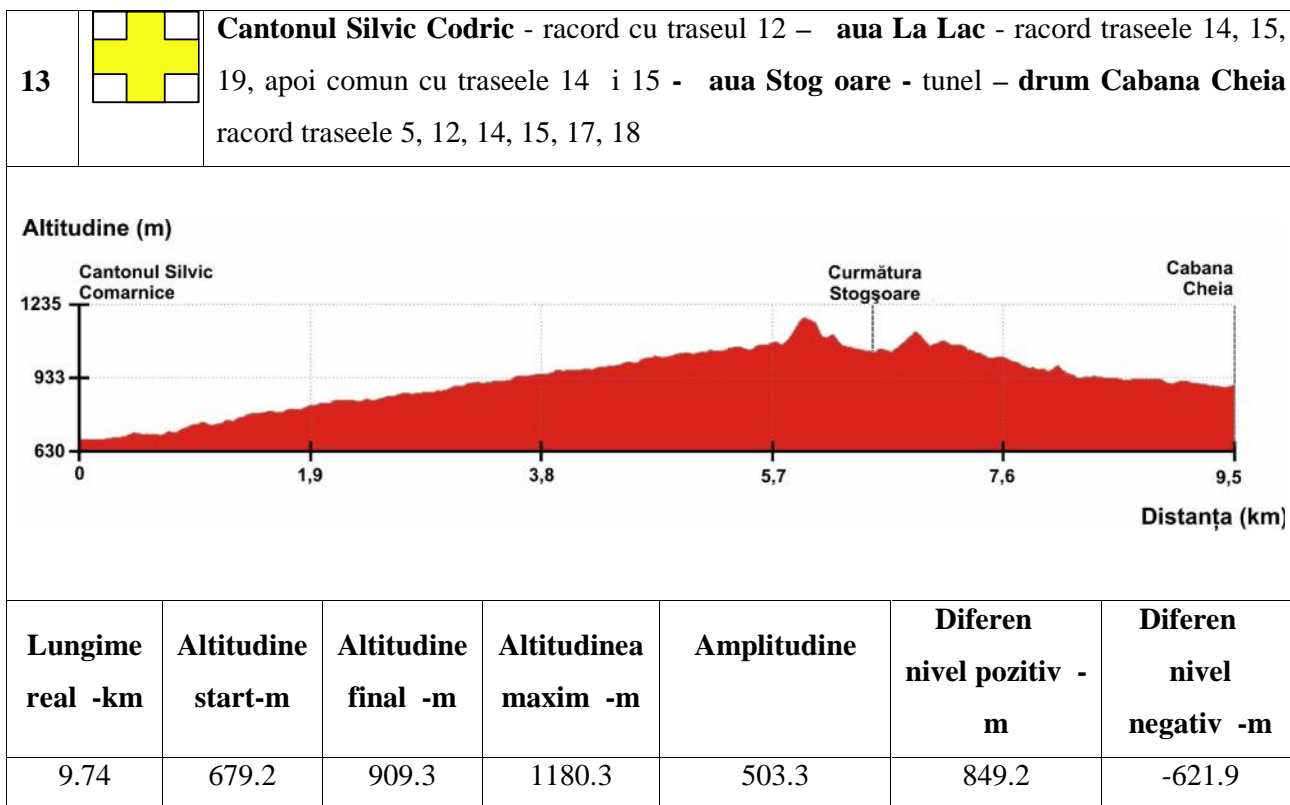
Traseul face legătura dintre Satul Cheia și versantul nord-vestic al crestei. Este un traseu ușor în prima parte, pe drum forestier, dar cu grad sporit de dificultate în partea finală, când trebuie parcursă Brâna Caprelor, traseu cu multe porțiuni expuse, interzis iarna. Se recomandă ca această porțiune să fie parcursă doar de turiști experimentați, pentru restul existând varianta mai lungă, dar mult mai ușoară a traseului 13, marcat cu cruce galbenă, care ajunge la Cabana Cheia pe drumul forestier.

Traseul începe din Satul Cheia, unde se află un stâlp indicator. Pe o porțiune de 9 km pe drumul forestier, traseul este comun cu traseul 8, marcat cu cruce roșie ce merge în Satul Bărbăntuți pe la schiturile Pahomie și Prunsa. După 3 km de la plecare ajunge la Schitul Iezer, apoi lăsați pe rând în stânga o cabană, un canton silvic și vâile Călugărețul Mare, Valea Lupului și Cracul Tisei și ajunge după 9 km la intersecția cu drumul spre Schitul Pahomie, de unde se desparte de traseul 8, marcat cu cruce roșie. Aici se află o troiță, un panou informativ și un stâlp indicator.

Traseul continuă pe drumul forestier de pe Valea Cheia, trece de niște ruine ale unor clădiri și de o intersecție cu un drum forestier care vine din stânga - Valea Neagră -, punct de unde se intră în Parcul Național Buila-Vânturarița - limita marcată cu platou cu chenar alb - și după 4 km ajunge la un stâlp indicator, de unde traseul pornește pe drumul forestier. Înainte pe drum continuă traseul 13, marcat cu cruce galbenă.

De la intersecție urcăm în stânga în pădure și ajunge într-un mic platou, în dreptul Cantonului Silvic Codric. Urcăm în stânga pe muchie, prin exploatarea forestieră și în 30 minute ajunge la baza stâncilor. De aici se schimbă direcția de mers înspre dreapta, pe curbă de nivel. După 10 minute ieșim într-o rarietate, de unde începe traseul pe Brâna Caprelor. Acesta mai întâi urcăm printr-o zonă cu grohoti de la baza peretelui calcaros și apoi prin pădure până într-o muchie. Dacă se urcă 20 metri în dreapta se ajunge într-un pisc de unde se deschide priveliștea asupra Cheilor Cheii, dar și asupra masivelor Cozia și Nară. Poteca firavă continuă prin pădure pe la baza peretelui, traversează o zonă expusă fără vegetație, reintrăm în pădure printr-un aluniș, apoi coborâm printr-o zonă mai abruptă și mai periculoasă cu rădăcini ca puncte de sprijin. Continuăm pe brâna îngustă având din loc în loc ca sprijin molizi și mesteceni și după 30-40 minute de la intrarea pe Brâna Caprelor ajunge la un alt punct de belvedere, de unde se vede întregul sector de chei. De aici traseul coborâm în stânga pentru a traversa un vâlcet abrupt cu grohoti, se înscrie, după traversare, pe lângă peretele din stânga și coborâm în serpentine scurte până aproape de nivelul râului. Traversează un vâlcet cu grohoti, apoi o

zon cu blocuri mari de calcar pr bu ite i coboar pân în apropierea cascadelor râului. De la râu traseul începe din nou s urce, strecurându-ne printre i pe sub blocuri imense de calcar, pân ajunge la zona unde râul se domole te, semn c au fost str b tute cheile i zona cu calcare. De aici poteca devine vizibil i continu pe malul râului prin p dure. Ocole te Santinela Cheii, trece un izvor i dup 10 minute prin p dure ajungem la Cabana Cheia, situat pe malul stâng al Pârâului Comarnice, înconjurat de forma iuni calcaroase: Muntele Stogu în nord-est, Masivul Stog oare în est, Claia Strâmb i Santinela Cheii în sud.

Marcaj: Cruce galben

Timp de mers:

- vara: 2 – 2 ½ ore
- iarna: 3 – 4 ore

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn ; **Dificultate:** u or

Locuri de ad post : Cantonul Silvic Codric / Comarnice, Cabana Cheia

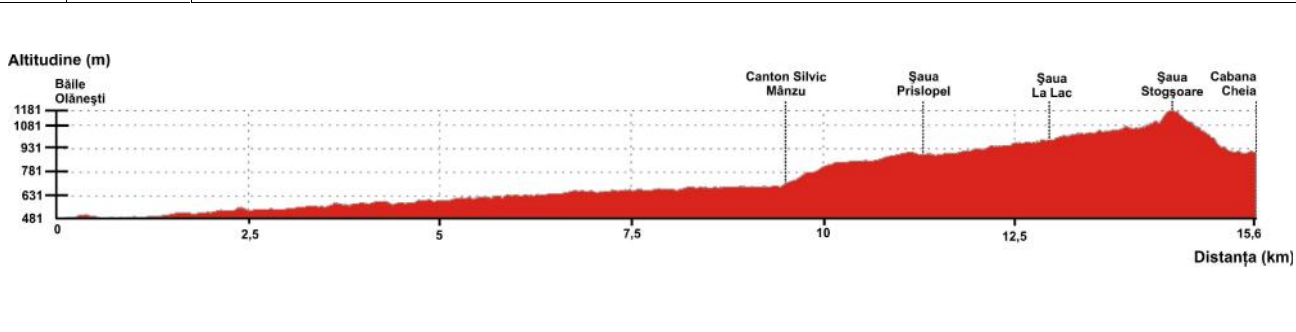
Puncte de alimentare cu ap : Cantonul Silvic Codric / Comarnice, aua La Lac, Cabana Cheia

Este un traseu turistic de leg tur , între Valea Cheia i Cabana Cheia, pe drumul forestier.

De la intersec ia cu traseul 13 marcat cu triunghi albastru care urc pe Brâna Caprelor spre Cabana Cheia, traseul continu pe drumul forestier de pe vale. Dup 200 metri ajunge la intersec ia

cu un mic drum de tractor care duce în stânga la Cantonul Silvic Codric, iar după alți 500 de metri ajunge la ieșirea râului Cheia din chei. Se trece podul în dreapta și traseul prinde valea Cheia urcând pe versantul estic. După 2,5 km și două serpentine ajunge la un izvor și apoi în șaua La Lac - 820 metri, importantă intersecție de trasee. Aici vin din dreapta de pe muchie, 3 trasee dinspre Băile Olănești: traseul 14 marcat cu bandă albastră, care urcă pe Valea Olănești și ajunge la Cabana Cheia, traseul 15 marcat cu cruce roșie, care urcă pe interfluviul dintre văile Cheia și Olănești și ajunge la Cabana Cheia și traseul 19, marcat cu cruce albastră, care urcă pe interfluviul dintre văile Cheia și Olănești și ajunge în creasta principală a Munților Căpâanii. Acest din urmă traseu se desprinde spre Muntele Stogoaie tot în șaua La Lac, dar 50 metri mai sus, chiar în curba drumului - stâlp indicator.

Traseul continuă pe drumul forestier împreună cu traseele 14 și 15 și după o serpentină largă, de 3 km ajunge la tunelul de 200 de metri care străbate creasta calcaroasă spre versantul nord-vestic pe sub Curmătura Stogoaie. În partea dinspre sud a tunelului este amenajat un spațiu de campare și este amplasat un panou informativ. Trecem tunelul și la 200 metri de la ieșire întâlnim o intersecție marcată cu stâlp indicator, de unde traseele 14 și 15 coboară direct la Cabana Cheia, pe o scurtă tură prin pădure. Continuăm pe drumul forestier, coborâm 2 km până ajungem la râu, iar cu 500 metri înaintea de râu intersectăm traseul 18 marcat cu triunghi galben care urcă de la Cabana Cheia în creasta principală a Munților Căpâanii. De la intersecția cele două trasee merg împreună până la cabană, la care ajungem după 1,5 km și după ce traversăm râul de 3 ori. Înaintea de ultima traversare se regăsesc traseele 14 și 15, intersecție marcată cu stâlp indicator.

14		Băile Olănești – Valea Olănești – Cantonul Silvic Mânzu - comun cu traseul 16 – șaua Prislopel - racord cu traseele 15, 19, apoi comun – șaua La Lac - racord cu traseul 13, apoi comun – Curmătura Stogoaie – Cabana Cheia racord traseele 5, 12, 13, 17, 18				
						
Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferență nivel pozitiv - m	Diferență nivel negativ - m
15.06	485.3	909.3	1181.2	700.7	1574.5	-1182.1

Marcaj: Bandă galbenă

Timp de mers:

- vara: 6 – 6 ½ ore
- iarna: 8 – 9 ore

Sezonalitate: traseu de prim var -iarn**Dificultate:** u or**Locuri de ad post:** Canton Silvic Comanca, Canton Silvic Mânzu, Ad post aua Prislopel, Cabana Cheia**Puncte de alimentare cu ap :** Canton Silvic Comanca, Canton Silvic Mânzu, aua La Lac, Cabana Cheia

Este unul dintre cele 4 trasee care fac leg tura între B ile Ol ne ti i Parcul Na ional Buila-Vânturari a.

Este un traseu lejer, f r dificult i deosebite, în cea mai mare parte este pe drumuri forestiere, f r prea mari diferen e de nivel, care poate fi parcurs atât vara, cât i iarna.

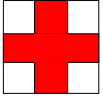

Traseul porne te din centrul sta iunii - 430 – 520 metri pe oseaua care urc pe lâng parc spre Izvorul 24. La circa 2 km ajunge în dreptul taberei i cabanei Comanca. Înainte de podul de peste Râul Ol ne ti se întâlne te indicatorul care marcheaz intersec ia cu traseele 15, marcat cu cruce ro ie i 19, marcat cu cruce albastr , care urc pe interfluviul dintre râurile Ol ne ti i Cheia. Trece podul i continu pe drumul forestier de pe Valea Ol ne tiului. Traseul este comun pân la Cantonul Silvic Mânzu cu traseul 16, marcat cu triunghi galben. Trece de o sta ie de captare ap i ajunge, dup 1 km, în poienile de la Comanca, unde se afl o biseric i câteva cabane. Trece râul i dup 500 metri ajunge la Cantonul Silvic Comanca - panou informativ. Înainte de confluen a cu Valea Radi a, la care ajunge dup înc 2 km, drumul p trunde în cheile mijlocii ale V ii Ol ne ti. Dup confluen valea este strâmt i din nou apar chei. Trecând pe malul stâng, drumul înso e te râul cu numeroase cascade. Trece de Muntele Alionte, care trimite un pinten abrupt, silind râul s se r suceasc . Dup 6 km de la confluen ajunge la Cantonul Silvic Mânzu - 710 metri, unde traseele se despart -stâlp indicator -, traseul 16 marcat cu triunghi galben continuând pe Valea Ol ne ti.

De la Cantonul Silvic Mânzu p r se te drumul forestier de pe Valea Ol ne tiului, traverseaz râul 20 metri aval de canton i urc spre vest pe versantul Plaiului Prislopel, prin p dura de molid. Ocole te pe la nord o pepinier , dup care se continu urcarea, paralel cu firul izvorului Prislopel, mai întâi pe versant, apoi pe o muchie, iar dup un sfert de or ajunge în culmea care separ v ile Ol ne ti i Cheia, în aua Prislopel - 800 metri. Aici se afl un mic ad post i un stâlp indicator care marcheaz intersec ia cu traseele 15 - marcat cu cruce ro ie i 19 - marcat cu cruce albastr , care urc din B ile Ol ne ti pe interfluviu i merg la Cabana Cheia - comun de aici cu traseul curent -, respectiv în culmea principal a Mun ilor C p ânii - comun de aici cu traseul descris pân în aua

La Lac. Tot aici se întâlnește și limita Parcului Național Buila-Vânturarița, care până în aua La Lac este comună cu traseele turistice, marcată cu pictorolul cu chenar alb.

Din aua Prislopel schimb direcția de mers înspre nord, urcăm pe marginea unei poieni până într-un mic vârf, apoi continuăm drumul pe muchie, spre Muntele Sterpu, având în stânga pături bătăne de fag, iar în dreapta pături tinere, uneori lăstăriuri. După 30 de minute ajunge la un drum de tractor, și după încă 5 minute de mers pe acesta ajunge în aua La Lac - 820 metri, unde ne intersectăm cu drumul care urcă pe Valea Cheia - traseul 13, marcat cu cruce galbenă.

Din aua La Lac, traseul descris este comun cu traseul 13, marcat cu cruce galbenă - vezi descriere - și cu traseul 15, marcat cu cruce roșie.

15		Băile Olănești – Plaiul Pietra Tiat - aua Prislopel - racord cu traseul 14, apoi comun cu traseele 14 și 19 – aua La Lac - racord cu traseul 13 – Curmătura Stogoaare - Cabana Cheia racord traseele 5, 12, 14, 17, 18				
						
Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferenț nivel pozitiv -m	Diferenț nivel negativ -m
15.28	485.2	909.3	1180.5	700.1	1649.2	-1265.2

Marcaj: Cruce roșie

Timp de mers:

- vara: 6 – 7 ore
- iarna: 8 – 9 ore

Sezonalitate: traseu de prim vară -iarnă

Dificultate: ușor

Locuri de adăpost: Adăpost aua Prislopel, Cabana Cheia

Puncte de alimentare cu apă : aua La Lac, Cabana Cheia

Este unul dintre cele 4 trasee care fac legătura între Bilele Olnești și Parcul Național Buila-Vânturariș.

Este un traseu lejer, fără dificultăți deosebite, fără prea mari diferențe de nivel, care poate fi parcurs atât vara, cât și iarna.

Traseul este numai pe culme, pe interfluviul dintre râurile Cheia și Olnești.

Traseul pornește din centrul stațiunii - 430 – 520 metri pe șoseaua care urcă pe lângă parc spre Izvorul 24. La circa 2 km ajungem în dreptul taberei și cabanei Comanca. Înainte de podul de peste Râul Olnești se întâlnește indicatorul care marchează intersecția cu traseele 14 marcat cu bandă galbenă și 16 marcat cu triunghi galben, care urcă pe Valea Olnești. Traseul este comun cu traseul 19 marcat cu cruce albastră, până în aua La Lac.

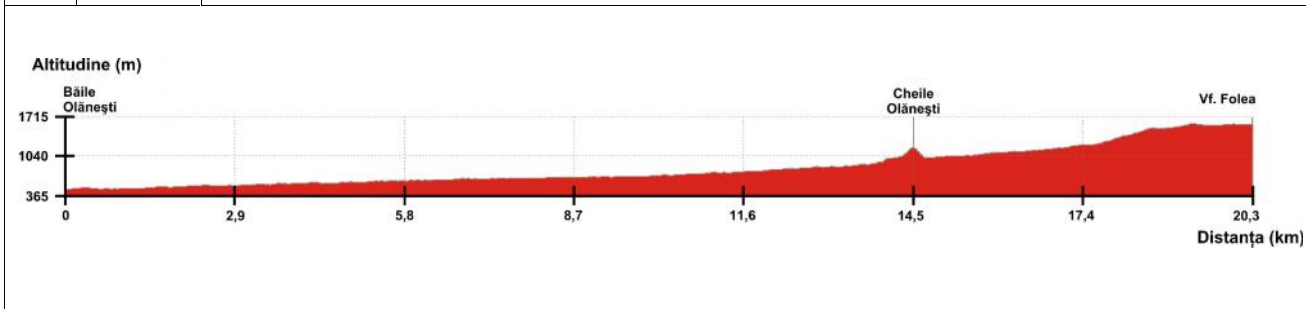
De la intersecție urcăm în stânga, pe drumul spre Satul Gurguiata, pentru că în dreptul primului stâlp de curent electric drumul se pierde și se urcă în dreapta pe muchie. Urcăm pe aceasta, având în dreapta versanții cu pături de fag și Vii Olnești și în stânga o pădure de stejar - în exploatare. După 30 minute ajunge într-o culme, de unde coborâm până în valea din dreapta, urcăm pe firul acesteia și în curând ajunge într-o poiană, în aua Gurguiata - 775 metri, în dreptul unei troie. La 50 metri înainte de a ieși din pădure se întâlnește un izvor.

În aua se poate ajunge și pe alte două variante: pe drumul care pornește din locul indicatorului sau pe poteca ce urcă din dreptul izvorului 24. Din aua, dacă urmăm drumul, ajungem în două ore la Schitul Bradu. Din aua, traseul urmează drumul pe liziera pădurii 100 metri, după care intrăm pe o câmpie printre două garduri îndreptându-se spre nord. Reintrăm în pădure și urcăm pe muchia împăturită, având în stânga și dreapta poienile din Gurguiata. Urcăm pe muchie, pe câmpie largă, mai întâi prin pădurea de fag, apoi printr-o plantație de molid și ajunge la o troie veche în Muntele Gurguiata - 875 metri. Traseul continuă pe muchie și urcă spre nord, cu mici urcușuri și coborâșuri, trece prin stânga Pietrelor lui Bot - un vârf din gresii împăturit cu pini, apoi urcă și coborâș succesiv Muntele Fântânele, Plaiul Piatra Tiată, Muntele Alionte și Vârful Genunchiul Calului - 930 metri. Din vârfurile acestora, se dezvoltă printre arbori una dintre cele mai spectaculoase imagini ale crestei sudice a Masivului Buila-Vânturariș. Din Vârful Genunchiul Calului traseul coborâș constant prin pădure până la adpostul din aua Prislopel.

Din aua Prislopel, traseul este comun cu traseul 14 marcat cu bandă galbenă.

16		B ile Ol ne ti – Valea Ol ne ti – Cantonul Silvic Mânzu - comun cu traseul 14 – Cheile Ol ne ti – Vf. Folea
-----------	---	--

Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ - m
22.37	485.2	1582.6	1600.3	1119.9	2622.9	-1518.8

Marcaj: Triunghi galben

Timp de mers:

- vara: 6 – 7 ore
- iarna: 8 – 9 ore

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Canton Silvic Comanca, Canton Silvic Mânzu, Stâna Folea, Stâna B trân

Puncte de alimentare cu ap : Canton Silvic Comanca, Canton Silvic Mânzu

Este unul dintre cele 4 trasee care fac leg tura între B ile Ol ne ti i Parcul Na ional Buila-Vânturari a.

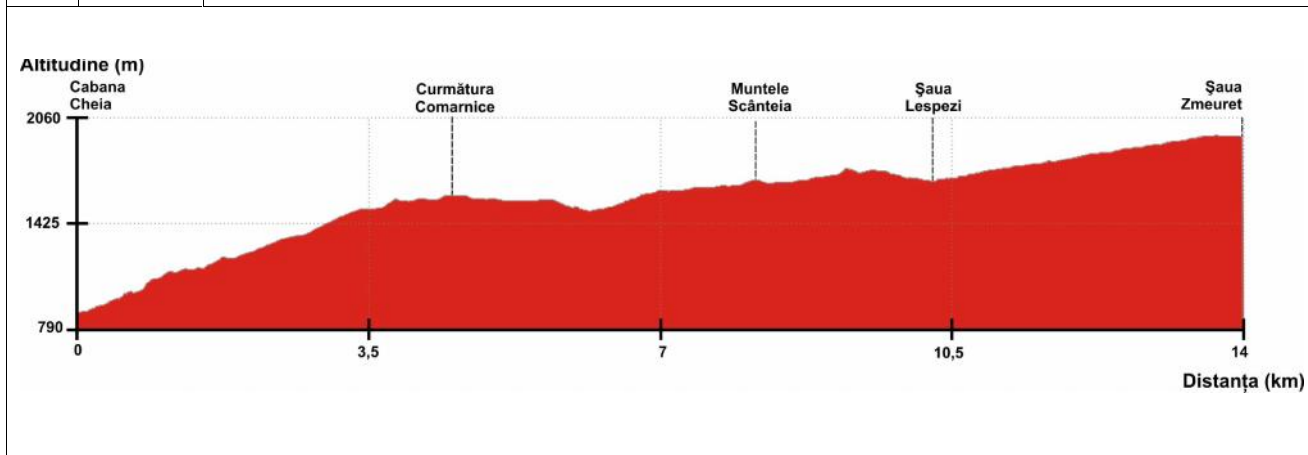
Este un traseu lejer, f r dificult i deosebite - în cea mai mare parte este pe drumuri forestiere, care poate fi parcurs atât vara, cât i iarna.

Traseul porne te din centrul sta iunii - 430 metri– 520 metri pe oseaua care urc pe lâng parc spre Izvorul 24. La circa 2 km ajunge în dreptul taberei i cabanei Comanca. Înainte de podul de peste Râul Ol ne ti se întâlne te indicatorul care marcheaz intersec ia cu traseele 15 marcat cu cruce ro ie i 19 marcat cu cruce albastr , care urc pe interfluviul dintre râurile Ol ne ti i Cheia. Se trece podul i se continu pe drumul forestier de pe Valea Ol ne tiului. Traseul este comun pân la Cantonul Silvic Mânzu cu traseul 16, marcat cu triunghi galben. Traseul trece apoi de o sta ie de captare ap i ajunge, dup 1 km, în poienile de la Comanca, unde se afl o biseric i câteva cabane.

Traversează râul și după 500 metri ajunge la Cantonul Silvic Comanca - panou informativ. Înainte de confluența cu Valea Radișă, la care ajungem după încă 2 km, drumul străduiește în cheile mijlocii ale Văii Olneții. După confluență valea este strâmtă și din nou apar chei. Trecând pe malul stâng, drumul însoțește râul cu numeroase cascade. Trece de Muntele Alionte, care trimite un pînten abrupt, silind râul să se răsucescă. După 6 km de la confluență ajungem la Cantonul Silvic Mânzu - 710 metri, unde traseele se despart - stâlp indicator, traseul 14 marcat cu bandă galbenă urcând spre aua Prislopel.

Traseul continuă pe Valea Olneții și după 3 km ajunge la un panou informativ și la un spațiu de campare. După încă 1 km ajunge la o intersecție de drumuri și confluență de pâraie, de unde drumul străduiește firul văii urcând în stînga pe versant, pentru a urca spre Cheile Olneții/Folea, la care se ajunge după 1 km de urcare, trecând de o serpentină, traseul traversează cheile și după încă 3 km de urcuș pe drumul forestier dintre stînci ajunge la confluența a trei pâraie, unde este și capătul drumului, lângă ruinele unor clădiri, la circa 1320 metri altitudine. De aici traseul străduiește drumul și urcă pe poteca erpuită de pe muchia dintre izvoarele din dreapta, printr-o porțiune de amestec. După 30-40 minute de urcuș destul de greu - 200 metri diferență de nivel, traseul ajunge într-o poiană la marginea unei porțiuni mai tinere de molid, de unde schimbă direcția de mers dinspre nord înspre nord-vest. Într-o porțiune de molid și după 15 minute de urcuș ușor ajunge într-o poiană în care se mai văd resturile unei cabane. De aici în 5 minute urcă printre molizi până într-o poiană mult mai mare, în dreptul unui vechi adpost situat pe malul unui mic lac -1590 metri, la nord de Vârful Folea. Aici traseul intersectează un drum de tractor destul de bun, care continuă să urce prin porțiune înspre nord. După 5 minute trece pe lângă o stîncă - dreapta - și intră din nou în porțiune de molid. Drumul urcă prin porțiune până într-un vârf împănărit - 1770 metri, al cărui versant sudic a fost tăiat în urma unei doborâturi de vînt - privești cîte creasta Buila-Vînturariș. Apoi traseul coboară înspre nord tot prin porțiune până într-o poiană, de unde continuă urcușul înspre nord-vest. După 15 minute iese din porțiune de molid la golul alpin, aici acoperit cu ienuperi și afini, în dreptul unei stînci - 1810 metri, unde se află și indicatorul care marchează capătul traseului. De aici, se poate urca în 15 minute pe la marginea porțiunii până în Vârful Gera - 1890 metri, unde este capătul din creasta Munților Căpâniș a alte două trasee: traseul 18 marcat cu triunghi roșu, care urcă de la Cabana Cheia și traseul 19, marcat cu cruce albăstrăie, care urcă din Băile Olneții pe interfluviul dintre râurile Cheia și Olneții.

17		Cabana Cheia - racord traseele 5, 12, 13, 14, 15, 18 – Curm tura Comarnice comun cu traseul 5, racord traseul 10 – Plaiul Lespezi – Curm tura Lespezi – Vârful Netedu - 1757 m - racord traseele 2, 3, apoi comun – Vârful Lespezi 1822 m – Vârful Govora - 1958 m – șaua Zmeuret racord cu traseul crestei principale a Munților Căpâni
----	---	--

Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferenț nivel pozitiv - m	Diferenț nivel negativ - m
14.21	894.2	1951.7	1951.7	1057.8	1413.2	-364.9

Marcaj: Bandă albastră

Timp de mers:

- vara: 8 -9 h
- iarna: nu se recomandă pe porțiunea Plaiul Lespezi – șaua Zmeuret

Sezonalitate: traseu de primăvară -toamnă

Dificultate: medie

Locuri de adăpost: Cabana Cheia, Stâna Lespezi, Refugiul Lespezi

Puncte de alimentare cu apă: Cabana Cheia, Izvorul Comarnice, Stâna Lespezi, Refugiul Lespezi

Traseul face legătura dintre Masivul Buila-Vânturari și Munții Căpâni, prin Plaiul Lespezi.

Este un traseu dificil prin lungime și prin importanta diferență de nivel ce trebuie urcată - peste 1000 metri.

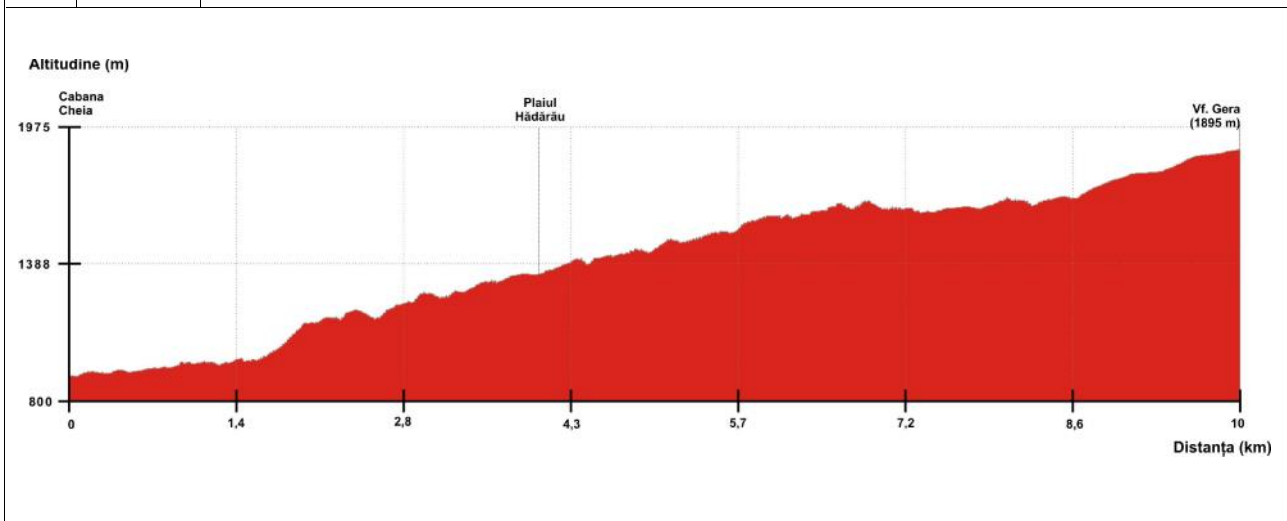
Traseul, comun în prima porțiune cu traseul 5 marcat cu triunghi roșu, urcă pe Pârâul Comarnice. După 10 minute printr-un fir de văl urcând în dreapta pe versant. Se urcă mai întâi pe un drum vechi de tractor cu multă vegetație arbustivă - 7 curbe la stânga, apoi, din dreptul unui paltin uriaș pe potecă înspre vest. După circa o oră de la plecare se lasă la stânga Poiana cu Bulbuce - circa 1320 metri, apoi într-un mic platou cu molizi, după care se iese într-o culme, de unde direcția de

urcare se schimb înspre sud-vest. Se continu pe versantul estic al culmii, prin p durea de molid i dup dou ore de la plecarea de la caban se ajunge într-o poian , unde se v d resturile unei stâne. Aici se g se te i un indicator, care marcheaz intersec ia cu traseul 10, marcat cu punct galben, care urc în creast i apoi coboar la Schitul Pahomie. Dac se continu traseul 5 minute se g se te un izvor. Din poian traseul urc prin p dure înspre vest i ajunge, dup 5 minute în culme, în Curm tura Comarnice - 1525 metri, într-o alt poieni , unde se desparte de traseul 5 marcat cu triunghi ro u, care merge c tre Satul Pietreni.

Din Curm tura Comarnice poteca porne te pe culme, spre nord-vest, dep ind pe rând Poiana Lung - 1580 metri i Culmea Gro ii Bode tilor, ajungând dup o or în Poiana Rotund - cu bordei pr bu it. De aici în 10 minute ajunge la golul alpin i dup alte 15 minute urc Muntele Scânteia - 1685 metri, locul de unde avem cea mai frumoas vedere asupra versantului nord-vestic al crestei Buila-Vânturari a. De aici continu pe muchie, trece pe rând de dou mici vârfuri i ajungem într-o a, la obâr ia Coste tiului - izvor la 100 metri. De aici se urc pe l s torile oilor spre Vârful Netedu, se trece pe lâng o stân – dreapta - i se ajunge în 30 minute la drum, unde este indicatorul ce marcheaz intersec ia cu traseul 2, marcat tot cu band albastr , care urc din Bistri a i cu traseul 3, marcat cu triunghi galben, care urc din Pietreni.

De aici se coboar în 15 minute pân la refugiul din Curm tura Lespezi - 1610 metri. De aici se urc pe drum înspre nord, apoi înspre stânga, se traverseaz obâr ia V ii Bistri a printr-o serpentin i se continu pân la o intersec ie, de la care direc ia se schimb înspre dreapta, spre obâr ia Râului Cheia/Valea Rece. Se ajunge aproape de obâr ie - în dreapta de v d c derile înspumate ale apei i peste vale ruinele unei stâne -, apoi printr-o alt serpentin – stânga - care ocole te Vârful Govora - 1957 metri, se ajunge în creasta principal a Mun ilor C p ânii, în aua Zmeuret, situat la vest de Vârful Zmeuret - 1978 metri. O variant mai scurt , recomandat în special la coborâre este cea direct , t ind serpentinele largi ale drumului.

18		Cabana Cheia - racord traseele 5, 12, 13, 14, 15, 17 – aua H d r u racord traseul 19 – Vf. C pr reasa – Vf Gera racord cu traseul crestei principale a Mun ilor C p âinii
-----------	---	--

Lungime real -km	Altitudine start-m	Altitudine final -m	Altitudinea maxim -m	Amplitudine	Diferen nivel pozitiv - m	Diferen nivel negativ -m
11.08	908.9	1895.0	1895.0	989.8	1823.6	-837.6

Marcaj: Triunghi ro u

Timp de mers:

- vara: 6 ½ - 7 h
- iarna: nu se recomand

Sezonalitate: traseu de prim var -toamn

Dificultate: medie

Locuri de ad post: Cabana Cheia, Stâna B trân

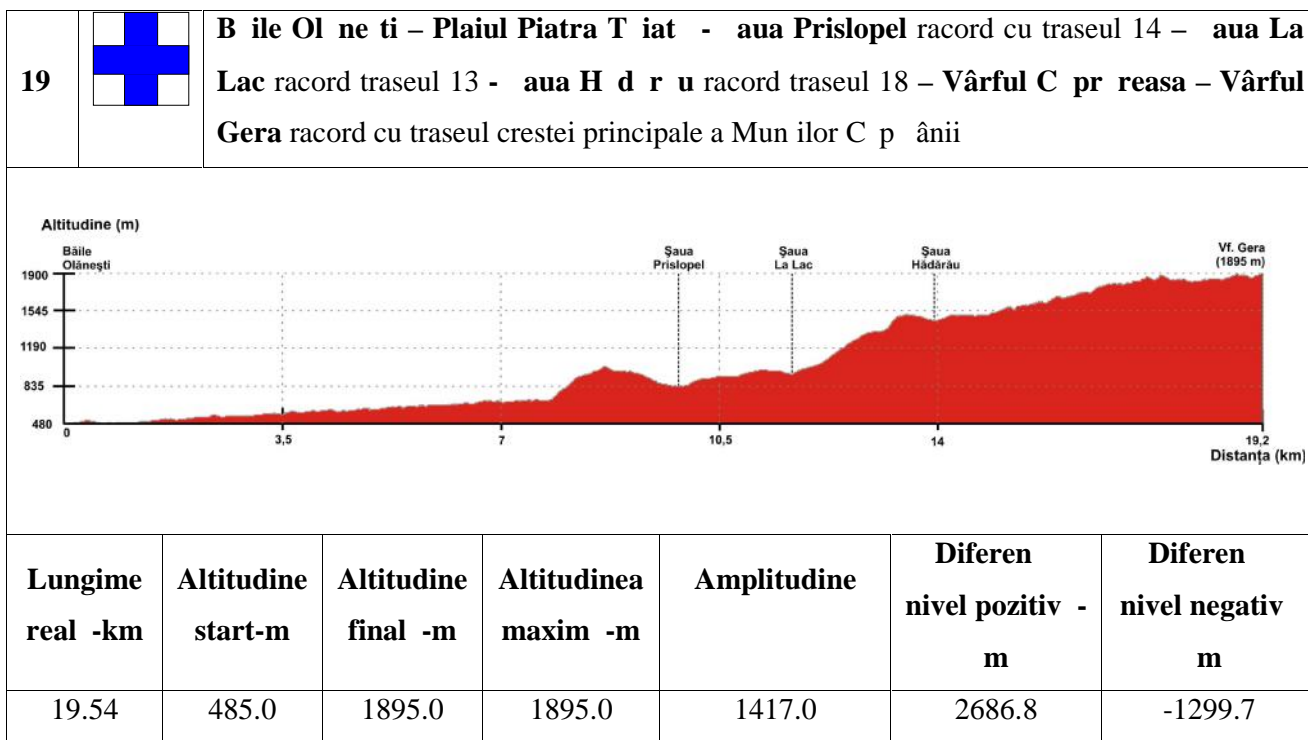
Puncte de alimentare cu ap : Cabana Cheia, Stâna B trân

Traseul face leg tura dintre Masivul Buila-Vânturari a i Mun ii C p âinii, prin Plaiul H d r u.

De la Cabana Cheia traseul porne te pe drumul forestier înspre nord, traverseaz Râuul Cheia, trece de intersec ia – indicator - cu traseele 14 - band galben - i 15 - cruce ro ie -, traverseaz râuul pentru a reveni apoi printr-o nou traversare pe malul stâng, dup care p r se te firul v ii urcând pe drum spre sud. Dup 5 minute ajunge în punctul unde un indicator arat c trebuie p r sit drumul.

Până aici traseul a fost însoțit de marcajul cruce galben al traseului 13. De la indicator se urcă în stânga în pârâu și se atacă pantele Muntelui Hădărau. După numeroase serpentine, pe un drum foarte vechi de tractor, uneori greu de distins, la capătul a 2 - 2 ½ ore de la plecare, traseul răzbește în Poiana Șăua Hădărau - 1320 metri. Aici este amplasat un indicator și traseul nostru întâlnește traseul 19, marcat cu cruce albastră, care urcă din Băile Olănești, cele două trasee fiind de aici comune până în Vârful Gera, punctul terminus, în creasta principală a Munților Căpâanii.

Dacă până aici traseul a urcat pe un vechi drum de tractor destul de greu de distins, de aici drumul devine foarte clar. Din poiană continuă spre nord și intră în pârău de fag pe fațada estică a Muntelui Căpâreasa. Drumul, sâpat uneori în stâncă versanților iese încet, prin urcare lentă în câteva puncte de unde este deschidere spre Vârful Stogu spre sud și Vârful Folea spre est. După circa 40 minute de mers din Șăua Hădărau, traseul iese într-o zonă cu pârău tânăr de molid. Se lasă în dreapta o poieni unde se văd resturile unei construcții, urcă o serpentină și se reia urcarea în lungul versantului și în 30 minute se ajunge la un izvor - circa 1600 metri. De aici, poteca coboară puțin până în dreptul unui vâlcel, apoi iese într-o poiană. Continuă urcarea prin stânga poienii, reintrând în molizi și după câteva sute de metri iese într-o poiană mai mare, care urcă până în stâncile vârfului Bogdana Mare. Urcând o porțiune prin pârău, în lungul izvorului Olănețului și aproape de obârșia acestuia ieșim în golul alpin. La obârșia văii se află două clădiri ale unei vechi stâne. De aici urcăm pe versantul sudic înierbat al Vârfului Gera - 1890 metri, punctul terminus al traseului.

Marcaj: Cruce albăstră

Timp de mers:

- vara: 8-9 h
- iarna: nu se recomandă pe porțiunea aua La Lac – Vârful Gera

Sezonalitate: traseu de primăvară -toamnă

Dificultate: greu

Locuri de adăpost: Adăpost aua Prislopel, Stâna Bătrân

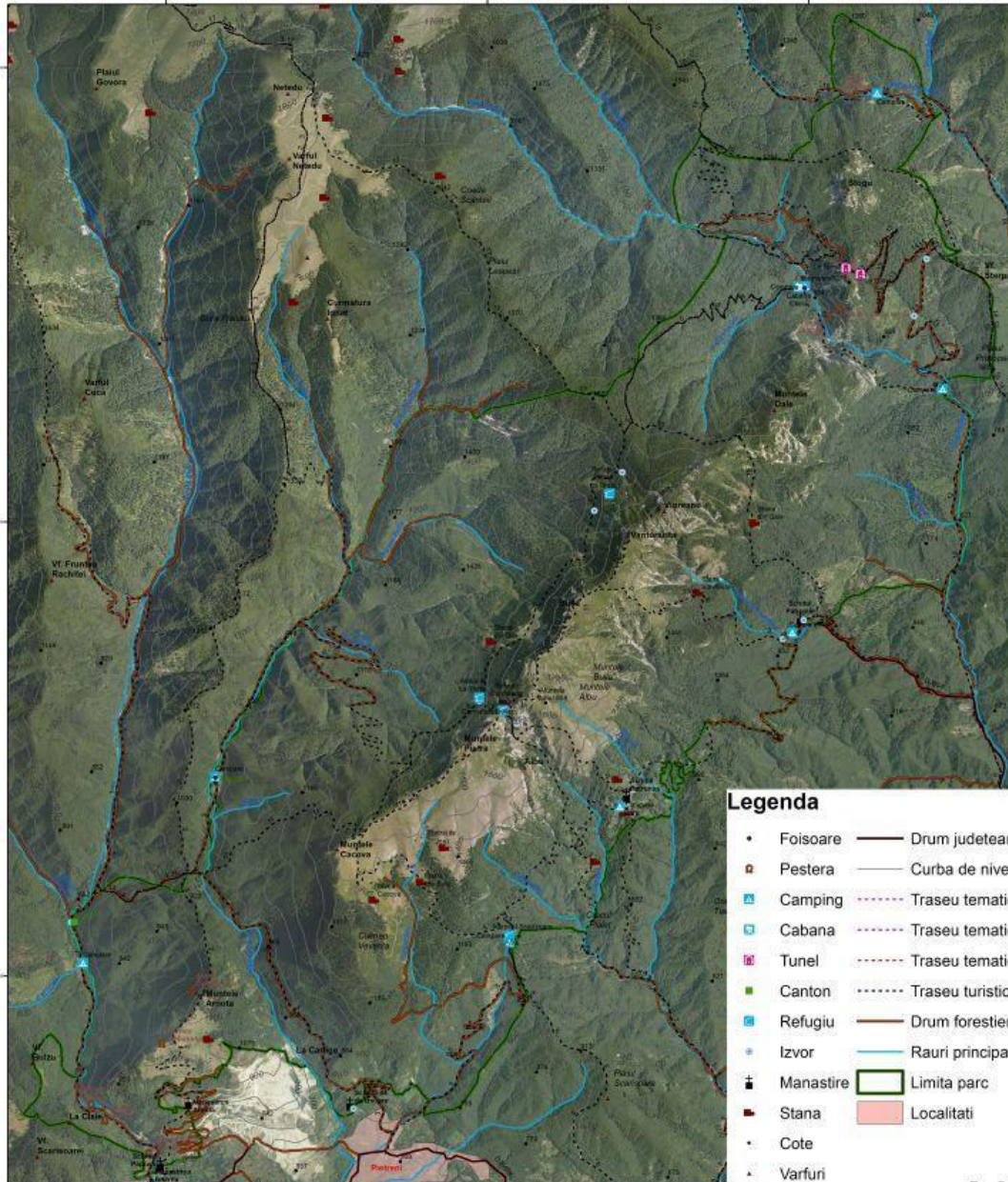
Puncte de alimentare cu apă : aua La Lac, aua Hădăru, Stâna Bătrân

Este unul dintre cele 4 trasee care fac legătura între Băile Olănești și Parcul Național Buia-Vânturari a.

Traseul pornește din centrul stațiunii 430 – 520 metri pe șoseaua care urcă pe lângă parc spre Izvorul 24. La circa 2 km ajunge în dreptul taberei și cabanei Comanca. Înainte de podul de peste Râul Olănești se întâlnește indicatorul care marchează intersecția cu traseele 14 - marcat cu bandă galbenă și 16 - marcat cu triunghi galben, care urcă pe Valea Olănești. Traseul este comun cu traseul 15 marcat cu cruce roșie - vezi descriere -, până în aua La Lac.

Din aua La Lac traseul pornește pe drumul către Cabana Cheia și de unde drumul forestier face o curbă la stânga în acțiune, îl prinde și începe să urce pe un drum de tractor, printr-o rarietate, mai întâi înspre nord, apoi înspre nord-est. După 10 minute ajunge într-o culme, aproape de drumul de tractor - în dreapta exploatarea silvică - de unde urcă pe aceasta prin pădure. În 15 minute ajunge într-o vale, la poalele abruptului calcaros, de unde schimbă din nou direcția de mers înspre nord-est. Poteca se strecoară printre stâncile de calcar, ocolind Muntele Stogu, pe la bază. Trece de o altă vale, aflată în estul Muntelui Stogu - aua Hădăru, de unde se îndreaptă spre vest. Traversează apoi o vale cu izvor și iese în culme, într-o altă vale, aflată de astăzi la nord de Muntele Stogu. De aici traseul continuă înspre nord, pe Muchia Hădăru și prin dreapta acesteia ajunge, după 15 minute, într-o poienă unde se văd resturile unor stâlpi de funicular. La 100 metri se află o altă poiană, unde este și intersecția - indicator - cu traseul 18 - vezi descriere -, marcat cu triunghi roșu, care urcă de la Cabana Cheia și merge împreună cu traseul nostru până în culmea principală a Munților Căpâni.

Legenda

- Foisoare
- ▣ Pestera
- ▣ Camping
- ▣ Cabana
- ▣ Tunel
- ▣ Canton
- ▣ Refugiu
- ▣ Izvor
- ⊕ Manastire
- ▣ Stana
- Cote
- ▲ Varfuri
- Drum judetean
- Curba de nivel
- Trasee tematice 1
- Trasee tematice 2
- Trasee tematice 3
- Trasee turistice
- Drum forestier
- Rauri principale
- ▭ Limita parc
- ▭ Localitati

1. Măslăreasa Bistra (acord traseu 2) – Cheie Bistra – Izvo Rău – Valea Căp – Păul Zăvoaga – Căminăra Rodanu (acord cu traseul creștin principal a Murșilor Căpășeni) 2. Măslăreasa Bistra (acord traseu 1) – Măslăreasa Amă – Vârful Amă (1185m) – Șaua Tăncior (acord traseu 4) – Vârful Pășop (acord traseu 3) apoi comuna – Vârful Neteș (1757 m) (acord traseu 11) – apoi comuna – Vârful Leșop (1822 m) – Vârful Govora (1986 m) – Șaua Zăvoaga (acord cu traseul creștin principal a Murșilor Căpășeni) 3. Șaua Pășop (acord traseu 5) – Cheie Căpșop – Izvoș Pășopului (acord traseu 11) – Valea Pășop (acord traseu 4) – Carfordul Său – Pășop – Valea Pășop (acord traseu 6) – Păul Neteș – Vârful Neteș (1757 m) (acord traseu 11) – apoi comuna – Vârful Leșop (1822 m) – Vârful Govora (1986 m) – Șaua Zăvoaga (acord traseu creștin principal a Murșilor Căpășeni) 4. Valea Bistra (Izvo Rău) (acord traseu 1) – Valea Tănciorului – Șaua Tăncior (acord traseu 2) – Valea Pășop (acord traseu 3) 5. Șaua Pășop (acord traseu 3) – Valea Pășopului Său (Valea Măi) – Poiana Scăpăra (acord traseu 6) – Mureșele Căpșop (acord traseu 11) – La Troșă (acord traseu 4) – Poiana de Pășop – Poiana Fața Pășopului – Poiana Funeșoasă – Căminăra Căpșop (acord traseu 10, 17) apoi comuna sau traseu 17) – Cabana Cheia (acord traseu 12, 13, 14, 15, 18) 6. Comuna Bărbănteg (acord traseu 7, 8) – Dealul Săgălea – Poiana Scăpăra (acord traseu 5) – Șaua Pășopului (acord traseu 6) – Căminăra Băle (acord traseu 7, 8, 11) – La Troșă (acord traseu 5) – Valea Căpșop (acord traseu 3)	7. Comuna Bărbănteg (acord traseu 6) – Valea Oșăbucă (comun cu traseu 8) – Valea Bărbănteg (acord traseu 6) – V. Tuda – Căminăra Bulei (acord traseu 6, 11) 8. Comuna Bărbănteg (acord traseu 6) – Valea Oșăbucă (comun cu traseu 7) – Șaua Pășopului (acord traseu 6) – Șaua Pășopului (acord traseu 5, 10) – Valea Căpșop – Valea Cheia (acord cu traseu 12, apoi comuna) – Șaua Iezer – Șaua Cheia 9. Șaua Pășop (acord traseu 8, 10) – Șaua Ștevoara – Mureșele Căpșop – Șaua Ștevoara (acord traseu 11) 10. Șaua Pășop (acord traseu 8, 9) – Șaua Dale – Căminăra Dale (acord cu comuna Ștevoara-Văntur) – Căminăra Căpșop (acord traseu 5, 7) 11. Valea Pășop (Izvoș Pășop) (acord traseu 3) – Mureșele Căpșop (acord traseu 5) – Vârful Pășop (1643 m) – Căminăra Băle (acord traseu 5, 7) – Vârful Vănturului Mare (1600 m) – Căminăra Dale 12. Șaua Valea Chei – Șaua Iezer – Valea Cheia (comun cu traseu 5) – Carfordul Său-Căminăra (acord cu traseu 13) – Cabana Cheia (pe Bistra Căpșop) (acord traseu 5, 13, 14, 15, 17, 18) 13. Cantonul Său Căpșop (acord cu traseu 12) – Șaua La Lac (acord traseu 14, 15, 16) apoi comun cu traseu 14 și 15) – Șaua Ștevoara (tunel) – drum Cabana Cheia (acord traseu 5, 12, 14, 15, 17, 18)	14. Băle Oșăbucă – Valea Oșăbucă – Cantonul Său Măioș (comun cu traseu 16) – Șaua Pășop (acord cu traseu 15, 18) apoi comun – Șaua La Lac (acord cu traseu 13) apoi comun – Căminăra Ștevoara – Cabana Cheia (acord traseu 5, 12, 13, 17, 18) 15. Băle Oșăbucă – Păul Pășop Tărbă – Șaua Pășop (acord cu traseu 14) apoi comun cu traseu 14 și 15) – Șaua La Lac (acord cu traseu 13) – Căminăra Ștevoara – Cabana Cheia (acord traseu 5, 12, 14, 17, 18) 16. Băle Oșăbucă – Valea Oșăbucă – Cantonul Său Măioș (comun cu traseu 14) – Cheie Oșăbucă – V. Folea 17. Cabana Cheia (acord traseu 5, 12, 13, 14, 15, 16) – Căminăra Căpșop (comun cu traseu 5, acord traseu 10) – Păul Leșop – Căminăra Leșop – Vârful Neteș (1757 m) (acord traseu 2, 3, apoi comuna) – Vârful Leșop (1822 m) – Vârful Govora (1986 m) – Șaua Zăvoaga (acord cu traseul creștin principal a Murșilor Căpășeni) 18. Cabana Cheia (acord traseu 5, 12, 13, 14, 15, 17) – Șaua Hărbăru (acord traseu 10) – V. Căpșop – V. Oșăbucă (acord cu traseul creștin principal a Murșilor Căpășeni) 19. Băle Oșăbucă – Păul Pășop Tărbă – Șaua Pășop (acord cu traseu 14) – Șaua La Lac (acord traseu 13) – Șaua Hărbăru (acord traseu 18) – V. Căpșop – V. Oșăbucă (acord cu traseul creștin principal a Murșilor Căpășeni)

Anexa nr. 4 la Strategia de Turism a PNBV

Obiective turistice antropice

Obiective cultural-istorice în perimetrul parcului

1. Mănăstirea Bistrița
2. Biserica Bolnița - Bistrița
3. Biserica Sfinții Arhangheli – Peștera Liliacilor/Sfântul Grigore Decapolitul
4. Biserica Ovidenia – Peștera Liliacilor/Sfântul Grigore Decapolitul
5. Schitul Păpușa – Bistrița
6. Mănăstirea Arnota – Bistrița
7. Schitul 44 Izvoare – satul Pietreni
8. Schitul Pârțușă – Bărbăntu
9. Schitul Pahomie – Cheia

a) Mănăstirea Bistrița

Acces: 45 km V de Râmnicu Vâlcea - 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu până la Costești, apoi 7 km până în satul Bistrița

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Stare a: Mihaela Tama

Cazare: 60 de locuri, dormitoare cu 4-6 locuri

Telefon: +402508633.27

Ctitorie a boierilor Craiove ti, banul Barbu i fra ii s i Pârvu, Danciu i Radu, m n stirea Bistri a dateaz din jurul anului 1490, îns prima atestare documentar a m n stirii se p streaz în „Hrisovul de danie”, datat 16 martie 1494, apar inând lui Vlad Vod C lug rul. Din 1497 marele ban Barbu Craiovescu a adus de la Constantinopol moa tele Sfântului Grigore Decapolitul care a tr it în perioada 780-842. M n stirea a fost puternic avariat de expedi ia condus de Mihnea cel R u în 1509. Dup înl turarea acestuia, banul Barbu, cu sprijinul lui Neagoe Basarab, o reface între anii 1515-1519. Pictura a fost atribuit me terilor zugravi Dumitru, Chirtop i Dobromir, de numele c rora se leag i fresca M n stirii Dealu, de lâng Târgovi te, i executarea lucr rilor în piatr de la ansamblul Curtea de Arge .

Din ctitoria Craiove tilor, ast zi se mai p streaz doar biserica Bolnei, ridicat în anii 1520-1521.

În cele peste cinci secole de existen , m n stirea a fost un centru de cultur foarte important pentru ara Româneasc , comparabil cu m n stirea Neam din Moldova. De remarcat faptul c în complexul monahal de la Bistri a s-a instalat prima tiparni din ara Româneasc , a ieromonahului Macarie, precum i o leg torie de c r i biserice ti. Aici - dup opinia unor cercet tori, s-a tip rit, în anul 1508, Liturghierul slavon al c lug rului Macarie, prima carte tip rit pe p mânt românesc. Ieromonahul Eftimie, egumen al m n stirii, a redactat în limba român primul act m n stiresc, cunoscut sub numele de Zapisul lui Eftimie, în 1573. Un alt reprezentant al colii slavo-române este ieromonahul Mihail Moxa, c lug r la M n stirea Bistri a, care în 1620 tip re te Cronica Universal , iar în 1640 Pravila de la Govora.

În anul 1683, domnitorul Constantin Brâncoveanu d ruie te m n stirii un policandru ornat cu ou de stru , lucrat la Viena, mai multe obiecte de cult, c r i liturgice i clopotul mare, care cânt re te 800 kg. Tot acum a fost reparat întreg complexul monahal, a ez mânt zugr vit în 1820 de banul Grigore Brâncoveanul.

Dup anii 1877-1878, aici a func ionat un spital militar al Crucii Ro ii, iar între 1883-1895 a func ionat o coal militar , pe b ncile c reia s-au format Alexandru Averescu, Ion Dragalina, David Praporgescu, Eremia Grigorescu. În anul 1904 este înfiin at aici, de c tre mare alul Averescu, un orfelinat; între 1908-1911 aici î i are sediul primul Seminar Episcopal al Râmnicului; între 1913-1948 aici a func ionat un liceu de fete; în 1948 a fost transformat , prin hot rârea Sfântului Sinod, în m n stire cu ob te de maici, iar apoi prin decretul 410/1959 desfiin at . În anul 1940, aici a stat cu domiciliu for at generalul Ion Antonescu, înainte de preluarea puterii de la regele Carol al II-lea.

În 1984 se începe un amplu proces de revigorare a vie ii monahale sub îndrumarea episcopului Gherasim, organizându-se un centru de conservare i restaurare a bunurilor de

patrimoniul: icoane și cri. Din anul 2003 se va deschide, în incinta mănăstirii Bistrița, și un muzeu al tiparului și scrii bisericești vâlcene.

Construcția actuală a mănăstirii datează din vremea domniei lui Gheorghe Bibescu. Cutremurul din 1838 va afecta întreaga construcție, ce va fi restaurată timp de 10 ani, începând cu 1846 și terminând la 15 august 1855, în timpul domniei țirbei Vodă, când a fost sfințită biserica mare închinată Adormirii Maicii Domnului.

Biserica este construită în stil neogotic, cu dimensiuni generoase, având aspect de catedrală. Are o turle mare, cilindric pe naos, și altele două mai mici, paralelipipedice pe pronaos, o absidă flancată de două absidiole laterale și două frontoane triunghiulare pe laturi. Interiorul impresionează prin mormine, iar ochiul deprins cu stilul bizantin este contrariat de catapeteasma în stil gotic, executată la Viena. Pictura noii biserici, în ulei, a fost executată de pictorul Gheorghe Tătescu în 1850, o pictură realistă, monumentală, cu registre largi. Pictura este modernă, la intrare aflându-se portretele murale ale lui Barbu Craiovescu și al principelui domnitor din anul 1855, Barbu Țirbei. În interior se află și mormântul ctitorului.

Printre elementele decorative valoroase din interior se remarcă icoana cu șase fețe, pictată de un călugăr în 1833, reprezentând pe o parte pe Iisus Hristos, Sfânta Maria și Sfântul Ion, iar pe cealaltă parte pe sfinții mucenici Vasile, Grigorie și Ioan, prin dispunerea ingenioasă a unor lamele perpendiculare pe fețele principale ale icoanei.

Tot în interior se află și moaștele Sfântului Grigore Decapolitul - sfânt ce a trăit în Asia Mică în jurul anului 780 d. Hr., aduse aici de către Barbu Craiovescu, la scurt timp de la ctitorire, adăpostite de o frumoasă raclă de argint, bogat ornamentată, daruită mănăstirii de către doamna Bălașa, soția domnitorului Constantin Șerban-Vodă, în anul 1656.

Biserica este înconjurată de clădiri impunătoare, având două curți interioare. Curtea principală este alcătuită din clădiri cu etaj pe trei părți: Palatul Domnesc pe latura nordică, pe sub care se trece, printr-o arcadă, în cea de-a doua curte interioară; un șir de clădiri crenelate în partea superioară, pe sub care este intrarea, pe latura sudică; un alt șir de clădiri cu etaj și clopotniță, pe sub care se trece, printr-o arcadă, spre biserica Bolnița și spre Peștera Liliacilor, pe latura vestică. Pe latura dinspre est, cea care duce spre râul Bistrița, se află doar un foișor elegant, susținut de 12 coloane de piatră și străjuit de două mici turnulețe, de unde priveliștea se deschide spre Cheile Bistriței și schitul Păpușa.

b) Biserica Bolnița

Acces: În vestul mănăstirii Bistrița, imediat în afara incintei, pe sub clopotniță

Hramul: Schimbarea la față

Biserica a mănăstirii Bistrița

Imediat lângă incinta mănăstirii Bistrița se află biserica Bolnicea, cel mai vechi lăcaș păstrat în formă originală. Se ajunge la ea trecând prin arcada de sub turnul clopotniț și urcând treptele spre un zid de cărămidă aflate în vestul mănăstirii. Mulți specialiști cred că este chiar mai veche decât ctitoria principală, fiind clădită în secolul al XIV-lea de către clugării sihăstriași, probabil la îndemnul lui Nicodim de la Tismana. Prezența chipului lui Barbu Craiovescu și al soției sale Salomia pe unul din pereți a fost pe cercetătorii săi atribuită lui ctitorirea bisericii.

Din ctitoria Craioveștilor, astăzi se mai păstrează doar biserica Bolnicea, 1520-1521, o construcție modestă, de 11 x 4 m, din piatră bolovani de râu și pe alocuri cărămidă, de tip navă, fără turlă, acoperită cu țigle. Biserica are un naos pătrat, cu altarul rotunjit în interior, fără pronaos. Bolta este de formă cilindrică fără turlă - indiciu de vechime mare - asemănare cu Cotmeana. Are o impresionantă frescă interioară, realizată de Dumitru Chirtoș în jurul anului 1520, fiind a doua ca vechime din Oltenia după cea de la mănăstirea Cozia, realizată în 1388, din tradiția paleologică târzie, când începeau să pătrundă în Balcani elemente artistice folosite de iconografia creștină. Biserica este închinată „Schimbării la față”. Ulterior, vornicul erban Cantacuzino al cărui portret este zugrăvit în stânga ușii, împreună cu cel al doamnei sale Adriana, i-a adăugat un pridvor deschis, de zidărie, pe stâlpi de piatră, zugrăvit de Iosif ieromonahul și Harinte, în stil brâncovenesc - 1710.

Ușa de la intrare, frumos sculptată, datează din epoca lui Matei Basarab.

În imediata apropiere a bisericii Bolnicea, se mai pot vedea:

i) **Casa bolnicei** - construită de către arhimandritul Gavriil Petrovici în anul 1836, spațiile sale cunoscând diferite întrebuințări: spital, coală, stăruie, locuință - casa preoților - și domiciliu forat al lui Ion Antonescu.

ii) **Cavoul Dascălii** - construit din cărămidă de către arhitectul Nae Panait, adăpostind osemintele Mariei Dumitracu, întâia învingătoare a orfelinatului.

iii) **Cavoul episcopului Vartolomeu Stănescu** - clădire monumentală în stil bizantin, datând din anul 1933.

iv) **Vila episcopului Vartolomeu** - construită în 1933 de același episcop, remarcându-se prin autenticul stil românesc, cu cerdacuri deschise, cu arcuri în semicerc, așezate pe stâlpi din lemn sculptați și vopsiți.

v) Câteva exemplare de **castani comestibili** - *Castanea sativa* seculari, în grădina din vestul mănăstirii.

vi) **Podul Bibescu Vodă**, aflat la ieșirea Bistriței din chei, construit între anii 1846-1848.

vii) **Crucile monumentale** s-au păstrat în peretele drept al Cheilor Bistriței, la ieșirea acestora dintre pereții de calcar, datând din timpul domniei lui Carol I - probabil 1867, în urma vizitei acestuia.

c) Biserica Sfin ii Arhangheli

Acces: Pe sub clopotni a m n stirii, apoi pe o potec amenajat cu balustrade, ce urc 15 minute înspre nord-est pân la Pe tera Liliiecilor

Hramul: Sfin ii Arhangheli

Biserica m n stirii Bistri a

Se afl în Pe tera Liliiecilor, în dreptul deschiderii celei mari a acesteia, beneficiind de lumina ce vine dinspre Cheile Bistri ei.

Este ctitoria, din anul 1637, a mitropolitului Teofil al rii Române ti, pe ruinele unui alt l ca , mult mai vechi, datând înc din secolul al XIII-lea. A fost restaurat în anii 1781-1782, 1829, 1944-1945 i 1977-1978.

Arhitectura bisericii este simpl , are dimensiuni modeste - interior: 6,75 x 3,15 m, form de nav , cu naos, pronaos i altar, fiind acoperit cu i . Absida altarului este semicircular , prev zut cu trei ferestre i acoperit de o calot sferic . În partea vestic , lipit de biseric , se afl o înc pere ce a servit drept chilie ultimilor c lug ri care au vie uit în pe ter .

Pictura este executat la data ctitoriei de c tre un autor necunoscut i are o valoare stilistic deosebit , apar inând fazei de tranzi ie de la stilul vechi la stilul nou, cel al epocii lui Matei Basarab. Ulterior, aceasta a fost restaurat în dou rânduri, o dat între anii 1781-1782 de c tre Efreim Zugravul, iar apoi, în 1829, de c tre ieromonahul Partenie Zoba, care a desf urat o via artistic deosebit de intens la m n stirea Bistri a.

d) Biserica Ovidenia

Acces: Pe sub clopotni a m n stirii, apoi pe o potec amenajat cu balustrade, ce urc 15 minute înspre nord-est pân la Pe tera Liliiecilor

Hramul: Intrarea în biseric a Maicii Domnului

Biserica m n stirii Bistri a

Cel mai vechi monument istoric aflat în Pe tera Liliiecilor este bisericu a Ovidenia. Se presupune c prima biseric din pe ter a fost ridicat la sfâr itul secolului al XIII-lea, aceasta ruinându-se în secolul al XIV-lea, când c lug rii au p r sit pe tera i au construit bisericu Bolni a, în vremea egumenului de la Tismana.

Biserica Ovidenia a fost ctitorit între anii 1633-1635, dar ultimele cercet ri au stabilit c a fost construit în acela i timp cu aducerea moa telor Sfântului Grigore Decapolitul la m n stirea Bistri a, în anul 1497. Ctitorul bisericii se consider a fi egumenul Macarie, al c rui portret votiv se afl pe peretele nordic, al turi de cel al egumenului Daniil, ultimul dintre restauratori - 1828, dup altele în 1609 i 1769. Restaur ri ulterioare au mai fost f cute în anii 1944-1945 i 1977-1978.

Biserica a fost construită atât pentru a servi drept loc de cult, dar mai ales pentru a fi „tăinuță” a marelui stăruitor. Aici au fost ascunse, în repetate rânduri, moartea Sfântului Grigore Decapolitul, dovezile marelui stăruitor și chiar bunurile de preț ale domnitorilor acelor vremuri, când arăsa se afla în pericol. În acest scop, a fost construită o fîșie, între peretele galeriei pe terasă și zidul vestic al bisericii, a cărei intrare era prin altar, și care se zăcea și se masca după ce bunurile de preț erau ascunse acolo. Acestei ascunzătorii se datorează păstrarea până în zilele noastre a numeroase cărți de valoare și a altor obiecte de artă cu care se mândresc muzeele de astăzi.

Biserica este construită la capătul unui mic divortiu care se desprinde din galeria principală pe terasă, într-un loc ascuns, fiind greu de observat, și este construită parțial din zid de cărămidă, parțial cioplită în pereții galeriei.

Din cauza conformației galeriei nu respectă specificul bisericilor ortodoxe, având altarul dispus spre nord-vest. Este alcătuit doar dintr-un naos de dimensiuni modeste - 3 x 2,20 m și dintr-un altar, iar în pereții laterali au fost decupate fîșii care simulează ferestrele.

Pictura, executată în stil bizantin, este destul de rău păstrată, atât din cauza umezelii din peșteră, cât și a turpănilor care și-au lăsat urmele pe zidurile bisericii. Având în vedere anul ctitoririi, se poate presupune că ar fi opera aceluiași meșter zugrăvitor care a pictat și biserica Bolnița - Dobromir și ucenicii Dumitru și Chirtoș.

e) Schitul Păpușa

Acces: 15 minute de mers de la marelui stăruitor Bistrița, pe potecă, peste râu, înspre NE

Hramul: Sfântul Grigore Decapolitul

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială – Bistrița

Preot: Ion Mladin

Schitul se află în vecinătatea marelui stăruitor, ajungându-se aici în 15 minute, pe o potecă care urcă peste râul Bistrița înspre nord-est. Fiind situat peste râu, el poate fi văzut foarte bine din poteca care duce la Peștera Liliacilor/Sfântului Grigore Decapolitul. După turla octogonală și pridvorul deschis, biserica pare a fi din epoca brâncovenească. Într-adevăr, a fost zidită în 1712, dar ea nu este ctitorită de domnitorul Constantin Brâncoveanu, ci de călugării bistrițeni care îl aveau în frunte pe egumenul Ștefan. Aceștia au închinat-o Sfântului Grigore Decapolitul. Zugrăveala însă, din aceeași epocă, a fost făcută cu cheltuiala unor membri ai familiei Brâncoveanu, printre care și vornicul Iordache Creulescu, ginerele domnitorului, căsătorit cu domnișoara Safta.

La început, aici erau numeroase chilii în care se retrăgeau în liniște călugării cărturari de la marelui stăruitor Bistrița, dar astăzi nu s-a mai păstrat decât biserica, aflată lângă cimitirul satului - servește și în prezent ca biserică parohială a satului Bistrița.

Planul construcției este dreptunghiular - 9,5 x 4,5 m la exterior, cu pridvorul retras cu circa 70 cm față de zidul naosului. Este alcătuit din pridvor, naos și altar. Pridvorul este alcătuit din două coloane și două semicoloane cilindrice, cu arcade înemicerc. Pe naos se află o turleă, în plan octogonal, cu o bază paralelipipedică înaltă. Ca elemente decorative, la exterior sunt prezente brâuuri de cîrmidă aparentă, care înconjoară biserica în dreptul streașinii, bazei și părții superioare a turlei. Pictura bisericii datează din anul 1712, fiind opera zugravului Iosif și a ieromonahului Teodosie.

f) Mănăstirea Arnota

Acces: drum pietruit de la mănăstirea Bistrița - 5 km - ce urcă spre NE prin cariera de calcar Bistrița

Hramul: Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Stare a: bine de mănăstirea Bistrița

Telefon: +40745303138

A fost ctitorită de Matei Basarab în anii 1633-1634, cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, pe temelia unei biserici mai vechi, și este situată la 37 km de Râmnicu Vâlcea, aproape de mănăstirea Bistrița. Conform unei legende, Matei Basarab a zidit mănăstirea aici deoarece, înainte de a fi domn, găsisese scări în aceste locuri, când s-a ascuns în nișele tufurilor, pe când era urmărit de turci. Cercetările din anul 1974, efectuate sub egida Direcției Monumentelor Istorice, au permis să se constate că la temelia actualii biserici se găsesc urmele altor biserici încă nedatate, care vor fi existat aici. Pridvorul cu turleă i-a fost adăugat de către Constantin Brâncoveanu, la începutul domniei lui, odată cu reparațiile, în anii 1705-1706. Tot el și-a reconstruit catapeteasma, o adevărată operă de artă sculpturală, în stil brâncovenesc care din 1913 se află la muzeul de artă brâncovenească de la Mogoșoaia și renovează pictura, fără să o înlocuiască pe cea originală.

Ușa bisericii, sculptată în lemn de castan, are o inscripție în limba slavonă, în care se spune astfel: „Acestă uși le-a făcut Constantin Brâncoveanu vel-logofăt”. Ele poartă pictura originală „dreas” sub evlaviosul domn, când s-a zugrăvit și pridvorul, pe care tot el și-a adăugat. Pictura inițială are o mare valoare artistico-documentară, foarte valoroasă fiind și portretul lui Matei Basarab, realizat în 1644 de zugravul Stroe din Târgoviște.

Biserica mănăstirii este o construcție mică, cu o linie simplă și sobră, fiind realizată după un plan trilobat, cu abside poligonale și pridvor deschis. Deasupra naosului este adăugată o turleă înaltă, iar pe pridvor este o altă turleă mai mică, cea din timpul lui Brâncoveanu. Fațadele au fost împodobite, cu ajutorul unui brâu din cîrmidă aparentă, în două registre: cel inferior, în care se observă frumoase firide rotunjite, și cel superior, în care s-au realizat ochiuri adâncite. Pereții și turlele sunt înfrumusețate cu ornamente din cîrmidă aparentă. Renovarea bisericii s-a făcut între anii 1852-

1856, de către domnitorul Barbu Știrbei, care a demolat chiliile vechi din vremea lui Matei Basarab, deja ruinate, și a ridicat alte clădiri, după planul unor arhitecți străini.

În anul 1934 s-au mai zidit unele chilii, care există și astăzi, într-una fiind amenajat un mic muzeu unde au fost expuse odoarele mănăstirii, iar între anii 1954-1958 a fost consolidat întregul așezământ monahal și s-au introdus instalații de apă încălzire.

În pronaosul bisericii actuale se află două morminte: mormântul lui Matei Basarab, mort la 9 aprilie 1654, îngropat mai întâi la Târgoviște și adus apoi la Arnota, după școala seimenilor, și mormântul lui Danciu vel-vornic, tatăl lui Matei Basarab, fost oțean al lui Mihai Viteazul, căzut în timpul luptelor din Transilvania la Turda, înmormântat în anul 1604 la Alba-Iulia, rămășițele lui pământeni fiind aduse la Arnota în 1648.

Această frumoasă mănăstire, prin pictura, arhitectura și sculptura sa, poate fi considerat unul dintre cele mai reprezentative monumente istorice și de artă religioasă din țară.

După anul 1999, Arnota a devenit mănăstire de maici.

g) Schitul 44 Izvoare

Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea-Tg. Jiu până la Costești, apoi 7 km până în satul Pietreni

Hramul: Sfântul Nicolae

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Ion Mladin

Se află în nordul satului Pietreni, pe malul stâng al râului Costești, la ieșirea acestuia din Cheile Costești. Cunoscut și sub numele de Schitul de sub Piatră, schitul a fost construit de către egumenul Ștefan al mănăstirii Bistrița, în anul 1701, fiind metoc al acestei mănăstiri.

Din vechiul schit nu s-a mai păstrat decât biserica și un zid de incintă.

Este o biserică simplă, în formă de navă, cu pridvor închis ulterior, naos și altar, având ca ornamentație exterioară câteva brâuuri de cărmidă aparente și un fronton cu icoana Sfântului Ștefan. Este acoperit cu țigle, acoperișul în patru ape fiind de o zvelte foarte elegantă.

Pictura este opera pictorului bistrițean Efrem Zugravul, din păcate deteriorată în urma fisurării pereților, ca urmare a zguduirilor produse de exploziile din cariera aflată în apropiere.

De la biserică, pe o potec nemarcată înspre nord-vest, se poate ajunge, după 5 minute de urcuș, în Cheile Costești.

h) Schitul Pârșana

Acces: 30 km DN 67 Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu până la Bârzești, 5 km șosea până în Bârbești, 3 km drum forestier pe valea Otșu, 1 oră înspre nord pe potecă – marcaj cruce roșie

Hram: Cuvioasa Paraschiva

Adresa: Bârbotești, jud. Vâlcea

Stare : ieromonah Varsanufie Gherghel

Cazare: - 2 camere cu câte 3 paturi

- 1 cameră la mansardă cu 10 paturi

Telefon: +40723572894

Schitul are hramul „Cuvioasa Paraschiva”, de la numele mamei episcopului Climent. Acest schit a fost construit în 1740 de către Episcopul Climent al Râmnicului, în amintirea faptului că aici a fost născut de mama sa Paraschiva Modoran din Pietrarii de Jos, fugăr peste munte de frica unei invazii turcești, adăpostindu-se la poalele Muntelui Buila, în locul numit astăzi Pârțunsa.

Schitul este distrus în urma căderii unei stânci, fiind refăcut, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, de postelnicul Dumitru, protopopul Pietraru și postelnicul Ion Bârboteșcu, probabil urmașii episcopului Climent.

În anul 1895, schitul a fost iarăși prăsit de slujitori, dar a fost readus la viață între anii 1934-1935 și resfințit în ziua de 23 august 1936, prin truda ieromonahului Veniamin Grigorescu.

Actuala construcție datează din secolul al XIX-lea, iar pictura este în stil brâncovenesc cu influențe populare (vezi Sf. Dumitru, Sf. Gheorghe pictat deasupra intrării la pridvorul exterior).

Biserica a suferit modificări în anii 1963 și 1977, când a fost construită casa stareului Veniamin Grigorescu, 1935-1975, și Paul Niculescu, 1975-1990, atunci fiind închis pridvorul și biserica fiind acoperită cu tablă. Din anul 2001 au început lucrările de construcție la o nouă biserică.

i) Schitul Pahomie

Acces: 15 km oseaua Râmnicu Vâlcea-Olnești, 6 km osea până în satul Cheia, 6 km drum forestier pe Valea Cheia, 3 km drum forestier pe Valea Comarnice

Hram: Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul

Adresa: Bile Olnești, jud. Vâlcea

Stare : protosinghel Ieronim Tama

Fiind situat pe teritoriul localității Bile Olnești, județul Vâlcea, la aproximativ 30 km de Râmnicu Vâlcea, sub crestele Munților Căpâni, accesul la această așezare monahală se face pe DN 64 A Râmnicu Vâlcea - Bile Olnești, trecând prin Putești-Măglaie, virând la stânga spre satul Cheia, apoi pe Valea Cheii, pe un drum forestier practicabil și accesibil și cu mijloace auto, până la Izvorul Frumos, care târănește de sub stâncă lung de aproape 50 de metri, pe care este clădită biserica schitului, având hramul „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”.

Din pisania actuală a schitului rezultă că întemeietorii sunt Pahomie monahul și Sava Haiducul, în anul 1520, justificându-se numele de Schitul Pahomie de la Izvorul Frumos.

Dup o alt pisanie, acest Pahomie nu ar fi altul decât marele ban Barbu Craiovescu, ctitorul M n stirii Bistri a, care în anii 1519-1520, când recl de te Bistri a, d râmât de tunul lui Mihnea cel R u în anul 1509, zide te i Schitul Pahomie, în amintirea faptului c la Izvorul Frumos, în pustietatea Masivului Buila, în drumul pe care-l c uta prin p dure ca s ajung la Sibiu, spre a sc pa de urgia lui Mihnea, î i g se te salvarea vie ii sale i a celor care îl înso eau în pribegie. Printre prietenii s i se afla c pitanul de oaste Sava, devenit Sava Haiducul, pentru faptul c , z bovind st pânul s u de mai mult vreme aici, deseori a f cut incursiuni prin localit ile învecinate, pentru a face rost de hran .

Data de 1684 din pisania de ast zi a schitului este presupus a fi anul în care a avut loc repararea schitului, în acela i an fiind renovat i M n stirea Bistri a de Constantin Brâncoveanu, în calitate de descendent al familiei Craiove tilor.

Din 17 decembrie 1824, avem date scrise despre starea schitului „Izvorul Frumos” - metocul M n stirii Iezer: „Biserica se afl spre d râmare cu totul”. Din anul 1880, schitul a fost p r sit. Abia în 1952 s-a recl dit biserica în forma ei ini ial , dup tr s turile zidurilor r mase, cu zidari din Coste ti i tâmplari din B rb te ti, pictura fiind executat de Stan Hermeanu, în 1956. Cu timpul, pictura s-a deteriorat, fiind refacut în 1997, de c tre ierodiaconul Popa Nicolae din Peri ani.

Sfin irea schitului s-a f cut la 30 septembrie 1956, de c tre episcopul Iosif al Râmnicului, i a fost încredin at spre îndrumare p rintelui Veniamin de la Schitul P trunsa.

Primul vie uitor al schitului reînnoit a fost c lug rul Ioasaf Ionescu, venit de la Arnota. El moare în 1980 i este înmormântat lâng zidul bisericu ei schitului. Dup această dat , schitul este p storit de tân rul monah Galaction Zelig, format duhovnice te de p rintele Lavrentie Sovrea de la M n stirea Fr sinei, însufle ind schitul cu vie uitori i sco ându-l astfel din anonim. Sim indu-se obosit, p rintele Galaction cere Prea Sfin itului Gherasim pe p rintele ieromonah Ieronim Tama , de la M n stirea Nicula, fiul duhovnicesc al Înalt Prea Sfin itului Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Clujului, pentru a prelua conducerea schitului. Cererea este aprobat începând cu data de 1 ianuarie 2002.

Biserica, construit sub o mare stânc pe care se afl pictat chipul Domnului, având în apropiere o cascad cu ap de munte, rece ca ghea a, î i a teapt în lini te i rug ciune vizitatorii.

Obiective cultural-istorice în zona adjacent parcului

- a) Biserica Horezu
- b) Muzeul ceramicii – Horezu
- c) Ateliere de ceramic – Horezu
- d) Biserica Ursani

- e) Cula Greceanu – Mldreți
- f) Cula Duca – Mldreți
- g) Biserica Mldreți
- h) Biserica Râmeți
- i) Mînstirea Horezu – satul Romani
- j) Biserica Romani
- k) Biserica Bolnița – satul Romani
- l) Schitul Sfântul Itefan – satul Romani
- m) Schitul Sfinții Apostoli – satul Romani
- n) Biserica Peri – Bistrița
- o) Biserica Ciorobeți – Pietreni
- p) Biserica Grămeți – Pietreni
- r) Biserica Costeți/Gruetu – Costeți
- s) Muzeul de artă – Costeți
-) Schitul Jgheaburi – Stoeneți
- t) Schitul Iezer – Olneți
-) Biserica Sfinții Voievozi – Cheia
- u) Mînstirea Sărcelești – Cheia
- v) Schitul Bradu – Olneți
- x) Mînstirea Frâsinei – Olneți

a) Biserica Horezu

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Târgu Jiu

Hramul:

Adresa: Horezu, județul Vâlcea

Biserica parohială - Horezu

Orașul Horezu, vestit târg de centru ceramic, a ezat la confluența râurilor Lunca și Ursani, este datat documentar din anul 1487, iar ca târg din anul 1780.

Aici se pot vizita: biserica veche, muzeul ceramicii, atelierile meșterilor olari de la intrarea dinspre Râmnicu Vâlcea în oraș din satul Olari - 2 km nord. Anual, în prima duminică a lunii iunie, are loc târgul național al ceramicii, „Cocoșul de Horezu”.

La 6 km nord de oraș, se poate vizita comuna Vaideeni, sat de oi și vin din Ardeal peste munte, cu tradiții deosebite, pe străzi mult mai bine decât în celelalte localități. Aici se organizează, în luna iunie, nedeia peșteră „Învârtita dorului”, cu participarea peșterii din ambii versanți ai Carpaților Meridionali.

b) Muzeul ceramicii Horezu

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Persoana de contact: Cristi Iovan

Este un muzeu constituit în incinta Casei de Cultur Horezu și cuprinde articole din ceramic în primul rând local, dar și din alte centre ceramice din țară și străinătate.

c) Ateliere de ceramic Horezu

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Atât la intrarea în Horezu dinspre Râmnicu Vâlcea, cât și în satul Olari - 2 km nord de orașul Horezu, se pot vizita numeroase expoziții cu vânzări ale meșteșurilor olari locali, cât și atelierele acestora.

d) Biserica Ursani

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 5 km osea înspre nord din Horezu până în satul Ursani

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Biserica parohială - Ursani

Este ctitoria lui Ioan Ursanu din secolul al XVIII-lea. Aici se află înmormântat omul politic liberal, fost prim-ministru, I. Gh. Duca.

e) Cula Greceanu

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 3 km osea înspre sud până în Mldreți

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

La 3 km sud de orașul Horezu, într-o zonă pitorească, lângă stațiunea de cercetări apicole, se află complexul muzeistic Mldreți, în care se pot vizita două cule, o biserică din secolul al XVIII-lea și casa-muzeu memorial I. Gh. Duca.

Culele sunt construcții – locuințe înalte ale boierilor locali – specifice nordului Olteniei, între secolele XVI-XVIII.

Cula Greceanu, datând din secolul al XVI-lea, anul 1516, a fost construită de către familia boierilor Mldreți. Are un pronunțat caracter de fortăreață: la nivelul inferior ferestrele sunt foarte mici, mai mult niște creneluri, zidurile sunt foarte groase, iar ușile sunt din stejar masiv, legate în fier. Ușa cea mare avea rol de a deruta atacatorii, deoarece dădea în beci, de unde printr-un lift făcut în zid se făcea legătura cu parterul, adevărată ușă, de dimensiuni reduse, fiind camuflată. La ultimul nivel se află o încăpă care se izola prin retragerea scării și baricadarea unui mic chepeng. Cu toate aceste aspecte de fortăreață, construcția are un aer de eleganță și confort, la cel de-al doilea etaj

arcadele fiind ceva mai largi. Pictori a Olga Greceanu a immortalizat, într-o frescă aflată într-o încăpere de la etajul al II-lea, portretele membrilor familiei Moldrești. În curtea se află o expoziție de mobilier vechi.

f) Cula Duca

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 3 km drum osea înspre sud până în Moldrești

Adresa: Horezu, județul Vâlcea

Cea de-a doua curte din complexul muzeistic Moldrești, cula Duca, a fost construită în anul 1812, ornamentațiile - stucaturile de pe tavane și din jurul ferestrelor constând din personaje și animale fabuloase - fiind realizate în anul 1827. În interior se mai găsesc sobe vechi cu olane, cu încălzire la două camere.

În anul 1910, curtea a fost cumpărată de omul politic I. Gh. Duca, acesta avându-și aici rezidența de vară. În curtea în casa de alături - casa memorială I. Gh. Duca - se află obiecte de artă care au aparținut fostului prim ministru, constituind un muzeu, alături de obiecte de artă artizanală și etnografică specifice zonei - ceramică de Horezu, covoare oltenitești și altele asemenea, obiecte și mobilier răsăritesc.

g) Biserica Moldrești

Acces: 44 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 3 km drum osea înspre sud până în Moldrești

Adresa: Horezu, județul Vâlcea

Biserica parohială - Moldrești

Este ctitorie a boierilor Moldrești, din anul 1790. Pictură exterioară.

h) Biserica Râmnești

Acces: 44 km DN Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 2 km drum osea înspre nord-est până în Râmnești

Adresa: Horezu, județul Vâlcea

Biserica parohială - Râmnești

i) Mănăstirea Horezu

Acces: 42 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 4 km drum osea înspre nord până în Romani

Hramul: Sfinții Împărații Constantin și Elena

Adresa: Horezu, județul Vâlcea

Stareta: Pavelina Gagea

Cazare:

- 20 de locuri, dormitoare cu 1-2 locuri

- La mansardă : 3 camere cu 4 paturi

Printre m n stirile monumente istorice care împodobesc p mântul românesc, M n stirea Hurezi sau Horezu este considerat , împreun cu schiturile sale, ca cel mai reprezentativ complex de arhitectur , definitiv pentru „stilul brâncovenesc”.

Este a ezat în partea de nord a jude ului Vâlcea, pe drumul na ional DN 67 RmâmnicuVâlcea-Târgu Jiu, la poalele Mun ilor C p âinii, str juit de codrii, într-un loc plin de farmec i singur tate, a c rui lini te o tulbur doar cântecul huhurezilor, acele p s ri de noapte care au dat, probabil, numele acestor locuri i al m n stirii.

Constantin Brâncoveanu, 1688-1714, domnitorul rii Române ti la începutul secolului al XVIII-lea, v zând nestatornicia vremurilor, îndat dup primirea sceptrului rii, cum gl suie te hrisovul de întemeiere al m n stirii „într-al doilea an al domniei noastre pus-am temelie i am început a zidi m n stire”. Prin această fapt cucernic , domnitorul î i vedea împlinit o dorin sfânt , care-l fr mânta, dup cum citim în pisania de deasupra u ii bisericii: „Nu voi intra în s la ul casei mele, nu m voi sui pe a ternutul patului de odihn , nu voi da somn ochilor mei i pleoapelor mele dormitoare i repaos tâmplelor mele, pân nu voi afla loc Domnului i s la Dumnezeului lui Iacob”. Urmând în cuvânt i în fapt pe proorocul Psalmist, el a în l at cea mai de seam ctitorie a epocii sale, care a atras i atrage admira ia i pre uirea tuturor vizitatorilor din toate timpurile. A a, Charles Diehl, cunosc torul de art bizantin , o considera „Le plus beau de toute Roumanie” - cea mai frumoas din România.

Sfânta M n stire Hurezi, important i valoroas a ezare monahal , reprezint cel mai vast ansamblu de arhitectur medieval p strat în ara Româneasc . El cuprinde m n stirea propriu-zis , biserica bolni ei, ctitorit de doamna Maria, so ia lui Constantin Brâncoveanu, ridicat la 1696 i zugr vit de Preda Nicolae i Ianache; Schitul Sfin ilor Apostoli, la circa 50 de metri spre nord, ctitorit de marele stare Ioan Arhimandritul în 1698 i zugr vit de Iosif i Ioan în 1700 i Schitul Sfântul tefan, dup numele fiului cel mare al domnitorului, la 1703 i zugr vit de Ianache, Istrate i Harinte.

Domnitorul a încredin at supravegherea acestor mari i valoroase lucr ri rudei sale Pârveu Cantacuzino, mare stolnic, c ruia, decedând în 1691, i-a urmat Cernica tirbei, fost mare arma . Lucr rile începute în 1690 s-au terminat în 1697. Dintre me teri men ion m pe Manea vataful zidarilor, Istrate lemnarul i Vucasin Caragea, pietrarul, to i picta i pe perete, în pridvorul bisericii mari.

M n stirea Hurezi are dou incinte. În cea dintâi, exterioar , delimitat de ziduri puternice de c r mid , se afl prima poart de incint i o cl dire cu etaj în dreapta. A doua incint are forma dreptunghiular , închis pe trei laturi cu cl diri, având parter i etaj. Latura de r s rit se încheie cu un zid înalt, ca la multe m n stiri cu incint .

La mijlocul acestei incinte se află biserica mare, impunător monument, lung de 32 de metri și înalt de 14 metri. Ea este o interpretare mai simplificată a bisericii episcopale de la Curtea de Argeș. Are plan treflat și împărțire clasic: altar, naos, pronaos și pridvor.

O mulțime de sfinți din care nu lipsesc Sfinții Împărații Constantin și mama sa Elena, hramul mănăstirii, scene religioase din Vechiul și Noul Testament, sinoade ecumenice, desprindite prin ornamentații florale, desenate în culori vii, acoperă pereții interiori ai bisericii și pronaosului. Lucrarea în frescă este opera zugravilor Constantin, Ioan, Andrei, Stan, Neagoe și Ioachim.

Pe lângă iconografia religioasă, întâlnim și compoziții cu caracter laic, cum este istoria ilustrată a vieții împăratului Constantin cel Mare, cu o anumită semnificație pentru vremea aceea, biruința Crucii asupra semilunii.

De subliniat este amplul tablou votiv din pronaos, veritabila galerie de portrete de mare valoare artistică, înfățișând pe Constantin Brâncoveanu cu familia sa, în care se distinge chipul doamnei Maria, de asemenea pe înaintașii și direcții rudele din neamul Basarabilor și Cantacuzinilor. Biserica mănăstirii avea menirea să devină necropola familiei Brâncoveanului și neamului.

În interiorul bisericii, pe lângă inestimabilul iconostas sculptat în lemn, se află scaunul domnesc, de asemenea sculptat frumos în lemn, purtând stema Cantacuzinilor, stranile și un bogat policandru, toate din vremea ctitorului.

Pronaosul aminte de rostul bisericii de a fi necropola familiei domnitorului. Mormântul, din marmură, cu o placă sculptată artistic, pregătit pentru ctitorul voievod, care îi aștepta rămasii ele pe mânăți de mai bine de două secole și jumătate, este măruria cea mai grațioasă. Tot aici se află, pe lângă alte morminte, și cel al vrednicului egumen Ioan arhimandritul, care a ostenit aici, precum și la alte multe ctitorii brâncovenești.

Intrarea principală în incinta centrală se face prin latura de miazăzi pe sub bolta largă, care la vreme de bejenii se închidea cu o mare poartă de lemn ferecată cu fier, existentă și astăzi, în forma originală. Deasupra intrării se înalță turnul clopotniței, care adăpostește patru clopote mari, între 300 și 1000 kg, cu sunete armonioase, trei purtând în inscripție numele voievodului.

În dreapta și stânga clopotniței, pe cele trei laturi, sunt chiliile rânduite pe două nivele, suprapuse, în fața cărora se găsește câte o galerie cu arcade în semicerc, susinute de stâlpi de piatră. Tot în latura de miazăzi, la etaj, unde au fost casele domnești compuse din șli mai frumoși boltite, cu calote sferice pe arcade lungi, sprijinite pe monumentale coloane de piatră la capiteli și baze, acum este expus interesanta și valoroasă colecție de obiecte și icoane bisericăști ale mănăstirii, un prețios tezaur cultural-național.

Paraclisul, situat la mijlocul laturii de apus a incintei drept în fața bisericii, ridicat la 1697, este unul din cele mai gingașe monumente din această epocă. Planul lui constă dintr-un naos pătrat, dominat de turla octogonală admirabil proporționată, cu opt ferestre, acum singurul izvor de lumină al zilei, dintr-un altar semicircular. Pictura este în frescă, lucrarea zugravilor Preda și Marin, merge din aceeași coală brâncovenească, păstrată în condiții optime. Din tema iconografică nu lipsesc Sfinții Împărații Constantin și mama sa Elena și bogata familie a Brâncoveanului. Tampla din lemn este fin sculptată și decorată cu aur și culori, aproape tot așă de vii, cum a fost inițial.

Sub paraclis, la parter, se află trapeza, sala de mese a mănăstirii - frumos boltită printr-un calot sferic, sprijinit pe arcuri joase și puternice. Pictura în frescă, executată între anii 1705-1706, este o desfructare spirituală și se păstrează în condiții excelente. Una dintre podoabele arhitecturale, care dă mănăstirii Hurezi un aer de srbătoare și încântă privirea vizitatorilor, este foișorul vrednicului egumen și iubitor de artă Dionisie Bălcescu, ridicat între anii 1725-1753, opera pietrarului Iosif.

Din bogata zestre a bibliotecii adunată acolo de ctitorii și de cuceririi viitorii, învâțatul Gr. A. Tocilescu a găsit și ridicat în 1885, pentru Muzeul Național, 38 de manuscrise și 393 de cărți tipărite în diferite limbi. Tot aici s-au păstrat vestitele calendare ale lui Brâncoveanu din anii 1693, 1695, 1701, și 1703, precum și un frumos pomelnic. La schitul Sfântul Ioan a activat și o coală de copisti de manuscrise. Hurezul a avut obște de monahi până în anul 1872, când a devenit de călugări, care îngrijesc cu sârg și cu aleasă pricepere atât pravila monahală, cât și monumentul devenit astăzi unul dintre cele mai exemplare complexe de arhitectură și artă, caracteristice pentru epoca de tranziție de la medieval la modern în cultura românească.

Hurezi înfruntă treapta înaltă de creație a genului românesc de la sfârșitul secolului al XVII-lea. Vizitatorul din afară sau de peste hotare află la Hurezi galeria unică a unor străluciți oameni cu larg orizont politic și cuceriri, de la erban Voievod și Constantin Cantacuzino Stolnicul, până la Constantin Brâncoveanu și învâțatul lui fii, opriți în manifestarea lor creatoare de tragica moarte din 1714. Frumusețea arhitecturii și picturii se adaugă dovezile unui puternic centru de cultură, care a adpostit un scriptoriu celebru, producător de iscusite traduceri, superbe manuscrise și o bogată bibliotecă umanistă, unică în Europa de sud-est la începutul secolului al XVIII-lea.

Prin toate aceste mărturii istorice și frumoase și artistice, Mănăstirea Hurezi este una dintre cele mai convingătoare opere ale creației spirituale multisekulare, pe care marele istoric Nicolae Iorga a numit-o printr-o fericită formulare - în lucrarea „Bizanț după Bizanț” - continuatoare a civilizației romane, ai cărei moștenitori în Europa de Răsărit sunt românii.

k) Biserica Romani

Acces: 42 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 4 km osea înspre nord până în Romani

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Biserica parohial - Romani

l) Biserica bolni ei

Acces: de la m n stirea Horezu, 200 m est

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Biserica m n stirii Horezu

m) Schitul Sf. tefan

Acces: de la m n stirea Horezu, 1 km înspre vest, peste râu

Adresa: Horezu, jude ul Vâlcea

Schit apar înând de m n stirea Horezu

Dateaz din anul 1703 i a fost construit sub îngrijirea lui Ioan Arhimandritul. Nu s-a p strat decât biserica, bizantin , în form de nav , cu mici abside, cu o turl ugiat pe naos, pronaos, f r pridvor. Este înconjurat de un zid de incint i dou corpuri de cl diri construite pe funda iile celor vechi.

n) Schitul Sfin ii Apostoli

Acces: de la m n stirea Horezu, 1 km înspre nord-est

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Schit apar înând de m n stirea Horezu

Este ctitorie a lui Ioan Arhimandritul, din anul 1698.

Are o incint din ziduri de c r mid , cu un ir de chilii pe latura nordic i un alt corp de cl diri în col ul din sud-vest, în centrul c reia se afl o biserica bizantin în form de nav , cu o turl pe naos, pronaos i altar i un pridvor deschis sprijinit pe doi stâlpi.

În preajma m n stirii, la circa 3 ore de mers înspre nord, se mai pot vedea ruinele schitului Sfântul Ioan, cea mai veche construc ie de la Horezu.

o) Biserica Peri

Acces: 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, 7 km osea pân în satul Bistri a

Hramul: Nastera Maicii Domnului

Adresa: Coste ti, jude ul Vâlcea

Biserica parohial Bistri a

Preot: Ion Mladin

Se afl la circa 1 km sud de m n stirea Bistri a, printre livezile satului Bistri a, str juit de brazi înal i. Este ctitoria egumenului bistri ean Paisie, din anul 1689. A fost construit pentru a servi ca l ca de cult pentru s la ul de igani robi ai m n stirii Bistri a, numindu-se de aceea i biserica igania.

Biserica datează din anul 1689, fiind ctitorie a egumenului Paisie al Bistriei și a logofetului Pârvu Cantacuzino. A fost masă nepictată până în anul 1788, când a fost pictată de zugravul local Ioan Pop Tudor. Arhitectura este simplă, fără turlă și pridvor, în formă de navă, cu naos și altar, cu acoperi din lemn, netencuit în exterior, cu zid din cărmidă.

p) Biserica Ciorobeti

Acces: 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu, în dreptul localității Costești, 6 km șosea până în Pietreni, 1 km drum pietruit

Hramul: Intrarea în Biserica Maicii Domnului

Adresa: Costești, județul Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Victor Ovidiu Mureșan

Se află în mijlocul satului Pietreni și este ctitorită în anul 1750 de către egumenul mănăstirii Bistrița, arhimandritul Antonie. Biserica a fost construită din zid, în plan dreptunghiular, fără turlă, cu acoperi înalt din lemn. Are un pridvor deschis, sprijinit pe două coloane cilindrice, pronaos și naos, fiecare luminate de câte o fereastră îngustă dreptunghiulară.

r) Biserica Grămești

Acces: 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu până la Costești, 5 km șosea înspre Pietreni

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Costești, județul Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Victor Ovidiu Mureșan

Biserica de lemn din cătunul Grămești - satul Costești, ridicată la poalele unei păduri de brad și pin, este una dintre cele mai vechi și mai valoroase construcții de acest fel din Oltenia.

Este ctitorie a egumenului Itefan al Mănăstirii Bistrița, viitor mitropolit al Țării Românești, în anul 1664, construită din lemn de stejar masiv.

Arhitectura bisericii este de o valoare deosebită, fiind diferită față de celelalte biserici de lemn din Oltenia. Este de tip navă, de dimensiuni destul de generoase - 15 x 5,60 x 5,80 m, cu cele patru compartimente specifice bisericilor ortodoxe românești: pridvor deschis, pronaos, naos și altar. Ca particularitate, pronaosul, naosul și altarul se retrag progresiv în interior, pe ambele laturi, reducând lățimea lăcii. Acoperiul este în patru ape, cu streă înaltă, ceea ce a contribuit la conservarea excepțională a lemnului, acesta este acoperit cu lemn despicat. În interior tavanul este boltit, acoperiul din lemn fiind peste o boltă semicilindrică din dulapi de stejar. Se remarcă faptul că la construcția bisericii nu s-au folosit decât cuie din lemn, care leagă părțile din lemn perfect îmbinate. Ca o altă particularitate, se remarcă prezența elementelor sculpturale atât în bolțile stâlpilor din

pridvor, la u orii u ii, cât i la brâu ce înconjoar biserica la exterior, imitându-l pe cel din c r mid al bisericilor epocii.

s) Biserica Coste ti/Gru etu

Acces: 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu până la Coste ti, 3 km osea spre Pietreni

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Coste ti, jude ul Vâlcea

Fosta biseric parohial – Coste ti

Biserica a fost construit în anul 1801, prin contribu ia enoria ilor i a egumenului M n stirii Bistri a arhimandritul Constandie, pe locul unei biserici s te ti mult mai vechi i tot din lemn, datând din 1650.

Este construit din lemn de stejar, tencuit ulterior în exterior. Arhitectura este simpl , biserica fiind construit în plan dreptunghiular - 14 x 5 m. Este în form de nav , fiind alc tuit din pridvor închis - ad ugat în 1885, când a fost i tencuit în exterior, pronaos, naos i altar. Ca i la biserica de lemn de la Gr me ti, tavanul este în form de bolt semicilindric .

Lâng biseric se mai p streaz i clopotni a, construit din zid gros de piatr i c r mid , în form paralelipipedic , pe dou nivele, în anul 1840.

Din p cate, r mânând de mult vreme nefolosit , biserica se afl în stare avansat de degradare i, dac nu sa iau m suri de restaurare, în curând se va pierde definitiv un monument de cult i de arhitectur foarte valoros.

) Muzeul de art Coste ti

Acces: 38 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu până la Coste ti, 2 km osea până în Coste ti

Adresa: Coste ti, jud. Vâlcea

În centrul comunei Coste ti, în cl direa c minului cultural, func ioneaz , din anul 1970, un muzeu de art modern , constituit în urma dona iei muzeografului Alexandru Balintescu, fiu al satului.

Punctul central al muzeului îl constituie 7 lucr ri ale sculptorului Gheorghe D. Anghel. Al turi de acestea, în cele trei s li ale muzeului, se mai afl 43 de lucr ri de pictur ale arti tilor plastici printre care: Gheorghe Tomaziu - 25, Horia Bernea - 4, Florin Niculescu, Vasile Br tulescu, Marin Gherasim, Afane Teodoreanu i Gheorghe Rodion - 9.

t) Schitul Jgheaburi

Acces: 25 km DN 67 Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiu până la Stoene ti

Adresa: Stoene ti, jude ul Vâlcea

Ctitorie atribuit legendarului Negru Vod înc de la 1310, refacut de Matei Basarab în anul 1640

) **Schitul Iezer**

Acces: oseaua Râmnicu Vâlcea – Târgu Jiupân la Cheia - 15 km, osea 6 km până la Valea Cheii, 3 km drum forestier pe Valea Cheii

Hramul: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Adresa: Bile Olnești, județul Vâlcea

Situat la nord de satul Cheia, pe valea cu același nume, în apropiere de orașul Bile Olnești din județul Vâlcea, Schitul Iezer este una dintre cele mai izolate sihstrie din nordul Olteniei.

Primii ctitori ai acestui sfânt lăcaș, pomeniți în pomelnic, sunt Radu cel Mare, 1377-1383, și fiul său, Mircea cel Bătrân, 1386-1418. Cu trecerea timpului acest schit s-a degradat, dar a fost refăcut, în anul 1559, la 500 m distanță de cel vechi, de voievodul Mircea Ciobanu împreună cu soția sa, doamna Chiajna, fiica voievodului Petru Rareș, 1527-1546. După refacerea schitului Iezer, aici s-a adăpostit o mare obște monahală cu peste trei sute de călugări. O parte dintre aceștia trăiau viața de obște în mănăstire, iar alții călugări în sihstrie, prin pețeri sau prin chilii, venind doar duminică și în zilele de sărbători să asiste la slujbele săvârșite în biserică. În pisania din 1720 se menționează că schitul a fost terminat între anii 1567-1568, după moartea ctitorului, și că în anul 1700 schitul era pustiu și surpat.

Biserica actuală a fost zidită de episcopul Ilarion și schimonahul Antonie, care a donat toate economiile, dar a lucrat personal, pentru că în 1720 s-a făcut pictat de ieromonahul Nicolae. Mai târziu, schimonahul Antonie a fost canonizat sub numele de Sfântul Cuvios Antonie de la Iezeru. El vine în țara Românească în anul 1648 și se stabilește la Râmnicu Vâlcea, ocupându-se de comerț. Ajuns la vârsta de 64 de ani, binecuvântatul Antonie s-a hotărât să aleagă calea monahală. După ce renunță la ideea de a merge la Muntele Athos, la îndemnul episcopului Ilarion, se stabilește la schitul Iezer.

Chiliile zidite de Cuviosul Antonie se păstrează și astăzi, în partea de apus a bisericii, având un subsol spațios pentru depozitarea celor necesare întreinerii vieții monahale.

Din anul 1998, sfântul lăcaș s-a îmbogățit cu o nouă biserică.

Astăzi, Schitul Iezer cuprinde o obște de maici, care se ostensească și mai departe tradiția monahală existentă aici de mai multe secole.

u) **Biserica Sfinții Voievozi**

Acces: oseaua Râmnicu Vâlcea-Olnești până la Cheia - 15 km, osea 6 km până la Valea Cheii.

Adresa: Cheia, județul Vâlcea

Biserica parohială – Cheia

Ctitorie din anul 1772.

v) **Mănăstirea Sărcelești**

Acces: oseaua Râmnicu Vâlcea-Olnești până la Cheia - 15 km, osea 6 km până la Valea Cheii

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Cheia, județul Vâlcea

La confluența râului Olnești cu râul Cheia, în mijlocul satului Valea Cheii, care până în anul 1964 s-a numit Sărcești, așadar cum glăsuiește pisania de aproape 300 de ani, stă în bătaia vânturilor și vijeliilor Biserica fostei Mânăstiri Sărcești.

Pisania: „† Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu sârvierea Duhului Sfânt ziditu-s-au această biserică din temelie cu toată podoaba ei întru lauda Adormirea Precestei Bogorodite și cu chiliile împrejur cu toată cheltuiala Părintelui Ștefan, episcopul Râmnicului, fiind dat moșia cu casele de Tănăsie Păulescu în zilele lui Șerban Cantacuzino Voievodul. Și au fost ispravnic Zosima Ermonah egumen. Ani de la Adam 7196, iar de la Iisus Hristos 1688 Sept. 28.” Pisania Ermonah Neagoe.

Din actul de danie făcut la 7 iunie 1687 de Tănăsie Păulescu comisul și Marta monahia, mama sa, c tre părintele Ștefan - episcopul Râmnicului, rezultă că moșia în mijlocul căreia a fost zidită biserică și clădirile mânăstirești fusese a boierilor Sărcești, de unde rămâne și numele mânăstirii și a satului din jur - Marta monahia în mirenție se numise Mihalcea, soția lui Radu Păulescu clucerul. Fata lui Nicula Logofătul Sărcescul, împreună cu fiul său Tănăsie Păulescu, moștenesc moșia Sărcești de la fratele și unchiul Tănăsie Comisul Sărcescul - pentru că „alți coconi den trupul lui nu au rămas”, așadar cum s-a întâmplat și cu Tănăsie Păulescu de pe urma căruia nu au fost urmași.

Construcția începe în anul 1688, într-o epocă de plină dezvoltare a artei bisericăști bizantine pe pământul nostru. În anul 1693 moștenitorul principal Episcopul Ștefan și este înmormântat în tinda bisericii, pe care o lasă nepictată. Episcopul Damaschin împreună cu Paisie Ermonahul, Ioan Arhimandritul Hurezilor și Dosoftei Ermonah, 30 de ani mai târziu, la 1718/7226, aduce la Sărcești pe Teodosie, Gheorghe și Preda, aceiași pictori care au zugrăvit paraclisul de la Hurezi și alte așezăminte brâncovenești, de astăzi vârit pictura bisericii așa cum se vede și azi. Ctitorii despre care am pomenit până acum sunt pictați în pronaosul bisericii precum urmează: Episcopul Ștefan și Episcopul Damaschin înând bisericășa în mâini deasupra ușii, în interior; Ioan Arhimandritul, Paisie și Dosoftei colaboratori la pictura pe perețele de la miazăzi; Tănăsie vel comisul Sărcescu cu jupâni a lui Ilina, Tănăsie vel clucer Păulescu cu jupâni a lui Aspra, pe perețele de miazănoapte.

Din clădirile și inventarul anilor 1688-1693 mai există:

- a) Biserica în forma ei originală;
- b) Clopotnița pe zidul căreia se poate vedea inscripția: „Sava 7200 = 1692”;

- c) Clădirea din spre miază noapte de biserică, care a servit de stare în chiliile, a cărei origine medievală o dovedesc zidurile și construcția beciului;
- d) Clopotul cel mic, turnat pentru prima dată în anul 1612 și returnat în anul 1930 de Ieronim Protosinghelul și V. O cruce din lemn ferecat de mână cu inscripția: „† Ștefan episcop 7200 = 1692”.

În scurgerea vremurilor, acest așezământ a mai fost ajutat și de alții, care s-au dovedit cu dragoste față de sfințele locașuri.

A fost menționată în stare de călugărie până în jurul anului 1860, după aceea a fost menționată în stare de călugărie până în 1873. Din 1873 până în 1913 biserica a fost filială a parohiei Cheia, iar casele au adăpostit școala primară, la care veneau elevi din satele vecine: Putești, Olnești și Cheia.

Din 1913 până în 1960 a fost menționată în stare de călugărie, când a fost desființată în mod abuziv. În prezent, biserica deservește credincioșii din satul Valea Cheii, iar casele au fost transformate în cămin pentru bătrâni. Proprietatea menționată - biserica și incinta - nu a fost retrocedată nici astăzi, în ciuda demersurilor făcute.

x) Mențiunea în Frânciscan

Acces: oseaua Râmnicu Vâlcea-Olnești - 21 km, potecă 5 km Muereasca

Hramul: - Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul – biserica veche

- Adormirea Maicii Domnului – biserica nouă

Adresa: Muereasca, județul Vâlcea

Staret: Arhim. Neoni Ștefan

Cazare: are posibilități de cazare

Situat în comuna Muereasca, la 25 km de Râmnicu Vâlcea, Mențiunea în Frânciscan are de fapt două biserici.

Biserica Mențiunea în Frânciscan, zisă și Biserica Mare, având hramul „Adormirea Maicii Domnului”, cu întreg ansamblul de clădiri, în formă de cetate, este ctitoria Sfântului Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului, care a construit-o între anii 1860-1863, an în care o însoțește. Pictura, făcută în ulei de pictorul ardelean Mihail Pop în stilul lui Titorescu, a fost sculptată în anul 1968 de pictorul Arhiepiscop Avachian. Această biserică este monument istoric.

Biserica schitului vechi, cu hramul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”, a fost construită din lemn de călugării bulgari Ilarion și Ștefan, în anul 1710, și reconstruită din zid în anii 1762-1763 de Cârstea Iovipali și Damian Iovipali, frații hagii din Râmnic, împreună cu Nicolai Iovipali, fiul lui Cârstea, având binecuvântarea episcopului de Râmnic, Filaret. În jurul acestui schit au existat chiliile care însuși s-au păstrat. Din anul 1787, din timpul războiului ruso-turc, schitul este pustiit și rămâne părăsit până în anul 1848, când este refăcut de călugărul cernican Acache, cu învoirea lui Gheorghe

Iovipali, urma ul primilor ctitori. Acesta închide pridvorul bisericii cu c r mid , transformându-l în pronaos, îl zugr ve te i reface înc perile chiliilor. Biserica veche p streaz pictura din anul 1763, executat de Teodor Zugravul, cât i pe cea din tind din anul 1848.

Paraclisul cu hramul „Sfin ii Trei Ierarhi”, precum i cl dirile de locuit dinspre miaz zi i r s rit, au fost f cute de episcopul Gherasim Safirim al Romanului, 1910-1911, fost arhimandrit de scaun al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, care completeaz i aripa de miaz zi i r s rit a cet ii monastice, pe partea de zid, care r m sese necompletat de Sfântul Calinic în anul 1888.

Via a monahal de aici se aseam n cu cea de la Muntele Athos: în m n stire nu au voie s intre femei - numai în biserica de sus, în cea de jos au voie i femeile i nu se g te te cu carne. În acest sens, Sfântul Calinic a a ezat, în anul 1867, o piatr de leg mânt la circa 2 kilometri de m n stire, unde este ast zi o biseric i dependin e pentru cazarea femeilor. Pe piatra de leg mânt sunt gravate cu litere chirilice atât binecuvânt ri, pentru cele care vor p stra acest leg mânt, cât i blesteme, pentru cele ce vor c lca hot rârea sfântului. Iat ce spune textul gravat pe piatra de leg mânt: „Acest sfânt l ca s-a cl dit din temelie spre a fi chinovie de p rin ii monahi i fiindc din partea femeiasc putea s aduc vreun scandal monahilor vie uitori de acolo, de aceea sub grea leg tur s-a oprit de la acest loc s mai treac înainte, sub nici un chip, parte femeiasc . Iar cele ce vor îndr zni a trece s fie sub blestem i toate nenorocirile s vie asupra lor, precum: s r cia, gârb via i tot felul de pedepse, i iar i celor ce vor p zi aceast hot râre s aib blagoslovenia lui Dumnezeu i a smereniei noastre i s vin asupra lor fericitul bine. Calinic, episcopul Râmnicului-Noului Severin, 17 ian.1867”.

Este singura m n stire din ar care nu a fost secularizat , p strându- i tot terenul agricol pân în zilele noastre.

REGULAMENTUL PARCULUI NA IONAL BUILA-VÂNTURARI A

Capitolul 1

Înfiin area, scopul, limitele, zonarea i managementul Parcului Na ional Buila-Vânturari a

Art. 1. Parcul Na ional Buila-Vânturari a, denumit în continuare PNBV, înfiin at în anul 2004 prin Hot rârea Guvernului nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie natural protejat pentru noi zone, este arie natural protejat de interes na ional, fiind încadrat, conform Ordonan ei de urgen a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei i faunei s lbatice, aprobat cu modific ri i complet ri prin Legea nr. 49/2011, cu modific rile i complet rile ulterioare, la categoria parcuri na ionale, corespunz toare categoriei a II-a a IUCN.

Art. 2. (1) PNBV face parte din categoria parcurilor na ionale i este arie natural protejat care are ca scop protec ia i conservarea unor e antioane reprezentative pentru spa iul biogeografic na ional, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebit sub aspectul fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de alt natur , oferind posibilitatea vizit rii în scopuri tiin ifice, educative, recreative i turistice.

(2) PNBV este o arie protejat administrat în special pentru protec ia ecosistemelor i pentru recreere.

Art. 3. (1) Descrierea limitelor parcului na ional a suferit unele modific ri fa de cele descrise în Hot rârea Guvernului nr.2151/2004, în sensul clarific rii acestora, a existen ei unei mai bune corela ii cu realitatea din teren i pentru corectarea unor erori. Acestea sunt prezentate în anexa nr. 1 a Regulamentului.

(2) Zonarea intern a PNBV este prezentat în anexa nr. 2 la Regulament.

(3) Harta cu zonarea intern este prezentat în anexa nr. 3 la Regulament.

Art. 4. Principalele zone func ionale ale PNBV sunt:

a) Zona cu protec ie stric , în care sunt permise activit i de natur tiintific i educativ , ecoturism în condi iile stabilite de prezentul Regulament i de Planul de Management al parcului, denumit în continuare PM. Zonele cu protec ie strict se constituie din totalitatea suprafe elor acoperite cu vegeta ie forestier , jnepeni i al i arbu ti, stânc rii i grohoti uri din zona de conservare special , precum i alte suprafe e, delimitate i aprobate conform prevederilor PM.

b) Zona cu protec ie integral , în care sunt permise activit i educative, de ecoturism care nu necesit activit i de construc ii/investi ii în conformitate cu Planul de Management al PNBV. De asemenea, în aceast zon este permis utilizarea p șunilor de către localnici în condi iile stabilite de prezentul Regulament i Plan de Management.

c) Zona de conservare durabil , în care sunt permise activități de gospodărire/valorificare a resurselor naturale, cu respectarea principiilor de utilizare durabilă a lor, cu acordul administrației, în conformitate cu Planul de Management al PNBV.

d) Zona de dezvoltare durabilă cuprinde perimetrele construite, care sunt delimitate ca atare în documentațiile de urbanism, în zonele Bistrița - Schitul Păpușa, Mănăstirea Arnota, Cariera Bistrița, Pietreni - Schitul 44 Izvoare, Între Râuri, Cantonul Silvic Prislop, Schitul Pătrunsa, Schitul Pahomie, Cantonul Silvic Comarnice, Cantonul Silvic Cheia.

Art. 5. (1) Responsabilitatea administrării PNBV revine Administrației Parcului Național Buila-Vânturarița, denumit în continuare APNBV, unitate cu personalitate juridică din cadrul Regiei Naționale a Parcurilor-Romsilva, conform contractului de administrare încheiat între RNP-Romsilva și Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor.

(2) APNBV elaborează PM prin care se realizează gospodărirea unitară și integrată a ariei naturale protejate (parc național, SCI, SPA – conform legislației în vigoare), urmărind respectarea acestuia, organizează și desfășoară activități specifice și supraveghează toate activitățile care se desfășoară pe teritoriul PNBV, astfel încât să se asigure îndeplinirea obiectivelor de management ale parcului național, în conformitate cu obiectivele de parc național stabilite prin legislație.

Art. 6. Activitățile APNBV legate de conservarea biodiversității sunt coordonate și aprobate de Consiliul științific al PNBV.

Art. 7. Participarea factorilor interesați la managementul PNBV se asigură prin Consiliul Consultativ de Administrare, care are un rol consultativ în planificarea și realizarea activităților legate de gospodărirea PNBV.

Art. 8. Eliberarea de avize de către APNBV pentru desfășurarea de activități care pot avea impact negativ asupra mediului, în cuprinsul parcului se face numai cu avizul Consiliului științific.

Art. 9. Pe teritoriul PNBV se interzice desfășurarea de activități care generează un impact negativ asupra mediului. Autorizarea activităților, planurilor și proiectelor se face cu avizul APNPV.

Capitolul 2 Reglementarea activităților în Parcul Național Buila-Vânturarița

Activități de silvicultură, vânătoare și pescuit

Art. 10. Pe terenurile care fac parte din fondul forestier inclus în PNBV se execută numai lucrările prevăzute în amenajamentele silvice, cu respectarea reglementărilor în vigoare privind zonarea funcțională a parcurilor și a PM al PNBV. Aprobarea amenajamentelor silvice se face în urma avizării acestora de către APNBV.

Art.11. Alte lucrări în afara celor prevăzute în amenajamentele silvice se execută cu avizul APNBV, precum și aprobarea autorităților publice centrale care răspund de silvicultură și de mediu.

Art.12. APNBV monitorizeaz toate lucrurile desfășurate pe suprafața parcului național, în vederea protejirii și conservării biodiversității.

Art. 13. Amenajamentele silvice, atât pentru fondul forestier de stat cât și pentru cel privat de pe raza PNBV, se supun aprobării cu avizul APNBV. Un reprezentant al APNBV participă la conferințele de amenajare și la comisiile de avizare.

Art. 14. (1) Pe suprafața PNBV activitatea de vânătoare este interzisă.

(2) Este interzis accesul pe teritoriul PNBV a persoanelor cu arme de vânătoare, fără acordul APNBV. Întrucât suprafața PNBV împarte două fonduri de vânătoare în câte două zone aflate în sudul, respectiv, nordul parcului, gestionarii acestora au obligația de a înștiința APNBV în timpul desfășurării activităților de recoltare a vânatului în afara teritoriului parcului național.

(3) Se interzice pescuitul în zona de protecție strictă și zona de protecție integrală pe raza PNBV.

Art. 15. Acțiunile de gospodărire și monitorizare a vânatului, cele de protecție a fondului piscicol de pe toată suprafața parcului se organizează în comun de către personalul de specialitate din ocoalele silvice și APNBV.

Art. 16. În cazul producerii de fenomene de forță majoră instituțiile abilitate intervin conform prevederilor legale.

P unat

Art. 17. Responsabilitatea exploatarea pășunilor și fânelor din PNBV este în sarcina proprietarilor acestora - persoane fizice, asociații de proprietari sau comunități. APNBV monitorizează toate activitățile desfășurate în pășunile și fânele din PNBV, în vederea protejirii și conservării biodiversității.

Art. 18. Pe raza PNBV este interzis accesul animalelor domestice aparținând comunităților, asociațiilor, firmelor sau persoanelor fizice care nu au sediul sau respectiv domiciliul în localitățile Costești, Bărbăntu, Cheia, Stoenești, Horezu, Băile Olănești.

Art. 19. Este obligatorie respectarea numărului maxim de animale domestice pe specii și categorii care intră pe pășuni, conform studiilor silvopastorale sau de bonitate ale fiecărei pășuni și duratei optime de pășunat - din ultima decadă a lunii aprilie până în ultima decadă a lunii octombrie, respectiv sărbătorilor calendaristice Sf. Gheorghe- Sf. Dumitru.

Art. 20. Pășunatul se supune următoarelor reglementări:

- a) pășunatul animalelor domestice pe terenurile din PNBV este reglementat conform legislației în vigoare.
- b) pe pășunile situate în PNBV, pășunatul animalelor domestice se desfășoară în conformitate cu prevederile amenajamentelor silvo-pastorale și a studiilor de pășunat. De îndatorii legali ai pășunilor aduc la cunoștință APNBV conținutul caietelor de sarcini privind închirierea

- p unilor. Administra ia PNBV are dreptul de a verifica în teren ca num rul de animale domestice pe p uni s fie conform capacit ii de suport pentru animale a acestor p uni, conform bonit ii p unilor prev zute în studiile mai sus amintite.
- c) amplas rile de stâne i ad posturi pastorale vor fi adaptate specificului montan i încadrate în peisaj; ele vor fi permise numai cu aprobarea APNBV;
  - d) este interzis amplasarea locurilor de târlire în apropierea pâraielor, lacurilor i în amonte de lacurile de acumulare; distan a de amplasare va fi de minimum 100 m;
  - e) se vor respecta intensitatea i durata optim e de târlire care este de 2-3 nop i o oaie/m² sau o vac /6 m² pe p unile cu covor ierbos valoros i 4-6 nop i pe p unile de epoc ic - *Nardus stricta*.
  - f) num rul admis de câini se stabile te în limitele prev zute de legisla ia în vigoare, în acest moment Legea nr. 407/2006, art. 23, alin. (1), litera (k). Câinii vor avea obligatoriu jujee. Pentru fiecare câine este obligatoriu s se prezinte adeverin a de vaccinare.
  - g) trecerea prin fond forestier i trecerea la ap se face cu respectarea reglement rilor în vigoare, în baza contractului încheiat cu administratorii/propietarii de p dure.
  - h) cosirea fâne elor se efectueaz la momentul optim, dup înflorirea gramineelor i leguminoaselor perene.
  - i) p unatul cu caprine este interzis pe tot teritoriul PNBV;
  - j) se permite p unatul cu bovine i cabaline în Muntele Cacova, Muntele Piatra i Muntele Albu;
  - k) p unatul cu ovine este interzis în Poiana P trunsa, Poiana Sc ri oara, Poiana, Pahomie, Poienile Bulzului, Curm tura din Oale.

Art. 21. APNBV ini iaz periodic studii pentru stabilirea capacit ii de suport a p unilor pe care le aduce la cuno tin proprietarilor în vederea reglement rii corespunz toare a p unatului.

Art. 22. Consiliul tiin ific al PNBV avizeaz studiile silvopastorale ce se întocmesc pe raza PNBV.

Art. 23. APNBV monitorizeaz activitatea de p unat în PNBV pentru stabilirea impactului acestei activit i asupra florei i faunei din parc i pentru stabilirea unor eventuale restric ii în zonele afectate.

Cercetare tiin ific

Art. 24. Cercetarea tiin ific în PNBV va urm ri în principal realizarea scopurilor de conservare a biodiversit ii i a peisajului PNBV i de dezvoltare/limitare a ecoturismului în zon .

Art. 25. Activitatea de cercetare tiin ific pe teritoriul PNBV se desf oar cu acordul scris al APNBV, care sprijin logistic, la solicitare i în m sura posibilit ilor, activitatea de cercetare.

Art. 26. Rezultatele temelor de cercetare vor fi prezentate APNBV și Consiliului

științific. În baza rezultatelor temelor de cercetare desfășurate în PNBV, acceptate și avizate de forurile științifice abilitate, APNBV propune măsurile de conservare ce se impun pentru realizarea obiectivelor parcului, măsurile care se aprobă de către Consiliul științific.

Art. 27. În cazul temelor de cercetare desfășurate pe teritoriul PNBV, se va încheia un contract cu cei care derulează tema, contract care să asigure accesul APNBV la rezultate în vederea utilizării lor în activitatea de management a parcului. Clauzele contractului se stabilesc de comun acord de către părți și sunt avizate de către C. Ș. Utilizarea rezultatelor se stabilește prin contract, cu respectarea drepturilor de autor.

Art. 28. APNBV stabilește măsurile necesare în vederea împiedicării distrugerii voite sau accidentale, a speciilor de floră și faună strict ocrotite de pe suprafața PNBV.

Art. 29. APNBV elaborează un plan anual de cercetare științifică și stabilește măsurile speciale de conservare a biodiversității parcului, precum și de monitorizare a acesteia, care se supun spre aprobare C. Ș.

Art. 30. Introducerea de specii alohtone - specii care nu apar în natură în cuprinsul PNBV și care nu au existat nici în mod natural pe suprafața PNBV este interzis.

Art. 31. Reconstrucția habitatelor deteriorate se face pe baza unui studiu științific avizat de C. Ș. și în condițiile legii.

Art. 32. În cazul apariției unor specii invazive de plante și animale, care periclitează integritatea ecosistemelor se vor lua măsurile de stopare și eliminare a acestora pe baza documentațiilor avizate de C. Ș.

Activitatea speologică

Art. 33. (1) Activitatea speologică se desfășoară conform reglementărilor legale în vigoare, cu acordul APNBV.

(2) Accesul în peșterile de pe teritoriul PNBV se face cu acordul APNBV și în conformitate cu legislația în vigoare.

(3) Regulamentul vizitării Peșterii Liliiecilor este listat în anexa nr. 4 prezentului regulament

Turism, reguli de vizitare

Art. 34. În PNBV sunt permise activități de turism și de educație, cu respectarea regulilor de vizitare a parcului, potrivit prezentului Regulament.

Art. 35. Punctele de acces în PNBV sunt în localitățile Costești - Bistrița și Pietreni, Bărbăntei, Cheia și Băile Olănești.

Art. 36. (1) Vizitarea PNBV se face doar în baza biletului de vizitare.

(2) Instituirea tarifelor și valoarea biletului de vizitare se stabilește de către APNBV cu aprobarea

Consiliului științific și a autorităților publice centrale pentru protecția mediului și se percepe la punctele de acces și control Bistrița, Pietreni, Bărbăntei, Cheia și Băile Olănești, sau pe teritoriul parcului de către personalul APNBV, persoane autorizate de APNBV, cu legitimație eliberată de APNBV.

(3) Excepții de la plata tarifului de vizitare:

- a) copii sub 7 ani,
- b) voluntari care dovedesc cu adresă scrisă sau cu contract de voluntariat semnat de APNBV că prestează o activitate utilă Parcului,
- c) personalul de supraveghere a animalelor pentru care s-au contractat pășuni în PNBV,
- d) personalul APNBV și membrii Consiliului științific,
- e) personalul silvic de la ocoalele silvice de pe raza parcului sau din Direcția Silvică Rm. Vâlcea,
- f) membrii serviciilor Salvamont care activează în PNBV,
- g) împuterniciții pentru implementarea Regulamentului parcului, pe bază de legitimație,
- h) personal de la alte unități/instituții, cu delegație în interes de serviciu,
- i) localnicii care dețin terenuri în PNBV și dovedesc cu acte de identitate faptul că au domiciliul stabil într-una din localitățile care dețin pășuni în PNBV,
- j) călugări și călugărițele de la mănăstirile sau schiturile de pe teritoriul PNBV,
- l) ghizii de turism angajați de APNBV,
- m) persoanele cu handicap, pentru care legislația în vigoare prevede scutirea de plata unor taxe.

(4) vor achita 50% din valoarea biletului de vizitare următoarele categorii de vizitatori:

- a) copii între 7 și 14 ani,
- b) elevi și studenți, dacă dovedesc această calitate cu acte legale, vizate pe anul în curs,
- c) pensionarii, dacă dovedesc această calitate.
- d) grupuri organizate mai mari de 10 persoane.

Art. 37. (1) Vizitarea PNBV este permisă numai pe traseele turistice marcate cu semne convenționale - marcaje vopsite, cu bandă, triunghi, cruce sau punct în culorile albastru, roșu și galben, funcție de traseu și încadrate cu alb și pe traseele de alpinism marcate și pitonate și stabilite ca fiind accesibile în lista avizată anual de autoritatea de specialitate în domeniu, care va solicita acordul APNBV.

(2) Abaterea de la traseele menționate la alineatul 1 este permisă pentru:

- a) patrule ale personalului APNBV, membrilor Căsușă sau altor persoane autorizate, în interes de serviciu,
- b) membrii serviciilor publice Salvamont în acțiuni de salvare, patrule sau antrenamente,
- c) personal silvic în exercitarea atribuțiilor de serviciu,

- d) personal de însoțire a animalelor la pășunat,
- e) cercetători, în cadrul temelor avizate de APNBV, cu aprobare scrisă de la APNBV,
- f) voluntari angajați de APNBV, cu aprobare scrisă de la APNBV,
- g) participanți la competiții, acțiuni, tabere organizate în cazul în care prin programul acțiunii s-a solicitat și motivat abaterea de la trasee și s-a aprobat de către APNBV,
- h) alpinisti echipați, pentru accesul de la poteca turistică marcată la intrarea pe traseul de alpinism și pentru retragerea din trasee.
- i) speologi echipați, pentru acces la peșteri, cu aprobarea scrisă a APNBV.

Art. 38. Între înerea marcajelor turistice, reamenajarea traseelor turistice și de escaladă și amplasarea panourilor indicatoare și informative se fac numai cu aprobarea APNBV și, în cazul traseelor noi, după omologarea acestora conform prevederilor legale.

Art. 39. Organizarea de excursii sau competiții de orice fel pe teritoriul PNBV se face numai cu aprobarea APNBV și a Serviciului Public Salvamont.

Art. 40. Camparea pe teritoriul PNBV se reglementează astfel:

- a) Camparea este permisă numai în locurile special amenajate și marcate în acest sens din zonele: amonte de Cheile Bistriței, Poiana Scărișoara, Poiana Pârșana, Poiana, Pahomie, Cabana Cheia (conform regulamentului cabanei listat în anexa nr. 5 a prezentului regulament), Stog oare-tunel, Curmătura Builei, Curmătura Comarnice, Cantonul Silvic Prislop;
- b) Săparea de sănuri în jurul corturilor sau utilizarea oricărui material de origine vegetală - cedin, ferigi, mușchi - sub corturi este interzis;
- c) Camparea în afara perimetrelor permise se poate face numai în următoarele situații:
  - pentru activitate de cercetare, cu aprobarea APNBV,
  - pentru voluntarii care lucrează pe teritoriul parcului cu aprobarea APNBV, în situația în care sarcinile primite o impun.
- d) În locurile de campare se poate încasa tarif de campare de către administratorii terenului sau partenerii/împuțerniciții acestora în cazul în care se asigură condiții minime de campare. Acest tarif se aduce la cunoștință APNBV și se afișează obligatoriu în apropierea locului de campare de către cei ce îl încasează;
- e) Camparea în condiții de bivouac este permisă peste noapte în cazuri de urgență, fără aprinderea focului.

Art. 41. Aprinderea focului pe teritoriul PNBV se reglementează astfel:

- a) focul este permis doar în vetrele special amenajate în acest scop în zonele de campare, cu lemn de foc asigurat de administratorii locului de campare. Se vor respecta normele de prevenire și stingere a incendiilor;

- b) este strict interzis defriarea vegetației lemnoase de orice fel pentru facerea focului;
- c) este interzis aprinderea focului în golul alpin și în fondul forestier, cu excepția locurilor special amenajate de către administratorii terenului. În locurile de campare din golul alpin sau cele din alte zone, în care nu se asigură lemn de foc de către administratori, se permite doar utilizarea primusului;

Art. 42. Regimul de eurilor pe teritoriul PNBV se reglementează astfel:

- a) este interzis abandonarea de eurilor de orice fel pe teritoriul PNBV. Turistii au obligația de a evacua de eurile pe care le generează pe timpul vizitării parcului. De eurile vor fi evacuate în afara parcului și se lasă doar în locuri special amenajate pentru colectare;
- b) gestionarii cabanelor și a locurilor de campare pentru care se percepe taxă de campare au responsabilitatea depozitării temporare a de eurilor cu respectarea condițiilor legale, astfel încât să nu existe posibilitate de acces pentru câini și animale sălbătice;
- c) responsabilitatea evacuării de eurilor menajere provenite din activitatea cabanelor și a locurilor de campare revine administratorilor acestora.

Art. 43. Se interzice tăierea, incendierea, distrugerea sau degradarea prin orice mijloace a jneapului și ienupurului.

Art. 44. Se interzice tăierea, ruperea sau scoaterea din rădăcini a arborilor, puieților sau lăstarilor, precum și însușirea celor rupiți sau doborâți de fenomene naturale sau de către alte persoane.

Art. 45. Se interzice distrugerea, degradarea, respectiv colectarea în scopuri comerciale fără acordul APNBV, a ciupercilor, plantelor, inclusiv medicinale, animalelor, rocilor și a oricărui obiect antiancestral de origine naturală de orice fel din PNBV.

Art. 46. Colectarea de specii de floră, faună și orice obiect antiancestral de origine naturală se poate face doar cu acordul scris al APNBV, conform prevederilor legale.

Art. 47. Accesul câinilor în PNBV este permis doar în condițiile în care câinii sunt înușiți permanent în les și supravegheați. Pentru fiecare câine stăpânii trebuie să prezinte toate actele de dovadă a vaccinării. Formațiile Salvamont și patrulele organizate cu scop de pază pot utiliza în acțiunile lor câini utilitari.

Art. 48. Perturbarea liniștii în parc prin orice fel de mijloace - strigăte, pocnitori, folosirea de echipamente audio și alte asemenea, pe trasee, la locurile de campare sau în jurul cabanelor este interzis.

Art. 49. Este strict interzis distrugerea sau degradarea panourilor informative și indicatoare, precum și a plăcilor, stâlpilor sau a semnelor de marcaj de pe traseele turistice, a semnelor de delimitare a parcului.

Art. 50. Degradarea refugiilor, adposturilor, podurilor, sau a oricărei alte construcții sau amenajări de pe teritoriul parcului este interzis.

Art. 51. Dislocarea rocilor și prăvirea acestora pe versanți este interzisă.

Art. 52. Utilizarea de detergenți pentru spălări în apele curgătoare este interzisă.

Art. 53. APNBV monitorizează turismul pe teritoriul PNBV, în vederea stabilirii impactului acestei activități asupra florei și faunei din parcuri pentru stabilirea măsurilor de protecție ce se impun, inclusiv a celor de restricționare a accesului turiștilor, dacă acest lucru se impune pentru conservare.

Art. 54. Accesul cu mijloace motorizate care utilizează combustibili fosili, în scopul practicării de sporturi în afara drumurilor permise accesului public este interzis.

Serviciul Salvamont

Art. 55. Pe teritoriul PNBV funcționează formația publică Salvamont Vâlcea care patrulează pe traseele turistice și intervine în caz de accidentare a turiștilor aflați în Masivul Buila-Vânturari până la posibilitatea asigurării permanenței în puncte fixe.

Art. 56. Membrii echipelor Salvamont care acționează pe teritoriul PNBV au obligația de a respecta toate prevederile stipulate de prezentul regulament.

Art. 57. APNBV colaborează cu membrii echipelor Salvamont în acțiunile de pază/patrulare/intervenție și de coordonare/supraveghere a voluntarilor pe diverse activități, organizate pe teritoriul parcului.

Art. 58. APNBV sprijină logistic echipele Salvamont în limita posibilităților și în cazuri de forță majoră - accidente grave.

Art. 59. (1) Competițiile, manifestările de grup de orice fel, cursurile de orice fel care presupun accesul pe teren în zona Parcului și taberele se organizează doar cu asistența serviciilor publice Salvamont și cu avizul APNBV. Pentru obținerea acordurilor și a avizelor, programul acestor acțiuni se trimite în scris la APNBV, care va solicita asistența serviciilor Salvamont și va emite aprobare scrisă cu precizarea eventualelor excepții de la prevederile prezentului Regulament.

(2) Pe teritoriul PNBV cursurile de alpinism sau de ghizi sunt permise doar cu asistența serviciilor publice Salvamont și cu avizul APNBV, dacă acestea sunt organizate și conduse de instructori autorizați de Federația Română de Alpinism - Escaladă pentru alpinism sau de instituțiile abilitate pentru ghizi. Autorizația va fi prezentată odată cu cererea de organizare a acțiunii.

Construcții

Art. 60. În PNBV există următoarele clădiri:

- a) în proprietatea Regiei Naționale a Pădurilor: Canton Silvic Între Râuri, Cabana Între Râuri II, Canton Silvic Prislop, Canton Silvic Comarnice, Canton Silvic /Cabana Cheia, centrele de colectare a fructelor Între Râuri și Prislop;
- b) în proprietatea Mănăstirii Bistrița: două biserici în Peștera Liliacilor/Sfântul Grigore Decapolitul;
- c) în proprietatea Mănăstirii Arnota: două biserici și clădirile anexe mănăstirii - incintă și adpost

- pentru animale;
- d) în proprietatea Schitului P trunsa: 2 biserici și clădirile anexe - trapez , bucătărie, magazie, 20 chilii, ad posturi pentru animale;
- e) în proprietatea Schitului Pahomie: o biserică și clădirile anexe - trapez -bucătărie, casă , ad post pentru animale;
- f) în proprietatea Hidroelectrică: clădirea hidrocentralei din punctul Între Râuri, clădirea de întreținere a barajului de la Prislop;
- h) în proprietatea Cozia Forest SA: cabana din punctul Între Râuri;
- i) în proprietatea Primăriei Costești: stâna Arnota;
- j) în proprietatea Obștii Bărbăntei: 2 stâne la Curmătura Builei, stâna din Dosul Builei, stâna din Piatra, stâna din Cacova, stâna din Poiana "La Văcărie";
- k) în proprietatea Obștii Cheia: stâna Tevioara și stâna Oale;
- l) proprietari privați: 2 case de vacanță în zona P trunsa;
- m) ad posturi: Piscul cu Brazi, La Troi , Scărișoara, Izvorul Priboiului.

Art. 61. Pe teritoriul PNBV este interzisă realizarea de orice construcții, cu excepția celor prevăzute de legislația în vigoare , în zonele de dezvoltare durabilă ..

Art. 62. Realizarea de construcții noi este permisă numai cu avizul C. . al PNBV.

Art. 63. (1) Construirea de cabane/ad posturi turistice sau realizarea oricărui altor investiții în zonele de dezvoltare durabilă din PNBV sau în imediata vecinătate a acestuia se va face doar după efectuarea studiului de impact, conform reglementărilor în vigoare. Documentațiile se avizează de către APNBV, conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, republicată , cu modificările și completările ulterioare .

Finanțarea activităților

Art. 64. Finanțarea activităților APNBV se poate asigura din fonduri provenite din:

- a) bugetul de stat sau al autorităților locale;
- b) bugetul stabilit prin contract între RNP-Romsilva și autoritățile publice centrale pentru protecția mediului;
- c) activități proprii și din sistemul de tarife al APNBV;
- d) proiecte întocmite de APNBV sau în colaborare cu alte organizații/instituții și finanțate prin programe locale, naționale sau internaționale,
- e) subvenții, donații, sponsorizări, contribuții.

Capitolul 3 Sancțiuni

Art. 65. Încălcare a dispozițiilor prezentului regulament atrage, după caz, răspunderea contravențională, penală, materială sau civilă conform legislației în vigoare.

Art. 66. Încălcare a prevederilor din prezentul regulament constituie contravenție dacă faptele nu au fost săvârșite astfel încât potrivit legii penale, să constituie infracțiuni.

Art. 67. Verificarea respectării prezentului Regulament se face de către personalul APNBV. Personalul împuternicit să aplice Regulamentul își va dovedi identitatea cu legitimația adecvată și va fi popularizat în mass-media și pe panourile informative de la intrările în parc.

Capitolul 4 Dispoziții finale

Art. 68. Prezentul regulament poate fi modificat de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, la propunerea APNBV cu avizul C. .

Art. 69. Anexele nr. 1, 2 și 3 fac parte integrantă din prezentul Regulament.

Art. 70. Regulamentul va fi adus la cunoștință publicului prin publicare la toate punctele de acces și control menționate la art. 23 și pe pagina web a parcului.

Anexa nr.1 la Regulamentul PNBV

Zonarea internă a Parcului Național Buila-Vânturari a

Parcul Național Buila -Vânturari a, conform Hotărârii Guvernului nr.2151/2004 și a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare, cuprinde următoarele zone:

- a) **Zone cu protecție strictă** – sunt acele zone de mare importanță științifică, ce cuprind zone sensibile în care intervențiile antropice au fost foarte reduse, reprezintă 32,88% din suprafața parcului și sunt constituite din păduri – 998,3 ha și stâncării calcaroase - zone neproductive – 468,2 ha aflate în partea centrală a parcului. Aici se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație și ecoturism care nu necesită construcții/investiții.
- b) **Zone de protecție integrală** - sunt cele mai valoroase bunuri ale patrimoniului natural din interiorul parcului. Ele reprezintă 13.07% din parc, pajistele alpine – 481,4 ha din Muntele Arnota, Muntele Cacova, Muntele Piatra și Muntele Albu din zona centrală a crestei și poienile cu fânețe - enclave - 101,6 ha: Scărișoara, Scărișoara Nord, Bulz, Prunsa, Tevioara, Oale, Poiana de Piatră, Poiana Frumoasă și Piscul cu Brazi.

În acestea sunt interzise orice forme de exploatare sau utilizare a resurselor naturale, precum și orice forme de folosire a terenurilor, incompatibile cu scopul de protecție și/sau de conservare, activitățile de construcții-investiții. Sunt permise activități științifice și educative, activități de ecoturism care nu necesită realizarea de construcții-investiții, utilizarea rațională a pajistilor pentru cosit și/sau pășunat numai cu animale domestice, proprietatea membrilor comunităților care dețin

prin legislația națională în vigoare, pe suprafețele, în perioadele și cu speciile și efectivele avizate de administrația parcului, astfel încât să nu fie afectate habitatele naturale și speciile de floră și faună prezente, localizarea și stingerea operativă a incendiilor, intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor ecosisteme necorespunzătoare sau degradate, cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific, și aprobate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și pădurilor, acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități, cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care nu necesită extrageri de arbori, și acțiunile de monitorizare a acestora, acțiunile de combatere a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure, în cazul în care apar focare de înmulțire, cu avizul administrației, în baza hotărârii consiliului științific, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor.

c) Zone tampon = Zone de conservare durabil . Reprezintă 53,41% din parc, suprafețe forestiere care înconjoară la exterior zonele de protecție strictă și protecție integrală, cu o suprafață totală de 2382 ha, din care 1760 ha păduri cu restricții de tăiere - T2 – rândul de parcele întregi de având limită comună cu cele din zona de protecție strictă, unde sunt permise lucrări speciale de conservare, fără extragerea lemnului mort, în restul zonei tampon - 622 ha - fiind permise tăierile progresive clasice sau în margine de masiv cu perioada de regenerare de minimum 10 ani.

Aici se pot desfășura următoarele activități:

- i)** științifice și educative;
- ii)** activități de ecoturism care nu necesită realizarea de construcții-investiții;
- iii)** utilizarea rațională a pajii tinerilor pentru cosit și/sau pășunat pe suprafețele, în perioadele și cu speciile și efectivele avizate de administrația parcului natural, astfel încât să nu fie afectate habitatele naturale și speciile de floră și faună prezente;
- iv)** localizarea și stingerea operativă a incendiilor;
- v)** intervențiile pentru menținerea habitatelor în vederea protecției anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice care constituie obiectul protecției, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific, a planului de acțiune provizoriu, elaborat și valabil până la intrarea în vigoare a planului de management;
- vi)** intervențiile în scopul reconstrucției ecologice a ecosistemelor naturale și al reabilitării unor

ecosisteme necorespunzătoare sau degradate, cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific, aprobate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și a pădurilor;

vii) acțiunile de înlăturare a efectelor unor calamități, cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific și, ulterior, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului și a pădurilor. În cazul în care calamitățile afectează suprafețe de pădure, acțiunile de înlăturare a efectelor acestora se fac cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific, aprobate ulterior de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și a pădurilor;

viii) activitățile de protecție a pădurilor, acțiunile de prevenire a înmulțirii în masă a dăunătorilor forestieri, care necesită evacuarea materialului lemnos din pădure în cantități care depășesc prevederile amenajamentelor, se fac cu avizul administrației ariei naturale protejate, în baza hotărârii consiliului științific și, ulterior, cu aprobarea autorității publice centrale pentru protecția mediului și a pădurilor;

ix) activități tradiționale de utilizare a unor resurse regenerabile, în limita capacității productive și de suport a ecosistemelor, prin tehnologii cu impact redus, precum recoltarea de fructe de pădure, de ciuperci și de plante medicinale, cu respectarea normativelor în vigoare. Acestea se pot desfășura numai de către persoanele fizice sau juridice care dețin/administrează terenuri în interiorul parcului sau de comunitățile locale, cu acordul administrației ariei naturale protejate;

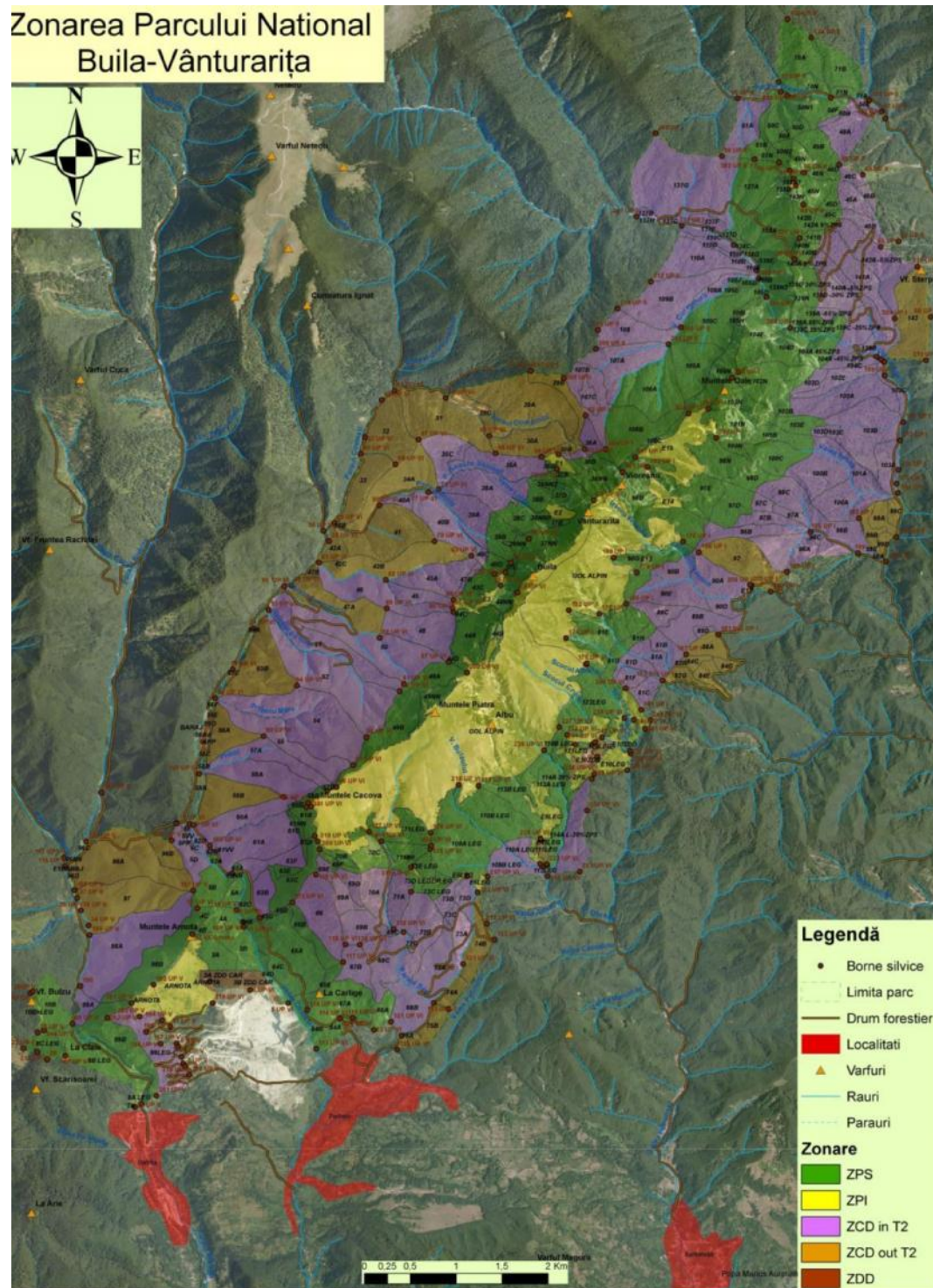
lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor, lucrări speciale de conservare cu accent pe promovarea regenerării naturale și fără extragerea lemnului mort, cu excepția cazurilor în care se manifestă atacuri de dăunători ai pădurii ce se pot extinde pe suprafețe întinse, în primul rând de parcele întregi limitrofe zonelor cu protecție strictă sau integrală, în restul zonei-tampon fiind permisă aplicarea de tratamente silvice care promovează regenerarea pe cale naturală a arboretelor: tratamentul tinerilor de transformare spre grădinarie, tratamentul tinerilor grădinarie și cvasigrădinarie, tratamentul tinerilor progresive clasice sau în margine de masiv cu perioada de regenerare de minimum 10 ani. Tratamentele silvice se vor aplica cu restricții impuse de

planurile de management al parcurilor și de ghidurile de gospodărire a pădurilor în arii protejate;

xi) activități tradiționale de utilizare a resurselor regenerabile, prin introducerea de tehnologii cu impact redus.

d) Zone de dezvoltare durabilă a activităților umane, 0,63% din parc, respectiv 28,1 ha, sunt zonele în care se permit activități de investiții/dezvoltare:

- i) zona Între Râuri – are o suprafață de 1 ha și cuprinde parcelele E1, 96C1, 96C2, 96F, 96N din unitatea de producție V Bistrița, unde se află concentrate mai multe obiective de infrastructură: Hidrocentrala Bistrița, Cantonul Silvic Între Râuri, Cabana fostei Întreprinderi Forestiere de Exploatare și Transport - IFET, Cabana Administrației Parcului Național, topoli, centru colectare fructe de pădure, alte anexe. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective;
- ii) zona Prislop - are o suprafață de 4,3 ha și cuprinde parcelele 56Ad, 65Cc, 56P din unitatea de producție VI Buila, unde se află barajul, lacul de acumulare, bazinul colector și anexele pentru mentenanța Hidrocentralei Bistrița, Cantonul Silvic Prislop, pepinier, anexe, teren administrativ. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective, investiții pentru realizarea unei tabere turistice din care se va fi utilizat de administrația parcului pentru activități turistice și de educație ecologică;
- iii) zona Cabanei Codric – are o suprafață de 0,1 ha din unitatea amenajistică 104B a unității de producție I Cheia, unde se permit lucrări de întreținere și reparare a cabanei;
- iv) zona Cabanei Cheia – are o suprafață de 0,1 ha din unitatea amenajistică 109C - unitatea de producție I Cheia, unde se permit lucrări de întreținere și reparare a cabanei;
- v) zona Pahomie, cu o suprafață de 0,3 ha din enclava parcelei E12 a unității de producție I Cheia, unde se află concentrate mai multe clădiri ale ansamblului monahal al Schitului Pahomie: biserică, clopotniță, 3 clădiri administrative. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective;
- vi) zona Pârțusa, cu o suprafață de 6 ha din E10 unitatea de producție VI Buila, unde se află concentrate mai multe clădiri, în special ale ansamblului monahal al Schitului Pârțusa: două biserici, clopotniță, 2 clădiri administrative, 2 grajduri-fânare, 17 clădiri-chilii, 3 cabane proprietate privată. Aici se permit lucrări de întreținere și reparare a acestor obiective;
- vii) zona Arnota, cu o suprafață de 16 ha, dintre care 6 ha localizate în parcela 3A, 8 ha localizate în parcela 3B ale unității de producție V Bistrița și 2 ha pe unele din Muntele Arnota, proprietatea Primăriei Costești. Aceste 16 ha reprezintă zona care, prin înființarea parcului național, acesta s-a suprapus peste perimetrul de exploatare al Carierei de Calcar Bistrița - Regia Națională a Sării Salrom - Sucursala Exploatarea Minieră Râmnicu Vâlcea, aprobat anterior înființării Parcului. Aici se permite desfășurarea activităților de exploatare minieră. Pe lângă cele de mai sus, aici se pot desfășura următoarele activități, cu respectarea prevederilor din planul de management: activități tradiționale de cultivare a terenurilor agricole și de creștere a animalelor, activități de exploatare a resurselor minerale neregenerabile, lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor și lucrări de conservare, alte activități tradiționale efectuate de comunitățile locale.

Regulament de vizitarea pentru Pe tera Liliiecilor

Art. 1 - Vizitarea Pe terii Liliiecilor se face numai cu acordul Administrației Parcului Național Buila-Vânturari a, în condițiile impuse de aceasta conform articolelor 2-6 și în prezența unui ghid pus la dispoziție fie de Administrația Parcului, fie de Măntăstirea Bistrița.

Art. 2 - Vizitarea trebuie să se facă cu grupuri care nu depășesc 10 persoane.

Art. 3 - Numărul zilnic de grupuri care pot vizita pe tera este de maxim 10.

Art. 4 - Deplasarea în pe teră se face în ir indian, fără a depăși poteca.

Art. 5 – Vizitatorii sunt sfătuiți să evite călcarea pe grmezile de guano.

Art. 6 – În pe teră sunt interzise următoarele activități:

- a) vizitarea galeriilor în care se găsește majoritatea coloniilor de lilieci. Aceste galerii sunt semnalizate corespunzător în acest sens;
- b) trecerea pe sub coloniile de lilieci;
- c) staționarea sub coloniile de lilieci;
- d) îndreptarea fascicolului de lumină al lanternei, al proiectorului sau al bliului aparatului de fotografiat direct spre colonia de lilieci sau spre exemplare izolate;
- e) atingerea lilieciilor întâlniți pe traseu;
- f) folosirea luminii cu flacăra de acetilenă sau a flăcii/lumânării;
- g) alergatul, aruncatul cu pietre, ciocnirea pereților sau recoltarea speleotemelor;
- h) fumatul ;
- i) aprinderea focului în pe teră sau în apropierea intrării acestuia;
- j) abandonarea de gunoaie sau orice fel de materii și materiale care pot deveni o sursă generatoare de poluare și boli pentru lilieci.

Regulament Cabana Cheia

Pentru turi tii care sunt caza i sau viziteaz Cabana Cheia sunt permise urm toarele activit i:

- a) parcare in locurile special amenajate sau conform indica iilor personalului cabanei ;
- b) amplasarea corturilor conform indica iilor personalului cabanei ;
- c) servirea mesei in locurile special amenajate ;
- d) folosirea vetrei de foc sau a gr tarului conform indica iilor personalului cabanei ;
- e) informarea cu privire la trasee , consultarea materialelor informative existente la caban ;
- f) depozitarea selectiv a de eurilor in spa iile special amenajate ;
- g) folosirea ustensilelor de bucat rie conform indica iilor personalului cabanei i in limita disponibilit ii .

Pentru turi tii care sunt caza i sau viziteaz Cabana Cheia sunt interzise urm toarele activit i:

- a) camparea în afara locului amenajat în curtea cabanei;
- b) aprinderea focului în afara locului special amenajat;
- c) abandonarea oric rui fel de de euri în preajma cabanei. Turi tii au obliga ia de a evacua în locuri special amenajate gunoaiele produse;
- d) accesul cu orice fel de mijloace motorizate în afara drumurilor forestiere;
- e) perturbarea lini tii prin orice fel de mijloace;
- f) colectarea plantelor, fosilelor, rocilor.

Administratorul Cabanei Cheia are urm toarele obligatii :

- a) s informeze turi tii asupra regulamentului cabanei;
- b) s furnizeze turi tilor informa ii corecte referitoare la traseele turistice ;
- c) s in evidenta turi tilor caza i i a vizitatorilor prin intermediul unui registru al cabanei pus la dispozitie de Administra ia Parcului Na ional Buila-Vânturari a;
- d) s asigure lemne de foc pentru caban , gr tar i foc de tab r ;
- e) s evacueze gunoaiele din zona cabanei.